

21998A0623(01)

23.6.1998.

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

L 179/3

*PRILOG I.***KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA I SPORAZUM
O PRIMJENI NJEZINOG DIJELA XI.**

KONVENCIJA UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA

PREAMBULA DRŽAVE STRANKE KONVENCIJE,

POTAKNUTE željom da riješe, u duhu uzajamnog razumijevanja i suradnje, sve probleme koji se tiču prava mora, svjesne povijesnog značenja Konvencije kao važnog doprinosa održanju mira, pravde i napretka za sve narode svijeta,

KONSTATIRAJUĆI da je razvoj poslije Konferencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, održanih u Ženevi 1958. i 1960. godine, istaknuo potrebu za novom i općeprihvatljivom konvencijom o pravu mora,

SVJESNE da su problemi morskog prostora međusobno usko povezani i da ih treba razmatrati kao cjelinu,

PRIZNAVAJUĆI da je poželjno ustanoviti Konvencijom, s dužnim obzirom prema suverenosti svih država, pravni poredak za mora i oceane koji će pogodovati međunarodnim vezama i pridonositi miroljubivoj uporabi mora i oceana, pravičnom i djelotvornom iskorištavanju njihovih bogatstava, očuvanju njihovih živih bogatstava te proučavanju, zaštiti i očuvanju morskog okoliša,

IMAJUĆI NA UMU da će postizanje tih ciljeva pridonijeti ostvarenju pravednog i pravičnog međunarodnog ekonomskog poretka koji će uzimati u obzir interese i potrebe čovječanstva kao cjeline, a osobito posebne interese i potrebe zemalja u razvoju, bilo obalnih ili neobalnih,

ŽELEĆI Konvencijom razviti načela sadržana u rezoluciji 2749 (XXV) od 17. prosinca 1970., u kojoj je Opća skupština Ujedinjenih naroda svečano izjavila, između ostaloga, da su zona dna mora i oceana i njihovoga podzemlja izvan granica nacionalne jurisdikcije, kao i njezina bogatstva zajednička baština čovječanstva, te se moraju istraživati i iskorištavati za dobrobit čovječanstva kao cjeline, neovisno o geografskom položaju država,

VJERUJUĆI da će kodifikacija i progresivni razvoj prava mora ostvareni u ovoj Konvenciji pridonijeti jačanju mira, sigurnosti, suradnje i prijateljskih odnosa među svim nacijama, u skladu s načelima pravde i ravnopravnosti, i da će promicati ekonomski i socijalni napredak svih naroda svijeta, u skladu s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda izloženima u Povelji,

POTVRĐUJUĆI da će predmeti koji nisu uređeni Konvencijom i nadalje biti uređeni pravilima i načelima općega međunarodnog prava,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećem:

DIO I.

UVOD

Članak 1.

Upotreba izraza i domašaj

1. U svrhe Konvencije:

(1) „Zona” znači dno mora i oceana i njihovo podzemlje izvan granica nacionalne jurisdikcije;

(2) „Vlast” znači Međunarodnu vlast za morsko dno;

(3) „djelatnosti u Zoni” znači sve djelatnosti istraživanja i iskorištavanja bogatstava Zone;

(4) „onečišćenje morskog okoliša” znači čovjekovo izravno ili neizravno unošenje tvari ili energije u morski okoliš, uključujući estuarije, koje uzrokuje ili može prouzročiti takve

pogubne posljedice kao što su šteta živim bogatstvima i životu u moru, ugrožavanje ljudskog zdravlja, ometanje pomorskih djelatnosti, uključujući ribolov i druge zakonite upotrebe mora, pogoršanje upotrebne kvalitete morske vode i umanjenje privlačnosti;

(5) (a) „potapanje” znači:

i. svako namjerno odlaganje otpadaka ili drugih predmeta s brodova, zrakoplova, platformi ili drugih umjetnih naprava na moru;

ii. svako namjerno potapanje brodova, zrakoplova, platformi ili drugih umjetnih naprava na moru;

(b) „potapanje” ne uključuje:

i. odlaganje otpadaka ili drugih predmeta koji izravno ili neizravno proistječu iz uobičajene upotrebe

brodova, zrakoplova, platformi ili drugih umjetnih naprava na moru, kao i njihove opreme, osim kad se radi o otpacima ili drugim predmetima koji se prevoze brodovima, zrakoplovima, platformama ili drugim umjetnim napravama na moru, ili se na njih prekravaju, a koji se koriste upravo radi odlaganja tih predmeta, ili koji su rezultat prerade tih otpadaka ili drugih predmeta na takvim brodovima, zrakoplovima, platformama ili napravama,

ii. ostavljanje predmeta kojemu nije svrha njihovo odlaganje, uz uvjet da takvo ostavljanje nije u suprotnosti s ciljevima Konvencije.

2. (1) „Države stranke” znači države koje su pristale biti vezane Konvencijom i za koje je Konvencija na snazi.

(2) Konvencija se primjenjuje *mutatis mutandis* na subjekte navedene u članku 305., stavku 1. (b), (c), (d), (e) i (f), koji postanu stranke Konvencije u skladu s uvjetima koji vrijede za svakog od njih i u toj se mjeri izraz „države stranke” odnosi na te subjekte.

DIO II.

TERITORIJALNO MORE I VANJSKI POJAS

ODSJEK 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 2.

Pravni položaj teritorijalnog mora, zračnog prostora iznad teritorijalnog mora i njegovog dna i podzemlja

1. Suverenost obalne države proteže se izvan njezinoga kopnenog područja i njezinih unutrašnjih voda i, ako se radi o arhipelaškoj državi, njezinih arhipelaških voda na susjedni pojas mora, koji se naziva teritorijalnim morem.

2. Ta se suverenost proteže na zračni prostor iznad teritorijalnog mora i na njegovo dno i podzemlje.

3. Suverenost nad teritorijalnim morem ostvaruje se prema odredbama ove Konvencije i prema drugim pravilima međunarodnog prava.

ODSJEK 2.

GRANICE TERITORIJALNOG MORA

Članak 3.

Širina teritorijalnog mora

Svaka država ima pravo ustanoviti širinu svoga teritorijalnog mora do granice koja ne prelazi 12 morskih milja, mjerenih od polaznih crta koje su određene u skladu s Konvencijom.

Članak 4.

Vanjska granica teritorijalnog mora

Vanjska je granica teritorijalnog mora crta kojoj je udaljenost svake točke od najbliže točke polazne crte jednaka širini teritorijalnog mora.

Članak 5.**Normalna polazna crta**

Ako nije drukčije određeno Konvencijom, normalna je polazna crta za mjerenje širine teritorijalnog mora crta niske vode uzduž obale, kako je naznačena na pomorskim kartama krupnog mjerila koje obalna država službeno priznaje.

Članak 6.**Grebeni**

Za otoke koji se nalaze na atolima ili otoke uzduž kojih se nalazi niz grebena, polazna je crta za mjerenje širine teritorijalnog mora crta niske vode na grebenu u smjeru mora, kako je označena na pomorskim kartama koje obalna država službeno priznaje.

Članak 7.**Ravne polazne crte**

1. Ako je obala razvedena i duboko usječena, ili ako se uzduž obale u njezinoj neposrednoj blizini nalazi niz otoka, za povlačenje polazne crte od koje se mjeri širina teritorijalnog mora može se upotrijebiti metoda ravnih polaznih crta koje spajaju prikladne točke.

2. Ako je zbog postojanja delte i drugih prirodnih uvjeta obalna crta izrazito nestabilna, prikladne se točke mogu izabrati uzduž najudaljenije crte niske vode u smjeru mora i, usprkos kasnijem povlačenju crte niske vode, ravne polazne crte ostaju valjanima sve dok ih obalna država ne izmijeni u skladu s Konvencijom.

3. Ravne polazne crte ne smiju se povlačiti tako da se znatno udalje od općeg smjera obale, a morski prostori koji se nalaze unutar tih crta moraju biti dovoljno povezani s kopnenim područjem da bi bili podvrgnuti režimu unutrašnjih voda.

4. Ravne polazne crte ne smiju se povlačiti na uzvišice suhe za niske vode, niti od njih, osim ako su na njima podignuti svjetionici ili slični uređaji koji se stalno nalaze iznad morske razine, ili ako je povlačenje polaznih crta na takve uzvišice i od njih dobilo opće međunarodno priznanje.

5. Kad se primjenjuje metoda ravnih polaznih crta prema stavku 1., može se kod određivanja pojedinih polaznih crta voditi računa o posebnim gospodarskim interesima dotičnog kraja, kojih su postojanje i važnost jasno dokazani dugom upotrebom.

6. Država ne može primijeniti metodu ravnih polaznih crta tako da time odvoji teritorijalno more druge države od otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa.

Članak 8.**Unutrašnje vode**

1. Uz iznimku predviđenu u dijelu IV., vode koje se nalaze od polazne crte teritorijalnog mora u smjeru kopna dio su unutrašnjih voda države.

2. Kad se određivanjem ravne polazne crte, u skladu s metodom opisanom u članku 7., kao unutrašnje vode obuhvate vode koje se prije toga nisu smatrale takvima, u tim će vodama postojati pravo neškodljivog prolaska kako je predviđeno u ovoj Konvenciji.

Članak 9.**Ušća rijeka**

Ako se rijeka izravno ulijeva u more, polazna je crta ravna crta preko ušća rijeke između točaka na crti niske vode na njezinim obalama.

Članak 10.**Zaljevi**

1. Ovaj se članak odnosi samo na zaljeve kojih obale pripadaju jednoj državi.

2. U svrhe Konvencije, zaljev je jasno istaknuta uvala koja zadire u kopno u takvu omjeru prema širini svog ulaza da sadržava vode zatvorene kopnom, a nije samo obična krivina obale. Uvala se, naime, neće smatrati zaljevom ako njezina površina nije jednaka ili veća od površine polukruga kojemu je promjer crta povučena preko ulaza u tu uvalu.

3. U svrhu mjerenja, površinom uvale smatra se površina obuhvaćena između crte niske vode uzduž obale uvale i crte povučene između crte niske vode na njenim prirodnim ulaznim točkama. Ako, zbog postojanja otoka, uvala ima više od jednog

ulaza, polukrug se povlači tako da se kao promjer uzme ukupna duljina crta koje zatvaraju pojedine ulaze. Površina otoka unutar uvale računa se kao dio morske površine uvale.

4. Ako razmak između crta niske vode na prirodnim ulaznim točkama zaljeva nije veći od 24 morske milje, može se povući granična crta između tih dviju crta niske vode, a vode koje su njome zatvorene smatraju se unutrašnjim vodama.

5. Ako je razmak između crta niske vode na prirodnim ulaznim točkama zaljeva veći od 24 morske milje, povlači se ravna polazna crta od 24 morske milje unutar zaljeva, tako da se crtom te duljine zatvori najveća moguća površina vode.

6. Prethodne se odredbe ne primjenjuju na takozvane „historijske” zaljeve, kao ni u slučajevima kada se primjenjuje metoda ravnih polaznih crta predviđena u članku 7.

Članak 11.

Luke

U svrhe određivanja granica teritorijalnog mora smatra se da stalne lučke građevine, koje su sastavni dio lučkoga sustava, a koje su najudaljenije u smjeru mora, čine dio obale. Uređaji na pučini i umjetni otoci ne smatraju se stalnim lučkim građevinama.

Članak 12.

Sidrišta

Sidrišta koje uobičajeno služe za krcanje, iskrcavanje i sidrenje brodova, a koja bi se inače nalazila, u cijelosti ili dijelom, izvan vanjske granice teritorijalnog mora, uključena su u teritorijalno more.

Članak 13.

Uzvišice suhe za niske vode

1. Uzvišica suha za niske vode je prirodni dio kopna okružen morem i suh za niske vode, ali preplavljen za visoke vode. Kad se uzvišica suha za niske vode nalazi, u cijelosti ili dijelom, na udaljenosti od kontinenta ili otoka koja ne prelazi širinu teritorijalnog mora, crta niske vode na toj uzvišici može

se uzeti kao polazna crta od koje se mjeri širina teritorijalnog mora.

2. Kad se uzvišica suha za niske vode nalazi u cijelosti na udaljenosti od kontinenta ili otoka koja prelazi širinu teritorijalnog mora, ona nema vlastitog teritorijalnog mora.

Članak 14.

Kombiniranje metoda za određivanje polaznih crta

Ovisno o različitim uvjetima, obalna država može odrediti polazne crte primjenjujući naizmjenice metode predviđene u prethodnim člancima.

Članak 15.

Razgraničenje teritorijalnog mora između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče

Kad obale dviju država leže sučelice ili međusobno graniče, nijedna od tih dviju država nije ovlaštena, ako među njima nema suprotnog sporazuma, proširiti svoje teritorijalno more preko crte sredine, kojoj je svaka točka jednako udaljena od najbližih točaka polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora svake od tih dviju država. Ova se odredba, međutim, ne primjenjuje u slučaju gdje je zbog historijskog naslova ili drugih posebnih okolnosti potrebno razgraničiti teritorijalna mora dviju država na drukčiji način.

Članak 16.

Pomorske karte i popis geografskih koordinata

1. Polazne crte za mjerenje širine teritorijalnog mora, utvrđene u skladu s člancima 7., 9. i 10., ili granice koje su otuda proizašle, i crte razgraničenja, povučene u skladu s člancima 12. i 15., naznačuju se na pomorskim kartama takva mjerila ili takvih mjerila koja su prikladna za utvrđivanje njihova položaja. Umjesto toga, može se izraditi popis geografskih koordinata točaka s navedenim geodetskim podacima.

2. Obalna država na propisan način objavljuje takve karte ili popise geografskih koordinata, a jedan primjerak svake takve karte ili popisa polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

ODSJEK 3.

NEŠKODLJIVI PROLAZAK U TERITORIJALNOM MORU

Pododsjek A.

Pravila koja se primjenjuju na sve brodove

Članak 17.

Pravo neškodljivog prolaska

Uz uvjet poštivanja Konvencije, brodovi svih država, obalnih i neobalnih, uživaju pravo neškodljivog prolaska teritorijalnim morem.

Članak 18.

Značenje izraza „prolazak”

1. Prolazak je plovidba teritorijalnim morem radi:

- (a) presijecanja tog mora bez ulaska u unutrašnje vode ili pristajanja na sidrištu ili uz lučke uređaje izvan unutrašnjih voda;
- (b) ulaska u unutrašnje vode ili izlaska iz njih, ili pristajanja na takvu sidrištu ili uz takve lučke uređaje.

2. Prolazak mora biti neprekinut i brz. Prolazak, međutim, obuhvaća zaustavljanje i sidrenje, ali samo ako su to uzgredni događaji u redovitom tijeku plovidbe ili ih nameće viša sila ili nevolja, ili su potrebni radi pružanja pomoći osobama, brodovima ili zrakoplovima u opasnosti ili nevolji.

Članak 19.

Značenje izraza „neškodljivi prolazak”

1. Prolazak je neškodljiv sve dok ne dira u mir, red ili sigurnost obalne države. Takav se prolazak mora obaviti u skladu s Konvencijom i drugim pravilima međunarodnog prava.

2. Smatrat će se da prolazak stranog broda dira u mir, red ili sigurnost obalne države ako se brod u teritorijalnom moru upušta u bilo koju od ovih djelatnosti:

- (a) prijetnju silom ili upotrebu sile protiv suverenosti, teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti obalne države, ili na bilo koji drugi način protivno načelima međunarodnog prava sadržanima u Povelji Ujedinjenih naroda;

(b) vježbu ili obuku s oružjem bilo koje vrste;

(c) prikupljanje informacija na štetu obrane ili sigurnosti obalne države;

(d) propagandu radi slabljenja obrane ili sigurnosti obalne države;

(e) uzlijetanje, slijetanje ili prihvaćanje na brod bilo kakva zrakoplova;

(f) uzlijetanje, slijetanje ili prihvaćanje na brod bilo kakve vojne naprave;

(g) ukrcavanje ili iskrcavanje robe, novca ili osoba suprotno carinskim, fiskalnim, useljeničkim ili zdravstvenim zakonima i drugim propisima obalne države;

(h) namjerno i ozbiljno onečišćenje protivno ovoj Konvenciji;

(i) ribolov;

(j) istraživanja ili mjerenja;

(k) ometanje bilo kojega sustava komunikacija ili bilo kojih drugih sredstava ili uređaja obalne države;

(l) svaku drugu djelatnost koja nije u izravnoj vezi s prolaskom.

Članak 20.

Podmornice i druga podvodna prijevozna sredstva

Podmornice i druga podvodna prijevozna sredstva u teritorijalnom moru moraju ploviti površinom i istaknuti svoju zastavu.

Članak 21.

Zakoni i drugi propisi obalne države o neškodljivom prolasku

1. U skladu s odredbama Konvencije i s drugim pravilima međunarodnog prava, obalna država može donositi zakone i druge propise o neškodljivom prolasku teritorijalnim morem koji se odnose na sva ili na neka od ovih pitanja:

(a) sigurnost plovidbe i uređenje pomorskog prometa;

(b) zaštitu navigacijskih pomagala i sredstava i drugih sredstava i uređaja;

(c) zaštitu kabela i cjevovoda;

(d) očuvanje živih bogatstava mora;

- (e) sprečavanje kršenja zakona i drugih propisa obalne države o ribolovu;
- (f) očuvanje okoliša obalne države i sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja;
- (g) znanstveno istraživanje mora i hidrografska mjerenja;
- (h) sprečavanje kršenja carinskih, fiskalnih, useljeničkih ili zdravstvenih zakona i drugih propisa obalne države.

2. Ti se zakoni i propisi neće primjenjivati na nacrt, konstrukciju, posadu ili opremu stranih brodova, osim ako se njima ne provode općeprihvaćena međunarodna pravila ili standardi.

3. Obalna država na propisan način objavljuje sve te zakone i propise.

4. Ostvarujući pravo neškodljivog prolaska teritorijalnim morem, strani se brodovi pridržavaju tih zakona i drugih propisa i svih općeprihvaćenih međunarodnih propisa o sprečavanju sudara na moru.

Članak 22.

Plovni putovi i sustavi odvojenog prometa u teritorijalnom moru

1. Radi sigurnosti plovidbe, obalna država može od stranih brodova koji ostvaruju pravo neškodljivog prolaska njezinim teritorijalnim morem zahtijevati da plove onim plovnicima koje je ona odredila i prema sustavima odvojenog prometa koje je propisala radi uređenja prolaska brodova.

2. Posebno se može zahtijevati da tankeri, brodovi na nuklearni pogon i brodovi koji prevoze radioaktivne ili druge po svojoj naravi opasne ili škodljive tvari ili materijale ograniče svoj prolazak na te plovne putove.

3. Prilikom određivanja plovnih putova i propisivanja sustava odvojenog prometa na temelju ovoga članka, obalna država će voditi računa:

- (a) o preporukama nadležne međunarodne organizacije;
- (b) o svim kanalima koji se uobičajeno koriste za međunarodnu plovidbu;
- (c) o posebnim karakteristikama određenih brodova i kanala, i
- (d) o gustoći prometa.

4. Obalna država jasno naznačuje te plovne putove i sustave odvojenog prometa na pomorskim kartama, koje na propisan način objavljuje.

Članak 23.

Strani brodovi na nuklearni pogon i brodovi koji prevoze radioaktivne ili druge po svojoj naravi opasne ili škodljive tvari

Strani brodovi na nuklearni pogon i brodovi koji prevoze radioaktivne i druge po svojoj naravi opasne ili škodljive tvari, kada se služe pravom neškodljivog prolaska teritorijalnim morem, moraju imati isprave i poštovati posebne mjere opreza koje su, za takve brodove, utvrđene međunarodnim sporazumima.

Članak 24.

Dužnosti obalne države

1. Obalna država ne smije ometati neškodljivi prolazak stranih brodova teritorijalnim morem, osim u slučajevima predviđenima ovom Konvencijom. Posebno, prilikom primjene Konvencije ili bilo kojih zakona ili drugih propisa donesenih u skladu s Konvencijom, obalna država ne smije:

- (a) postavljati takve zahtjeve stranim brodovima kojih bi učinak bilo uskraćivanje ili ograničavanje prava neškodljivog prolaska, ili
- (b) diskriminirati, pravno ili stvarno, brodove bilo koje države ili brodove koji prevoze teret u neku državu, iz nje ili za nju.

2. Obalna država objavljuje na prikladan način svaku opasnost za plovidbu u svom teritorijalnom moru koja joj je poznata.

Članak 25.

Prava zaštite obalne države

1. Obalna država može poduzimati u svom teritorijalnom moru mjere potrebne radi sprečavanja prolaska koji nije neškodljiv.

2. Ako brodovi ulaze u unutrašnje vode ili pristaju uz lučki uređaj izvan unutrašnjih voda, obalna država ima još i pravo poduzimati potrebne mjere radi sprečavanja svakog kršenja uvjeta pod kojima je dopušten ulazak tih brodova u unutrašnje vode ili takvo pristajanje.

3. Obalna država može, bez pravne ili stvarne diskriminacije među stranim brodovima, privremeno obustaviti, u točno

naznačenim dijelovima svoga teritorijalnog mora, neškodljivi prolazak stranih brodova, ako je takva obustava nužna za zaštitu njezine sigurnosti, uključujući provedbu vježbe s upotrebom oružja. Takva obustava stupa na snagu tek nakon propisne objave.

Članak 26.

Pristojbe koje se smiju ubirati od stranih brodova

1. Nikakve se pristojbe ne smiju ubirati od stranih brodova samo zbog njihova prolaska teritorijalnim morem.

2. Od stranog broda koji prolazi teritorijalnim morem mogu se ubirati pristojbe jedino kao naknada za posebne usluge učinjene brodu. Te će se pristojbe ubirati bez diskriminacije.

Pododsjek B.

Pravila koja se primjenjuju na trgovačke brodove i državne brodove koji služe za trgovačke svrhe

Članak 27.

Kaznena sudbenost na stranom brodu

1. Obalna država ne bi trebala vršiti svoju kaznenu sudbenost na stranom brodu koji prolazi teritorijalnim morem, radi uhićenja neke osobe ili vršenja istražnih radnji u vezi s bilo kojim kaznenim djelom počinjenim na brodu za vrijeme njegova prolaska, osim u ovim slučajevima:

- (a) ako se posljedice kaznenog djela protežu na obalnu državu;
- (b) ako je kazneno djelo takvo da remeti mir zemlje ili red u teritorijalnom moru;
- (c) ako je zapovjednik broda, ili diplomatski agent, ili konzularni dužnosnik države zastave zatražio pomoć mjesnih organa, ili
- (d) ako su takve mjere potrebne radi suzbijanja nedopuštene trgovine opojnim drogama ili psihotropnim tvarima.

2. Gornje odredbe ne diraju u pravo obalne države da poduzme bilo koje mjere, na koje ju ovlašćuje njezino unutrašnje pravo, radi uhićenja ili istražne radnje na stranom brodu koji prolazi teritorijalnim morem ploveći iz unutrašnjih voda.

3. U slučajevima predviđenim u stavcima 1. i 2. obalna država mora, na zahtjev zapovjednika broda, obavijestiti diplomatskog agenta ili konzularnog dužnosnika države zastave prije nego li poduzme ma kakve mjere i olakšati dodir tog agenta ili dužnosnika s posadom broda. U slučajevima hitne potrebe ta se obavijest može dati i tijekom poduzimanja tih mjera.

4. Prilikom odlučivanja hoće li se i na koji način izvršiti uhićenje, mjesni organi trebaju voditi računa o interesima plovidbe.

5. Osim u slučajevima predviđenima u dijelu XII. ili zbog kršenja zakona i drugih propisa donesenih u skladu s dijelom V., obalna država ne može poduzimati nikakve mjere na stranom brodu koji prolazi teritorijalnim morem radi uhićenja neke osobe ili radi vršenja istražnih radnji u vezi s bilo kojim kaznenim djelom počinjenim prije ulaska broda u teritorijalno more, ako brod koji je doplovio iz strane luke samo prolazi teritorijalnim morem ne ulazeći u unutrašnje vode.

Članak 28.

Građanska sudbenost prema stranom brodu

1. Obalna država ne bi trebala zaustavljati strani brod koji prolazi teritorijalnim morem niti ga skretati s puta radi vršenja građanske sudbenosti nad osobom koja se nalazi na brodu.

2. Obalna država ne može poduzeti prema tom brodu mjere ovrhe ili zadržavanja u bilo kojem građanskom postupku, osim zbog obveza koje je taj brod sam preuzeo, ili odgovornosti koje su za nj nastale u tijeku plovidbe ili zbog plovidbe vodama obalne države.

3. Stavak 2. ne dira u pravo obalne države da, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, poduzima mjere ovrhe ili zadržavanja u bilo kojem građanskom postupku prema stranom brodu koji se zaustavio u teritorijalnom moru ili koji prolazi teritorijalnim morem doplovivši iz unutrašnjih voda.

Pododsjek C.

Pravila koja se primjenjuju na ratne brodove i druge državne brodove koji služe za netrgovačke svrhe

Članak 29.

Definicija ratnog broda

U svrhe Konvencije „ratni brod” znači brod koji pripada oružanim snagama neke države i nosi vanjske znakove

raspoznavanja takvih brodova njegove državne pripadnosti, pod zapovjedništvom je časnika koji je u službi vlade te države i čije je ime upisano u odgovarajući popis časnika ili u drugu ispravu jednakog značenja i čija je posada podvrgnuta pravilima vojne stege.

Članak 30.

Nepoštovanje zakona i drugih propisa obalne države od ratnog broda

Ako neki ratni brod ne poštuje zakone i druge propise obalne države o prolasku teritorijalnim morem i ako se ne odazove pozivu koji mu je upućen da im se pokori, obalna država može zahtijevati da on odmah isplovi iz teritorijalnog mora.

Članak 31.

Odgovornost države zastave za štetu koju je prouzročio ratni brod ili drugi državni brod koji služi za netrgovačke svrhe

Država zastave snosi međunarodnu odgovornost za svaki gubitak ili štetu nanесenu obalnoj državi zbog nepoštovanja njenog ratnog broda ili drugog državnog broda koji služi za netrgovačke svrhe, zakona i drugih propisa obalne države o prolasku teritorijalnim morem ili odredaba Konvencije ili drugih pravila međunarodnog prava.

Članak 32.

Imuniteti ratnih brodova i drugih državnih brodova koji služe za netrgovačke svrhe

Osim iznimaka sadržanih u pododsjeku A i u člancima 30. i 31., ništa u ovoj Konvenciji ne dira u imunitete ratnih brodova i drugih državnih brodova koji služe za netrgovačke svrhe.

ODSJER 4.

VANJSKI POJAS

Članak 33.

Vanjski pojas

1. U pojasu mora koji se nalazi uz njezino teritorijalno more, nazvanom vanjski pojas, obalna država može vršiti nadzor potreban da bi:

(a) spriječila kršenje svojih carinskih, fiskalnih, useljeničkih ili zdravstvenih zakona i drugih propisa na svom području ili u svom teritorijalnom moru;

(b) kaznila kršenje tih zakona i drugih propisa počinjeno na svom području ili u svom teritorijalnom moru.

2. Vanjski pojas ne može se prostirati preko 24 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

DIO III.

TJESNACI KOJI SLUŽE MEĐUNARODNOJ PLOVIDBI

ODSJER 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 34.

Pravni položaj voda u tjesnacima koji služe međunarodnoj plovidbi

1. Režim prolaska tjesnacima koji služe međunarodnoj plovidbi, ustanovljen u ovom dijelu, ni u kojem drugom smislu ne dira u pravni položaj voda u takvim tjesnacima, ni u ostvarivanje suverenosti ili jurisdikcije obalnih država na tjesnacima nad tim vodama, zračnim prostorom iznad njih i njihovim dnom i podzemljem.

2. Suverenost ili jurisdikcija obalnih država na tjesnacima vrše se u skladu s ovim dijelom i drugim pravilima međunarodnog prava.

Članak 35.

Domašaj ovoga dijela

Ništa u ovom dijelu ne dira:

(a) u bilo koji dio unutrašnjih voda u tjesnacu, osim ondje gdje se određivanjem ravne polazne crte u skladu s metodom

opisanom u članku 7., kao unutrašnje vode obuhvate vode koje se prije toga nisu smatrale takvima;

- (b) u pravni položaj voda izvan teritorijalnih mora obalnih država na tjesnacima kao isključivih gospodarskih pojaseva ili otvorenoga mora; ili
- (c) u pravni režim u tjesnacima u kojima je prolazak u cjelini ili djelomično uređen međunarodnim konvencijama koje su odavno na snazi posebno za te tjesnace.

Članak 36.

Putovi otvorenim morem ili isključivim gospodarskim pojasevima u tjesnacima koji služe međunarodnoj plovidbi

Ovaj se dio ne primjenjuje na tjesnace koji služe međunarodnoj plovidbi u kojima postoji put otvorenim morem ili isključivim gospodarskim pojasom, koji je jednako pogodan s obzirom na navigacijske i hidrografske osobine; u takvim putovima primjenjuju se drugi relevantni dijelovi Konvencije, uključujući odredbe o slobodi plovidbe i preljetanja.

ODSJEK 2.

TRANZITNI PROLAZAK

Članak 37.

Domašaj ovoga odsjeka

Ovaj se odsjek primjenjuje na tjesnace koji služe međunarodnoj plovidbi između jednog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa i drugog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa.

Članak 38.

Pravo tranzitnog prolaska

1. U tjesnacima iz članka 37. svi brodovi i zrakoplovi uživaju pravo tranzitnog prolaska, koje se ne smije ometati, osim što se u tjesnacu između otoka obalne države na tjesnacu i njezina kontinentalnog područja tranzitni prolazak neće primjenjivati ako postoji put otvorenim morem ili isključivim gospodarskim pojasom i to od otoka u smjeru otvorenog mora koji je jednako pogodan s obzirom na navigacijske i hidrografske osobine.

2. Tranzitni prolazak je ostvarivanje, u skladu s ovim dijelom, slobode plovidbe i preljetanja jedino radi neprekinutog i brzog tranzita tjesnacem između jednog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa i drugog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa. Međutim, zahtjev za

neprekinutim i brzim tranzitom ne isključuje prolazak kroz tjesnac radi ulaska u obalnu državu na tjesnacu, izlaska ili povratka iz nje, u skladu s uvjetima za ulazak u tu državu.

3. Svaka djelatnost koja nije ostvarivanje prava tranzitnog prolaska tjesnacem podvrgnuta je drugim primjenjivim odredbama Konvencije.

Članak 39.

Dužnosti brodova i zrakoplova za vrijeme tranzitnog prolaska

1. Ostvarujući pravo tranzitnog prolaska, brodovi i zrakoplovi:

- (a) plove tjesnacem ili prelijeću tjesnac bez zadržavanja;
- (b) suzdržavaju se od prijetnje silom ili upotrebe sile protiv suverenosti, teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti obalnih država na tjesnacu, ili na bilo koji drugi način protivno načelima međunarodnog prava sadržanima u Povelji Ujedinjenih naroda;
- (c) suzdržavaju se od svih djelatnosti osim onih koje su svojstvene redovitom načinu neprekinutog i brzog tranzita, osim u slučaju više sile ili nevolje;
- (d) pridržavaju se drugih relevantnih odredaba ovoga dijela.

2. Brodovi u tranzitnom prolasku:

- (a) pridržavaju se općeprihvaćenih međunarodnih propisa, postupaka i prakse o sigurnosti na moru, uključivši Međunarodna pravila za izbjegavanje sudara na moru;
- (b) pridržavaju se općeprihvaćenih međunarodnih propisa, postupaka i prakse o sprečavanju, smanjivanju i nadziranju onečišćenja s brodova.

3. Zrakoplovi u tranzitnom prolasku:

- (a) poštuju Pravila o zračnom prometu utvrđena u Međunarodnoj organizaciji za civilno zrakoplovstvo koja se primjenjuju na civilne zrakoplove; državni će se zrakoplovi redovito pridržavati sigurnosnih mjera predviđenih tim pravilima i stalno se kretati primjereno poštujući sigurnost plovidbe;
- (b) stalno provjeravaju radiofrekvenciju koju im je dodijelilo nadležno međunarodno tijelo za nadzor zračnog prometa,

ili odgovarajuću međunarodnu radiofrekvenciju za slučaj nevolje.

Članak 40.

Istraživanja i hidrografska mjerenja

Za vrijeme tranzitnog prolaska strani brodovi, uključujući brodove za znanstveno istraživanje mora i hidrografske brodove, ne mogu obavljati nikakva istraživanja ili mjerenja bez prethodnog ovlaštenja obalnih država na tjesnacima.

Članak 41.

Plovni putovi i sustavi odvojenog prometa u tjesnacima koji služe međunarodnoj plovidbi

1. U skladu s ovim dijelom, obalne države na tjesnacima mogu - gdje je to potrebno radi sigurnosti prolaska brodova tjesnacima - odrediti plovne putove i propisati sustave odvojenog prometa za plovidbu.

2. Te države mogu, kada okolnosti zahtijevaju, nakon što to na propisan način objave, zamijeniti drugim plovnim putovima ili sustavima odvojenog prometa bilo koje plovne putove ili sustave odvojenog prometa koje su prije odredile ili propisale.

3. Takvi plovni putovi i sustavi odvojenog prometa moraju biti u skladu s općeprihvaćenim međunarodnim propisima.

4. Prije određivanja ili zamjene plovnih putova, ili propisivanja ili zamjene sustava odvojenog prometa, obalne države na tjesnacima dostavljaju svoje prijedloge nadležnoj međunarodnoj organizaciji radi njihova usvajanja. Organizacija može usvojiti samo one plovne putove i sustave odvojenog prometa s kojima se slažu obalne države na tjesnacima, nakon čega ih te države mogu odrediti, propisati ili zamijeniti.

5. Ako se radi o tjesnacu u kojemu predloženi plovni putovi ili sustavi odvojenog prometa prolaze kroz vode dviju ili više obalnih država na tjesnacu, zainteresirane države surađuju u izradi prijedloga savjetujući se s nadležnom međunarodnom organizacijom.

6. Obalne države na tjesnacima jasno naznačuju sve plovne putove i sustave odvojenog prometa koje su odredile ili propisale na pomorskim kartama, koje na propisan način objavljuju.

7. Brodovi u tranzitnom prolasku poštuju plovne putove i sustave odvojenog prometa ustanovljene u skladu s ovim članom.

Članak 42.

Zakoni i drugi propisi obalnih država na tjesnacima o tranzitnom prolasku

1. U skladu s odredbama ovoga odsjeka, obalne države na tjesnacu mogu donositi zakone i druge propise o tranzitnom prolasku tjesnacom koji se odnose na sva ili neka od ovih pitanja:

- (a) sigurnost plovidbe i uređenje pomorskog prometa, kako je to predviđeno u članku 41.;
- (b) sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja, provedbu primjenjivih međunarodnih propisa koji se odnose na ispuštanje u tjesnacu nafte, naftnih otpadaka i drugih škodljivih tvari;
- (c) ako se radi o ribarskim brodovima - sprečavanje ribolova, uključivši pohranu ribolovnog pribora;
- (d) ukrcavanje ili iskrcavanje robe, novca ili osoba suprotno carinskim, fiskalnim, useljeničkim ili zdravstvenim zakonima i drugim propisima obalnih država na tjesnacima.

2. Ti zakoni i drugi propisi ne smiju omogućiti ni pravnu ni stvarnu diskriminaciju među stranim brodovima, a njihova primjena ne smije prouzročiti uskraćivanje, ometanje ili ograničavanje prava tranzitnog prolaska, kako je on određen u ovom odsjeku.

3. Obalne države na tjesnacima na propisan način objavljuju sve te zakone i propise.

4. Ostvarujući pravo tranzitnog prolaska, strani se brodovi pridržavaju tih zakona i drugih propisa.

5. Kada brod ili zrakoplov, koji uživa suvereni imunitet, postupi protivno tim zakonima i drugim propisima ili odredbama ovoga dijela, država zastave broda ili država registracije zrakoplova snosi međunarodnu odgovornost za svaki gubitak ili štetu nanесenu državama na tjesnacima.

Članak 43.

Objekti sigurnosti plovidbe, navigacijska pomagala i druga oprema; sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja

Države koje se služe tjesnacom i obalne države na tome tjesnacu sporazumno surađuju:

- (a) u postavljanju i održavanju u tjesnacu potrebnih objekata sigurnosti plovidbe i navigacijskih pomagala ili druge opreme koja služi međunarodnoj plovidbi, i

- (b) u sprečavanju, smanjivanju i nadziranju onečišćenja s brodova.

Članak 44.

Dužnosti obalnih država na tjesnacima

Obalne države na tjesnacima ne smiju ometati tranzitni prolazak i dužne su na prikladan način objaviti svaku opasnost za plovidbu u tjesnacu ili prelijetanje tjesnaca koja im je poznata. Tranzitni prolazak se ne smije obustaviti.

Članak 46.

Uporaba izraza

U svrhe Konvencije:

- (a) „arhipelaška država” znači državu koja se u cijelosti sastoji od jednoga ili više arhipelaga, a može obuhvaćati i druge otoke;
- (b) „arhipelag” znači skupinu otoka, uključujući dijelove otoka, vode koje ih spajaju i druga prirodna obilježja, koji su tako tijesno međusobno povezani da stvarno tvore geografsku, gospodarsku i političku cjelinu ili su povijesno smatrani takvima.

Članak 47.

Arhipelaške polazne crte

1. Arhipelaška država može povući ravne arhipelaške polazne crte spajajući krajnje točke najudaljenijih otoka i nadvodnih grebena u arhipelagu, pod uvjetom da su tim crtama obuhvaćeni glavni otoci i područje u kojemu je omjer površine vode i kopna, uključujući atole, između jedan prema jedan i devet prema jedan.

2. Duljina tih polaznih crta ne smije prijeći 100 morskih milja, osim što do tri posto ukupnog broja polaznih crta koje opasuju svaki arhipelag može prijeći tu duljinu, do najveće duljine od 125 morskih milja.

ODSJEK 3.

NEŠKODLJIVI PROLAZAK

Članak 45.

Neškodljivi prolazak

1. Režim neškodljivog prolaska, u skladu s odsjekom 3. dijela II., primjenjuje se u tjesnacima koji služe međunarodnoj plovidbi:

- (a) u kojima se ne primjenjuje režim tranzitnog prolaska na temelju stavka 1. članka 38.; ili

- (b) između jednog dijela otvorenog mora ili isključivog gospodarskog pojasa i teritorijalnog mora strane države.

2. Neškodljivi prolazak kroz takve tjesnace ne smije se obustaviti.

DIO IV.

ARHIPELAŠKE DRŽAVE

3. Polazne se crte ne smiju povlačiti tako da se znatno udalje od općeg oblika arhipelaga.

4. Te se polazne crte ne smiju povlačiti na uzvišice suhe za niske vode, niti od njih, osim ako su na njima podignuti svjetionici ili slični uređaji koji se stalno nalaze iznad morske razine, ili kad se uzvišica suha za niske vode nalazi, u cijelosti ili dijelom, na udaljenosti od najbližeg otoka koja ne prelazi širinu teritorijalnog mora.

5. Arhipelaška država ne može primijeniti metodu takvih polaznih crta tako da time odvoji teritorijalno more druge države od otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa.

6. Ako se jedan dio arhipelaških voda arhipelaške države nalazi između dvaju dijelova neposredno susjedne države, postojeća prava i svi drugi zakoniti interesi koje je ta susjedna država tradicionalno vršila u tim vodama, kao i sva prava što proistječu iz sporazuma zaključenih između tih dviju država, očuvani su i dalje se poštuju.

7. Za izračunavanje omjera vode i kopna na temelju stavka 1., kopnena područja mogu uključivati vode koje se nalaze unutar grebena uzduž vanjskog ruba otoka i atola, uključujući

onaj dio strmih obronaka oceanskog platoa koji je zatvoren ili gotovo zatvoren lancem otoka vapnenačkog sastava i nadvodnih grebena koji se nalaze u perimetru platoa.

8. Polazne crte povučene u skladu s ovim člankom naznačuju se na pomorskim kartama takva mjerila ili takvih mjerila koja su prikladna za utvrđivanje njihova položaja. Umjesto toga, mogu se izraditi popisi geografskih koordinata točaka s navedenim geodetskim podacima.

9. Arhipelaška država na propisan način objavljuje takve karte ili popise geografskih koordinata, a jedan primjerak svake takve karte ili popisa polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 48.

Mjerenje širine teritorijalnog mora, vanjskog pojasa, isključivoga gospodarskog pojasa i epikontinentalnog pojasa

Širina teritorijalnog mora, vanjskog pojasa, isključivoga gospodarskog pojasa i epikontinentalnog pojasa mjeri se od arhipelaških polaznih crta povučenih u skladu sa člankom 47.

Članak 49.

Pravni položaj arhipelaških voda, zračnog prostora iznad arhipelaških voda i njihovog dna i podzemlja

1. Suverenost arhipelaške države proteže se na vode obuhvaćene arhipelaškim polaznim crtama povučenim u skladu sa člankom 47.; one se nazivaju arhipelaške vode, bez obzira na njihovu dubinu ili udaljenost od obale.

2. Ta se suverenost proteže na zračni prostor iznad arhipelaških voda, a i na njihovo dno i podzemlje i bogatstva koja oni sadrže.

3. Ta se suverenost vrši prema odredbama ovoga dijela.

4. Režim arhipelaškog prolaska, ustanovljen u ovome dijelu, ni u kojem drugom smislu ne dira u pravni položaj arhipelaških voda, uključujući plovne putove, ili u vršenje suverenosti arhipelaške države nad tim vodama, zračnim prostorom iznad njih, dnom i podzemljem i bogatstvima koja oni sadrže.

Članak 50.

Razgraničenje unutrašnjih voda

Unutar svojih arhipelaških voda arhipelaška država može, u skladu sa člancima 9., 10. i 11., povući crte koje određuju granicu unutrašnjih voda.

Članak 51.

Postojeći sporazumi, tradicionalna ribolovna prava i postojeći podmorski kabeli

1. Ne dirajući u članak 49., arhipelaška država poštuje postojeće sporazume s drugim državama i priznaje tradicionalna ribolovna prava i druge zakonite djelatnosti neposredno susjednih država u pojedinim područjima koja su dio arhipelaških voda. Uvjeti i načini vršenja tih prava i djelatnosti, uključujući njihovu prirodu, opseg i područja na koja se protežu, uređuju se, na zahtjev bilo koje od zainteresiranih država, dvostranim sporazumima među njima. Ta se prava ne smiju prenositi ni dijeliti s trećim državama ili njihovim državljanima.

2. Arhipelaška država poštuje postojeće podmorske kabele koje su položile druge države koji prolaze kroz njezine vode, a ne izlaze na obalu. Arhipelaška država dopušta održavanje i zamjenu takvih kabela, uz uvjet da je na odgovarajući način obaviještena o njihovu položaju i o namjeri da se oni poprave ili zamijene.

Članak 52.

Pravo neškodljivog prolaska

1. Uz uvjete poštovanja članka 53. i ne dirajući u članak 50., brodovi svih država uživaju pravo neškodljivog prolaska arhipelaškim vodama, u skladu s odsjekom 3. dijela II.

2. Arhipelaška država može, bez pravne ili stvarne diskriminacije među stranim brodovima, privremeno obustaviti, u točno naznačenim dijelovima svojih arhipelaških voda, neškodljivi prolazak stranih brodova, ako je takva obustava nužna za zaštitu njezine sigurnosti. Takva obustava stupa na snagu tek nakon propisne objave.

Članak 53.

Pravo arhipelaškog prolaska

1. Arhipelaška država može odrediti plovne puteve i iznad njih zračne koridore prikladne za neprekinut i brz prolazak stranih brodova kroz arhipelaške vode i teritorijalno more uz njih i prelijetanje stranih zrakoplova zračnim prostorom iznad njih.

2. Svi brodovi i zrakoplovi uživaju pravo arhipelaškog prolaska u tim plovnim putovima i zračnim koridorima.

3. Arhipelaški prolazak je ostvarivanje, u skladu s Konvencijom, prava plovidbe i prelijetanja na uobičajeni način jedino radi

neprekinutog, brzog i neometanog tranzita između jednog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa i drugog dijela otvorenog mora ili isključivoga gospodarskog pojasa.

4. Ti plovni putovi ili zračni koridori presijecaju arhipelaške vode i teritorijalno more uz njih i obuhvaćaju sve uobičajene rute za međunarodnu plovību kroz arhipelaške vode ili za prelijetanje iznad njih, a unutar tih ruta, što se tiče brodova, sve uobičajene plovne kanale, s tim da nije potrebno uspostavljati nekoliko jednako pogodnih putova između istih ulaznih i izlaznih točaka.

5. Ti plovni putovi i zračni koridori određuju se nizom neprekinutih osovinskih crta od njihovih ulaznih točaka do izlaznih točaka. Brodovi i zrakoplovi ne smiju se tijekom arhipelaškog prolaska udaljiti više od 25 morskih milja sa svake strane od tih osovinskih crta, niti se smiju približiti obali na udaljenost koja je manja od 10 posto od udaljenosti između najbližih točaka na otocima s jedne i s druge strane plovnog puta.

6. Arhipelaška država koja određuje plovne putove na temelju ovog članka može također propisati sustave odvojenog prometa radi sigurnog prolaska brodova uskim kanalima u tim plovnim putovima.

7. Arhipelaška država može, kada okolnosti zahtijevaju, nakon što to na propisan način objavi, zamijeniti drugim plovnim putovima ili sustavima odvojenog prometa bilo koje plovne putove ili sustave odvojenog prometa koje je prije odredila ili propisala.

8. Takvi plovni putovi i sustavi odvojenog prometa moraju biti u skladu s općeprihvaćenim međunarodnim propisima.

9. Prilikom određivanja ili zamjene plovnih putova, ili propisivanja ili zamjene sustava odvojenog prometa, arhipelaška država dostavlja svoje prijedloge nadležnoj međunarodnoj organizaciji radi njihova usvajanja. Organizacija može usvojiti samo one plovne putove i sustave odvojenog prometa s kojima se slaže arhipelaška država, nakon čega ih arhipelaška država može odrediti, propisati ili zamijeniti.

10. Arhipelaška država jasno naznačuje osi plovnih putova i sustava odvojenog prometa koje je odredila ili propisala na pomorskim kartama, koje na propisan način objavljuje.

11. Brodovi u arhipelaškom prolasku poštuju plovne putove i sustave odvojenog prometa ustanovljene u skladu s ovim člankom.

12. Ako jedna arhipelaška država ne odredi plovne putove ili zračne koridore, pravo arhipelaškog prolaska može se ostvarivati putovima i koridorima koji uobičajeno služe međunarodnoj plovību.

Članak 54.

Dužnosti brodova i zrakoplova za vrijeme njihova prolaska, istraživanja i hidrografskih mjerenja, dužnosti arhipelaške države i zakoni i drugi propisi arhipelaške države o arhipelaškom prolasku

Članci 39., 40., 42. i 44. primjenjuju se *mutatis mutandis* na arhipelaški prolazak.

DIO V.

ISKLUČIVI GOSPODARSKI POJAS

Članak 55.

Poseban pravni režim isključivoga gospodarskog pojasa

Isključivi gospodarski pojas je područje koje se nalazi izvan teritorijalnog mora i uz njega, podvrgnuto posebnom pravnom režimu ustanovljenom u ovome dijelu, na temelju kojega su prava i jurisdikcija obalne države i prava i slobode drugih država uređeni relevantnim odredbama Konvencije.

Članak 56.

Prava, jurisdikcija i dužnosti obalne države u isključivom gospodarskom pojasu

1. U isključivom gospodarskom pojasu obalna država ima:

(a) suverena prava radi istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim i neživim prirodnim bogatstvima voda

nad morskim dnom i onih morskog dna i njegova podzemlja, te glede drugih djelatnosti radi gospodarskog istraživanja i iskorištavanja pojasa, kao što je proizvodnja energije korištenjem vode, struja i vjetrova;

(b) jurisdikciju, u skladu s relevantnim odredbama Konvencije, glede:

- i. podizanja i upotrebe umjetnih otoka, uređaja i naprava;
- ii. znanstvenog istraživanja mora;
- iii. zaštite i očuvanja morskog okoliša;

(c) druga prava i dužnosti predviđene u ovoj Konvenciji.

2. U ostvarivanju svojih prava i ispunjavanju svojih dužnosti u isključivom gospodarskom pojasu na temelju Konvencije, obalna država dolično poštuje prava i dužnosti drugih država i postupa na način koji je u skladu s odredbama Konvencije.

3. Prava koja su izložena u ovom članku, a odnose se na morsko dno i podzemlje, ostvaruju se u skladu s dijelom VI.

Članak 57.

Širina isključivoga gospodarskog pojasa

Isključivi gospodarski pojas ne smije se prostirati preko 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

Članak 58.

Prava i dužnosti drugih država u isključivom gospodarskom pojasu

1. U isključivom gospodarskom pojasu sve države, obalne i neobalne, uživaju, u uvjetima određenim u relevantnim odredbama Konvencije, slobode plovidbe, preljetanja i polaganja podmorskih kabela i cjevovoda navedene u članku 87. i druge međunarodnopravno dopuštene upotrebe mora koje se tiču tih sloboda, kao što su one vezane uz iskorištavanje brodova, zrakoplova i podmorskih kabela i cjevovoda, a u skladu su s drugim odredbama Konvencije.

2. Članci 88. do 115. i druga primjerena pravila međunarodnog prava primjenjuju se u isključivom gospodarskom pojasu u onoj mjeri u kojoj nisu nespojiva s ovim dijelom.

3. U ostvarivanju svojih prava i ispunjavanju svojih dužnosti u isključivom gospodarskom pojasu na temelju Konvencije, države dolično poštuju prava i dužnosti obalne države i drže se zakona i drugih propisa koje je donijela obalna država u skladu s odredbama Konvencije i drugim pravilima međunarodnog prava, ako ona nisu nespojiva s ovim dijelom.

Članak 59.

Temelj za rješavanje sukoba u slučajevima za koje Konvencija ne pripisuje nikakva prava ni jurisdikciju u isključivom gospodarskom pojasu

U slučajevima za koje Konvencijom u isključivom gospodarskom pojasu nisu pripisana prava ili jurisdikcija obalnoj državi ili drugim državama, a sukob izbije između interesa obalne države i neke druge države ili država, taj bi se sukob trebao riješiti na temelju pravičnosti i u svjetlu svih relevantnih okolnosti, vodeći računa o važnosti tih interesa za stranke i za međunarodnu zajednicu u cjelini.

Članak 60.

Umjetni otoci, uređaji i naprave u isključivom gospodarskom pojasu

1. U isključivom gospodarskom pojasu obalna država ima isključivo pravo graditi i dopuštati i uređivati izgradnju, rad i upotrebu:

- (a) umjetnih otoka;
- (b) uređaja i naprava za svrhe predviđene u članku 56. i za druge gospodarske svrhe;
- (c) uređaja i naprava koji mogu ometati ostvarivanje prava obalne države u pojasu.

2. Obalna država ima isključivu jurisdikciju nad tim umjetnim otocima, uređajima i napravama, uključujući jurisdikciju glede carinskih, fiskalnih, zdravstvenih, sigurnosnih i useljeničkih zakona i drugih propisa.

3. Mora se dati propisna obavijest o izgradnji umjetnih otoka, uređaja i naprava i moraju se održavati stalna upozoravajuća sredstva o njihovoj prisutnosti. Svaki uređaj i naprava koji je napušten ili se više ne upotrebljava mora se ukloniti radi sigurnosti plovidbe, vodeći računa o općeprilikačnim međunarodnim standardima koje je za takve slučajeve usvojila nadležna međunarodna organizacija. Pri tom uklanjanju također se dolično vodi računa o ribolovu, zaštiti morskog okoliša i pravima i dužnostima drugih država. Na primjeren način će se objaviti dubina, položaj i dimenzije uređaja ili naprava koji nisu potpuno uklonjeni.

4. Obalna država može, kad je to potrebno, oko spomenutih umjetnih otoka, uređaja i naprava ustanoviti sigurnosne zone razumnih dimenzija, u kojima može poduzeti mjere potrebne za sigurnost plovidbe i sigurnost umjetnih otoka, uređaja i naprava.

5. Širinu sigurnosnih zona određuje obalna država, vodeći računa o primjenjivim međunarodnim standardima. Te se zone određuju na način koji osigurava da one razumno odgovaraju prirodi i funkciji umjetnih otoka, uređaja i naprava i da ne prelaze udaljenost od 500 metara oko njih, mjereći od svake točke njihova vanjskog ruba, osim ako drukčije ovlašćuju općeprihvaćeni međunarodni standardi ili drukčije preporučuje nadležna međunarodna organizacija. Mora se dati propisna obavijest o širini sigurnosnih zona.

6. Svi brodovi moraju poštovati takve sigurnosne zone i pridržavati se općeprihvaćenih međunarodnih standarda o plovidbi u blizini umjetnih otoka, uređaja, naprava i sigurnosnih zona.

7. Umjetni otoci, uređaji, naprave i sigurnosne zone oko njih ne smiju se postavljati tamo gdje mogu ometati upotrebu priznatih plovidbenih putova bitnih za međunarodnu plovidbu.

8. Umjetni otoci, uređaji i naprave nemaju pravni položaj otoka. Oni nemaju vlastitoga teritorijalnog mora i njihovo postojanje ne utječe na određivanje granica teritorijalnog mora, isključivoga gospodarskog pojasa ili epikontinentalnog pojasa.

Članak 61.

Očuvanje živih bogatstava

1. Obalna država određuje dopustivi ulov živih bogatstava u svome isključivom gospodarskom pojasu.

2. Obalna država, vodeći računa o najpouzdanijim znanstvenim podacima s kojima raspolaže, odgovarajućim mjerama za očuvanje i gospodarenje osigurava da se održavanje živih bogatstava u isključivom gospodarskom pojasu ne ugrozi prekomjernim iskorištavanjem. U tu svrhu obalna država i nadležne međunarodne organizacije, subregionalne, regionalne ili svjetske, surađuju na prikladan način.

3. Takvim je mjerama također svrha da se održavaju ili obnavljaju populacije lovljenih vrsta na razinama koje mogu

osigurati najviši održivi prinos, određen relevantnim ekološkim i gospodarskim činiteljima, uključujući gospodarske potrebe obalnih ribarskih zajednica i posebne potrebe država u razvoju, te vodeći računa o načinu ribolova, međuovisnosti ribljih naselja i svim općenito preporučenim subregionalnim, regionalnim ili svjetskim međunarodnim minimalnim standardima.

4. Prilikom poduzimanja takvih mjera obalna država vodi računa o učincima na one vrste koje su udružene s vrstama koje se love ili su ovisne o njima, radi održavanja ili obnavljanja populacija tih udruženih ili ovisnih vrsta iznad razina na kojima bi se njihova reprodukcija mogla ozbiljno ugroziti.

5. Raspoložive znanstvene informacije, statistike o ulovu i poduzetom ribolovu i drugi podaci važni za očuvanje ribljih naselja daju se i redovito razmjenjuju preko nadležnih međunarodnih organizacija, subregionalnih, regionalnih ili svjetskih, gdje je to primjereno, i uz sudjelovanje svih zainteresiranih država, uključujući države čijim je državljanima dopušteno ribariti u isključivom gospodarskom pojasu.

Članak 62.

Iskorištavanje živih bogatstava

1. Obalna se država zalaže za optimalno iskorištavanje živih bogatstava u isključivom gospodarskom pojasu ne dirajući u članak 61.

2. Obalna država određuje svoju sposobnost iskorištavanja živih bogatstava isključivoga gospodarskog pojasa. Ako obalna država nema sposobnost iskorištavanja cjelokupnoga dopustivog ulova, ona će sporazumima ili drugim aranžmanima, a u skladu s načinima, uvjetima, zakonima i drugim propisima navedenima u stavku 4. odobriti drugim državama pristup višku dopustivog ulova, vodeći posebice računa o odredbama članaka 69. i 70., osobito prema tamo spomenutim državama u razvoju.

3. Prilikom odobravanja pristupa drugim državama svome isključivom gospodarskom pojasu na temelju ovog članka, obalna država vodi računa o svim relevantnim činiteljima, uključujući, pored ostaloga, važnost živih bogatstava toga područja za njezino gospodarstvo i druge njezine nacionalne interese, odredbe članaka 69. i 70., potrebe država u razvoju u subregiji ili regiji za iskorištavanjem dijela viška i potrebu svođenja na najmanju moguću mjeru gospodarskih poremećaja u državama čiji su državljani uobičajeno ribarili u tome pojasu ili koje su znatno pridonijele istraživanju i identificiranju ribljih naselja.

4. Državljeni drugih država koji ribare u isključivom gospodarskom pojasu pridržavaju se mjera očuvanja i drugih načina i uvjeta utvrđenih u zakonima i drugim propisima obalne države. Ti zakoni i drugi propisi moraju biti u skladu s Konvencijom i mogu se, pored ostaloga, odnositi:

- (a) na izdavanje dozvola za ribare, ribarske brodove i opremu, uključujući plaćanje pristojbi i druge oblike naknade koji se, za obalne države u razvoju, mogu sastojati od odgovarajućih naknada na polju financiranja, opreme i tehnologije za ribarsku industriju;
- (b) na određivanje vrsta koje se mogu loviti i utvrđivanje kvota ulova, bilo u odnosu na određena riblja naselja ili skupine naselja, ili ulova po jednom brodu u određenom vremenskom razdoblju, ili ulova državljana jedne države u određenom razdoblju;
- (c) na utvrđivanje sezona i područja ribolova, tipova, veličina i količine ribarskog pribora te tipova, veličina i broja ribarskih brodova koji se mogu koristiti;
- (d) na preciziranje starosti i veličine riba i drugih vrsta koje se mogu loviti;
- (e) na određivanje informacija koje se traže od ribarskih brodova, uključujući statistike o ulovu i poduzetom ribolovu, te izvješća o položaju broda;
- (f) na obvezu da se provedu, uz ovlaštenje i pod nadzorom obalne države, programi određenih istraživanja ribolova i uređenje provedbe tih istraživanja, uključujući uzimanje uzoraka ulova, korištenje uzoraka i izvještavanje o pratećim znanstvenim podacima;
- (g) na postavljanje promatrača ili vježbenika na te brodove od strane obalne države;
- (h) na iskrcavanje cijeloga ili jednog dijela ulova takvih brodova u lukama obalne države;
- (i) na načine i uvjete koji se odnose na zajedničke pothvate ili druge oblike suradnje;
- (j) na tražene uvjete za uvježbavanje osoblja i za prijenos tehnologije ribolova, uključujući jačanje sposobnosti obalnih država za poduzimanje istraživanja na području ribolova;
- (k) na postupke za provedbu propisa.

5. Obalne države na propisan način daju obavijest o zakonima i drugim propisima koji se odnose na očuvanje i gospodarenje živim bogatstvima.

Članak 63.

Riblja naselja koja se nalaze u isključivim gospodarskim pojasevima dviju ili više obalnih država ili u isključivom gospodarskom pojasu jedne države i u području uz njega

1. Kada se isto riblje naselje ili riblja naselja udruženih vrsta nalaze u isključivim gospodarskim pojasevima dviju ili više obalnih država, te se države nastoje, izravno ili uz pomoć odgovarajućih subregionalnih ili regionalnih organizacija, sporazumjeti o mjerama koje su potrebne za usklađivanje i osiguranje očuvanja i razvoja takvih ribljih naselja, ne dirajući u ostale odredbe ovoga dijela.

2. Kada se isto riblje naselje ili riblja naselja udruženih vrsta nalaze kako u isključivom gospodarskom pojasu tako i u susjednom području uz pojas, obalna država i države koje love ta riblja naselja u susjednom području nastoje, izravno ili uz pomoć odgovarajućih subregionalnih ili regionalnih organizacija, sporazumjeti se o mjerama koje su potrebne za očuvanje tih ribljih naselja u susjednom području.

Članak 64.

Vrlo migratorne vrste

1. Obalna država i druge države čiji državljani u regiji love vrlo migratorne vrste, navedene u Prilogu I., surađuju izravno ili pomoću odgovarajućih međunarodnih organizacija kako bi osigurale očuvanje takvih vrsta i promicale njihovo optimalno iskorištavanje u čitavoj regiji, kako u isključivom gospodarskom pojasu, tako i izvan njega. U regijama za koje ne postoji odgovarajuća međunarodna organizacija, obalna država i druge države čiji državljani love te vrste u regiji surađuju radi osnivanja takve organizacije i sudjelovanja u njenom radu.

2. Odredbe stavka 1. primjenjuju se uz druge odredbe ovoga dijela.

Članak 65.

Morski sisavci

Ništa u ovome dijelu ne ograničava pravo obalne države ili, ovisno o prilikama, nadležnost međunarodne organizacije, da zabrani, ograniči ili uredi iskorištavanje morskih sisavaca strože nego što je predviđeno u ovome dijelu. Države surađuju radi očuvanja morskih sisavaca, a posebno moraju, uz pomoć odgovarajućih međunarodnih organizacija, djelovati radi zaštite, gospodarenja i proučavanja kitova.

Članak 66.

Naselja anadromnih riba

1. Države iz čijih rijeka potječu naselja anadromnih riba imaju prvenstveni interes i odgovornost za ta naselja.

2. Država porijekla naselja anadromnih riba osigurava njihovo očuvanje utvrđivanjem prikladnih mjera za uređenje ribolova u svim vodama od kopna do vanjskih granica njezinoga isključivoga gospodarskog pojasa i ribolova predviđenog u stavku 3. (b). Država porijekla može, nakon savjetovanja s drugim državama navedenima u stavcima 3. i 4. koje love ta riblja naselja, utvrditi ukupne dopustive ulove za naselja koja potječu iz njezinih rijeka.

3. (a) Ribolov naselja anadromnih riba smije se obavljati samo u vodama od kopna do vanjskih granica isključivih gospodarskih pojaseva, osim u slučajevima u kojima bi primjena ove odredbe mogla izazvati gospodarske poremećaje za državu koja nije država porijekla. O ribolovu izvan vanjskih granica isključivoga gospodarskog pojasa, zainteresirane se države savjetuju radi postizanja sporazuma o načinima i uvjetima takva ribolova, poštujući dolično zahtjeve očuvanja i potrebe države porijekla s obzirom na ta riblja naselja.

(b) Država porijekla surađuje u svođenju na najmanju moguću mjeru gospodarskih poremećaja u drugim državama koje love takva riblja naselja, vodeći računa o uobičajenom ulovu i načinu na koji te države iskorištavaju takva naselja i o svim područjima u kojima se ona love.

(c) Državama navedenim u podstavku (b), koje sudjeluju sporazumno s državom porijekla u mjerama obnove naselja anadromnih riba, osobito ako pokrivaju dio troškova za takve svrhe, država porijekla iskazuje posebnu pozornost prilikom lova ribljih naselja koja potječu iz njezinih rijeka.

(d) Provedba propisa o naseljima anadromnih riba izvan isključivoga gospodarskog pojasa ostvaruje se na temelju sporazuma između države porijekla i drugih zainteresiranih država.

4. Kada naselja anadromnih riba migriraju u vode ili kroz vode od kopna do vanjskih granica isključivoga gospodarskog pojasa države koja nije država porijekla, ta će država surađivati s državom porijekla radi očuvanja i gospodarenja takvim ribljim naseljima.

5. Država porijekla naselja anadromnih riba i druge države koje love takva riblja naselja zaključuju aranžmane o primjeni odredaba ovoga članka, a gdje je to prikladno uz pomoć regionalnih organizacija.

Članak 67.

Katadromne vrste

1. Obalna država u čijim vodama katadromne vrste provode veći dio svoga životnog ciklusa, odgovorna je za gospodarenje tim vrstama i dužna je osigurati migratornim ribama ulazak u te vode i izlazak iz njih.

2. Katadromne se vrste love jedino u vodama koje se nalaze od kopna do vanjskih granica isključivoga gospodarskog pojasa. Kada se lovi u isključivim gospodarskim pojasevima, ribolov podliježe odredbama ovog članka i drugim odredbama Konvencije koje se odnose na ribolov u tim zonama.

3. Ako katadromna riba migrira kroz isključivi gospodarski pojas druge države, bilo kao juvenilna ili odrasla riba, gospodarenje takvom ribom, uključujući ribolov, uređuje se sporazumom između države spomenute u stavku 1. i druge zainteresirane države. Takav sporazum mora osigurati racionalno gospodarenje tim vrstama i voditi računa o odgovornostima države spomenute u stavku 1. za očuvanje tih vrsta.

Članak 68.

Vrste od dna

Ovaj se dio ne primjenjuje na vrste od dna definirane u stavku 4., članka 77.

Članak 69.

Pravo neobalnih država

1. Neobalne države imaju pravo na pravičnoj osnovi sudjelovati u iskorištavanju odgovarajućeg dijela viška živih bogatstva isključivih gospodarskih pojaseva obalnih država iz iste subregije ili regije, vodeći računa o relevantnim gospodarskim i geografskim okolnostima svih zainteresiranih država i u skladu s odredbama ovoga članka i članaka 61. i 62.

2. Uvjete i načine takva sudjelovanja utvrđuju zainteresirane države dvostranim, subregionalnim ili regionalnim sporazumima, vodeći računa, između ostaloga:

(a) o potrebi da se izbjegnu štetni učinci za ribarske zajednice ili ribarsku industriju obalne države;

(b) o mjeri u kojoj neobalna država, u skladu s odredbama ovoga članka, sudjeluje ili je ovlaštena sudjelovati na

temelju postojećih dvostranih, subregionalnih ili regionalnih sporazuma u iskorištavanju živih bogatstava isključivoga gospodarskog pojasa drugih obalnih država;

- (c) o mjeri u kojoj druge neobalne države i države u nepovoljnom geografskom položaju već sudjeluju u iskorištavanju živih bogatstava isključivoga gospodarskog pojasa obalne države i potrebi, koja iz toga proistječe, da se izbjegne nametanje posebno teškog tereta samo jednoj obalnoj državi ili jednom njezinom dijelu;

- (d) o prehrambenim potrebama stanovništva tih država.

3. Kada se ribolovni kapacitet obalne države približi stupnju razvijenosti koji joj omogućuje iskorištavanje cjelokupnoga dopustivog ulova živih bogatstava u svome isključivom gospodarskom pojasu, ta obalna država i druge zainteresirane države surađuju radi zaključivanja pravičnih aranžmana na dvostranoj, subregionalnoj ili regionalnoj osnovi, kojima se neobalnim državama u razvoju iz iste subregije ili regije dopušta sudjelovanje u iskorištavanju živih bogatstava isključivih gospodarskih pojaseva obalnih država te subregije ili regije, ovisno o okolnostima i na temelju uvjeta koji zadovoljavaju sve stranke. Pri primjeni ove odredbe vodi se računa i o činiteljima spomenutima u stavku 2.

4. Razvijene neobalne države, na temelju odredaba ovoga članka, ovlaštene su sudjelovati u iskorištavanju živih bogatstava jedino u isključivim gospodarskim pojasevima razvijenih obalnih država iz iste subregije ili regije, vodeći računa o mjeri u kojoj je obalna država, odobravajući drugim državama pristup živim bogatstvima svoga isključivoga gospodarskog pojasa, vodila računa o potrebi da se štetni učinci za ribarske zajednice i gospodarski poremećaji u državama čiji su državljani uobičajeno ribarili u pojasu svedu na najmanju moguću mjeru.

5. Gornje se odredbe primjenjuju ne dirajući u aranžmane koji mogu biti zaključeni u subregijama ili regijama gdje obalne države mogu dati neobalnim državama iz iste subregije ili regije jednaka ili preferencijalna prava za iskorištavanje živih bogatstava njihova isključivoga gospodarskog pojasa.

Članak 70.

Pravo država u nepovoljnom geografskom položaju

1. Države u nepovoljnom geografskom položaju imaju pravo na pravičnoj osnovi sudjelovati u iskorištavanju odgovarajućeg dijela viška živih bogatstava isključivih gospodarskih pojaseva obalnih država iz iste subregije ili regije, vodeći računa o relevantnim gospodarskim i geografskim okolnostima svih zainteresiranih država i u skladu s odredbama ovoga članka i članaka 61. i 62.

2. U svrhe ovoga dijela izraz „država u nepovoljnom geografskom položaju” označava obalne države, uključujući obalne države na zatvorenim ili poluzatvorenim morima, koje njihov geografski položaj čini, glede dovoljne opskrbe ribom za prehrambene potrebe njihova stanovništva ili dijela stanovni-

štva, ovisnima o iskorištavanju živih bogatstava isključivih gospodarskih pojaseva drugih država u subregiji ili regiji, i obalne države koje ne mogu imati vlastiti isključivi gospodarski pojas.

3. Uvjete i načine takva sudjelovanja utvrđuju zainteresirane države dvostranim, subregionalnim ili regionalnim sporazumima, vodeći računa, između ostaloga:

- (a) o potrebi da se izbjegnu štetni učinci za ribarske zajednice ili ribarsku industriju obalne države;

(b) o mjeri u kojoj država u nepovoljnom geografskom položaju, u skladu s odredbama ovoga članka, sudjeluje ili je ovlaštena sudjelovati na temelju postojećih dvostranih, subregionalnih ili regionalnih sporazuma u iskorištavanju živih bogatstava isključivog gospodarskog pojasa drugih obalnih država;

(c) o mjeri u kojoj druge države u nepovoljnom geografskom položaju i neobalne države već sudjeluju u iskorištavanju živih bogatstava isključivoga gospodarskog pojasa obalne države i potrebi, koja iz toga proistječe, da se izbjegne nametanje posebno teškog tereta samo jednoj obalnoj državi ili jednom njezinom dijelu;

- (d) o prehrambenim potrebama stanovništva tih država.

4. Kada se ribolovna sposobnost obalne države približi stupnju razvijenosti koji joj omogućuje iskorištavanje cjelokupnoga dopustivog ulova živih bogatstava u svome isključivom gospodarskom pojasu, ta obalna država i druge zainteresirane države surađuju radi zaključivanja pravičnih aranžmana na dvostranoj, subregionalnoj ili regionalnoj osnovi, kojima se državama u razvoju u nepovoljnom geografskom položaju iz iste subregije ili regije dopušta sudjelovanje u iskorištavanju živih bogatstava isključivih gospodarskih pojaseva obalnih država te subregije ili regije, ovisno o okolnostima i na temelju uvjeta koji zadovoljavaju sve stranke. Pri primjeni ove odredbe vodi se računa i o činiteljima spomenutima u stavku 3.

5. Razvijene države u nepovoljnom geografskom položaju, na temelju odredaba ovoga članka, ovlaštene su sudjelovati u iskorištavanju živih bogatstava jedino u isključivim gospodarskim pojasevima razvijenih obalnih država iz iste subregije ili

regije, vodeći računa o mjeri u kojoj je obalna država, odobravajući drugim državama pristup živim bogatstvima svoga isključivog gospodarskog pojasa, vodila računa o potrebi da se štetni učinci za ribarske zajednice i gospodarski poremećaji u državama čiji su državljani uobičajeno ribarili u pojasu svedu na najmanju moguću mjeru.

6. Gornje se odredbe primjenjuju ne dirajući u aranžmane koji mogu biti zaključeni u subregijama ili regijama gdje obalne države mogu dati državama u nepovoljnom geografskom položaju iz iste subregije ili regije jednaka ili preferencijalna prava za iskorištavanje živih bogatstava njihova isključivoga gospodarskog pojasa.

Članak 71.

Neprimjenjivost članka 69. i 70.

Odredbe članka 69. i 70. ne primjenjuju se na obalne države čije je gospodarstvo pretežno ovisno o iskorištavanju živih bogatstava njihova isključivoga gospodarskog pojasa.

Članak 72.

Ograničenja prijenosa prava

1. Prava iskorištavanja živih bogatstava, predviđena u člancima 69. i 70., ne smiju se ni izravno ni neizravno prenositi trećim državama ili njihovim državljanima najmom ili licencom, zasnivanjem zajedničkih pothvata ili bilo kojim drugim načinom s učinkom takva prijenosa, osim ako se zainteresirane države drukčije dogovore.

2. Prethodna odredba ne sprečava zainteresirane države u dobivanju tehničke ili financijske pomoći od trećih država ili međunarodnih organizacija radi lakšeg ostvarivanja prava prema člancima 69. i 70., pod uvjetom da to nema učinka navedenog u stavku 1.

Članak 73.

Provedba zakona i drugih propisa obalne države

1. Obalna država može, u ostvarivanju svojih suverenih prava istraživanja, iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim bogatstvima u isključivom gospodarskom pojasu, poduzimati takve mjere, uključujući zaustavljanje broda, njegov pregled, uzapćenje i sudski postupak, koje su nužne radi osiguranja poštovanja zakona i drugih propisa koje je ona donijela u skladu s Konvencijom.

2. Uzapćeni brodovi i njihove posade hitno se oslobađaju nakon položene zadovoljavajućeg jamstva ili druge garancije.

3. Kazne koje propisuje obalna država, zbog kršenja zakona i drugih propisa o ribolovu u isključivom gospodarskom pojasu, ne mogu, ako nema drukčijeg sporazuma između zainteresiranih država, uključiti zatvaranje ni bilo kakav drugi način tjelesnog kažnjavanja.

4. U slučaju uzapćenja ili zadržavanja stranih brodova obalna država odmah na prikladan način obavještava državu zastave o poduzetoj mjeri i kaznama, ako su izrečene.

Članak 74.

Razgraničenje isključivoga gospodarskog pojasa između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče

1. Razgraničenje isključivoga gospodarskog pojasa između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče ostvaruje se sporazumom na temelju međunarodnog prava, kako je ono navedeno u članku 38. Statuta Međunarodnog suda, radi postizanja pravičnog rješenja.

2. Ako se sporazum ne može postići u razumnom roku, zainteresirane će države pribjeći postupcima predviđenima u dijelu XV.

3. Dok se ne postigne sporazum predviđen u stavku 1., zainteresirane će države, u duhu razumijevanja i suradnje, učiniti svaki napor kako bi zaključile privremene aranžmane praktične prirode i kako ne bi u tom prijelaznom razdoblju ugrozile ili omele postizanje konačnog sporazuma. Privremeni aranžmani neće štetiti konačnom razgraničenju.

4. Kada između zainteresiranih država postoji sporazum koji je na snazi, pitanja u vezi s razgraničenjem isključivoga gospodarskog pojasa uređuju se u skladu s odredbama toga sporazuma.

Članak 75.

Pomorske karte i popisi geografskih koordinata

1. U skladu s ovim dijelom, vanjske granice isključivoga gospodarskog pojasa i crte razgraničenja povučene u skladu s člankom 74., naznačuju se na pomorskim kartama takvog mjerila ili takvih mjerila koja su prikladna za utvrđivanje njihova položaja. Popisi geografskih koordinata točaka s navedenim geodetskim podacima mogu zamijeniti, kad je to opravdano, te vanjske granice ili crte razgraničenja.

2. Obalna država na propisan način objavljuje takve karte ili popise geografskih koordinata, a jedan primjerak svake takve karte ili popisa polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

DIO VI.

EPIKONTINENTALNI POJAS

Članak 76.

Definicija epikontinentalnog pojasa

1. Epikontinentalni pojas obalne države obuhvaća morsko dno i njegovo podzemlje izvan njezinoga teritorijalnog mora preko čitavoga prirodnog produžetka njezinoga kopnenog područja do vanjskog ruba kontinentalne orubine, ili do udaljenosti od 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, tamo gdje vanjski rub kontinentalne orubine ne seže do te udaljenosti.

2. Epikontinentalni pojas obalne države ne smije se prostirati izvan granica naznačenih u stavcima 4. do 6.

3. Kontinentalna orubina obuhvaća podvodni produžetak kopnene mase obalne države i sastoji se od morskog dna i podzemlja kontinentalne ravnine, kontinentalne strmine i kontinentalne kosine. Ona ne uključuje dno oceana na velikim dubinama s njegovim oceanskim hrptovima, ni njegovo podzemlje.

4. (a) U svrhe Konvencije, obalna država ustanovljava vanjski rub kontinentalne orubine svugdje gdje se orubina prostire izvan 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, na jedan od ovih načina:

i. crtom povučenom u skladu sa stavkom 7., spajajući krajnje stalne točke na kojima debljina sloja sedimentnih stijena iznosi najmanje jedan posto najkraće udaljenosti od te točke do podnožja kontinentalne strmine, ili

ii. crtom povučenom u skladu sa stavkom 7., spajajući stalne točke koje nisu udaljene više od 60 morskih milja od podnožja kontinentalne strmine.

(b) Ako nema suprotnih dokaza, podnožje kontinentalne strmine određuje se kao točka najveće promjene u nagibu njezine baze.

5. Stalne točke koje čine crtu vanjske granice epikontinentalnog pojasa na morskom dnu, povučenu u skladu sa stavkom 4. (a), (i) i ii., ne smiju se nalaziti na udaljenosti većoj od 350 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, ili, na udaljenosti većoj od 100 morskih milja od izobate 2 500 metara, što je crta koja spaja točke dubine od 2 500 metara.

6. Unatoč odredbama stavka 5., vanjska granica epikontinentalnog pojasa na podmorskim hrptovima ne smije prelaziti 350 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora. Ovaj se stavak ne primjenjuje na podmorske uzvišice koje su prirodni sastojak kontinentalne orubine, kao što su njene dubokomorske ravnine, isponi, glavice, bankovi i izdanci.

7. Tamo gdje se epikontinentalni pojas prostire izvan 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, obalna država određuje vanjsku granicu svoga epikontinentalnog pojasa ravnim crtama koje spajaju stalne točke definirane koordinatama geografske širine i duljine, a koje nisu dulje od 60 morskih milja.

8. Informacije o granicama epikontinentalnog pojasa izvan 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, obalna država podnosi Komisiji za granice epikontinentalnog pojasa, ustanovljenoj prema Prilogu II. na temelju pravične geografske zastupljenosti. Komisija daje preporuke obalnim državama o pitanjima ustanovljenja vanjskih granica njihova epikontinentalnog pojasa. Granice epikontinentalnog pojasa koje obalna država ustanovi na temelju tih preporuka konačne su i obvezujuće.

9. Obalna država polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda pomorske karte i relevantne informacije, uključivši geodetske podatke, koji na trajan način opisuju vanjsku granicu njezinog epikontinentalnog pojasa. Glavni tajnik ih na prikladan način objavljuje.

10. Odredbe ovoga članka ne diraju u pitanje razgraničenja epikontinentalnog pojasa između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče.

Članak 77.

Prava obalne države na epikontinentalnom pojasu

1. Obalna država ostvaruje nad epikontinentalnim pojasom suverena prava radi njegova istraživanja i iskorištavanja njegovih prirodnih bogatstava.

2. Prava o kojima je riječ u stavku 1., isključiva su u tom smislu da, ako obalna država ne istražuje epikontinentalni pojas ili ne iskorištava njegova prirodna bogatstva, nitko ne može poduzeti te djelatnosti bez izričitog pristanka obalne države.

3. Prava obalne države na epikontinentalni pojas ne zavise o stvarnoj ili fiktivnoj okupaciji, niti o bilo kakvom izričitom proglasu.

4. Prirodna bogatstva o kojima je riječ u ovom dijelu obuhvaćaju rudno i drugo neživo bogatstvo morskog dna i podzemlja kao i živa bića koja pripadaju vrstama od dna, tj. bića koja su u stadiju u kojem se mogu loviti bilo nepomična na morskom dnu ili ispod njega ili su nesposobna pomicati se ako nisu u stalnom fizičkom dodiru s morskim dnom ili podzemljem.

Članak 78.

Pravni položaj voda i zračnog prostora iznad epikontinentalnog pojasa te prava i slobode drugih država

1. Prava obalne države na epikontinentalnom pojasu ne diraju u pravni položaj voda iznad njega, niti zračnog prostora iznad tih voda.

2. Ostvarivanje prava obalne države na epikontinentalnom pojasu ne smije povrijediti, niti na bilo koji neopravdan način ometati plovidbu i druga prava i slobode koja se Konvencijom priznaju drugim državama.

Članak 79.

Podmorski kabeli i cjevovodi na epikontinentalnom pojasu

1. Sve su države ovlaštene polagati podmorske kabele i cjevovode na epikontinentalnom pojasu, u skladu s odredbama ovoga članka.

2. Uz uvjet poštovanja njezinoga prava da poduzima razumne mjere za istraživanje epikontinentalnog pojasa, iskorištavanje njegovih prirodnih bogatstava i sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja iz cjevovoda, obalna država ne može ometati polaganje ili održavanje tih kabela ili cjevovoda.

3. Određivanje pravca za polaganje cjevovoda na epikontinentalnom pojasu podliježe suglasnosti obalne države.

4. Ništa u ovome dijelu ne dira u pravo obalne države da utvrdi uvjete za kabele ili cjevovode koji ulaze na njeno područje ili u njezino teritorijalno more, ni u njezinu jurisdikciju nad kabelima i cjevovodima koji su položeni ili se koriste u vezi s istraživanjem njezinoga epikontinentalnog pojasa ili s iskorištavanjem njegovih bogatstava ili s upotrebom umjetnih otoka, uređaja i naprava pod njezinom jurisdikcijom.

5. Prilikom polaganja podmorskih kabela ili cjevovoda države dolično paze na već položene kabele ili cjevovode. Posebno se ne smiju onemogućavati popravci već položenih kabela i cjevovoda.

Članak 80.

Umjetni otoci, uređaji i naprave na epikontinentalnom pojasu

Članak 60. primjenjuje se *mutatis mutandis* na umjetne otoke, uređaje i naprave na epikontinentalnom pojasu.

Članak 81.

Bušenje na epikontinentalnom pojasu

Na epikontinentalnom pojasu obalna država ima isključivo pravo odobravanja i uređivanja bušenja u bilo koju svrhu.

Članak 82.

Plaćanja i doprinosi za iskorištavanje epikontinentalnog pojasa izvan 200 morskih milja

1. Obalna država plaća ili daje doprinose u naravi za iskorištavanje neživih bogatstava epikontinentalnog pojasa izvan 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

2. Plaćanja i doprinosi daju se godišnje za cjelokupnu proizvodnju na jednom ležištu nakon prvih pet godina proizvodnje na tome ležištu. Za šestu godinu iznos plaćanja ili doprinosa bit će jedan posto vrijednosti ili opsega proizvodnje na tome ležištu. Iznos se povećava za jedan posto za svaku sljedeću godinu do dvanaeste godine i ostaje, nakon toga, sedam posto. Proizvodnja ne uključuje sredstva upotrijebljena u vezi s iskorištavanjem.

3. Država u razvoju koja u potpunosti uvozi rudu koja se dobiva iz njezinoga epikontinentalnog pojasa oslobođena je takvih plaćanja ili doprinosa za tu rudu.

4. Plaćanja ili doprinosi daju se preko Vlasti, koja ih dijeli državama strankama Konvencije na temelju kriterija o pravičnoj raspodjeli, vodeći računa o interesima i potrebama država u razvoju, posebno onih među njima koje su najmanje razvijene i neobalne.

Članak 83.

Razgraničenje epikontinentalnog pojasa između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče

1. Razgraničenje epikontinentalnog pojasa između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče ostvaruje se sporazumom na temelju međunarodnog prava, kako je ono navedeno u članku 38. Statuta Međunarodnog suda, radi postizanja pravičnog rješenja.

2. Ako se sporazum ne može postići u razumnom roku, zainteresirane će države pribjeći postupcima predviđenima u dijelu XV.

3. Dok se ne postigne sporazum predviđen u stavku 1., zainteresirane će države, u duhu razumijevanja i suradnje, učiniti svaki napor kako bi zaključile privremene aranžmane praktične prirode i kako ne bi u tom prijelaznom razdoblju ugrozile ili omele postizanje konačnog sporazuma. Privremeni aranžmani neće štetiti konačnom razgraničenju.

4. Kada između zainteresiranih država postoji sporazum koji je na snazi, pitanja u vezi s razgraničenjem epikontinentalnog pojasa uređuju se u skladu s odredbama toga sporazuma.

Članak 84.

Pomorske karte i popisi geografskih koordinata

1. U skladu s ovim dijelom, vanjske granice epikontinentalnog pojasa i crte razgraničenja povučene u skladu sa člankom 83., naznačuju se na pomorskim kartama takva mjerila ili takvih mjerila koja su prikladna za utvrđivanje njihova položaja. Popisi geografskih koordinata točaka s navedenim geodetskim podacima mogu zamijeniti, kad je to opravdano, te vanjske granice ili crte razgraničenja.

2. Obalna država na propisan način objavljuje takve karte ili popise geografskih koordinata, a jedan primjerak svake takve karte ili popisa polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda; one na kojima su naznačene vanjske granice epikontinentalnog pojasa polaže i kod glavnog tajnika Vlasti.

Članak 85.

Bušenje tunela

Ovaj dio ne dira u pravo obalne države da iskorištava podzemlje bušenjem tunela, ma koja bila visina vode iznad podzemlja.

DIO VII.

OTVORENO MORE

ODSJEK 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 86.

Primjena odredaba ovoga dijela

Odredbe ovoga dijela primjenjuju se na sve dijelove mora koji nisu uključeni u isključivi gospodarski pojas, teritorijalno more ili unutrašnje vode neke države, ili u arhipelaške vode neke arhipelaške države. Ovaj članak ni na koji način ne ograničava slobode koje uživaju sve države u isključivom gospodarskom pojasu u skladu sa člankom 58.

Članak 87.

Sloboda otvorenog mora

1. Otvoreno more je otvoreno za sve države, obalne i neobalne. Sloboda otvorenog mora ostvaruje se pod uvjetima koje određuju Konvencija i druga pravila međunarodnog prava. Za obalne i za neobalne države ona sadrži, između ostalog:

(a) slobodu plovidbe;

(b) slobodu prelijetanja;

(c) slobodu polaganja podmorskih kabela i cjevovoda, uz uvjet poštovanja dijela VI;

(d) slobodu izgradnje umjetnih otoka i drugih uređaja koje dopušta međunarodno pravo, uz uvjet poštovanja dijela VI;

(e) slobodu ribolova, uz uvjet poštovanja uvjeta navedenih u odsjeku 2.;

(f) slobodu znanstvenog istraživanja, uz uvjet poštovanja dijelova VI. i XIII.

2. Sve države ostvaruju te slobode dolično poštujući interese drugih država u ostvarivanju slobode otvorenog mora i uz dolično poštovanje prava sadržanih u ovoj Konvenciji glede djelatnosti u Zoni.

Članak 88.

Korištenje otvorenog mora isključivo u miroljubive svrhe

Otvoreno more smije se koristiti isključivo u miroljubive svrhe.

Članak 89.

Pravna neosnovanost zahtjeva za suverenost nad otvorenim morem

Nijedna država nema pravo zahtijevati da podvrgne bilo koji dio otvorenog mora svojoj suverenosti.

Članak 90.

Pravo plovidbe

Sve države, obalne i neobalne, imaju pravo da na otvorenom moru plove brodovi koji vijore njezinu zastavu.

Članak 91.

Državna pripadnost brodova

1. Svaka država određuje uvjete pod kojima dodjeljuje brodovima svoju državnu pripadnost, kao i uvjete upisa u upisnik na svom području i pravo na vijorenje svoje zastave. Brodovi imaju pripadnost one države čiju su zastavu ovlašteni vijoriti. Mora postojati stvarna veza između države i broda.

2. Brodovima, kojima je podijelila pravo da vijore njezinu zastavu, država izdaje isprave u tu svrhu.

Članak 92.

Položaj brodova

1. Brodovi plove pod zastavom samo jedne države i podvrgnuti su na otvorenom moru, osim u iznimnim slučajevima izrijeком predviđenim u međunarodnim ugovorima ili u ovoj Konvenciji, isključivo njezinoj jurisdikciji. Brod ne smije mijenjati svoju zastavu za vrijeme putovanja ili pristajanja u nekoj luci, osim u slučaju stvarnog prijenosa vlasništva ili izmjene upisa u upisniku.

2. Brod koji plovi pod zastavama dviju ili više država, kojima se služi po svome nahođenju, neće se prema trećim državama moći pozvati ni na jednu od tih državnih pripadnosti i može se izjednačiti s brodom bez državne pripadnosti.

Članak 93.

Brodovi koji vijore zastavu Ujedinjenih naroda, njihovih specijaliziranih ustanova i Međunarodne agencije za atomsku energiju

Prethodni članci ne diraju u pitanje brodova u službenoj upotrebi Ujedinjenih naroda, njihovih specijaliziranih ustanova ili Međunarodne agencije za atomsku energiju, koji vijore zastavu organizacije.

Članak 94.

Dužnosti države zastave

1. Svaka država djelotvorno vrši svoju jurisdikciju i nadzor nad brodovima koji vijore njezinu zastavu glede upravnih, tehničkih i socijalnih pitanja.

2. Posebno, svaka država:

(a) vodi upisnik brodova s imenima i podacima o brodovima koji vijore njezinu zastavu, osim onih brodova na koje se, zbog njihove male veličine, ne primjenjuju općeprihvaćeni međunarodni propisi, i

(b) vrši nad svakim brodom koji vijori njezinu zastavu, njegovim zapovjednikom, časnicima i posadom jurisdikciju u skladu sa svojim unutrašnjim pravom glede upravnih, tehničkih i socijalnih pitanja koja se tiču broda.

3. Svaka država, za brodove koji vijore njezinu zastavu, poduzima potrebne mjere za ostvarivanje sigurnosti na moru, između ostalog glede:

(a) konstrukcije i opreme broda i njegove sposobnosti za plovidbu;

(b) sastava, radnih uvjeta i osposobljavanja posade, vodeći računa o primjenjivim međunarodnim aktima;

(c) upotrebe signala, održavanja veza i sprečavanja sudara.

4. Te mjere uključuju i one koje su potrebne da se osigura:

(a) da ovlašteni inspektor brodova pregleda svaki brod prije upisa u upisnik i nakon, u odgovarajućim vremenskim razdobljima, te da svaki brod ima takve pomorske karte, nautičke publikacije, navigacijsku opremu i instrumente koji omogućavaju sigurnu plovidbu broda;

(b) da je svaki brod pod odgovornošću zapovjednika broda i časnika koji imaju odgovarajuću osposobljenost, naročito za upravljanje brodom, navigaciju, veze i upravljanje strojevima, te da posada po svojoj osposobljenosti i broju odgovara tipu, veličini, strojevima i opremi broda;

(c) da zapovjednik, časnici, a u odgovarajućoj mjeri i posada, potpuno poznaju sve primjenjive međunarodne propise i da se od njih zahtijeva poštovanje tih propisa o sigurnosti života na moru, sprečavanju sudara, sprečavanju, smanjivanju i nadziranju onečišćenju mora i održavanju radioveza.

5. Prilikom poduzimanja mjera na koje upućuju stavci 3. i 4., svaka država mora postupati u skladu s općeprihvaćenim međunarodnim propisima, postupcima i praksom i poduzeti sve što je potrebno radi osiguranja njihova poštovanja.

6. Država koja ima ozbiljnih razloga za sumnju da nad nekim brodom nije vršena odgovarajuća jurisdikcija ni nadzor, može o tim činjenicama obavijestiti državu zastave. Nakon što je primila takvu obavijest, država zastave pokreće istragu i, ako je potrebno, poduzima nužne mjere radi ispravljanja takvog stanja.

7. Svaka država pokreće istragu, koju vodi ili koja se vodi pred osobom ili osobama odgovarajuće osposobljenosti, u povodu svake pomorske nesreće ili plovidbene nezgode na otvorenom moru u koju je upleten brod koji vijori njezinu zastavu, a koja je uzrokovala gubitak života ili tešku povredu državljana druge države ili veliku štetu brodovima ili uređajima druge države ili morskom okolišu. Država zastave i druga država surađuju u vođenju svake istrage koju provodi ta druga država zbog svake takve pomorske nesreće ili plovidbene nezgode.

Članak 95.

Imunitet ratnih brodova na otvorenom moru

Ratni brodovi uživaju na otvorenom moru potpuni imunitet od jurisdikcije svake druge države osim države zastave.

Članak 96.

Imunitet brodova koji su namijenjeni samo za vladinu netrgovačku službu

Brodovi u vlasništvu države ili kojima se ona koristi, a namijenjeni su samo za vladinu netrgovačku službu, uživaju na otvorenom moru potpuni imunitet od jurisdikcije svake druge države osim države zastave.

Članak 97.

Kaznena sudbenost zbog sudara ili svake druge plovidbene nezgode

1. U slučaju sudara ili svake druge plovidbene nezgode koja se tiče broda na otvorenom moru i koja povlači kaznenu ili stegovnu odgovornost zapovjednika broda ili ma koje druge osobe u službi broda, kazneni ili stegovni postupak moći će se povesti protiv tih osoba samo pred sudskim ili upravnim organima bilo države zastave ili države čiji su te osobe državljani.

2. U stegovnim je predmetima država, koja je izdala pomorsku knjižicu zapovjedniku ili svjedodžbu o osposobljenju ili dozvolu, jedina nadležna da nakon redovitog pravnog postupka izrekne oduzimanje tih isprava, čak i ako držatelj nije državljanin države koja ih je izdala.

3. Uzapćenje ili zadržavanje broda, čak i kao istražnu radnju mogu narediti samo organi države zastave.

Članak 98.

Dužnost pružanja pomoći

1. Svaka država zahtijeva od zapovjednika broda koji vijori njezinu zastavu, ako on to može učiniti bez ozbiljne opasnosti za brod, posadu ili putnike:

(a) da pruži pomoć svakoj osobi koja se nađe u moru, a kojoj prijeti opasnost;

(b) ako je obaviješten o njihovoj potrebi za pomoć, da zaplovi punom brzinom u pomoć osobama koje su u nevolji, utoliko koliko se može od njega razumno očekivati da tako postupi;

(c) da nakon sudara pruži pomoć drugom brodu, njegovoj posadi i njegovim putnicima i da, kad je to moguće, priopći drugom brodu ime vlastitog broda, njegovu luku upisa i najbližu luku u koju će pristati.

2. Svaka obalna država pomaže osnivanje, rad i održavanje odgovarajuće i djelotvorne službe za traženje i spašavanje radi sigurnosti na moru i u zraku i u tu svrhu, gdje to okolnosti traže, surađuje sa susjednim državama u okviru regionalnih aranžmana.

Članak 99.

Zabrana prijevoza robova

Svaka država poduzima djelotvorne mjere radi sprečavanja i kažnjavanja prijevoza robova na brodovima koji su ovlašteni da vijore njezinu zastavu i radi sprečavanja protupravne

upotrebe njezine zastave u tu svrhu. Svaki rob koji prebjegne na brod bilo koje zastave slobodan je *ipso facto*.

Članak 100.

Dužnost suradnje radi suzbijanja piratstva

Sve države surađuju koliko najviše mogu na suzbijanju piratstva na otvorenom moru ili na bilo kojem drugom mjestu koje ne potpada pod jurisdikciju nijedne države.

Članak 101.

Definicija piratstva

Piratstvo je bilo koje od ovih djela:

- (a) svaki nezakoniti čin nasilja ili zadržavanja ili bilo kakva pljačka, koje za osobne svrhe izvrši posada ili putnici privatnog broda ili privatnog zrakoplova i usmjeren:
 - i. na otvorenom moru protiv drugog broda ili zrakoplova ili protiv osoba ili dobara na njima,
 - ii. protiv broda ili zrakoplova, osoba ili dobara na mjestu koje ne potpada pod jurisdikciju nijedne države;
- (b) svaki čin dobrovoljnog sudjelovanja u upotrebi broda ili zrakoplova, ako počinitelj zna za činjenice koje tom brodu ili zrakoplovu daju značaj piratskog broda ili zrakoplova;
- (c) svaki čin kojemu je svrha poticanje ili namjerno omogućavanje nekog djela opisanog u podstavcima (a) ili (b).

Članak 102.

Piratstvo ratnog broda, državnog broda ili državnog zrakoplova čija se posada pobunila

Djela piratstva, opisana u članku 101., koja počini ratni brod ili državni brod ili državni zrakoplov kojih se posada pobunila i preuzela vlast nad brodom ili zrakoplovom, izjednačena su s djelima koja počini privatni brod ili zrakoplov.

Članak 103.

Definicija piratskog broda ili zrakoplova

Brod ili zrakoplov smatra se piratskim ako su ga osobe, u čijoj se vlasti stvarno nalazi, namijenile upotrijebiti za izvršenje

jednog od djela navedenih u članku 101. Isto vrijedi ako je brod ili zrakoplov upotrijebljen za izvršenje tih djela, dokle god se nalazi u vlasti osoba krivih za to djelo.

Članak 104.

Zadržavanje ili gubitak državne pripadnosti piratskog broda ili zrakoplova

Brod ili zrakoplov može zadržati svoju državnu pripadnost iako je postao piratski brod ili zrakoplov. Zadržavanje ili gubitak državne pripadnosti određeni su unutrašnjim pravom države koje je dodijelila državnu pripadnost.

Članak 105.

Uzapćenje piratskog broda ili zrakoplova

Svaka država može na otvorenom moru ili na bilo kojem drugom mjestu koje ne potpada pod jurisdikciju nijedne države uzaptiti piratski brod ili zrakoplov ili brod ili zrakoplov koji je otet djelom piratstva i nalazi se u vlasti pirata te uhititi osobe i zaplijeniti dobra na njima. Sudovi države koja je izvršila uzapćenje mogu odlučiti o kaznama koje treba izreći i o poduzimanju mjera prema brodovima, zrakoplovima ili dobrima, ne dirajući u prava trećih osoba koje postupaju u dobroj vjeri.

Članak 106.

Odgovornost za uzapćenje bez valjanih razloga

Ako je uzapćenje broda ili zrakoplova zbog sumnje da je počinjeno djelo piratstva izvršeno bez valjanih razloga, država koja je uzaptila brod ili zrakoplov odgovorna je državi čiju pripadnost ima brod ili zrakoplov za sav gubitak ili štetu prouzročenu uzapćenjem.

Članak 107.

Brodovi i zrakoplovi koji su ovlašteni za uzapćenje zbog piratstva

Uzapćenje zbog piratstva mogu izvršiti samo ratni brodovi ili vojni zrakoplovi, ili drugi brodovi ili zrakoplovi koji nose vanjske znakove prema kojima se jasno raspoznaje da su u vladinoj službi i da su ovlašteni u tu svrhu.

Članak 108.

Nedopuštena trgovina opojnim drogama ili psihotropnim tvarima

1. Sve države surađuju na suzbijanju nedopuštene trgovine opojnim drogama ili psihotropnim tvarima kojom se bave brodovi na otvorenom moru u suprotnosti s međunarodnim konvencijama.

2. Svaka država koja ima ozbiljnih razloga vjerovati da se brod koji vijori njezinu zastavu bavi nedopuštenom trgovinom opojnim drogama ili psihotropnim tvarima može zatražiti suradnju drugih država radi suzbijanja takve trgovine.

Članak 109.

Neovlašteno emitiranje s otvorenog mora

1. Sve države surađuju na suzbijanju neovlaštenog emitiranja s otvorenog mora.

2. U svrhe Konvencije „neovlašteno emitiranje” znači odašiljanje, suprotno međunarodnim propisima, radijskih ili televizijskih programa s broda ili uređaja na otvorenom moru namijenjeno širokoj javnosti, izuzimajući odašiljanje poziva za pomoć u nevolji.

3. Svaka osoba koja se bavi neovlaštenim emitiranjem može se izvesti pred sud:

(a) države zastave broda;

(b) države u kojoj je uređaj registriran;

(c) države čiji je ta osoba državljanin;

(d) svake države u kojoj se emisija može primati, ili

(e) svake države u kojoj su takvim emitiranjem ometane dopuštene radio-veze.

4. Država koja ima sudbenost u skladu sa stavkom 3. može, u skladu sa člankom 110., uhititi svaku osobu ili zaustaviti svaki brod na otvorenom moru koji neovlašteno emitira i zaplijeniti opremu za emitiranje.

Članak 110.

Pravo pregleda

1. Osim u slučajevima kad je intervencija utemeljena na ovlaštenjima iz međunarodnog ugovora, ratni brod koji na otvorenom moru sretne strani brod koji nije brod što uživa puni imunitet u skladu sa člancima 95. i 96., ne može taj brod pregledati ako nema ozbiljnih razloga sumnjati:

(a) da se brod bavi piratstvom;

(b) da se brod bavi trgovinom robljem;

(c) da se brod bavi neovlaštenim emitiranjem, a država zastave ratnog broda ima sudbenost na temelju članka 109.;

(d) da je brod bez državne pripadnosti; ili

(e) da je brod, iako vijori stranu zastavu ili odbija istaknuti svoju zastavu, u stvari brod iste državne pripadnosti kao ratni brod.

2. U slučajevima predviđenim u stavku 1., ratni brod može pristupiti provjeravanju prava broda na vijorenje njegove zastave. U tu svrhu on smije na sumnjivi brod poslati brodicu pod zapovjedništvom časnika. Ako sumnja ostane i nakon provjere isprava, on može na brodu pristupiti daljem ispitivanju, koje se mora obavljati uz sve moguće obzire.

3. Ako se pokaže da sumnje nisu osnovane, i pod uvjetom da pregledani brod nije počinio nikakav čin koji bi ih opravdao, naknađuje mu se svaki gubitak ili šteta koje je pretrpio.

4. Ove odredbe primjenjuju se *mutatis mutandis* na vojni zrakoplov.

5. Ove se odredbe primjenjuju i na sve druge propisno ovlaštene brodove ili zrakoplove koji nose vanjske znakove prema kojima se jasno raspoznaje da su u vladinoj službi.

Članak 111.

Pravo progona

1. Progon stranoga broda može se poduzeti kad nadležne vlasti obalne države imaju ozbiljnih razloga vjerovati da je taj brod prekršio zakone i druge propise te države. Taj progon mora započeti dok se strani brod ili jedna od njegovih brodica nalazi u unutrašnjim vodama, u arhipelaškim vodama, u teritorijalnom moru ili vanjskom pojasu države koja progoni, i može se nastaviti izvan teritorijalnog mora ili vanjskog pojasa samo pod uvjetom da nije bio prekinut. Nije potrebno da brod koji daje nalog za zaustavljanje također bude u teritorijalnom moru ili vanjskom pojasu u času kad strani brod, koji plovi u teritorijalnom moru ili vanjskom pojasu, primi nalog za zaustavljanje. Ako se strani brod nalazi u vanjskom pojasu, definiranom u članku 33., progon se može poduzeti samo zbog kršenja prava za čiju je zaštitu taj pojas ustanovljen.

2. Pravo progona primjenjuje se *mutatis mutandis* u isključivom gospodarskom pojasu ili na epikontinentalnom pojasu, uključujući sigurnosne zone oko uređaja na epikontinentalnom pojasu, zbog kršenja zakona i drugih propisa obalne države koji se primjenjuju u skladu s Konvencijom u isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu, uključujući spomenute sigurnosne zone.

3. Pravo progona prestaje čim progonjeni brod uplovi u teritorijalno more vlastite države ili neke treće države.

4. Smatrat će se da je progon započet samo ako se brod progonitelj prikladnim sredstvima kojima raspolaže uvjerio da se progonjeni brod ili jedna od njegovih brodica ili druga plovila, koja rade zajedno i služe se progonjenim brodom kao maticom, nalaze unutar granica teritorijalnog mora ili, ovisno o slučaju, u vanjskom pojasu ili u isključivom gospodarskom pojasu ili iznad epikontinentalnog pojasa. Progon se može započeti tek pošto je dan vidni ili zvučni znak za zaustavljanje iz udaljenosti s koje ga strani brod može vidjeti ili čuti.

5. Pravo progona mogu vršiti samo ratni brodovi ili vojni zrakoplovi, ili drugi brodovi ili zrakoplovi koji nose vanjske znakove prema kojima se jasno raspoznaje da su u vladinoj službi i koji su ovlaštene u tu svrhu.

6. Kad progon vrši zrakoplov:

(a) odredbe stavaka od 1. do 4. primjenjuju se *mutatis mutandis*;

(b) zrakoplov koji daje nalog za zaustavljanje mora sam aktivno progoniti brod sve dok neki brod ili drugi zrakoplov obalne države, što ga prvi zrakoplov pozove, ne stigne da nastavi progon, ako taj prvi zrakoplov sam nije u stanju uzaptiti brod. Da bi se opravdalo uzapćenje broda izvan teritorijalnog mora nije dovoljno da ga je zrakoplov samo otkrio u izvršenju povrede ili kao sumnjivog za povredu, ako ga nije ujedno pozvao da stane i progonio ili sam zrakoplov ili drugi zrakoplovi ili brodovi koji nastavljaju progon bez prekida.

7. Puštanje broda, koji je uzapćen na mjestu podvrgnutom jurisdikciji neke države i koji je praćen prema nekoj luci te države radi istrage pred nadležnim organima, ne može se zahtijevati samo zato što je brod, u tijeku toga putovanja - zato što su okolnosti to nalagale - bio praćen kroz dio isključivoga gospodarskog pojasa ili otvorenog mora.

8. Ako je brod bio zaustavljen ili uzapćen izvan teritorijalnog mora pod okolnostima koje ne opravdavaju ostvarivanje prava

progona, naknađuje mu se svaki gubitak ili šteta koje je pretrpio.

Članak 112.

Pravo polaganja podmorskih kabela i cjevovoda

1. Sve su države ovlaštene polagati podmorske kabele i cjevovode na dno otvorenog mora izvan epikontinentalnog pojasa.

2. Stavak 5., članka 79. primjenjuje se na te kabele i cjevovode.

Članak 113.

Prekid ili oštećenje podmorskih kabela ili cjevovoda

Svaka država donosi potrebne zakone i druge propise kojima se određuje da su kažnjiva djela kad brod njezine zastave ili osoba podvrgnuta njezinoj jurisdikciji, namjerno ili iz nehata prekine ili ošteti podmorski kabel na otvorenom moru, što bi moglo imati za posljedicu prekid ili ometanje telegrafskih ili telefonskih veza, ili ako pod istim uvjetima prekine ili ošteti podmorski vod visokog napona ili cjevovod. Ta se odredba primjenjuje i na postupke koji su planirani radi izazivanja takvih prekida ili oštećenja, ili mogu do njih dovesti. Ona se, međutim, ne primjenjuje na prekide ili oštećenja koje su prouzročili počinitelji djelujući jedino u zakonitom cilju spašavanja svojih života ili svojih brodova, pošto su poduzeli sve potrebne mjere opreza radi izbjegavanja takvog prekida ili oštećenja.

Članak 114.

Prekid ili oštećenje podmorskog kabela ili cjevovoda od vlasnika drugog kabela ili cjevovoda

Svaka država donosi potrebne zakone i druge propise kojima se određuje da osobe koje su podvrgnute njezinoj jurisdikciji, koje su vlasnici podmorskog kabela ili cjevovoda u otvorenom moru i koje polaganjem ili popravljanjem toga kabela ili cjevovoda prouzroče prekid ili oštećenje drugoga kabela ili cjevovoda, snose troškove popravka.

Članak 115.

Naknada štete za gubitak nastao zbog izbjegavanja oštećenja podmorskog kabela ili cjevovoda

Svaka država donosi potrebne zakone i druge propise da bi vlasnik kabela ili cjevovoda nadoknadio štetu brodovlasnicima koji mogu dokazati da su žrtvovali sidro, mrežu ili neki drugi

ribarski pribor kako ne bi oštetili neki podmorski kabel ili cjevovod, pod uvjetom da je brodovlasnik prije toga poduzeo sve razumne mjere opreza.

ODSJEK 2.

OČUVANJE I GOSPODARENJE ŽIVIM BOGATSTVIMA OTVORENOG MORA

Članak 116.

Pravo ribolova na otvorenom moru

Sve države imaju pravo da se njihovi državljani bave ribolovom na otvorenom moru uz uvjet poštovanja:

- a) svojih ugovornih obveza;
- b) prava i dužnosti, kao i interesa obalnih država, predviđenih, pored ostaloga, u stavku 2., članka 63. i člancima 64. do 67;
- c) odredaba ovoga odsjeka.

Članak 117.

Dužnost država da za svoje državljane usvoje mjere radi očuvanja živih bogatstava otvorenog mora

Sve su države dužne usvojiti takve mjere, svaka za svoje državljane, koje su potrebne za očuvanje živih bogatstava otvorenog mora, ili surađivati s drugim državama na usvajanju takvih mjera.

Članak 118.

Suradnja država na očuvanju i gospodarenju živim bogatstvima

Države međusobno surađuju na očuvanju i gospodarenju živim bogatstvima otvorenog mora. Države čiji državljani iskorištavaju ista živa bogatstva ili različita živa bogatstva u istom području, pregovaraju radi usvajanja potrebnih mjera za očuvanje tih živih bogatstava. U tu svrhu one na prikladan način surađuju na osnivanju subregionalnih ili regionalnih ribolovnih organizacija.

Članak 119.

Očuvanje živih bogatstava otvorenog mora

1. Države, prilikom određivanja dopustivog ulova i utvrđivanja drugih mjera za očuvanje živih bogatstava otvorenog mora:

- a) usvajaju mjere kojima je svrha da se, na temelju najpouzdanijih znanstvenih podataka kojima raspolažu zainteresirane države, održavaju ili obnavljaju populacije lovljenih vrsta na razinama koje mogu osigurati najviši održivi prinos, uvjetovan relevantnim ekološkim i gospodarskim činiteljima, uključujući posebne potrebe država u razvoju te vodeći računa o načinu ribolova, međuovisnosti ribljih naselja i svim općenito preporučenim subregionalnim, regionalnim ili svjetskim minimalnim standardima;
- b) vode računa o učincima takvih mjera na one vrste koje su udružene s vrstama koje se love ili su ovisne o njima, radi održavanja ili obnavljanja populacija tih udruženih ili ovisnih vrsta iznad razina na kojima bi se njihova reprodukcija mogla ozbiljno ugroziti.

2. Raspoložive znanstvene informacije, statistike o ulovu i poduzetom ribolovu i drugi podaci važni za očuvanje ribljih naselja daju se i redovito razmjenjuju preko nadležnih međunarodnih organizacija, subregionalnih, regionalnih ili svjetskih, gdje je to prikladno, i uz sudjelovanje svih zainteresiranih država.

3. Zainteresirane države osiguravaju da mjere za očuvanje i njihova primjena ne diskriminiraju ni pravno ni stvarno ribare bilo koje države.

Članak 120.

Morski sisavci

Članak 65. primjenjuje se također i na očuvanje i gospodarenje morskim sisavcima na otvorenom moru.

DIO VIII.

REŽIM OTOKA

Članak 121.

Režim otoka

1. Otok je prirodni dio kopna, okružen vodom, koji je suh za visoke vode.

2. Osim u slučajevima navedenima u stavku 3., teritorijalno more, vanjski pojas, isključivi gospodarski pojas i epikontinentalni pojas otoka određuju se prema odredbama Konvencije koje se primjenjuju na druga kopnena područja.

3. Stijene na kojima nije moguć ljudski boravak ili samostalni gospodarski život nemaju ni isključivi gospodarski pojas ni epikontinentalni pojas.

DIO IX.

ZATVORENA ILI POLUZATVORENA MORA

Članak 122.

Definicija

U svrhe Konvencije „zatvoreno ili poluzatvoreno more” znači zaljev, bazen ili more okruženo s dvije ili više država i povezano s drugim morem ili oceanom uskim prolazom, ili koje se u cijelosti ili pretežito sastoji od teritorijalnih mora i isključivih gospodarskih pojaseva dviju ili više obalnih država.

Članak 123.

Suradnja obalnih država na zatvorenim ili poluzatvorenim morima

Obalne države na zatvorenom ili poluzatvorenom moru trebale bi međusobno surađivati na ostvarivanju svojih prava i ispunjavanju svojih dužnosti na temelju Konvencije. U tu svrhu one nastoje da, izravno ili pomoću odgovarajuće regionalne organizacije:

- a) usklađuju gospodarenje, očuvanje, istraživanje i iskorištavanje živih bogatstava mora;
- b) usklađuju ostvarivanje svojih prava i ispunjavanje svojih dužnosti glede zaštite i očuvanja morskog okoliša;
- c) usklađuju svoje politike znanstvenog istraživanja i - gdje je to primjereno - poduzimaju zajedničke programe znanstvenog istraživanja toga područja;
- d) pozovu, na odgovarajući način, druge zainteresirane države ili međunarodne organizacije na suradnju s njima u provedbi odredaba ovog članka.

DIO X.

PRAVO PRISTUPA NEOBALNIH DRŽAVA MORU I OD MORA I SLOBODA TRANZITA

Članak 124.

Upotreba izraza

1. U svrhe Konvencije:

- (a) „neobalna država” znači državu koja nema morsku obalu;
- (b) „tranzitna država” znači državu s morskom obalom ili bez nje, koja se nalazi između neobalne države i mora, kroz čije se područje obavlja promet u tranzitu;
- (c) „promet u tranzitu” znači tranzit osoba, prtljage, dobara i prijevoznih sredstava kroz područje jedne ili više tranzitnih

država, kada je prolazak kroz to područje - s prekrcajem, uskladištenjem, podjelom tereta ili mijenjanjem načina prijevoza ili bez toga - samo dio cjelovitog putovanja koje započinje ili završava unutar područja neobalne države;

(d) „prijevozna sredstva” znači:

i. željeznička prijevozna sredstva, plovila za prijevoz morem, jezerima i rijekama i cestovna vozila,

ii. nosače i tovarne životinje, gdje lokalni uvjeti to zahtijevaju.

2. Neobalne države i tranzitne države mogu se sporazumjeti da u prijevozna sredstva uključe cjevovode i plinovode i druga prijevozna sredstva koja nisu navedena u stavku 1.

Članak 125.

Pravo pristupa moru i od mora i sloboda tranzita

1. Neobalne države imaju pravo pristupa moru i od mora radi ostvarivanja prava predviđenih Konvencijom, uključujući prava koja se tiču slobode otvorenog mora i zajedničke baštine čovječanstva. U tu svrhu neobalne države uživaju slobodu tranzita preko područja tranzitnih država svim prijevoznim sredstvima.

2. Zainteresirane neobalne države i tranzitne države dogovaraju se dvostranim, subregionalnim i regionalnim sporazumima o uvjetima i načinima ostvarivanja slobode tranzita.

3. Tranzitne države, u ostvarivanju svoje pune suverenosti nad svojim područjem, imaju pravo poduzimati sve potrebne mjere radi osiguranja da prava i olakšice, predviđeni u ovom dijelu za neobalne države, ni na koji način ne naruše njihove zakonite interese.

Članak 126.

Isključenje primjene klauzule najpovlaštenije nacije

Odredbe Konvencije, kao i posebni sporazumi koji se odnose na ostvarivanje prava pristupa moru i od mora, kojima se utvrđuju prava i olakšice zbog posebnog geografskog položaja neobalnih država, isključuju se od primjene klauzule najpovlaštenije nacije.

Članak 127.

Carina, takse i druge pristojbe

1. Promet u tranzitu oslobođen je svih carina, taksa ili drugih pristojbi, osim naknada za određene usluge učinjene u vezi s takvim prometom.

2. Prijevozna sredstva u tranzitu i druge pogodnosti za tranzit predviđene za neobalne države, koje one i koriste, ne smiju biti podložni taksama ili pristojbama višim od onih koje se ubiru za upotrebu prijevoznih sredstava tranzitne države.

Članak 128.

Slobodne zone i druge carinske olakšice

Radi olakšavanja prometa u tranzitu, u ulaznim i izlaznim lukama tranzitnih država mogu se sporazumima između tih država i neobalnih država ustanoviti slobodne zone ili druge carinske olakšice.

Članak 129.

Suradnja u izgradnji i usavršavanju prijevoznih sredstava

Ako u tranzitnoj državi nema prijevoznih sredstava za ostvarivanje slobode tranzita ili ako postojeća sredstva, uključujući lučke uređaje i opremu, ne odgovaraju u bilo kojem pogledu, tranzitna država i zainteresirana neobalna država mogu surađivati u izgradnji ili usavršavanju tih sredstava.

Članak 130.

Mjere za izbjegavanje ili uklanjanje zakašnjenja ili drugih tehničkih poteškoća u prometu u tranzitu

1. Tranzitne države poduzimaju sve odgovarajuće mjere radi izbjegavanja zakašnjenja ili drugih tehničkih poteškoća u prometu u tranzitu.

2. Ako dođe do takvih zakašnjenja ili poteškoća, nadležne vlasti tranzitne države i zainteresirane neobalne države surađuju radi njihova brzog uklanjanja.

Članak 131.

Jednakost postupanja u morskim lukama

Brodovi koji vijore zastavu neobalnih država podvrgnuti su u morskim lukama jednakom postupku kao i drugi strani brodovi.

Članak 132.

Dodjeljivanje većih tranzitnih olakšica

Konvencija ni na koji način ne izaziva opozivanje tranzitnih olakšica većih od olakšica koje su u njoj predviđene, a o

kojima su se države članice Konvencije sporazumjele ili ih je jedna država članica odobrila. Konvencija, isto tako, ne priječi odobravanje većih olakšica u budućnosti.

DIO XI.

ZONA

ODSJEK 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 133.

Upotreba izraza

U svrhe ovog dijela:

(a) „bogatstva” znači sva čvrsta, tekuća ili plinovita rudna bogatstva *in situ* u Zoni, na morskome dnu, ili u njegovu podzemlju, uključujući i polimetalne grumene;

(b) „rudama” se označavaju bogatstva nakon što su izvađena iz Zone.

Članak 134.

Domašaj ovoga dijela

1. Ovaj se dio odnosi na Zonu.
2. Djelatnosti u Zoni uređuju se odredbama ovog dijela.
3. Obveze polaganja i objavljivanja pomorskih karata ili popisa geografskih koordinata kojima se naznačuju granice iz članka 1., stavka 1. (1) navedene su u dijelu VI.
4. Odredbe ovoga članka ne diraju u ustanovljenje vanjskih granica epikontinentalnog pojasa u skladu s dijelom VI., niti u valjanost sporazuma o razgraničenju između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče.

Članak 135.

Pravni položaj voda i zračnog prostora iznad Zone

Ni ovaj dio, ni prava koja se priznaju ili ostvaruju na temelju njega, ne diraju u pravni položaj voda iznad Zone ili u pravni položaj zračnog prostora iznad tih voda.

ODSJEK 2.

NAČELA UREĐENJA ZONE

Članak 136.

Zajednička baština čovječanstva

Zona i njezina bogatstva su zajednička baština čovječanstva.

Članak 137.

Pravni položaj Zone i njezinih bogatstava

1. Nijedna država ne može zahtijevati ni ostvarivati suverenost ili suverena prava nad bilo kojim dijelom Zone ili njezinim bogatstvima; nijedna država, ni fizička ili pravna osoba ne može prisvojiti bilo koji dio Zone ili njezinih bogatstava. Nijedan takav zahtjev ili ostvarivanje suverenosti ili suverenih prava ili takvo prisvajanje neće se priznati.

2. Sva prava na bogatstva Zone pripadaju čovječanstvu kao cjelini, u ime kojega djeluje Vlast. Ta bogatstva ne mogu se otuđiti. Rude izvađene iz Zone mogu se otuđiti samo u skladu s ovim dijelom, te pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

3. Nijedna država, ni fizička ili pravna osoba ne može zahtijevati, stjecati ili ostvarivati prava na rude izvađene iz Zone osim u skladu s ovim dijelom. Prava drukčije zahtijevana, stjecana ili ostvarivana neće se priznati.

Članak 138.

Opće ponašanje država glede Zone

Opće ponašanje država glede Zone mora biti u skladu s odredbama ovog dijela, načelima sadržanima u Povelji Ujedinjenih

naroda i drugim pravilima međunarodnog prava, u interesu održavanja mira i sigurnosti, promicanja međunarodne suradnje i uzajamnog razumijevanja.

Članak 139.

Obveza osiguravanja poštovanja Konvencije i odgovornosti u slučaju štete

1. Države stranke obvezne su osigurati da djelatnosti u Zoni budu izvođene u skladu s odredbama ovog dijela, bilo da ih poduzimaju one same, državna poduzeća, fizičke ili pravne osobe koje imaju državljanstvo država stranaka ili se nalaze pod njihovim stvarnim nadzorom ili pod nadzorom njihovih državljana. Istu obvezu imaju međunarodne organizacije za djelatnosti koje one poduzimaju u Zoni.

2. Ne dirajući u pravila međunarodnog prava i članak 22., Priloga III., država stranka ili međunarodna organizacija odgovorna je za štetu koju je prouzročila neizvršavanjem svojih obveza na temelju ovoga dijela; države stranke ili međunarodne organizacije koje djeluju zajedno, solidarno su odgovorne. Međutim, država stranka nije odgovorna za štetu prouzročenu nepoštovanjem ovoga dijela od osobe za koju ona jamči prema stavku 2. (b), članka 153., ako je država stranka poduzela sve potrebne i prikladne mjere radi osiguravanja djelotvornog poštovanja ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose, kako je to predviđeno stavkom 4., članka 153. i stavkom 4., članka 4., Priloga III.

3. Države stranke koje su članice međunarodnih organizacija poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale primjenu ovoga članka s obzirom na te organizacije.

Članak 140.

Dobrobit čovječanstva

1. Djelatnosti u Zoni izvode se za dobrobit čovječanstva kao cjeline, kako je to izričito predviđeno u ovome dijelu, neovisno o geografskom položaju država, bilo da su obalne ili neobalne, posebno vodeći računa o interesima i potrebama država u razvoju i naroda koji nisu stekli punu neovisnost ili drugi samoupravni položaj koji Ujedinjeni narodi priznaju u skladu s rezolucijom Opće skupštine 1514 (XV) i drugim relevantnim rezolucijama Opće skupštine.

2. Vlast brine o pravičnoj raspodjeli financijskih i drugih ekonomskih koristi proizašlih iz djelatnosti u Zoni pomoću

prikladnog mehanizma, na temelju nediskriminacije, u skladu sa stavkom 2. (f)(i), članka 160.

Članak 141.

Korištenje Zone isključivo u miroljubive svrhe

Sve države, obalne i neobalne, smiju koristiti Zonu isključivo u miroljubive svrhe, bez diskriminacije i štete za ostale odredbe ovoga dijela.

Članak 142.

Prava i zakoniti interesi obalnih država

1. Djelatnosti u Zoni, koje se odnose na nalazišta bogatstava u Zoni koja se protežu i unutar granica nacionalne jurisdikcije, izvode se s dužnim obzirom prema pravima i zakonitim interesima obalne države pod čijom se jurisdikcijom ta nalazišta nalaze.

2. Radi izbjegavanja povreda tih prava i interesa održavaju se savjetovanja sa zainteresiranom državom, uključujući sustav prethodnog obavješćavanja. Za slučajeve u kojima djelatnosti u Zoni mogu dovesti do iskorištavanja bogatstava koja leže unutar granica nacionalne jurisdikcije obalne države, potrebna je prethodna suglasnost te države.

3. Ni ovaj dio, ni prava priznata ili vršena na temelju njega, ne diraju u prava obalnih država da poduzimaju mjere u skladu s relevantnim odredbama dijela XII. koje mogu biti potrebne radi sprečavanja, smanjenja ili otklanjanja ozbiljne i izravne opasnosti za njihovu obalu ili za interese uz nju vezane, prouzročene onečišćenjem ili prijetnjom od onečišćenja ili drugim opasnim pojavama koje proistječu iz djelatnosti u Zoni ili su njima izazvane.

Članak 143.

Znanstveno istraživanje mora

1. More se u Zoni smije znanstveno istraživati isključivo u miroljubive svrhe i za dobrobit čovječanstva kao cjeline, u skladu s dijelom XIII.

2. Vlast može obavljati znanstveno istraživanje mora i bogatstava u Zoni i u tu svrhu zaključivati ugovore. Vlast promiče i

potiče znanstveno istraživanje mora u Zoni te usklađuje i širi rezultate takvih istraživanja i analiza kada su raspoloživi.

3. Države stranke mogu obavljati znanstveno istraživanje mora u Zoni. One promiču međunarodnu suradnju u znanstvenom istraživanju mora u Zoni:

- (a) sudjelovanjem u međunarodnim programima i poticanjem suradnje osoblja raznih zemalja i Vlasti u znanstvenom istraživanju mora;
- (b) osiguravanjem da se programi razrađuju preko Vlasti ili drugih međunarodnih organizacija, ovisno o prilikama, u korist država u razvoju i tehnološki manje razvijenih država, a u cilju:
 - i. jačanja njihovih istraživačkih kapaciteta,
 - ii. osposobljavanja njihova osoblja i osoblja Vlasti u metodama istraživanja i u primjeni rezultata istraživanja,
 - iii. podupiranja zapošljavanja njihova osposobljenog osoblja u istraživanju Zone;
- (c) djelotvornim širenjem rezultata istraživanja i analiza kad su dostupni, preko Vlasti ili drugim međunarodnim kanalima, ovisno o prilikama.

Članak 144.

Prijenos tehnologije

1. Vlast poduzima mjere u skladu s Konvencijom:
 - (a) radi stjecanja tehnologije i znanstvenih spoznaja, koje se odnose na djelatnosti u Zoni, i
 - (b) radi promicanja i poticanja prijenosa takve tehnologije i znanstvenih spoznaja državama u razvoju, tako da sve države stranke imaju od toga koristi.
2. Radi toga Vlast i države stranke surađuju na promicanju prijenosa tehnologije i znanstvenih spoznaja koje se odnose na djelatnosti u Zoni, tako da Poduzeće i sve države stranke imaju od toga koristi. Osobito pokreću i promiču:
 - (a) programe za prijenos tehnologije Poduzeću i državama u razvoju koji se odnose na djelatnosti u Zoni, uključujući, između ostalog, pogodnosti Poduzeću i državama u razvoju za pribavljanje odgovarajuće tehnologije pod povoljnim i umjerenim modalitetima i uvjetima;

- (b) mjere usmjerene prema razvoju tehnologije Poduzeća i domaće tehnologije država u razvoju, osobito pružanjem prilika osoblju Poduzeća i iz država u razvoju za usavršavanje u znanosti o moru i morskoj tehnologiji i za njihovo puno sudjelovanje u djelatnostima u Zoni.

Članak 145.

Zaštita morskog okoliša

U skladu s Konvencijom, a u vezi s djelatnostima u Zoni, moraju se poduzeti potrebne mjere radi osiguranja djelotvorne zaštite morskog okoliša od štetnih posljedica koje mogu nastati od tih djelatnosti. U tu svrhu Vlast usvaja odgovarajuća pravila, propise i postupke, između ostalog, radi:

- (a) sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja i drugih opasnosti za morski okoliš, uključujući obalu, i poremećaje ekološke ravnoteže morskog okoliša, poklanjajući naročitu pozornost potrebi zaštite od štetnih posljedica takvih djelatnosti kao što su bušenje, jaružanje, iskopavanje, odlaganje otpadaka, izgradnja, rad i održavanje uređaja, cjevovoda i drugih sprava namijenjenih takvim djelatnostima;
- (b) zaštite i očuvanja prirodnih bogatstava Zone i sprečavanja štete za morsku floru i faunu.

Članak 146.

Zaštita ljudskog života

U vezi s djelatnostima u Zoni, moraju se poduzeti potrebne mjere radi osiguranja djelotvorne zaštite ljudskog života. U tu svrhu Vlast usvaja odgovarajuća pravila, propise i postupke radi dopune postojećega međunarodnog prava sadržanog u relevantnim međunarodnim ugovorima.

Članak 147.

Usklađivanje djelatnosti u Zoni s drugim djelatnostima u morskom okolišu

1. Djelatnosti u Zoni moraju se obavljati s razumnom pozornošću prema drugim djelatnostima u morskom okolišu.
2. Uređaji koji se koriste radi obavljanja djelatnosti u Zoni podvrgnuti su ovim uvjetima:
 - (a) takvi se uređaji podižu, postavljaju i uklanjaju samo u skladu s ovim dijelom i uz poštovanje pravila, propisa i

postupaka Vlasti. Mora se dati propisna obavijest o podizanju, postavljanju i uklanjanju takvih uređaja i moraju se održavati stalna upozoravajuća sredstva o njihovoj prisutnosti;

- (b) takvi se uređaji ne smiju postavljati tamo gdje mogu ometati upotrebu priznatih plovidbenih putova bitnih za međunarodnu plovidbu ili u područjima razvijenog ribolova;
- (c) radi jamčenja sigurnosti uređaja i plovidbe, oko takvih uređaja ustanovljuju se prikladno označene sigurnosne zone. Konfiguracija i mjesto takvih sigurnosnih zona ne smije stvarati pojas koji priječi brodovima dopušteni pristup u pojedina morska područja ili plovidbu međunarodnim plovidbenim putovima;
- (d) takvi se uređaji koriste isključivo u miroljubive svrhe;
- (e) takvi uređaji nemaju pravni položaj otoka. Oni nemaju vlastitoga teritorijalnog mora, a njihovo postojanje ne utječe na određivanje granica teritorijalnog mora, isključivoga gospodarskog pojasa ili epikontinentalnog pojasa.

3. Druge djelatnosti u morskom okolišu obavljaju se vodeći razumno računa o djelatnostima u Zoni.

Članak 148.

Sudjelovanje država u razvoju u djelatnostima u Zoni

Djelotvorno sudjelovanje država u razvoju u djelatnostima u Zoni promiče se na način koji je izričito predviđen u ovome dijelu, s dužnom pozornosti prema njihovim posebnim interesima i potrebama, a naročito prema posebnim potrebama neobalnih država i država u nepovoljnom geografskom položaju među njima, da prevladaju prepreke koje potječu iz njihova nepovoljnog položaja, uključujući udaljenost od Zone i teškoće pristupa k njoj i od nje.

Članak 149.

Arheološki i povijesni predmeti

Svi predmeti arheološke i povijesne prirode nađeni u Zoni čuvaju se ili se njima raspolaze radi dobrobiti čovječanstva kao cjeline, uzimajući posebno u obzir prvenstvo prava države ili zemlje porijekla ili države kulturnog porijekla ili države povijesnog i arheološkog porijekla.

ODSJER 3.

RAZVOJ BOGATSTVA ZONE

Članak 150.

Opća politika djelatnosti u Zoni

Djelatnosti u Zoni obavljaju se, kako je to izričito predviđeno u ovome dijelu, na način koji pridonosi zdravom razvoju svjetskog gospodarstva i ujednačenom rastu međunarodne trgovine i koji promiče međunarodnu suradnju radi svestranog razvoja svih zemalja, osobito država u razvoju, i u namjeri da se osigura:

- (a) razvoj bogatstava Zone;
- (b) pravilno, sigurno i racionalno gospodarenje bogatstvima Zone, uključujući djelotvorno izvođenje djelatnosti u Zoni i, u skladu s razumnim načelima o očuvanju, izbjegavanje nepotrebnih gubitaka;
- (c) širenje mogućnosti za sudjelovanje u takvim djelatnostima, osobito u skladu sa člancima 144. i 148.
- (d) sudjelovanje Vlasti u prihodima i prijenos tehnologije Poduzeću i državama u razvoju, kako je to predviđeno Konvencijom;
- (e) povećanje mogućnosti dobivanja ruda iz Zone, prema potrebi, povezano s dobivanjem ruda iz drugih izvora, radi osiguranja opskrbe potrošača takvih ruda;
- (f) promicanje pravičnih i stabilnih cijena, unosnih za proizvođače i povoljnih za potrošače, za rude dobivene kako iz Zone tako i iz drugih izvora, i promicanje dugoročne ravnoteže između ponude i potražnje;
- (g) povećanje mogućnosti za sve države članke, neovisno o njihovom društvenom i gospodarskom uređenju ili geografskom položaju, da sudjeluju u razvoju bogatstava Zone, te sprečavanje monopoliziranja djelatnosti u Zoni;
- (h) zaštita država u razvoju od štetnih posljedica za njihova gospodarstva ili njihove prihode od izvoza zbog smanjenja cijene neke rude ili smanjenja opsega izvoza te vrste rude, u onoj mjeri u kojoj je to smanjenje prouzročeno djelatnostima u Zoni, kako je predviđeno u članku 151.;

- (i) razvoj zajedničke baštine radi dobrobiti čovječanstva kao cjeline, i
- (j) uvjete pristupa tržištima za uvoz ruda dobivenih iz bogatstva Zone i za uvoz sirovina dobivenih od takvih ruda koji neće biti povoljniji od najpovoljnijih koji se primjenjuju na uvoz iz drugih izvora.

Članak 151.

Politika proizvodnje

1. (a) Ne dirajući u ciljeve izložene u članku 150., a radi ostvarivanja točke (h) toga članka, djelujući kroz postojeća tijela ili nove aranžmane ili sporazume, ovisno o prilikama, u kojima sudjeluju sve zainteresirane stranke, uključujući proizvođače i potrošače, Vlast poduzima mjere potrebne za promicanje rasta, djelotvornosti i stabilnosti tržišta za sirovine dobivene od ruda iz Zone, uz cijene unosne za proizvođače i povoljne za potrošače. Sve države stranke surađuju u tom cilju.
 - (b) Vlast ima pravo sudjelovati na svakoj konferenciji o sirovinama koja se bavi tim sirovinama i na kojoj sudjeluju sve zainteresirane stranke, uključujući proizvođače i potrošače. Vlast ima pravo postati strankom svakoga aranžmana ili sporazuma koji proistekne iz takvih konferencija. Sudjelovanje Vlasti u bilo kojem organu ustanovljenom na temelju tih aranžmana ili sporazuma odnosi se na proizvodnju u Zoni i u skladu je s relevantnim pravilima tih organa.
 - (c) Obveze koje potječu iz aranžmana ili sporazuma spomenutih u ovome stavku Vlast izvršava na način koji osigurava jedinstvenu i nediskriminacijsku primjenu glede cjelokupne proizvodnje odgovarajućih ruda u Zoni. Tako postupajući, Vlast djeluje na način koji je u skladu s odredbama postojećih ugovora i odobrenih planova rada Poduzeća.
2. (a) Za vrijeme privremenog razdoblja određenog u stavku 3., komercijalna proizvodnja na temelju odobrenog plana rada ne smije se poduzeti dok izvođač radova ne podnese zahtjev i ne dobije od Vlasti dozvolu za proizvodnju. Dozvola za proizvodnju ne može se tražiti ni izdati prije negoli počne teći rok od pet godina prije planiranog početka komercijalne proizvodnje prema planu rada, osim ako pravilima, propisima i postupcima Vlasti nije propisan drugi rok, s obzirom na prirodu i dinamiku razvoja projekta.
 - (b) U zahtjevu za dozvolu proizvodnje izvođač radova utvrđuje godišnje količine nikla koje očekuje da će proizvesti prema odobrenom planu rada. Zahtjev obuhvaća i raspored troškova koje će izvođač radova

snositi nakon dobivanja dozvole, proračunatih razumno, tako da mu omoguće započeti komercijalnu proizvodnju u planirano vrijeme.

- (c) U svrhe navedene u podstavcima (a) i (b), Vlast utvrđuje odgovarajuće proizvodne uvjete u skladu s člankom 17. Priloga III.

- (d) Vlast izdaje dozvolu za proizvodnju tražene količine, osim ako ta količina zajedno s već odobrenim količinama premašuje najvišu razinu proizvodnje nikla, izračunatu na temelju stavka 4. u godini izdavanja dozvole, za bilo koju godinu proizvodnje koja pada u privremeno razdoblje.

- (e) Odobreni zahtjevi i dozvola za proizvodnju postaju dio odobrenog plana rada.

- (f) Ako je zahtjev izvođača radova za dozvolu proizvodnje odbijen na temelju podstavka (d), izvođač radova može u svako vrijeme obnoviti svoj zahtjev Vlasti.

3. Privremeno razdoblje počinje pet godina prije 1. siječnja godine u kojoj je planiran početak najranije komercijalne proizvodnje prema odobrenom planu rada. Ako je najranija komercijalna proizvodnja odgođena nakon godine u kojoj je bila prvobitno planirana, početak privremenog razdoblja i najviša razina proizvodnje, prvobitno izračunati, uslijed toga se prilagođuju. Privremeno razdoblje traje 25 godina ili do kraja revizijske konferencije o kojoj je riječ u članku 155., odnosno do dana kad novi aranžmani ili sporazumi navedeni u stavku 1. stupe na snagu, ovisno o tome što prije nastupi. Vlast će preuzeti ovlaštenja predviđena u ovome članku za preostali dio privremenog razdoblja, ako spomenuti aranžmani ili sporazumi isteknu ili iz bilo kojeg razloga prestanu djelovati.

4. (a) Najviša razina proizvodnje za svaku godinu privremenog razdoblja predstavlja zbroj:

- i. razlike između vrijednosti na koordinati koja predstavlja trend potrošnje nikla, izračunatih na temelju

podstavka (b), za godinu koja neposredno prethodi godini prve komercijalne proizvodnje i godinu koja neposredno prethodi početku privremenog razdoblja; i

- ii. šezdeset posto razlike između vrijednosti na koordinati koja predstavlja trend potrošnje nikla, izračunatih na temelju podstavka (b), za godinu za koju je podnesen zahtjev za dozvolu proizvodnje i za godinu koja neposredno prethodi godini prve komercijalne proizvodnje.

(b) U svrhe podstavka (a):

- i. vrijednosti na koordinati upotrijebljene za izračunavanje najviše razine proizvodnje nikla jesu one godišnje vrijednosti potrošnje nikla na koordinati izračunate u godini u kojoj je izdana dozvola za proizvodnju. Koordinata se dobiva linearnom regresijom logaritama stvarne potrošnje nikla za posljednje petnaestogodišnje razdoblje za koje su takvi podaci dostupni, pri čemu je vrijeme neovisna promjenjiva veličina. Ova koordinata se označava kao početna koordinata,

- ii. ako je godišnja stopa rasta na početnoj koordinati manja od 3 posto, onda će umjesto nje koordinata za određivanje količina spomenutih u podstavku (a) biti ona koja presijeca početnu koordinatu kod vrijednosti za prvu godinu odgovarajućeg petnaestogodišnjeg razdoblja i raste po stopi od 3 posto godišnje. Međutim, najviša razina proizvodnje utvrđena za bilo koju godinu privremenog razdoblja ne može ni u kojem slučaju biti veća od razlike između vrijednosti na početnoj koordinati za tu godinu i vrijednosti na početnoj koordinati za godinu koja neposredno prethodi početku privremenog razdoblja.

5. Vlast rezervira Poduzeću za njegovu početnu proizvodnju količinu od 38 000 metričkih tona nikla od dane najviše razine proizvodnje izračunate na temelju stavka (4).

- 6. (a) Izvođač radova smije u svakoj godini proizvesti manje od ili do 8 posto više od količine godišnje proizvodnje minerala iz polimetalnih grumena naznačene u njegovoj dozvoli za proizvodnju, pod uvjetom da cjelokupna količina proizvodnje ne premaši onu naznačenu u dozvoli. O svakom prekoračenju između 8 i 20 posto u bilo kojoj godini, ili o svakom prekoračenju u prvoj i sljedećim godinama nakon dvije uzastopne godine u kojima je već bilo

došlo do prekoračenja, pregovara se s Vlaču, koja može zahtijevati od izvođača radova da dobije dozvolu za dodatnu proizvodnju.

- (b) Zahtjeve za dozvole za dodatnu proizvodnju Vlast će razmatrati tek nakon što razmotri sve neriješene zahtjeve izvođača radova koji još nisu dobili dozvolu za proizvodnju i pošto uzme u obzir druge moguće podnositelje zahtjeva. Vlast se vodi načelom da se ne premaši cjelokupna proizvodnja koja je dopuštena na temelju najviše razine proizvodnje u svakoj godini privremenog razdoblja. Ona neće odobriti proizvodnju na temelju plana rada koji se odnosi na količinu koja prelazi 46 500 metričkih tona nikla godišnje.

7. Razina proizvodnje drugih metala kao što su bakar, kobalt i mangan, izvađenih iz polimetalnih grumena koji su dobiveni na temelju dozvole za proizvodnju, ne bi smjela biti viša od one koja bi bila dostignuta da je izvođač radova proizveo najveću količinu nikla iz tih grumena u skladu s ovim člankom. Vlast će usvojiti pravila, propise i postupke na temelju članka 17., Priloga III., radi ostvarivanja ovoga stavka.

8. Prava i obveze koje se odnose na nelojalnu gospodarsku praksu, a koji su utemeljeni u relevantnim mnogostranim trgovinskim sporazumima, primjenjivat će se na istraživanje i iskorištavanje ruda u Zoni. U rješavanju sporova nastalih na temelju ove odredbe, države stranke koje su stranke tih mnogostranih trgovinskih sporazuma primijenit će postupke rješavanja sporova predviđene u tim sporazumima.

9. Vlast je ovlaštena ograničiti razinu proizvodnje ruda u Zoni, drukčijih od onih iz polimetalnih grumena, primjenjujući prikladne uvjete i metode na temelju propisa koje će usvojiti u skladu sa stavkom 8., članka 161.

10. Na preporuku Vijeća, zasnovanu na mišljenju Ekonomsko-planske komisije, Skupština ustanovljuje sustav naknade ili poduzima druge mjere pomoći u gospodarskom prilagođavanju, uključujući suradnju sa specijaliziranim ustanovama i drugim međunarodnim organizacijama, radi pružanja pomoći državama u razvoju koje trpe ozbiljne štetne posljedice u svojem gospodarstvu ili prihodima od izvoza zbog smanjenja cijene neke rude ili smanjenja opsega izvoza te vrste rude, u onoj mjeri u kojoj je to smanjenje uzrokovano djelatnostima u Zoni. Ako se od nje to zatraži, Vlast pokreće proučavanje problema onih država koje će, vjerojatno, biti najozbiljnije ugrožene, u namjeri da se njihove teškoće svedu na najmanju mjeru i da im se pomogne u njihovom gospodarskom prilagođavanju.

Članak 152.

Ostvarivanje ovlaštenja i zadaća Vlasti

1. Vlast ne dopušta diskriminaciju u ostvarivanju svojih ovlaštenja i zadaća, uključujući pružanje mogućnosti za djelatnosti u Zoni.

2. Dopuštena je, međutim, posebna pozornost prema državama u razvoju, a među njima, naročita pozornost prema neobalnim državama i državama u nepovoljnom geografskom položaju, kako je to posebno predviđeno u ovome dijelu.

Članak 153.

Sustav istraživanja i iskorištavanja

1. Vlast organizira, obavlja i nadzire djelatnosti u Zoni u ime čovječanstva kao cjeline u skladu s ovim člankom, s drugim relevantnim odredbama ovoga dijela i priloga, koji se na njega odnose, te s pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

2. Djelatnosti u Zoni obavljaju, kako je propisano u stavku 3.:

(a) Poduzeće, i

(b) udruživanjem s Vlašću, države stranke, ili državna poduzeća, ili fizičke ili pravne osobe koje imaju državljanstvo država stranaka, ili su pod njihovim stvarnim nadzorom, ili pod nadzorom njihovih državljana, kada te države stranke jamče za njih, ili svaka skupina navedenih subjekata koja ispunjava uvjete predviđene u ovome dijelu i Prilogu III.

3. Djelatnosti u Zoni obavljaju se u skladu sa službenim pisanim planom rada, sastavljenim u skladu s Prilogom III, koji je, nakon razmatranja u Pravnoj i tehničkoj komisiji, odobrilo Vijeće. Ako djelatnosti u Zoni obavljaju, na temelju odobrenja Vlasti, subjekti navedeni u stavku 2. (b), plan rada ima oblik ugovora u skladu sa člankom 3., Priloga III. Takvim se ugovorima mogu predvidjeti zajednički aranžmani u skladu s člankom 11., Priloga III.

4. Vlast nadzire djelatnosti u Zoni radi osiguranja poštovanja relevantnih odredaba ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose, te pravila, propisa i postupaka Vlasti i planova rada odobrenih u skladu sa stavkom 3. Države stranke pomažu Vlasti poduzimanjem svih mjera potrebnih da se osigura to poštovanje u skladu s člankom 139.

5. Vlast ima pravo u svako doba poduzeti sve mjere predviđene u ovome dijelu radi osiguranja poštovanja njegovih odredaba te obavljanja zadaća nadzora i pravnog uređivanja, koje ima u skladu s ovim dijelom ili na temelju nekog ugovora. Vlast ima pravo pregledati sve uređaje u Zoni koji se koriste u vezi s djelatnostima u njoj.

6. Svaki ugovor zaključen u skladu sa stavkom 3. predviđa pravnu sigurnost ugovaratelja. Ugovor se, prema tome, ne smije izmijeniti, obustaviti ni raskinuti, osim u skladu s člancima 18. i 19., Priloga III.

Članak 154.

Periodično preispitivanje

Svaki pet godina od stupanja na snagu Konvencije, Skupština poduzima opće i sustavno preispitivanje načina na koji se u praksi provodi međunarodni režim Zone ustanovljen Konvencijom. Na temelju toga preispitivanja, Skupština može poduzeti ili preporučiti drugim organima da poduzmu mjere u skladu s odredbama i postupcima ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose, a koje će pridonijeti poboljšanju provedbe režima.

Članak 155.

Revizijska konferencija

1. Petnaest godina nakon 1. siječnja godine u kojoj je počela prva komercijalna proizvodnja na temelju odobrenog plana rada, Skupština će sazvati konferenciju radi revizije onih odredaba ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose, kojima je uređen sustav istraživanja i iskorištavanja bogatstava Zone. Revizijska konferencija će potanko razmotriti, u svjetlosti iskustva stečenog u spomenutom razdoblju:

(a) jesu li odredbe ovoga dijela, kojima je uređen sustav istraživanja i iskorištavanja bogatstava Zone, postigle svoje ciljeve u svakom pogledu, uključujući pitanje jesu li koristile čovječanstvu kao cjelini;

(b) jesu li, za vrijeme petnaestogodišnjeg razdoblja, rezervirana područja Zone bila iskorištavana na djelotvoran i ujednačen način u usporedbi s nerezerviranim područjima;

(c) jesu li se razvoj i upotreba Zone i njezinih bogatstava provodili na način koji pridonosi zdravom razvoju svjetskog gospodarstva i ujednačenom rastu međunarodne trgovine;

(d) je li se spriječilo monopoliziranje djelatnosti u Zoni;

ODSJAK 4.

VLAST

(e) je li ostvarena politika predviđena člancima 150. i 151.

Pododsjek A.

Opće odredbe

Članak 156.

(f) je li se sustavom postigla pravična raspodjela dobiti dobivenih djelatnostima u Zoni, uzimajući posebno u obzir interese i potrebe država u razvoju.

Ustanovljenje Vlasti

1. Ustanovljuje se Međunarodna vlast za morsko dno, koja djeluje u skladu s ovim dijelom.

2. Revizijska konferencija osigurava održavanje načela zajedničke baštine čovječanstva, međunarodnog režima ustanovljenog radi osiguranja pravičnog iskorištavanja bogatstava Zone u korist svih zemalja, posebno država u razvoju, i Vlasti, koja organizira, obavlja i nadzire djelatnosti u Zoni. Konferencija, isto tako, osigurava održavanje načela sadržanih u ovome dijelu, koja se odnose na zabranu postavljanja zahtjeva ili ostvarivanja suverenosti na bilo kojem dijelu Zone, na prava država i njihovo opće ponašanje u odnosu na Zonu i njihovo sudjelovanje u djelatnostima u Zoni u skladu s Konvencijom, na sprečavanje monopoliziranja djelatnosti u Zoni, na upotrebu Zone isključivo u miroljubive svrhe, na gospodarske aspekte djelatnosti u Zoni, na znanstveno istraživanje mora, na prijenos tehnologije, na zaštitu morskog okoliša, na zaštitu ljudskog života, na prava obalnih država, na pravni položaj voda iznad Zone i pravni položaj zračnog prostora iznad tih voda i na usklađivanje djelatnosti u Zoni s drugim djelatnostima u morskome okolišu.

2. Sve su države stranke *ipso facto* članice Vlasti.

3. Promatrači na Trećoj konferenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora koji su potpisali Završni akt, a na koje se ne odnosi stavak 1. (c), (d), (e) ili (f), članka 305., imaju pravo sudjelovati u radu Vlasti kao promatrači, u skladu s njenim pravilima, propisima i postupcima.

4. Sjedište Vlasti je u Jamajki.

5. Radi obavljanja svojih zadaća Vlast može osnivati regionalne centre ili urede kakve smatra potrebnima.

Članak 157.

Priroda i temeljna načela Vlasti

3. Postupak donošenja odluka koje će se primijeniti na revizijskoj konferenciji bit će jednak onome na Trećoj konferenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora. Konferencija će učiniti svaki napor da se suglasnost o svakoj izmjeni postigne konsenzusom i ne bi se trebalo glasovati o takvim pitanjima dok svi naponi radi postizanja konsenzusa ne budu iscrpljeni.

1. Vlast je organizacija preko koje države stranke, u skladu s ovim dijelom, organiziraju i nadziru djelatnosti u Zoni, posebno radi upravljanja bogatstvima Zone.

4. Ako ni nakon pet godina od početka revizijske konferencije ne bude postignuta suglasnost o sustavu istraživanja i iskorištavanja bogatstava Zone, ona može u sljedećih 12 mjeseci, tročetrvrtinskom većinom država stranaka, usvojiti i podnijeti državama strankama na ratifikaciju ili pristupanje takve izmjene kojima se mijenja ili prilagođava sustav, onako kako sama odredi da je potrebno i prikladno. Takve izmjene stupaju na snagu za sve države stranke 12 mjeseci od dana polaganja isprave o ratifikaciji ili pristupu tri četvrtine država stranaka.

2. Vlast ima ona ovlaštenja i zadaće koji su joj izričito povjereni Konvencijom. Vlast ima ona uzgredna ovlaštenja, koja su u skladu s Konvencijom, a proistječu iz tih ovlaštenja i zadaća vezanih uz djelatnosti u Zoni i potrebna su za njihovo ostvarivanje.

3. Vlast se temelji na načelu suverene jednakosti svih svojih članova.

5. Izmjene koje revizijska konferencija usvoji u skladu s ovim člankom ne diraju u prava stečena na temelju postojećih ugovora.

4. Svi članovi Vlasti moraju u dobroj vjeri ispunjavati obveze koje su preuzeli u skladu s ovim dijelom, sa svrhom da se svakome od njih osiguraju prava i koristi koje proistječu iz članstva.

Članak 158.**Organi Vlasti**

1. Kao glavni organi Vlasti ustanovljuju se: Skupština, Vijeće i Tajništvo.

2. Ustanovljuje se Poduzeće, kao organ preko kojega Vlast ostvaruje zadaće iz stavka 1., članka 170.

3. U skladu s ovim dijelom mogu se ustanoviti pomoćni organi za koje se ukaže potreba.

4. Svaki glavni organ Vlasti i Poduzeće odgovara za ostvarivanje ovlaštenja i zadaća koji su mu povjereni. U ostvarivanju tih ovlaštenja i zadaća svaki se organ suzdržava od poduzimanja bilo koje radnje koja može ugroziti ili otežati ostvarivanje posebnih ovlaštenja i zadaća povjerenih drugom organu.

Pododsjek B.**Skupština****Članak 159.****Sastav, postupak i glasovanje**

1. Skupština se sastoji od svih članova Vlasti. Svaki član ima u Skupštini jednog predstavnika, kojega mogu pratiti zamjenici i savjetnici.

2. Skupština se sastaje na redovita godišnja zasjedanja i na takva izvanredna zasjedanja koje ona odluči sazvati, ili ih sazove glavni tajnik na zahtjev Vijeća ili većine članova Vlasti.

3. Zasjedanja se održavaju u sjedištu Vlasti, osim ako Skupština odluči drukčije.

4. Skupština donosi svoj poslovnik. Na početku svakoga redovitog zasjedanja bira svoga predsjednika i potreban broj drugih dužnosnika. Oni obavljaju dužnost dok se novi predsjednik i drugi dužnosnici ne izaberu na sljedećem redovitom zasjedanju.

5. Većina članova Skupštine čini kvorum.

6. Svaki član Skupštine ima jedan glas.

7. Odluke o pitanjima postupka, uključujući i odluke o sazivanju izvanrednih zasjedanja Skupštine, usvajaju se većinom članova koji su nazočni i glasuju.

8. Odluke o meritornim pitanjima usvajaju se dvotrećinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da takva većina obuhvaća većinu članova koji sudjeluju na tome zasjedanju. Ako postoji dvojba je li neko pitanje meritorno, postupa se kao da je meritorno pitanje, osim ako Skupština odluči drukčije većinom potrebnom za odlučivanje o meritornim pitanjima.

9. Kad se meritorno pitanje prvi puta treba staviti na glasanje, Predsjednik može odgoditi odluku o pristupanju glasanju o takvom pitanju za vrijeme koje nije duže od pet kalendarskih dana, a dužan je tako postupiti na zahtjev najmanje jedne petine članova Skupštine. Ovo se pravilo može primijeniti na određeno pitanje samo jednom, a ne smije se primijeniti tako da se o pitanju ne glasuje do završetka zasjedanja.

10. Na pisani zahtjev upućen Predsjedniku, koji je podržala najmanje jedna četvrtina članova Vlasti, da se zatraži savjetodavno mišljenje o suglasnosti s Konvencijom nekog prijedloga koji se pred Skupštinom u bilo kojem predmetu, Skupština traži savjetodavno mišljenje od Vijeća za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora i odgađa glasanje o tome prijedlogu dok ne dobije savjetodavno mišljenje Vijeća. Ako se savjetodavno mišljenje ne dobije do posljednjeg tjedna zasjedanja u tijeku kojega je zatraženo, Skupština odlučuje kada će se sastati radi glasanja o odgođenom prijedlogu.

Članak 160.**Ovlaštenja i zadaće**

1. Budući da je jedini organ Vlasti koji se sastoji od svih članova, Skupština se smatra vrhovnim organom Vlasti kojemu su ostali glavni organi odgovorni na način izričito predviđen u Konvenciji. Skupština je ovlaštena utvrđivati opću politiku u bilo kojem pitanju ili predmetu u nadležnosti Vlasti, u skladu s odgovarajućim odredbama Konvencije.

2. Pored navedenoga, ovlaštenja i zadaće Skupštine jesu:

(a) izbor članova Vijeća u skladu sa člankom 161.;

(b) izbor glavnog tajnika između kandidata koje predloži Vijeće;

- (c) na preporuku Vijeća, izbor članova Upravnog odbora Poduzeća i generalnog direktora Poduzeća;
- (d) ustanovljenje takvih pomoćnih organa koje smatra potrebnim za obavljanje svojih zadaća u skladu s ovim dijelom. Prilikom određivanja sastava pomoćnih organa s dužnom se pozornošću vodi računa o načelu pravične geografske zastupljenosti i o posebnim interesima, kao i o potrebi da članovi budu osposobljeni i stručni u tehničkim pitanjima kojima se takvi organi bave;
- (e) određivanje visine doprinosa članova za upravni proračun Vlasti u skladu s usvojenom skalom razreza, zasnovanoj na skali koja se koristi za redovni proračun Ujedinjenih naroda, dok Vlast ne bude raspolagala s dovoljno prihoda iz drugih izvora za podmirenje upravnih troškova;
- (f) i. na preporuku Vijeća, razmatranje i odobravanje pravila, propisa i postupaka o pravičnoj raspodjeli financijskih i drugih ekonomskih dobrobiti dobivenih od djelatnosti u Zoni i od plaćanja i doprinosa predviđenih člankom 82., posebno vodeći računa o interesima i potrebama država u razvoju i naroda koji nisu stekli punu neovisnost ili drugi samoupravni položaj. Ako Skupština ne odobri preporuke Vijeća, ona ih vraća Vijeću na ponovno razmatranje u svjetlu gledišta izraženih u Skupštini,
- ii. razmatranje i odobravanje pravila, propisa i postupaka Vlasti i svih njihovih izmjena koje je Vijeće privremeno usvojilo prema stavku 2. (o)(ii), članka 162. Ta se pravila, propisi i postupci odnose na ispitivanje, istraživanje i iskorištavanje Zone, financijsko poslovanje i unutrašnju upravu Vlasti, a prema preporuci Upravnog odbora Poduzeća, i na prijenos fondova od Poduzeća na Vlast;
- (g) odlučivanje o pravičnoj raspodjeli financijskih i drugih ekonomskih dobrobiti dobivenih od djelatnosti u Zoni, u skladu s Konvencijom i pravilima, propisima i postupcima Vlasti;
- (h) razmatranje i odobravanje prijedloga godišnjeg proračuna Vlasti koji podnosi Vijeće;
- (i) razmatranje periodičnih izvješća Vijeća i Poduzeća i posebnih izvješća zatraženih od Vijeća ili od bilo kojega drugog organa Vlasti;
- (j) pokretanje proučavanja i davanje preporuka radi promicanja međunarodne suradnje u vezi s djelatnostima u Zoni i poticanja progresivnog razvoja međunarodnog prava na tom području i njegove kodifikacije;
- (k) razmatranje problema opće naravi u vezi s djelatnostima u Zoni, koji nastaju posebno za države u razvoju, a isto tako i problema u vezi s djelatnostima u Zoni koji nastaju za neke države zbog njihova geografskog položaja, naročito neobalnih država i država u nepovoljnom geografskom položaju;
- (l) na preporuku Vijeća, zasnovanu na mišljenju Ekonomsko-planske komisije, ustanovljenje sustava naknade ili poduzimanje drugih mjera pomoći u gospodarskom prilagođavanju, predviđenih u stavku 10., članka 151.;
- (m) obustavljanje, na temelju članka 185., ostvarivanja članskih prava i povlastica;
- (n) raspravljanje o bilo kojem pitanju ili predmetu iz djelokruga Vlasti i donošenje odluke o tome koji će organ Vlasti razmatrati takvo pitanje ili predmet koji nije izričito povjeren nekom određenom organu, u skladu s podjelom ovlaštenja i zadaća među organima Vlasti.

Pododsjek C.

Vijeće

Članak 161.

Sastav, postupak i glasovanje

1. Vijeće se sastoji od 36 članova Vlasti koje bira Skupština, sljedećim redom:

- (a) četiri člana među onim državama strankama koje su u posljednjih pet godina za koje su dostupne statistike, trošile više od 2 posto od cjelokupne svjetske potrošnje ili čiji je čisti uvoz bio viši od 2 posto od cjelokupnog svjetskog uvoza sirovina dobivenih od onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone, s tim da je najmanje jedna država iz istočnoeuropske (socijalističke) regije, kao i da je među njima država koja je najveći potrošač;
- (b) četiri člana među osam država stranaka koje su najviše uložile u pripreme i obavljanje djelatnosti u Zoni, bilo izravno bilo putem svojih državljana, uključujući najmanje jednu državu iz istočnoeuropske (socijalističke) regije;

- (c) četiri člana među državama strankama koje su, prema proizvodnji na području pod njihovom jurisdikcijom, glavni čisti izvoznici onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone, uključujući barem dvije države u razvoju čiji izvoz takvih ruda ima značajan utjecaj na njihova gospodarstva;
- (d) šest članova među državama strankama u razvoju koje predstavljaju posebne interese. Posebni interesi koji trebaju biti predstavljani uključuju interese država s brojnim stanovništvom, neobalnih država i država u nepovoljnom geografskom položaju, država koje su glavni uvoznici onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone, država koje su potencijalni proizvođači takvih ruda i najmanje razvijenih država;
- (e) osamnaest članova izabranih na temelju načela koje osigurava pravičnu geografsku raspodjelu svih mjesta u Vijeću, uz uvjet da svaka geografska regija bude predstavljena s barem jednim članom izabranim na temelju ovoga podstavka. U tu svrhu, geografske regije su ove: Afrika, Azija, Istočna Europa (socijalistička), Latinska Amerika i Zapadna Europa i ostale države.
2. Prilikom izbora članova Vijeća u skladu sa stavkom 1., Skupština osigurava:
- (a) da su neobalne države i države u nepovoljnom geografskom položaju predstavljene u broju koji je približno razmjern njihovoj zastupljenosti u Skupštini;
- (b) da su obalne države, osobito države u razvoju, koje ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1.(a), (b), (c) ili (d) predstavljene u broju koji je približno razmjern njihovoj zastupljenosti u Skupštini;
- (c) da je svaka grupa država stranaka koja mora biti zastupljena u Vijeću predstavljena s onim članovima, ako ih ima, koje je ta grupa predložila.
3. Izbori se provode na redovitim zasjedanjima Skupštine. Svaki se član Vijeća bira na četiri godine. Međutim, prilikom prvog izbora članova Vijeća polovina članova iz svake od grupa navedenih u stavku 1. bira se na dvije godine.
4. Članovi Vijeća mogu se ponovno birati; međutim, s dužnom se pozornošću treba odnositi prema poželjnosti rotacije u članstvu.
5. Vijeće djeluje u sjedištu Vlasti i sastaje se toliko često koliko poslovi Vlasti zahtijevaju, ali najmanje tri puta godišnje.
6. Većina članova Vijeća čini kvorum.
7. Svaki član Vijeća ima jedan glas.
8. (a) Većinom članova koji su nazočni i glasuju usvajaju se odluke o pitanjima postupka.
- (b) Dvotrećinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da takva većina obuhvaća većinu članova Vijeća, usvajaju se odluke o meritornim pitanjima koja se postavljaju u vezi s odredbama u podstavcima (f), (g), (h), (i), (n), (p), (v), stavka 2., članka 162. i u članku 191.
- (c) Tročetvrtinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da takva većina obuhvaća većinu članova Vijeća, usvajaju se odluke o meritornim pitanjima koja se postavljaju u vezi s odredbama u članku 162., stavku 1.; članku 162., stavku 2., podstavcima (a), (b), (c), (d), (e), (l), (q), (r), (s), (t); članku 162., stavku 2., podstavku (u), kad ugovaratelj ili država koja jamči ne poštuje propise; članku 162., stavku 2., podstavku (w), s tim da naređenja izdana na temelju te odredbe ne mogu obvezivati duže od 30 dana, osim ako su potvrđena odlukom usvojenom u skladu s podstavkom (d); članku 162., stavku 2., podstavcima (x), (y), (z); članku 163., stavku 2.; članku 174., stavku 3; članku 11., Priloga IV.
- (d) Konsenzusom se usvajaju odluke o meritornim pitanjima koja se postavljaju u vezi s odredbama u podstavcima (m) i (o), stavka 2., članka 162., i u vezi s izmjenama dijela XI.
- (e) U svrhe podstavaka (d), (f) i (g), „konsenzus” znači odsustvo bilo kakvog formalnog protivljenja. U roku od 14 dana od podnošenja prijedloga Vijeću, predsjednik Vijeća utvrđuje da li bi bilo formalnog protivljenja usvajanju prijedloga. Ako predsjednik utvrdi da bi takvog protivljenja bilo, on će u roku od tri dana nakon tog svog zaključka ustanoviti i sazvati odbor za mirenje, sastavljen od najviše devet članova Vijeća, s predsjednikom Vijeća kao predsjedajućim, radi uklanjanja razlika i pronalaženja prijedloga koji će se moći usvojiti konsenzusom. Odbor djeluje brzo i podnosi izvješće Vijeću u roku od 14 dana od njegova ustanovljenja. Ako odbor nije u stanju preporučiti prijedlog koji će se moći usvojiti konsenzusom, on će u svome izvješću iznijeti razloge na kojima se temelji protivljenje prijedlogu.
- (f) Odluke o pitanjima koja naprijed nisu navedena, a koja je Vijeće ovlašteno usvojiti na temelju pravila,

propisa i postupaka Vlasti ili na bilo kojem drugom temelju, usvajaju se prema podstavcima ovog stavka koji su naznačeni u tim pravilima, propisima i postupcima ili, ako u njima nisu naznačeni, na temelju podstavka koji će odrediti Vijeće konsenzusom, po mogućnosti unaprijed.

- (g) Kada je sporno pripada li neko pitanje podstavcima (a), (b), (c) ili (d), smatrat će se da pitanje spada u onaj podstavak u kojemu se zahtijeva veća ili najveća većina ili konsenzus, ovisno o slučaju, osim ako Vijeće takvom većinom ili konsenzusom odluči drukčije.

9. Vijeće utvrđuje postupak prema kojemu član Vlasti koji nije zastupljen u Vijeću može uputiti predstavnika da bude nazočan sjednici Vijeća kada taj član to zahtijeva, ili ako Vijeće razmatra predmet koji je za njega osobito važan. Predstavnik takvog člana ovlašten je sudjelovati u raspravama, ali nema pravo glasa.

Članak 162.

Ovlaštenja i zadaće

1. Vijeće je izvršni organ Vlasti. U skladu s Konvencijom i općom politikom koju utvrđuje Skupština, Vijeće je ovlašteno utvrđivati posebnu politiku koju Vlast provodi u svakom pitanju ili predmetu u nadležnosti Vlasti.

2. Pored toga, Vijeće:

- (a) nadgleda i usklađuje primjenu odredaba ovoga dijela u svim pitanjima i predmetima u nadležnosti Vlasti i upozorava Skupštinu na slučajeve nepoštovanja propisa;
- (b) predlaže Skupštini popis kandidata za izbor glavnog tajnika;
- (c) preporučuje Skupštini kandidate za izbor članova Upravnog odbora Poduzeća i generalnog direktora Poduzeća;
- (d) ustanovljava pomoćne organe, ovisno o prilikama i vodeći računa o ekonomičnosti i efikasnosti, koje smatra potrebnima za obavljanje svojih zadaća u skladu s ovim dijelom. Pri određivanju sastava pomoćnih organa, pozornost se posebno poklanja potrebi da članovi budu osposobljeni i stručni u tehničkim pitanjima kojima se takvi organi bave, s tim da se s dužnom pozornošću vodi računa o načelu pravične geografske zastupljenosti i o posebnim interesima;
- (e) donosi svoj poslovnik, u kojem utvrđuje i način izbora svoga predsjednika;
- (f) zaključuje u ime Vlasti i u okvirima njene nadležnosti sporazume s Ujedinjenim narodima i drugim međunarodnim organizacijama, uz uvjet odobrenja Skupštine;
- (g) razmatra izvješća Poduzeća i dostavlja ih Skupštini sa svojim preporukama;
- (h) podnosi Skupštini godišnja izvješća i posebna izvješća koja ona zatraži;
- (i) daje upute Poduzeću u skladu sa člankom 170.;
- (j) odobrava planove rada u skladu sa člankom 6., Priloga III. Vijeće uzima u postupak svaki plan rada u roku od 60 dana nakon što ga je Pravna i tehnička komisija podnijela zasjedanju Vijeća, u skladu s ovim postupkom:
 - i. ako Komisija preporuči odobrenje plana rada, pretpostavlja se da ga je Vijeće odobrilo ako nijedan član Vijeća ne podnese u roku od 14 dana obrazloženo pisano protivljenje predsjedniku, u kojemu je navedeno neudovoljavanje uvjetima iz članka 6., Priloga III. Ako ima protivljenja, primjenjuje se postupak za mirenje predviđen u podstavku (e), stavka 8., članka 161. Ako, nakon što je postupak za mirenje okončan, protivljenje odobrenju plana rada i dalje postoji, smatrat će se da je Vijeće odobrilo plan rada, osim ako ga je Vijeće odbilo konsenzusom svojih članova, isključujući državu ili države koje su podnijele zahtjev ili jamče za podnositelja zahtjeva,
 - ii. ako Komisija preporuči da se plan rada ne odobri ili ako ne daje nikakvu preporuku, Vijeće može odobriti plan rada tročetrvtinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da takva većina obuhvaća većinu članova koji sudjeluju na tome zasjedanju;
- (k) odobrava planove rada koje podnosi Poduzeće u skladu sa člankom 12., Priloga IV., primjenjujući *mutatis mutandis* postupke predviđene u podstavku (j);
- (l) nadzire djelatnosti u Zoni u skladu sa stavkom 4., članka 153. i pravilima, propisima i postupcima Vlasti;

- (m) poduzima, na temelju preporuke Ekonomsko-planske komisije, potrebne i prikladne mjere u skladu s točkom (h), članka 150., radi zaštite država u razvoju od štetnih gospodarskih posljedica koje se navode u toj odredbi;
- (n) daje preporuke Skupštini, na temelju mišljenja Ekonomsko-planske komisije, za sustav naknade ili za poduzimanje drugih mjera pomoći u gospodarskom prilagođavanju, predviđenih u stavku 10., članka 151.;
- (o) i. preporuča Skupštini pravila, propise i postupke o pravičnoj raspodjeli financijskih i drugih ekonomskih dobiti dobivenih od djelatnosti u Zoni i od plaćanja i doprinosa na temelju članka 82., uzimajući posebno u obzir interese i potrebe država u razvoju i naroda koji nisu stekli punu neovisnost ili drugi samoupravni položaj.
- ii. usvaja i privremeno primjenjuje, dok ih Skupština ne odobri, pravila, propise i postupke Vlasti i sve njihove izmjene, uzimajući u obzir preporuke Pravne i tehničke komisije ili drugog pomoćnog nadležnog organa. Ta se pravila, propisi i postupci odnose na ispitivanje, istraživanje i iskorištavanje Zone, financijsko poslovanje i unutrašnju upravu Vlasti. Prednost će se dati usvajanju pravila, propisa i postupaka za istraživanje i iskorištavanje polimetalnih grumena. Pravila, propisi i postupci za istraživanje i iskorištavanje drugih bogatstava koja nisu polimetalni grumeni usvojiti će se u roku od tri godine od dana podnošenja zahtjeva Vlasti od strane bilo kojeg njezinog člana da usvoji pravila, propise i postupke koji se odnose na takva bogatstva. Sva se pravila, propisi i postupci primjenjuju privremeno, dok ih ne odobri Skupština ili ih Vijeće ne izmijeni prema gledištima koje je izrazila Skupština;
- (p) nadgleda sva plaćanja koja treba izvršiti od strane Vlasti ili u njezinu korist u vezi s radovima poduzetim u skladu s ovim dijelom;
- (q) obavlja izbor među podnositeljima zahtjeva za dozvole proizvodnje prema članku 7., Priloga III. u slučaju predviđenom tim člankom;
- (r) podnosi Skupštini na odobrenje prijedlog godišnjeg proračuna Vlasti;
- (s) daje preporuke Skupštini o politici u bilo kojem pitanju ili predmetu u nadležnosti Vlasti;
- (t) daje preporuke Skupštini o obustavljanju, na temelju članka 185., ostvarivanja članskih prava i povlastica;
- (u) u ime Vlasti pokreće postupke pred Vijećem za sporove o morskom dnu zbog nepoštovanja propisa;
- (v) priopćuje Skupštini odluku Vijeća za sporove o morskom dnu u postupku koji je pokrenut na temelju podstavka (u) i daje preporuke koje smatra prikladnima glede mjera koje treba poduzeti;
- (w) izdaje naloge u hitnim slučajevima, koji mogu uključivati naloge za obustavljanje ili prilagođavanje radova, kako bi se spriječilo nanošenje velike štete morskom okolišu uzrokovane djelatnostima u Zoni;
- (x) odbija ugovarateljima ili Poduzeću iskorištavanje određenih područja kad ozbiljni razlozi ukazuju na opasnosti nanošenja velike štete morskom okolišu;
- (y) osniva pomoćni organ za izradu nacrtu financijskih pravila, propisa i postupaka koji se odnose na:
- i. financijsko poslovanje u skladu sa člancima 171. i 175., i
- ii. financijske aranžmane u skladu sa člankom 13. i postavkom (c), stavka 1., članka 17., Priloga III.;
- (z) ustanovljuje odgovarajuće strukture radi upravljanja i nadgledanja osoblja inspektora koji će nadzirati djelatnosti u Zoni, kako bi utvrdili poštuju li se odredbe ovoga dijela i pravila, propisi i postupci Vlasti, te modaliteti i uvjeti bilo kojega ugovora zaključenog s Vlašću.

Članak 163.

Organi Vijeća

1. Ustanovljavaju se ovi organi Vijeća:

- (a) Ekonomsko-planska komisija;
- (b) Pravna i tehnička komisija.

2. Svaka se komisija sastoji od 15 članova, koje bira Vijeće među kandidatima koje su predložile države stranke. Međutim, ako je potrebno, Vijeće može odlučiti da se poveća sastav bilo koje od komisija, vodeći računa o ekonomičnosti i djelotvornosti.

3. Članovi komisije imaju odgovarajuću osposobljenost za područje njezine nadležnosti. Države stranke predlažu kandidate najviše stručnosti i poštenja, osposobljene u relevantnim strukama, radi osiguravanja djelotvornog rada komisije.

4. Prilikom izbora članova komisija s dužnom se pozornošću vodi računa o potrebi pravične geografske zastupljenosti i predstavljanju posebnih interesa.

5. Nijedna država stranka ne može predložiti više od jednog kandidata za istu komisiju. Nitko ne može biti izabran u više od jedne komisije.

6. Članovi komisija biraju se na pet godina. Oni mogu biti birani za još jedan mandat.

7. U slučaju smrti, nesposobnosti ili ostavke člana komisije prije isteka njegova mandata, Vijeće bira za ostatak mandata člana iz iste geografske regije ili vrste interesa.

8. Članovi komisija ne smiju imati nikakvih financijskih interesa u bilo kakvoj djelatnosti vezanoj uz istraživanje i iskorištavanje u Zoni. Ovisno o njihovoj odgovornosti komisiji čiji su članovi, oni ne smiju otkrivati, čak ni nakon prestanka svojih zadaća, nikakve industrijske tajne ili podatke koji su industrijsko vlasništvo, preneseno Vlasti u skladu s člankom 14., Priloga III., ili druge povjerljive informacije koje su saznali uslijed svojih dužnosti u Vlasti.

9. Svaka komisija obavlja svoje zadaće u skladu sa smjernicama i uputama koje usvoji Vijeće.

10. Svaka komisija sastavlja i podnosi Vijeću na odobrenje pravila i propise koji su potrebni radi djelotvornog ispunjavanja zadaća komisije.

11. Postupci donošenja odluka komisije utvrđuju se pravilima, propisima i postupcima Vlasti. Uz preporuke Vijeću, kad je to potrebno, prilaže se sažetak različitih mišljenja izraženih u komisiji.

12. Svaka komisija u pravilu djeluje u sjedištu Vlasti i sastaje se toliko često koliko je to potrebno radi djelotvornog obavljanja svojih zadaća.

13. U obavljanju svojih zadaća svaka se komisija može, kad je to potrebno, savjetovati s drugom komisijom ili bilo kojim

nadležnim organom Ujedinjenih naroda i njihovih specijaliziranih ustanova, ili s bilo kojom međunarodnom organizacijom koja je stručna u predmetu o kojemu je potrebno savjetovanje.

Članak 164.

Ekonomsko-planska komisija

1. Članovi Ekonomsko-planske komisije moraju imati odgovarajuće kvalifikacije u područjima kao što su: rudarstvo, upravljanje djelatnostima u vezi s rudnim bogatstvima, međunarodna trgovina ili međunarodna ekonomija. Vijeće nastoji osigurati da ukupno članstvo Komisije ima kvalifikacije u svim tim područjima. Komisija mora imati najmanje dva člana iz država u razvoju čiji izvoz onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone ima važan utjecaj na njihova gospodarstva.

2. Komisija:

(a) predlaže, na zahtjev Vijeća, mjere za provedbu odluka koje se odnose na djelatnosti u Zoni poduzete u skladu s Konvencijom;

(b) preispituje trendove i čimbenike koji utječu na ponudu, potražnju i cijene ruda koje se mogu dobiti iz Zone, uzimajući u obzir kako interese država uvoznica, tako i država izvoznica, a među njima posebno država u razvoju;

(c) ispituje svaku situaciju koja može izazvati štetne posljedice spomenute u točki (h), članka 150. na koju joj skrenu pozornost zainteresirana država stranka ili države stranke, i daje odgovarajuće preporuke Vijeću;

(d) predlaže Vijeću, prema stavku 10., članka 151., radi podnošenja Skupštini, sustav naknade ili druge mjere pomoći u gospodarskom prilagođavanju država u razvoju koje trpe štetne posljedice uzrokovane djelatnostima u Zoni. Komisija daje preporuke Vijeću, koje su u određenim slučajevima potrebne za primjenu sustava ili drugih mjera koje je usvojila Skupština.

Članak 165.

Pravna i tehnička komisija

1. Članovi Pravne i tehničke komisije moraju imati odgovarajuće kvalifikacije u područjima, kao što su: istraživanje, iskorištavanje i prerada rudnih bogatstava, oceanologija, zaštita

morskog okoliša ili ekonomski ili pravni predmeti vezani uz dubokomorsko rudarstvo i u drugim bliskim područjima. Vijeće nastoji osigurati da ukupno članstvo Komisije ima kvalifikacije u svim tim područjima.

2. Komisija:

- (a) na zahtjev Vijeća, daje mu preporuke koje se tiču ostvarivanja zadaća Vlasti;
 - (b) razmatra službene pisane planove rada za djelatnosti u Zoni u skladu sa stavkom 3., članka 153. i podnosi odgo-varajuće preporuke Vijeću. Komisija svoje preporuke temelji isključivo na odredbama Priloga III. i o tome u cijelosti izvještava Vijeće;
 - (c) na zahtjev Vijeća, nadgleda djelatnosti u Zoni, kad je to prikladno, u dogovoru i u suradnji sa svakim subjektom koji obavlja takve djelatnosti, ili sa zainteresiranom državom ili državama, i izvještava Vijeće;
 - (d) priprema procjene posljedica djelatnosti u Zoni na okoliš;
 - (e) daje preporuke Vijeću o zaštitiorskog okoliša, uzimajući u obzir gledišta priznatih stručnjaka u tom području;
 - (f) sastavlja i podnosi Vijeću pravila, propise i postupke iz stavka 2. (o), članka 162., uzimajući u obzir sve relevantne čimbenike, uključujući procjene posljedica djelatnosti u Zoni na okoliš;
 - (g) povremeno preispituje ta pravila, propise i postupke i preporučuje Vijeću takve izmjene koje smatra potrebnima ili poželjnim;
 - (h) daje preporuke Vijeću o ustanovljavanju programa promatranja prema kojemu se redovito prate, mjere, vrednuju i analiziraju priznatim znanstvenim metodama rizici ili posljedice onečišćenjaorskog okoliša, uzrokovanog djelatnostima u Zoni, osigurava da postojeći propisi budu prikladni i da se poštuju te usklađuje primjenu programa promatranja kojeg je Vijeće odobrilo;
 - (i) preporučuje Vijeću da u ime Vlasti pokrene postupak pred Vijećem za sporove o morskom dnu, u skladu s ovim dijelom i relevantnim priložima, posebno vodeći računa o članku 187.;
 - (j) na temelju odluke Vijeća za sporove o morskom dnu, u postupku koji je pokrenut na temelju podstavka (i), daje preporuke Vijeću o mjerama koje treba poduzeti;
 - (k) preporučuje Vijeću izdavanje naloga u hitnim slučajevima, koji mogu uključivati naloge za obustavljanje ili prilagođavanje radova, kako bi se spriječilo nanošenje velike štete morskom okolišu uzrokovane djelatnostima u Zoni. Takvim preporukama Vijeće daje prvenstvo u razmatranju;
 - (l) preporučuje Vijeću da odbije ugovarateljima ili Poduzeću iskorištavanje određenih područja kad ozbiljni razlozi ukazuju na opasnosti nanošenja velike štete morskom okolišu;
 - (m) daje preporuke Vijeću o upravljanju i nadgledanju osoblja inspektora koji će nadzirati djelatnosti u Zoni kako bi utvrdili poštuju li se odredbe ovoga dijela i pravila, propisi i postupci Vlasti, te modaliteti i uvjeti bilo kojega ugovora zaključenog s Vlašću;
 - (n) izračunava najvišu razinu proizvodnje i izdaje dozvole za proizvodnju u ime Vlasti prema stavcima 2. do 7., članka 151., nakon izbora kojeg obavlja Vijeće, ako je to potrebno, među podnositeljima zahtjeva za dozvolu za proizvodnju u skladu s člankom 7., Priloga III.
3. Na zahtjev svake države stranke ili druge zainteresirane stranke, članove Komisije prilikom obavljanja njihovih zadaća nadgledanja i pregleda prati predstavnik te države stranke ili druge zainteresirane stranke.

Pododsjek D.

Tajništvo

Članak 166.

Tajništvo

1. Tajništvo Vlasti se sastoji od glavnog tajnika i Vlasti potrebnog osoblja.
2. Glavnog tajnika bira Skupština, među kandidatima koje predlaže Vijeće, na četiri godine i može se ponovno birati.
3. Glavni tajnik je najviši službenik Vlasti, djeluje u tome svojstvu na svim sastancima Skupštine, Vijeća i pomoćnih

organa i obavlja druge upravne zadaće koje mu povjere ti organi.

4. Glavni tajnik podnosi Skupštini godišnje izvješće o radu Vlasti.

Članak 167.

Osoblje Vlasti

1. Osoblje Vlasti se sastoji od kvalificiranog znanstvenog, tehničkog i drugog osoblja, potrebnog za obavljanje upravnih zadaća Vlasti.

2. Pri odabiranju i zapošljavanju osoblja i određivanju uvjeta njihove službe uzima se prvenstveno u obzir potreba da se osigura najviši stupanj radne sposobnosti, stručnosti i poštenja. Uz udovoljavanje tim zahtjevima, dužnu će se pozornost pokloniti važnosti da se osoblje izabere na što je moguće široj geografskoj osnovi.

3. Osoblje imenuje glavni tajnik. Načini i uvjeti imenovanja, plaćanja i otkazivanja moraju biti u skladu s pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

Članak 168.

Međunarodni značaj Tajništva

1. U obavljanju svojih dužnosti glavni tajnik i osoblje neće tražiti niti primati upute od bilo koje vlade ili iz bilo kojega drugog izvora izvan Vlasti. Oni će se suzdržavati od svakog čina koji je nespojiv s njihovim položajem međunarodnih službenika odgovornih jedino Vlasti. Svaka se država stranka obvezuje da će poštovati isključivo međunarodni značaj zadaća glavnog tajnika i osoblja i da neće pokušavati utjecati na njih pri obavljanju njihovih dužnosti. Svaka povreda dužnosti koju počinji član osoblja podnijet će se na razmatranje odgovarajućem upravnom sudu, kako je predviđeno u pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

2. Glavni tajnik i osoblje ne smiju imati nikakvih financijskih interesa u bilo kakvoj djelatnosti vezanoj uz istraživanje i iskorištavanje u Zoni. Ovisno o njihovoj odgovornosti Vlasti, oni ne smiju otkrivati, čak ni nakon prestanka svojih dužnosti, nikakve industrijske tajne ili podatke koji su industrijsko vlasništvo,

preneseno Vlasti u skladu sa člankom 14., Priloga III., ili druge povjerljive informacije koje su saznali uslijed svoje službe u Vlasti.

3. Zbog povreda obveza člana osoblja Vlasti, predviđenih u stavku 2., a na zahtjev države stranke oštećene takvom povredom ili na zahtjev fizičke ili pravne osobe za koju jamči država stranka, kako je to predviđeno u stavku 2.(b), članka 153., a koja je oštećena takvom povredom, Vlast pokreće postupak protiv takvog člana osoblja pred sudom koji je određen pravilima, propisima i postupcima Vlasti. Oštećena stranka ima pravo sudjelovati u postupku. Ako sud tako preporuča, glavni tajnik otpušta dotičnog člana osoblja.

4. Pravila, propisi i postupci Vlasti sadrže odredbe potrebne za primjenu ovoga članka.

Članak 169.

Savjetovanje i suradnja s međunarodnim i nevladinim organizacijama

1. O pitanjima u nadležnosti Vlasti glavni tajnik, s odobrenjem Vijeća, sklapa sporazume radi savjetovanja i suradnje s međunarodnim i nevladinim organizacijama koje priznaje Ekonomsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda.

2. Svaka organizacija s kojom je glavni tajnik sklopio sporazum na temelju stavka 1. može odrediti predstavnike koji će, u svojstvu promatrača, prisustvovati sastancima organa Vlasti u skladu s poslovniciama tih organa. Utvrdit će se postupci radi dobivanja mišljenja takvih organizacija u odgovarajućim slučajevima.

3. Glavni tajnik može dostaviti državama strankama pisana izvješća koja podnesu nevladine organizacije iz stavka 1. o predmetima u kojima su one posebno stručne i koji se odnose na rad Vlasti.

Pododsjek E.

Poduzeće

Članak 170.

Poduzeće

1. Poduzeće je organ Vlasti koji izravno ostvaruje djelatnosti u Zoni, u skladu sa stavkom 2.(a), članka

153., kao i prijevoz, preradu i marketing ruda dobivenih iz Zone.

2. Unutar Vlasti kao međunarodne pravne osobe, Poduzeće ima pravnu sposobnost koja je određena Statutom sadržanim u Prilogu IV. Poduzeće djeluje u skladu s Konvencijom i pravilima, propisima i postupcima Vlasti, i u skladu s općom politikom koju je utvrdila Skupština, te po uputama i pod nadzorom Vijeća.

3. Glavno poslovno sjedište Poduzeća je u sjedištu Vlasti.

4. U skladu sa stavkom 2., članka 173. i člankom 11., Priloga IV. Poduzeće raspolaže s potrebnim financijskim sredstvima za obavljanje svojih zadaća i stječe tehnologiju kako je predviđeno u članku 144. i u drugim relevantnim odredbama Konvencije.

Pododsjek F.

Financijsko poslovanje Vlasti

Članak 171.

Financijska sredstva Vlasti

Financijska sredstva Vlasti obuhvaćaju:

- (a) doprinose članova Vlasti određene u skladu sa stavkom 2.(e), članka 160.;
- (b) sredstva koja Vlast stječe u vezi s djelatnostima u Zoni u skladu sa člankom 13., Priloga III.;
- (c) sredstva prenesena iz Poduzeća u skladu sa člankom 10., Priloga IV.;
- (d) sredstva pozajmljena u skladu sa člankom 174.;
- (e) dobrovoljne doprinose članova i drugih subjekata, i
- (f) uplate u fond za naknadu u skladu sa stavkom 10., članka 151., čije će izvore preporučiti Ekonomsko-planska komisija.

Članak 172.

Godišnji proračun Vlasti

Glavni tajnik priprema i podnosi Vijeću prijedlog godišnjeg proračuna Vlasti. Vijeće razmatra i podnosi Skupštini prijedlog godišnjeg proračuna zajedno sa svojim preporukama. Skupština razmatra i odobrava prijedlog godišnjeg proračuna u skladu sa stavkom 2.(h), članka 160.

Članak 173.

Troškovi Vlasti

1. Doprinosi o kojima je riječ u točki (a), članka 171. uplaćuju se na poseban račun radi pokrivanja upravnih troškova Vlasti, dok ona ne bude raspolagala s dovoljno financijskih sredstava iz drugih izvora da pokrije te troškove.

2. Iz financijskih sredstava Vlasti pokrivaju se u prvom redu njezini upravni troškovi. Osim doprinosa spomenutih u točki (a), članka 171., sredstva koja preostanu nakon podmirenja upravnih troškova mogu se, među ostalim:

- (a) podijeliti u skladu sa člankom 140. i stavkom 2.(g), članka 160.;
- (b) koristiti radi snabdijevanja Poduzeća financijskim sredstvima u skladu sa stavkom 4., članka 170.; i
- (c) koristiti za isplatu naknade državam u razvoju u skladu sa stavkom 10., članka 151. i stavkom 2.(l), članka 160.

Članak 174.

Ovlaštenje Vlasti za pozajmljivanje financijskih sredstava

- 1. Vlast je ovlaštena pozajmljivati financijska sredstva.
- 2. U svojim financijskim propisima, usvojenima prema stavku 2.(f), članka 160., Skupština propisuje granice ovlaštenja Vlasti za pozajmljivanje financijskih sredstava.
- 3. Vijeće izvršava ovlaštenje Vlasti za pozajmljivanje financijskih sredstava.
- 4. Države članice ne odgovaraju za dugove Vlasti.

Članak 175.

Godišnja financijska revizija

Dokumenti, knjige i računi Vlasti, uključujući njezine godišnje financijske iskaze, podvrgavaju se godišnjoj reviziji koju obavlja neovisan revizor, imenovan od Skupštine.

Pododsjek G.

Pravni položaj, povlastice i imuniteti

Članak 176.

Pravni položaj

Vlast je međunarodna pravna osoba i ima takvu pravnu sposobnost koja je potrebna radi ostvarivanja njezinih zadaća i ispunjenja njezinih ciljeva.

Članak 177.

Povlastice i imuniteti

Da bi bila u stanju obavljati svoje zadaće, Vlast na području svake države stranke uživa povlastice i imunitete navedene u ovome pododsjeku. Povlastice i imuniteti koji se odnose na Poduzeće navedeni su u članku 13., Priloga IV.

Članak 178.

Imunitet od sudbenosti

Vlast, njezina imovina i aktiva uživaju imunitet od sudbenosti, osim kad se Vlast izričito odrekne toga imuniteta u određenome slučaju.

Članak 179.

Imunitet od pretresa i bilo kakvog načina oduzimanja

Imovina i aktiva Vlasti, gdje god se nalazili i u čijem god posjedu bili, izuzeti su od pretresa, rekvizicije, konfiskacije, izvlaštenja ili bilo kojega drugog načina oduzimanja putem izvršnih ili zakonodavnih mjera.

Članak 180.

Izuzeće od ograničenja, uređivanja, nadzora i moratorija

Imovina i aktiva Vlasti izuzeti su od bilo koje vrste ograničenja, uređenja, nadzora i moratorija.

Članak 181.

Arhiv i službene komunikacije Vlasti

1. Arhiv Vlasti je nepovrediv gdje god se nalazi.
2. Podaci o industrijskom vlasništvu, industrijske tajne ili slične informacije i podaci o osoblju ne smiju se čuvati u arhivu dostupnom javnosti.
3. Što se tiče njezinih službenih komunikacija, svaka država stranka odobrava Vlasti postupak koji nije manje povoljan negoli onaj koji ta država priznaje drugim međunarodnim organizacijama.

Članak 182.

Povlastice i imuniteti osoba koje su u vezi s Vlašću

Predstavnici država stranaka koji prisustvuju sastancima Skupštine, Vijeća, ili organa Skupštine ili Vijeća, te glavni tajnik i osoblje Vlasti uživaju na području svake države stranke:

- (a) imunitet od sudbenosti zbog radnji koje su poduzeli u obavljanju svojih zadaća, osim ako se tog imuniteta u određenom slučaju izričito odrekne država koju predstavljaju, odnosno Vlast;
- (b) ako oni nisu državljani te države stranke, ista izuzeća koja ta država stranka priznaje predstavnicima, dužnosnicima i službenicima odgovarajućeg ranga drugih država stranaka od ograničenja useljavanja, formalnosti prijavljivanja stranaca i vojne obveze i iste olakšice koje se tiču ograničenja zamjene novca i isti postupak glede olakšica za putovanja.

Članak 183.

Oslobođenje od poreza i carina

1. Vlast, u obavljanju svojih zadaća, kao i njezina aktiva i imovina, njezini prihodi, te njezine djelatnosti i poslovi, dopušteni prema Konvenciji, oslobođeni su od svih neposrednih poreza, a uvezena ili izvezena roba za njezine službene potrebe oslobođena je svake carine. Vlast ne može zahtijevati oslobođanje od pristojbi koje se naplaćuju zbog učinjenih usluga.
2. Kad Vlast kupuje robu ili plaća usluge znatne vrijednosti potrebne za obavljanje svojih zadaća, ili se to čini u njezino ime, a cijena te robe ili usluga uključuje poreze ili pristojbe, države stranke poduzimaju odgovarajuće mjere koje su praktički moguće radi oslobađanja od takvih poreza ili pristojbi ili radi njihove naknade. Roba koja je uvezena ili kupljena uz oslobađanje predviđeno ovim člankom ne smije se prodati, niti se na drugi način smije njome raspolagati na području države stranke koja je odobrila oslobađanje, osim pod uvjetima koji su dogovoreni s tom državom strankom.
3. Države stranke ne ubiru nikakav neposredan ili posredan porez na plaće, prihode ili bilo koje druge oblike primanja koje Vlast isplaćuje glavnom tajniku i osoblju Vlasti, kao i stručnjacima koji izvršavaju zadaće za Vlast, a nisu njihovi državljani.

Pododsjek H.

Obustavljanje ostvarivanja članskih prava i povlastica

Članak 184.

Obustavljanje ostvarivanja prava glasovanja

Država stranka koja je zaostala u plaćanju svojih financijskih doprinosa Vlasti, nema pravo glasa ako iznos njezinih zaostataka dostiže ili prelazi iznos doprinosa koje duguje za protekle pune dvije godine. Skupština može, međutim, ipak dopustiti tom članu da glasuje ako se uvjeri da je neplaćanje uzrokovano okolnostima koje su neovisne od njegove volje.

Članak 185.

Obustavljanje ostvarivanja članskih prava i povlastica

1. Skupština, na preporuku Vijeća, može državi stranki koja grubo i uporno krši odredbe ovoga dijela obustaviti ostvarivanje članskih prava i povlastica.

2. Nikakva se odluka ne može donijeti na temelju stavka 1. prije negoli Vijeće za sporove o morskom dnu utvrdi da država stranka grubo i uporno krši odredbe ovoga dijela.

ODSJEK 5.

RJEŠAVANJE SPOROVA I SAVJETODAVNA MIŠLJENJA

Članak 186.

Vijeće za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora

Konstituiranje Vijeća za sporove o morskom dnu i način na koji ono obavlja svoju nadležnost ravna se po odredbama ovog odsjeka, dijela XV. i Priloga VI.

Članak 187.

Nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu

Vijeće za sporove o morskom dnu nadležno je na temelju ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose za ove vrste sporova koji se tiču djelatnosti u Zoni:

(a) sporove između država stranaka o tumačenju ili primjeni ovoga dijela i priloga koji se na njega odnose;

(b) sporove između države stranke i Vlasti o:

i. činima ili propustima Vlasti ili države stranke za koje se tvrdi da krše odredbe ovoga dijela ili priloga koji se na njega odnose, ili pravila, propisa i postupaka Vlasti usvojenih u skladu s tim odredbama; ili

ii. činima Vlasti za koje se tvrdi da prelaze njezinu nadležnost ili su zloupotreba ovlasti;

(c) sporove između stranaka ugovora, bile one države stranke Konvencije, Vlast ili Poduzeće, državna poduzeća ili fizičke ili pravne osobe navedene u stavku 2.(b), članka 153. o:

i. tumačenju ili primjeni odgovarajućeg ugovora ili plana rada; ili

ii. činima ili propustima jedne stranke ugovora koji se tiču djelatnosti u Zoni i usmjereni su prema drugoj stranci ili izravno diraju u njezine zakonite interese;

(d) sporove između Vlasti i podnositelja zahtjeva za sklapanje ugovora za kojega jamči država prema stavku 2.(b), članka 153., a uredno je ispunio uvjete navedene u stavku 6., članka 4. i u stavku 2., članka 13., Priloga III., o odbijanju sklapanja ugovora ili o nekom pravnom pitanju koje se postavilo u tijeku pregovora o ugovoru;

(e) sporove između Vlasti i države stranke, državnog poduzeća ili fizičke ili pravne osobe za koju jamči država stranka prema stavku 2.(b), članka 153., kada se tvrdi da je Vlast odgovorna na temelju članka 22., Priloga III.;

(f) sve druge sporove za koje je nadležnost Vijeća izričito predviđena u ovoj Konvenciji.

Članak 188.

Podvrgavanje sporova posebnom vijeću Međunarodnog suda za pravo mora ili *ad hoc* vijeću Vijeća za sporove o morskom dnu ili obvezujućoj trgovačkoj arbitraži

1. Sporovi između država stranaka navedeni u točki (a), članka 187. mogu se podvrgnuti:

(a) na zahtjev stranaka spora, posebnom vijeću Međunarodnog suda za pravo mora, ustanovljenom u skladu s člancima 15. i 17., Priloga VI; ili

(b) na zahtjev bilo koje stranke spora, *ad hoc* vijeću Vijeća za sporove o morskom dnu, ustanovljenom u skladu s člankom 36., Priloga VI.

2. (a) Sporovi o tumačenju ili primjeni ugovora navedeni u točki (c)(i), članka 187. podvrgavaju se, na zahtjev bilo koje stranke spora, obvezujućoj trgovačkoj arbitraži, osim ako se stranke drukčije sporazume. Trgovački arbitražni sud kojemu se spor podnosi nije nadležan odlučivati o bilo kojem pitanju tumačenja Konvencije. Kada spor uključuje i pitanje tumačenja dijela XI. i priloga koji se na njega odnose, s obzirom na djelatnosti u Zoni, to se pitanje upućuje na odlučivanje Vijeću za sporove o morskom dnu.

(b) Ako na početku ili u tijeku takve arbitraže arbitražni sud odredi, bilo na zahtjev jedne stranke spora ili vlastitom pobudom, da njegova odluka ovisi o odluci Vijeća za sporove o morskom dnu, arbitražni sud to pitanje upućuje Vijeću za sporove o morskom dnu na odlučivanje. Nakon toga arbitražni sud donosi svoju odluku u skladu s odlukom Vijeća za sporove o morskom dnu.

(c) Ako u ugovoru nema odredbe o arbitražnom postupku koji treba primijeniti u sporu, arbitraža se vodi u skladu s Arbitražnim pravilima UNCITRAL-a ili drugim arbitražnim pravilima koja bi bila propisana u pravilima, propisima i postupcima Vlasti, osim ako se stranke spora drukčije sporazume.

u kojem slučaju ono ne može diskrecijsko pravo Vlasti zamijeniti svojim. Ne dirajući u članak 191., ostvarujući svoju nadležnost prema članku 187., Vijeće za sporove o morskom dnu ne izjašnjava se o tome jesu li neka pravila, propisi ili postupci Vlasti u skladu s Konvencijom, niti proglašava nevažećim bilo koje takvo pravilo, propis ili postupak. Njegova je nadležnost ograničena na odlučivanje o tvrdnjama da je primjena bilo kojeg pravila, propisa ili postupka Vlasti u pojedinim slučajevima u sukobu s ugovornim obvezama stranaka spora ili njihovim obvezama na temelju Konvencije, o tvrdnjama koje se tiču prekoračenja nadležnosti ili zloupotrebe ovlasti i o zahtjevima za naknadu štete ili drugom zadovoljenju koje treba dati jednoj stranci zbog propuštanja druge stranke da ispuni svoje ugovorne obveze ili svoje obveze na temelju Konvencije.

Članak 190.

Sudjelovanje i pojavljivanje u postupcima država koje jamče

1. Ako je neka fizička ili pravna osoba stranka nekoga spora navedenog u članku 187., o tome se obavještava država koja za nju jamči i ona ima pravo sudjelovati u postupku podnoseći pisana ili usmena očitovanja.

2. Ako je tužbu podnijela protiv države stranke fizička ili pravna osoba za koju jamči druga država stranka, a radi se o sporu navedenom u točki (c), članka 187., tužena država može zahtijevati od države koja za tu osobu jamči, da se pojavi u postupku u ime te osobe. Ako se ne pojavi, tužena država može urediti da je zastupa neka pravna osoba njezinog državljanstva.

Članak 191.

Savjetodavna mišljenja

Vijeće za sporove o morskom dnu daje savjetodavna mišljenja na zahtjev Skupštine ili Vijeća o pravnim pitanjima koja se pojave u okviru njihovih djelatnosti. Takva se mišljenja daju u najkraćem roku.

Članak 189.

Ograničenje nadležnosti glede odluka Vlasti

Vijeće za sporove o morskom dnu nije nadležno glede ostvarivanja diskrecijskih ovlaštenja Vlasti u skladu s ovim dijelom; ni

DIO XII.

ZAŠTITA I OČUVANJE MORSKOG OKOLIŠA

ODSJED 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 192.

Opća obveza

Države su obvezane štiti i čuvati morski okoliš.

Članak 193.

Suvereno pravo država na iskorištavanje svojih prirodnih bogatstava

Države imaju suvereno pravo na iskorištavanje svojih prirodnih bogatstava prema vlastitim politikama glede okoliša i u skladu sa svojom obvezom da štite i čuvaju morski okoliš.

Članak 194.

Mjere za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša

1. Države, pojedinačno ili zajednički, prema prilikama, poduzimaju sve mjere u skladu s ovom Konvencijom koje su potrebne da bi se spriječilo, smanjilo i nadziralo onečišćenje morskog okoliša iz bilo kojeg izvora, koristeći u tu svrhu najprikladnija sredstva kojima raspolazu, a u skladu sa svojim mogućnostima, te nastoje uskladiti svoje politike s tim u vezi.

2. Države poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da se djelatnosti pod njihovom jurisdikcijom ili nadzorom vode tako da ne uzrokuju štetu od onečišćenja drugim državama i njihovom okolišu, te da se onečišćenje nastalo uslijed nezgoda ili djelatnosti pod njihovom jurisdikcijom ili nadzorom ne proširi izvan područja gdje one ostvaruju suverena prava u skladu s ovom Konvencijom.

3. Mjere koje se poduzimaju prema ovome dijelu odnose se na sve izvore onečišćenja morskog okoliša. Te mjere obuhvaćaju, među ostalim, one kojima je svrha umanjiti, koliko je god moguće:

(a) ispuštanje otrovnih, štetnih ili škodljivih tvari, osobito onih koje su nerazgradive, iz izvora na kopnu, iz zraka ili putem zraka ili potapanjem;

(b) onečišćenje s brodova, osobito mjere za sprečavanje nezgoda i za djelovanje u hitnim slučajevima, za ostvarivanje sigurnosti djelatnosti na moru, za sprečavanje namjernih i nenamjernih ispuštanja, te za propisivanje nacrti, konstrukcije, opreme, upotrebe i posade brodova;

(c) onečišćenje iz uređaja i sprava koje se koriste za istraživanje ili iskorištavanje prirodnih bogatstava morskog dna i podzemlja, osobito mjere za sprečavanje nezgoda i za djelovanje u hitnim slučajevima, za ostvarivanje sigurnosti djelatnosti na moru, te za propisivanje nacrti, konstrukcije, opreme, upotrebe i posade takvih uređaja ili sprava;

(d) onečišćenje iz ostalih uređaja i sprava koje su u pogonu u morskom okolišu, osobito mjere za sprečavanje nezgoda i za djelovanje u hitnim slučajevima, za ostvarivanje sigurnosti djelatnosti na moru, te za propisivanje nacrti, konstrukcije, opreme, upotrebe i posade takvih uređaja ili sprava.

4. Poduzimajući mjere za sprečavanje, smanjivanje ili nadziranje onečišćenja morskog okoliša, države se uzdržavaju od neopravdanog uplitanja u djelatnosti koje obavljaju druge države u ostvarivanju svojih prava i ispunjenju svojih dužnosti u skladu s Konvencijom.

5. Mjere koje se poduzimaju u skladu s ovim dijelom obuhvaćaju mjere potrebne za zaštitu i očuvanje rijetkih ili osjetljivih eko-sustava, te postojbina vrsta i drugih oblika života u moru koji su rijetki, ugroženi ili kojima prijeti opasnost istrebljenja.

Članak 195.

Obveza da se štetne posljedice ili opasnosti ne premještaju i da se jedna vrsta onečišćenja ne pretvori u drugu

Poduzimajući mjere za sprečavanje, smanjivanje ili nadziranje onečišćenja morskog okoliša, države djeluju tako da ne premještaju, izravno ili neizravno, štetne posljedice ili opasnosti iz jednog područja u drugo, i da ne pretvore jednu vrstu onečišćenja u drugu.

Članak 196.**Upotreba tehnologije ili unošenja stranih ili novih vrsta**

1. Države poduzimaju sve mjere potrebne za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša uzrokovano upotrebom tehnologije pod njihovom jurisdikcijom ili nadzorom, ili namjernim ili slučajnim unošenjem u pojedine dijelove morskog okoliša stranih ili novih vrsta koje tu mogu prouzročiti značajne i štetne promjene.

2. Ovaj članak ne dira u primjenu Konvencije glede sprečavanja, smanjivanja ili nadziranja onečišćenja morskog okoliša.

ODSJEK 2.**SVJETSKA I REGIONALNA SURADNJA****Članak 197.****Suradnja na svjetskoj ili regionalnoj razini**

Radi zaštite i očuvanja morskog okoliša države surađuju na svjetskoj razini i, ako je potrebno, na regionalnoj, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, u sastavljanju i razradi međunarodnih pravila, standarda, te preporučene prakse i postupaka u skladu s ovom Konvencijom, vodeći računa o regionalnim osobitostima.

Članak 198.**Obavijesti o prijetećoj ili stvarnoj šteti**

Kada država sazna za slučajeve u kojima morskom okolišu prijeti opasnost da pretrpi štetu ili je pretrpio štetu od onečišćenja, odmah o tome obavještava druge države za koje smatra da bi mogle biti izložene takvoj šteti, a također i nadležne međunarodne organizacije.

Članak 199.**Planovi hitnih mjera protiv onečišćenja**

U slučajevima spomenutim u članku 198., države koje se nalaze u području opasnosti, u skladu sa svojim mogućnostima, i nadležne međunarodne organizacije surađuju, koliko je god to moguće, radi uklanjanja učinaka onečišćenja i sprečavanja ili

umanjivanja štete. U tu svrhu države moraju zajednički donositi i promicati planove hitnih mjera za djelovanje u slučajevima nezgoda koje dovode do onečišćenja morskog okoliša.

Članak 200.**Proučavanja, programi istraživanja i razmjena informacija i podataka**

Izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, države surađuju radi promicanja proučavanja, poduzimanja programa znanstvenih istraživanja i poticanja razmjene informacija i podataka o onečišćenju morskog okoliša. One nastoje aktivno sudjelovati u regionalnim i svjetskim programima za stjecanje znanja o procjenjivanju vrste i obujma onečišćenja, izloženosti onečišćenju, smjerova njegova kretanja, rizika i sredstava za uklanjanje posljedica.

Članak 201.**Znanstveni kriteriji za izradu propisa**

Na temelju informacija i podataka prikupljenih prema članku 200., države surađuju, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, radi utvrđivanja prikladnih znanstvenih kriterija za sastavljanje i razradu pravila, standarda, te preporučene prakse i postupaka za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša.

ODSJEK 3.**TEHNIČKA POMOĆ****Članak 202.****Znanstvena i tehnička pomoć državama u razvoju**

Države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija:

(a) promiču programe pomoći državama u razvoju na području znanosti, izobrazbe, tehnike i na drugim područjima, radi zaštite i očuvanja morskog okoliša i sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja mora. Takva se pomoć, između ostalog, sastoji u:

i. usavršavanju njihovog znanstvenog i tehničkog osoblja;

ii. olakšavanju njihovog sudjelovanja u odgovarajućim međunarodnim programima;

iii. njihovom opskrbljivanju potrebnom opremom i sredstvima;

iv. razvijanju njihovih sposobnosti da same proizvode takvu opremu;

v. davanju savjeta i razvijanju sredstava za istraživanje, promatranje, izobrazbu i druge programe;

(b) pružaju odgovarajuću pomoć, posebno državama u razvoju, radi umanjenja posljedica teških nezgoda koje mogu prouzročiti veliko onečišćenje morskog okoliša;

(c) pružaju odgovarajuću pomoć, posebno državama u razvoju, u izradi procjena utjecaja na okoliš.

Članak 203.

Preferencijalni postupak u korist država u razvoju

Radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša ili umanjenja posljedica onečišćenja, međunarodne organizacije daju prednost državama u razvoju prilikom:

(a) raspodjele odgovarajućih fondova i tehničke pomoći; i

(b) uporabe svojih specijaliziranih usluga.

ODSJEK 4.

PROMATRANJE I PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Članak 204.

Promatranje rizika ili posljedica onečišćenja

1. U skladu s pravima drugih država, države nastoje, koliko god je moguće, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, pratiti, mjeriti, vrednovati i analizirati priznatim znanstvenim metodama, rizike ili posljedice onečišćenja morskog okoliša.

2. Posebno, države stalno nadziru posljedice svih djelatnosti koje se obavljaju s njihovim dopuštenjem ili u kojima one sudjeluju, kako bi se utvrdilo mogu li takve djelatnosti onečistiti morski okoliš.

Članak 205.

Objavljivanje izvješća

Države objavljuju izvješća o rezultatima postignutima primjenom članka 204. ili u prikladnim vremenskim razmacima dostavljaju takva izvješća nadležnim međunarodnim organizacijama koje će ih stavljati na raspolaganje svim državama.

Članak 206.

Procjena mogućih posljedica djelatnosti

Kada države zbog ozbiljnijih razloga smatraju da planirane djelatnosti pod njihovom jurisdikcijom ili nadzorom mogu uzrokovati veliko onečišćenje ili znatne i štetne promjene u morskome okolišu, one procjenjuju, koliko god je to provedivo, moguće posljedice takvih djelatnosti na morski okoliš i izvještavaju o rezultatima takvih procjena na način predviđen u članku 205.

ODSJEK 5.

MEĐUNARODNA PRAVILA I NACIONALNO ZAKONODAVSTVO ZA SPREČAVANJE, SMANJIVANJE I NADZIRANJE ONEČIŠĆENJA MORSKOG OKOLIŠA

Članak 207.

Onečišćenje iz izvora na kopnu

1. Države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša iz izvora na kopnu, uključujući rijeke, estuarije, cjevovode i odlivne uređaje, vodeći računa o međunarodno priznatim pravilima, standardima, te preporučenoj praksi i postupcima.

2. Države poduzimaju druge mjere koje mogu biti potrebne za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje takvoga onečišćenja.

3. Države nastoje uskladiti svoje politike s tim u vezi na odgovarajućoj regionalnoj razini.

4. Države, naročito djelujući preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji, nastoje usvojiti opća i regionalna pravila, standarde, te preporučenu praksu i postupke radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša iz izvora na kopnu, vodeći računa o regionalnim osobitostima, o gospodarskim mogućnostima država u razvoju i o potrebi njihovog gospodarskog razvoja. Ta se pravila, standardi, te preporučena praksa i postupci, ovisno o potrebi, povremeno preispituju.

5. Zakoni, propisi, mjere, pravila, standardi, te preporučena praksa i postupci spomenuti u stavcima 1., 2. i 4., obuhvaćaju i one kojima je svrha umanjiti, koliko god je to moguće, ispuštanje u morski okoliš otrovnih, štetnih ili škodljivih tvari, osobito onih koje su nerazgradive.

Članak 208.

Onečišćenje od djelatnosti na morskom dnu podložnih nacionalnoj jurisdikciji

1. Obalne države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša koje nastaje izravno ili posredno od djelatnosti na morskom dnu podložnih njihovoj jurisdikciji, ili potječe od umjetnih otoka, uređaja i naprava koji su pod njihovom jurisdikcijom na temelju članka 60. i 80.

2. Države poduzimaju druge mjere koje mogu biti potrebne za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje takvoga onečišćenja.

3. Ti zakoni, propisi i mjere ne smiju biti manje djelotvorni od međunarodnih pravila, standarda, te preporučene prakse i postupaka.

4. Države nastoje uskladiti svoje politike s tim u vezi na odgovarajućoj regionalnoj razini.

5. Države, naročito djelujući preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji, usvajaju opća i regionalna pravila, standarde, te preporučenu praksu i postupke za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša spomenutog u stavku 1. Ta se pravila, standardi, te preporučena praksa i postupci, ovisno o potrebi, povremeno preispituju.

Članak 209.

Onečišćenje od djelatnosti u Zoni

1. Međunarodna pravila, propisi i postupci usvajaju se u skladu s dijelom XI. radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša koje nastaje od djelatnosti u Zoni. Ta se pravila, propisi i postupci, ovisno o potrebi, povremeno preispituju.

2. U skladu s relevantnim odredbama ovoga odsjeka, države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša koje nastaje od onih djelatnosti u Zoni što se poduzimaju brodovima, uređajima, napravama i drugim spravama koje vijore njihovu zastavu ili

su upisani u upisnik na njihovu području ili djeluju pod njihovom vlašću, već prema slučaju. Ti zakoni i propisi ne smiju biti manje djelotvorni od međunarodnih pravila, propisa i postupaka spomenutih u stavku 1.

Članak 210.

Onečišćenje potapanjem

1. Države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša potapanjem.

2. Države poduzimaju druge mjere koje mogu biti potrebne za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje takvoga onečišćenja.

3. Ti zakoni, propisi i mjere osiguravaju da se potapanje ne može obaviti bez dozvole nadležnih organa država.

4. Države, naročito djelujući preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji, nastoje usvojiti opća i regionalna pravila, standarde, te preporučenu praksu i postupke radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja takvoga onečišćenja. Ta se pravila, standardi, te preporučena praksa i postupci, ovisno o potrebi, povremeno preispituju.

5. Potapanje u teritorijalnom moru i isključivom gospodarskom pojasu ili na epikontinentalnom pojasu ne smije se obaviti bez prethodnog izričitog odobrenja obalne države, koja ima pravo dopustiti, urediti i nadzirati takvo potapanje nakon primjerenog razmatranja predmeta s drugim državama, koje, zbog svog geografskog položaja, mogu od toga imati negativnih posljedica.

6. Nacionalni zakoni i drugi propisi i mjere ne smiju biti manje djelotvorni od svjetskih pravila i standarda u sprečavanju, smanjivanju ili nadziranju takvoga onečišćenja.

Članak 211.

Onečišćenje s brodova

1. Države, djelujući preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji, usvajaju međunarodna pravila i standarde radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša s brodova i potiču prihvaćanje, na isti način, gdje god je to umjesno, sustava plovidbe kojima je svrha umanjiti prijetnju od nezgoda koje bi mogle

uzrokovati onečišćenje morskog okoliša, uključujući obalu, te štetu od onečišćenja koja bi se mogla nanijeti s tim povezanim interesima obalnih država. Ta se pravila i standardi, na isti način, ovisno o potrebi, povremeno preispituju.

2. Države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša s brodova koji vijore njihovu zastavu ili su upisani u upisnik na njihovom području. Ti zakoni i propisi ne smiju biti manje djelotvorni od općeprihvaćenih međunarodnih pravila i standarda usvojenih preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji.

3. Države koje, radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša propisuju stranim brodovima posebne uvjete za ulazak u svoje luke ili unutrašnje vode ili za pristajanje uz svoje terminale na pučini, na propisan način objavljuju te uvjete i priopćavaju ih nadležnoj međunarodnoj organizaciji. Kad god dvije ili više obalnih država, u nastojanju da usklade politiku, takve uvjete propisuju u istom obliku, u priopćenju se navodi koje države sudjeluju u takvim aranžmanima. Svaka država zahtijeva od zapovjednika broda koji vijori njezinu zastavu ili je upisan u upisnik na njezinom području da, kada plovi teritorijalnim morem države koja sudjeluje u takvim zajedničkim aranžmanima, na traženje te države, dađe informaciju o tome plovi li u neku državu iste regije koja sudjeluje u takvim aranžmanima, te da naznači, ako plovi u takvu državu, udovoljava li brod uvjetima za ulazak u luke te države. Ovaj članak ne dira u neprekinuto ostvarivanje prava broda na neškodljivi prolazak ili na primjenu članka 25., stavka 2.

4. Obalne države mogu, ostvarujući suverenost nad svojim teritorijalnim morem, donijeti zakone i druge propise radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja mora sa stranih brodova, uključujući brodove koji ostvaruju pravo neškodljivog prolaska. Ti zakoni i propisi, u skladu s dijelom II., odsjekom 3. ne smiju ometati neškodljivi prolazak stranih brodova.

5. Radi provedbe, kako je to predviđeno u odsjeku 6., obalne države mogu za svoj isključivi gospodarski pojas donositi zakone i druge propise radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja s brodova, koji su usklađeni s općeprihvaćenim međunarodnim pravilima i standardima usvojenima preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji i s kojima se provode takva pravila i standardi.

6. (a) Kada međunarodna pravila i standardi spomenuti u stavku 1. ne odgovaraju posebnim situacijama, a obalna država ima valjanih razloga vjerovati da je u jednom posebnom, jasno određenom području njezinog isključivoga gospodarskog pojasa potrebno prihvaćanje posebnih obvezatnih mjera radi sprečavanja onečišćenja s brodova zbog priznatih tehničkih razloga u vezi s oceanografskim i ekološkim uvjetima

u njemu, njegovom upotrebom ili zaštitom njegovih bogatstava i posebnom prirodom prometa u njemu, obalna država može za to područje, nakon što se na odgovarajući način savjetuje preko nadležne međunarodne organizacije sa svim drugim zainteresiranim državama, podnijeti priopćenje toj organizaciji, popraćeno podupirućim znanstvenim i tehničkim dokazima i informacijama o potrebnim uređajima za prihvrat otpadaka. U roku od 12 mjeseci nakon primitka takvog priopćenja, organizacija će ustanoviti odgovara li situacija u tome području gore navedenim uvjetima. Ako organizacija to ustanovi, obalna država može za to područje donijeti zakone i druge propise radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja s brodova, kojima se provode međunarodna pravila i standardi ili plovidbena praksa koje organizacija prihvaća radi primjene u posebnim područjima. Ti zakoni i propisi ne primjenjuju se na strane brodove prije isteka roka od 15 mjeseci nakon podnošenja priopćenja organizaciji.

(b) Obalna država objavljuje granice svakog takvog posebnog, jasno određenog područja.

(c) Ako obalna država za to isto područje namjerava donijeti dodatne zakone i druge propise radi sprečavanja, smanjivanja ili nadziranja onečišćenja s brodova, ona istodobno s podnošenjem prije spomenutog priopćenja o tome obavještava organizaciju. Ti dodatni zakoni i propisi mogu se odnositi na ispuštanja ili na plovidbenu praksu, ali ne smiju zahtijevati od stranih brodova poštovanje drugih standarda o nacrtu, konstrukciji, posadi ili opremi negoli su općeprihvaćena međunarodna pravila i standardi; oni se mogu primjenjivati na strane brodove 15 mjeseci nakon podnošenja priopćenja organizaciji, uz uvjet da ih ta organizacija odobri u roku od 12 mjeseci od podnošenja priopćenja.

7. Međunarodna pravila i standardi spomenuti u ovome članku trebali bi uključivati, između ostalog, obvezu brzog obavještanja obalnih država čija obala ili s njom povezani interesi mogu biti povrijeđeni nezgodama, uključujući pomorske nesreće, koje uzrokuju ili mogu uzrokovati ispuštanja.

Članak 212.

Onečišćenje iz zraka ili putem zraka

1. Države donose zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša iz zraka ili putem zraka, primjenjive u zračnom prostoru pod njihovom

suverenosti i na brodovima koji vijore njihovu zastavu ili na brodovima ili zrakoplovima koji su upisani u upisnik na njihovom području, vodeći računa o međunarodno priznatim pravilima, standardima, te preporučenoj praksi i postupcima, kao i o sigurnosti zračne plovidbe.

2. Države poduzimaju druge mjere koje mogu biti potrebne za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje takvoga onečišćenja.

3. Države, naročito djelujući preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji, nastoje usvojiti opća i regionalna pravila, standarde, te preporučenu praksu i postupke radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja takvoga onečišćenja.

ODSJEK 6.

PROVEDBA

Članak 213.

Provedba glede onečišćenja iz izvora na kopnu

Države provode svoje zakone i druge propise donesene u skladu sa člankom 207., te donose zakone i druge propise i poduzimaju druge mjere potrebne za izvršavanje primjenjivih međunarodnih pravila i standarda usvojenih preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša iz izvora na kopnu.

Članak 214.

Provedba glede onečišćenja od djelatnosti na morskom dnu

Države provode svoje zakone i druge propise donesene u skladu sa člankom 208., te donose zakone i druge propise i poduzimaju druge mjere potrebne za izvršavanje primjenjivih međunarodnih pravila i standarda usvojenih preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša koje nastaje izravno ili posredno od djelatnosti na morskom dnu podložnih njihovoj jurisdikciji, ili potječe od umjetnih otoka, uređaja i naprava koje su pod njihovom jurisdikcijom, na temelju članka 60. i 80.

Članak 215.

Provedba glede onečišćenja od djelatnosti u Zoni

Provedba međunarodnih pravila, propisa i postupaka usvojenih u skladu s dijelom XI. radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša koje nastaje od djelatnosti u Zoni, uređuje se odredbama toga dijela.

Članak 216.

Provedba glede onečišćenja potapanjem

1. Zakone i druge propise donesene u skladu s ovom Konvencijom, kao i primjenjiva međunarodna pravila i standarde usvojene preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša potapanjem provodi:

- (a) obalna država, s obzirom na potapanje u njezinom teritorijalnom moru ili njezinom isključivom gospodarskom pojasu ili na njezinom epikontinentalnom pojasu;
- (b) država zastave, s obzirom na brodove koji vijore njezinu zastavu ili zrakoplove koji su upisani u upisnik na njezinom području;
- (c) svaka država, s obzirom na ukrcavanje otpadaka ili drugih predmeta unutar njezinoga područja ili u njezinim terminalima na pučini.

2. Nijedna država nije dužna pokrenuti postupak na temelju ovoga članka kada je postupak u skladu s ovim člankom već pokrenula neka druga država.

Članak 217.

Ovlaštenja države zastave

1. Države osiguravaju da brodovi koji vijore njihovu zastavu ili su upisani u upisnik na njihovom području, poštuju primjenjiva međunarodna pravila i standarde, usvojene preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji, kao i njihove zakone i druge propise donesene u skladu s ovom Konvencijom radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša s brodova, te donose zakone i druge propise i poduzimaju druge mjere potrebne za njihovu primjenu. Države zastave osiguravaju djelotvornu provedbu takvih pravila, standarda, zakona i propisa, ma gdje se prekršaj dogodio.

2. Države naročito poduzimaju prikladne mjere da bi se zabranila plovidba brodovima koji vijore njihovu zastavu ili su upisani u upisnik na njihovom području sve dok nisu u stanju udovoljiti zahtjevima sadržanima u međunarodnim pravilima i standardima navedenima u stavku 1., uključujući zahtjeve glede nacrtu, konstrukcije, opreme i posade brodova.

3. Države osiguravaju da brodovi koji vijore njihovu zastavu ili su upisani u upisnik na njihovom području imaju isprave koje zahtijevaju međunarodna pravila i standardi spomenuti u stavku 1., a koje su izdane u skladu s tim pravilima i standardima. Države osiguravaju da se brodovi koji vijore njihovu zastavu podvrgnu periodičnom pregledu radi provjere usklađenost podataka navedenih u spomenutim ispravama, sa stvarnim stanjem brodova. Druge države prihvaćaju te isprave kao dokaz o stanju brodova i priznaju im istu valjanost kao i ispravama koje one izdaju, osim kada postoji jasan razlog za sumnju da stanje broda stvarno ne odgovara podacima navedenima u ispravama.

4. Ako brod prekrši pravila i standarde usvojene preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji, država zastave, ne dirajući u članke 218., 220. i 228., odmah poduzima istragu i, ako je to opravdano, pokreće postupak zbog pretpostavljenog prekršaja, ma gdje se prekršaj dogodio ili ma gdje se onečišćenje zbog takvog prekršaja dogodilo ili otkrilo.

5. Vodeći istragu o prekršaju, država zastave može zatražiti pomoć od svake druge države čija bi suradnja mogla biti korisna u razjašnjenju okolnosti događaja. Države nastoje udovoljiti umjесnim zahtjevima države zastave.

6. Države, na temelju pisanog zahtjeva bilo koje države, vode istragu o svakom prekršaju za koji se pretpostavlja da je počinjen od brodova koji vijore njihovu zastavu. Ako je uvjerena da raspolaže dovoljnim dokazima da bi mogla započeti postupak u predmetu pretpostavljenog prekršaja, država zastave bez odgode pokreće takav postupak u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

7. Država zastave obavještava bez odgode državu tražiteljicu i nadležnu međunarodnu organizaciju o poduzetoj akciji i njezinom ishodu. Te su obavijesti pristupačne svim državama.

8. Kazne koje predviđaju zakoni i drugi propisi država za brodove koji vijore njihovu zastavu, svojom strogošću trebaju biti takve da odvraćaju od prekršaja na bilo kojem mjestu.

Članak 218.

Ovlaštenja države luke

1. Kada brod dobrovoljno boravi u luci ili u terminalu na pučini, koji pripadaju nekoj državi, ta država može započeti istragu, i kada dokazi to opravdavaju, pokrenuti postupak zbog svakog ispuštanja s tog broda izvan unutrašnjih voda, teritorijalnog mora ili isključivog gospodarskog pojasa te države, kojim se krše primjenjiva međunarodna pravila i standarde usvojene preko nadležne međunarodne organizacije ili na općoj diplomatskoj konferenciji.

2. Postupak na temelju stavka 1. ne smije se pokrenuti zbog prekršaja počinjenog ispuštanjem u unutrašnjim vodama, teritorijalnom moru ili u isključivom gospodarskom pojasu druge države, osim ako ga zahtijeva ta država, država zastave ili država koja je pretrpjela štetu ili je u opasnosti da pretrpi štetu zbog toga ispuštanja, ili ako ispuštanje prouzroči ili prijeti da će prouzročiti onečišćenje unutrašnjih voda, teritorijalnog mora ili isključivog gospodarskog pojasa države koja pokreće postupak.

3. Kada brod dobrovoljno boravi u luci ili u terminalu na pučini, koji pripadaju nekoj državi, ta država nastoji udovoljiti zahtjevima bilo koje države da se povede istraga u vezi s prekršajem počinjenim ispuštanjem o kojemu je riječ u stavku 1., ako se vjeruje da je do ispuštanja došlo u unutrašnjim vodama, teritorijalnom moru ili isključivom gospodarskom pojasu države koja postavlja zahtjev, ili je ono prouzročilo štetu ili prijetilo da će prouzročiti štetu tim pojasevima. Država luke, isto tako, nastoji udovoljiti zahtjevima države zastave što se tiče istrage u vezi s takvim prekršajem, ma gdje se prekršaj dogodio.

4. Zapisnici istrage koju je provela država luke prema ovome članku predaju se, na njihov zahtjev, državi zastave ili obalnoj državi. Svaki postupak koji je pokrenula država luke na temelju rezultata takve istrage, uz uvjet poštovanja odsjeka 7., mora se obustaviti na zahtjev obalne države kada je prekršaj počinjen u njezinim unutrašnjim vodama, teritorijalnom moru ili isključivom gospodarskom pojasu. Dokazi i zapisnici predmeta, zajedno sa svakim jamstvom ili drugom financijskom garancijom položeni kod vlasti države luke, predaju se tada obalnoj državi. Tom predajom isključuje se mogućnost nastavljanja postupka u državi luke.

Članak 219.

Mjere nadziranja plovidbene sposobnosti brodova radi sprečavanja onečišćenja

Uz uvjet poštovanja odsjeka 7., države koje su utvrdile, na zahtjev ili na vlastitu inicijativu, da je brod u jednoj

od njihovih luka ili u jednom od njihovih terminala na pučini prekršio međunarodna pravila i standarde primjenjive na plovidbenu sposobnost brodova, pa zbog toga prijeti prouzročiti štetu morskome okolišu, poduzimaju, u granicama mogućnosti, upravne mjere da bi spriječile isplovljenje toga broda. Te države mogu dopustiti brodu da otplovi jedino u najbliže prikladno remonto brodogradilište, a zatim, pošto su uklonjeni uzroci prekršaja, dopuštaju mu da odmah nastavi putovanje.

Članak 220.

Ovlaštenja obalne države

1. Kada brod dobrovoljno boravi u luci ili u terminalu na pučini, koji pripadaju nekoj državi, ta država može, uz uvjet poštovanja odsjeka 7., pokrenuti postupak zbog svakog kršenja njezinih zakona i drugih propisa donesenih u skladu s ovom Konvencijom ili primjenjivih međunarodnih pravila i standarda radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja s brodova, ako je prekršaj počinjen u njezinom teritorijalnom moru ili u njezinom isključivom gospodarskom pojasu.

2. Kada država ima ozbiljnih razloga vjerovati da je brod, koji plovi u njezinom teritorijalnom moru, prekršio u prolasku tim morem njezine zakone i druge propise donesene u skladu s ovom Konvencijom ili primjenjiva međunarodna pravila i standarde za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja s brodova, ta država, ne dirajući u primjenu relevantnih odredaba odsjeka 3., dijela II., može pregledati brod radi utvrđivanja prekršaja i, kada dokazi to opravdavaju, može pokrenuti postupak, uključujući zadržavanje broda, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, a uz uvjet poštovanja odsjeka 7.

3. Kada država ima ozbiljnih razloga vjerovati da je brod, koji plovi u njezinom isključivom gospodarskom pojasu ili u njezinom teritorijalnom moru, prekršio u isključivom gospodarskom pojasu primjenjiva međunarodna pravila i standarde za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja s brodova ili zakone i druge propise te države, koji su usklađeni s tim pravilima i standardima i kojima se provode takva pravila i standardi, ta država može zahtijevati da brod dađe informacije o svojem identitetu i luci upisa, svojoj posljednjoj i idućoj luci pristajanja, te druge relevantne informacije potrebne da bi se utvrdilo je li prekršaj počinjen.

4. Države donose zakone i druge propise i poduzimaju druge mjere da bi brodovi koji vijore njihovu zastavu udovoljili zahtjevima o pružanju informacija prema stavku 3.

5. Kada država ima ozbiljnih razloga vjerovati da je brod, koji plovi u njezinom isključivom gospodarskom pojasu ili u

njezinom teritorijalnom moru, počinio u isključivom gospodarskom pojasu prekršaj spomenut u stavku 3., čija je posljedica veliko ispuštanje koje je prouzročilo ili prijeti da će prouzročiti znatno onečišćenje morskog okoliša, ta država može pregledati brod radi utvrđivanja prekršaja, ako je brod odbio dati informaciju ili ako su informacije koje je pružio očito u suprotnosti sa stvarnom situacijom, te ako okolnosti slučaja opravdavaju takav pregled.

6. Kada ima jasnih i stvarnih dokaza da je brod, koji plovi u isključivom gospodarskom pojasu ili u teritorijalnom moru neke države, počinio u isključivom gospodarskom pojasu prekršaj spomenut u stavku 3., čija je posljedica ispuštanje koje uzrokuje veliku štetu ili opasnost od velike štete obali ili povezanim interesima obalne države, ili bilo kojim bogatstvima njezinog teritorijalnog mora ili isključivog gospodarskog pojasa, ta država može, uz uvjet poštovanja odsjeka 7., kada dokazi to opravdavaju, pokrenuti postupak, uključujući zadržavanje broda, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

7. Bez obzira na stavak 6., u svim slučajevima kada je odgovarajući postupak bio ustanovljen preko nadležne međunarodne organizacije ili je bio dogovoren na bilo koji drugi način da bi se udovoljilo zahtjevima koji se tiču polaganja jamstva ili druge prikladne financijske garancije, obalna država - ako je vezana tim postupcima - dopušta brodu nastavak putovanja.

8. Stavci 3., 4., 5., 6. i 7. primjenjuju se također na nacionalne zakone i druge propise donesene u skladu sa člankom 211., stavkom 6.

Članak 221.

Mjere radi izbjegavanja onečišćenja prouzročenog pomorskim nesrećama

1. Ništa u ovome dijelu ne dira u pravo koje države imaju po međunarodnom pravu, kako običajnom tako i ugovornom, da poduzimaju i provode mjere izvan teritorijalnog mora, koje su u razmjeru sa stvarnom štetom ili s opasnošću od štete, radi zaštite njihove obale ili interesa povezanih s obalom, uključujući ribolov, od onečišćenja ili opasnosti od onečišćenja koje nastaju uslijed pomorske nesreće ili radnji vezanih uz takvu nesreću, kada se razumno može očekivati da će to onečišćenje uzrokovati štetne posljedice.

2. Za svrhe ovog članka „pomorska nesreća” znači sudar brodova, nasukavanje ili drugu plovidbenu nezgodu, ili neki

drugi događaj na brodu ili izvan broda koji uzrokuje materijalnu štetu ili neposrednu opasnost materijalne štete brodu ili teretu.

Članak 222.

Provedba glede onečišćenja iz zraka ili putem zraka

U granicama zračnog prostora pod njihovom suverenosti ili brodova koji vijore njihovu zastavu, ili brodova ili zrakoplova koji su upisani u upisnik na njihovom području, države provode svoje zakone i druge propise donesene u skladu sa stavkom 1., članka 212., i drugim odredbama ove Konvencije, i donose zakone i druge propise, te poduzimaju druge mjere potrebne za izvršavanje primjenjivih međunarodnih pravila i standarda usvojenih preko nadležnih međunarodnih organizacija ili na diplomatskoj konferenciji radi sprečavanja, smanjivanja i nadziranja onečišćenja morskog okoliša iz zraka ili putem zraka, u skladu sa svim relevantnim međunarodnim pravilima i standardima koji se tiču sigurnosti zračne plovidbe.

ODSJED 7.

JAMSTVA

Članak 223.

Mjere za olakšanje postupka

Kada je pokrenut postupak na temelju ovoga dijela, države poduzimaju mjere za olakšavanje saslušanja svjedoka i primitak dokaza podnesenih od vlasti druge države ili od nadležne međunarodne organizacije, te olakšavaju sudjelovanje u tom postupku službenim predstavnicima nadležne međunarodne organizacije, države zastave i svake države pogođene onečišćenjem kao posljedicom bilo kojega prekršaja. Službeni predstavnici koji sudjeluju u tim postupcima imaju prava i dužnosti predviđene unutrašnjim ili međunarodnim pravom.

Članak 224.

Ostvarivanje ovlaštenja za provedbu

Samo javni službenici, ratni brodovi ili vojni zrakoplovi, ili drugi brodovi ili zrakoplovi koji nose vanjske oznake prema kojima se jasno raspoznaje da su u državnoj službi i koji su za to ovlašteni, mogu ostvarivati ovlaštenja za provedbu na temelju ovoga dijela prema stranim brodovima.

Članak 225.

Dužnost izbjegavanja nepovoljnih posljedica prilikom ostvarivanja ovlaštenja za provedbu

Države koje na temelju ove Konvencije ostvaruju svoja ovlaštenja za provedbu normi prema stranim brodovima ne smiju

ugroziti sigurnost plovidbe ili izložiti brod bilo kakvom drugom riziku, niti ga provesti u nesigurnu luku ili sidrište, niti smiju izložiti morski okoliš nerazumnoj riziku.

Članak 226.

Istraga u vezi sa stranim brodovima

1. (a) Države ne smiju zadržati strani brod dulje no što je potrebno za svrhe istraga predviđenih u člancima 216., 218. i 220. Svaki pregled stranog broda ograničava se na ispitivanje onih isprava, zapisnika ili drugih dokumenata koje brod mora imati na temelju opće-prihvaćenih međunarodnih pravila i standarda, ili bilo kojih sličnih dokumenata koje brod ima; dalji pregled broda može se poduzeti samo nakon takvog ispitivanja i jedino kada:

- i. postoji ozbiljan razlog za vjerovanje da stanje broda ili njegove opreme bitno odstupa od podataka navedenih u tim dokumentima;

- ii. sadržaj takvih dokumenata nije dovoljan da potvrdi ili dokaže prekršaj za koji se sumnja da je počinjen; ili

- iii. brod nema valjane isprave i zapisnike.

- (b) Ako istraga ukazuje na prekršaj primjenjivih zakona i drugih propisa ili međunarodnih pravila i standarda za zaštitu i očuvanje morskog okoliša, brod se odmah oslobađa nakon provedba zadovoljavajućih postupaka, kao što je polaganje jamstva ili druge prikladne financijske garancije.

- (c) Ne dirajući u primjenjiva međunarodna pravila i standarde u vezi s plovidbenom sposobnošću brodova, kad god bi oslobađanje broda predstavljalo nerazumno opasnost od štete za morski okoliš, brod se ne mora osloboditi ili se može osloboditi pod uvjetom da otplovi u najbliže prikladno remontno brodogradilište. Ako se oslobađanje broda odbije ili uvjetuje, mora se odmah obavijestiti država zastave broda, koja može tražiti oslobađanje broda u skladu s dijelom XV.

2. Države surađuju radi utvrđivanja postupaka kojima će se izbjeći svaki suvišni pregled brodova na moru.

Članak 227.

Nediskriminiranje stranih brodova

Ostvarujući svoja prava i ispunjavajući svoje dužnosti na temelju ovoga dijela, države ne smiju diskriminirati ni pravno ni stvarno brodove bilo koje druge države.

Članak 228.

Obustavljanje i ograničenja pokretanja postupka

1. Postupak radi kažnjavanja bilo kojega prekršaja primjenjivih zakona i drugih propisa ili međunarodnih pravila i standarda o sprečavanju, smanjivanju i nadziranju onečišćenja s brodova, kojeg je počinio strani brod izvan teritorijalnog mora države koja je pokrenula postupak, obustavlja se ako je postupak za kažnjavanje zbog istog prekršaja pokrenula država zastave u roku od šest mjeseci od dana kada je pokrenut prvi postupak, osim ako se postupak odnosi na slučaj velike štete nanesene obalnoj državi, ili ako ta država zastave nekoliko puta nije izvršila svoju obvezu da djelotvorno provodi primjenjiva međunarodna pravila i standarde povodom prekršaja koje su počinili njezini brodovi. Kad god zatraži obustavljanje postupka u skladu s ovim člankom, država zastave pravovremeno stavlja na raspolaganje državi koja je prethodno pokrenula postupak cijeli spis o predmetu i zapisnike postupka. Postupak je završen kada sudovi u državi zastave donesu presudu. Nakon što se podmire troškovi postupka, obalna država vraća svako jamstvo ili drugu financijsku garanciju položene zbog postupka koji je bio obustavljen.

2. Postupak radi kažnjavanja stranih brodova ne smije se pokrenuti nakon isteka roka od tri godine od dana počinjenog prekršaja, niti ga smije pokrenuti bilo koja država ako je postupak već započela neka druga država, uz uvjet poštovanja odredaba stavka 1.

3. Ovaj članak ne dira u pravo države zastave da poduzme sve mjere, uključujući pokretanje postupka radi kažnjavanja, prema svojem unutrašnjem pravu, neovisno o postupku koji je prethodno pokrenula neka druga država.

Članak 229.

Pokretanje građanskog postupka

Nijedna odredba ove Konvencije ne utječe na pravo pokretanja građanskog postupka zbog gubitka ili štete prouzročene onečišćenjem morskog okoliša.

Članak 230.

Novčane kazne i poštovanje priznatih prava optuženog

1. Samo se novčane kazne mogu izreći zbog kršenja nacionalnih zakona i drugih propisa ili primjenjivih međunarodnih pravila i standarda za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša koje su počinili strani brodovi u teritorijalnom moru.

2. Samo se novčane kazne mogu izreći zbog kršenja nacionalnih zakona i drugih propisa ili primjenjivih međunarodnih pravila i standarda za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša koje su počinili strani brodovi u teritorijalnom moru, osim za namjerna i teška djela onečišćenja u teritorijalnom moru.

3. U vođenju postupka zbog takvih prekršaja počinjenih od stranih brodova, s mogućom posljedicom izricanja kazne, poštuju se priznata prava optuženoga.

Članak 231.

Priopćenje državi zastave i drugim zainteresiranim državama

Države odmah priopćuju državi zastave i svakoj drugoj zainteresiranoj državi sve mjere koje su poduzete prema stranim brodovima na temelju odsjeka 6., i podnose državi zastave sva službena izvješća koja se odnose na te mjere. Međutim, kada se radi o prekršajima počinjenima u teritorijalnom moru, spomenute obveze obalne države odnose se samo na mjere poduzete u postupku. Diplomatski agenti ili konzularni dužnosnici i, gdje je moguće, pomorske vlasti države zastave odmah se obavještavaju o svim takvim mjerama koje su poduzete prema stranim brodovima na temelju odsjeka 6.

Članak 232.

Odgovornost država za mjere provedbe

Države odgovaraju za štetu ili gubitak koji se njima može pripisati uslijed mjera poduzetih na temelju odsjeka 6., ako

su te mjere protupravne ili su njima prekoračene granice razumnih zahtjeva s obzirom na raspoložive informacije. Države omogućavaju pristup svojim sudovima u vezi s takvom štetom ili gubitkom.

Članak 233.

Jamstva s obzirom na tjesnace koji služe međunarodnoj plovidbi

Nijedna odredba u odsjecima 5., 6. i 7. ne dira u pravni režim tjesnaca koji služe međunarodnoj plovidbi. Međutim, ako je strani brod, osim onih koji su navedeni u odsjeku 10., prekršio zakone i druge propise navedene u stavku 1.(a) i (b), članka 42., uzrokujući ili prijeteci da prouzroči veliku štetu morskom okolišu tjesnaca, obalne države na tjesnacima mogu poduzimati prikladne mjere provedbe *mutatis mutandis* poštujući odredbe ovog odsjeka.

ODSJEK 8.

PODRUČJA POKRIVENA LEDOM

Članak 234.

Područja pokrivena ledom

Obalne države imaju pravo donositi i provoditi nediskriminacijske zakone i druge propise za sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja morskog okoliša s brodova u područjima pokrivenima ledom u granicama isključivoga gospodarskog pojasa, u kojima su osobito oštri klimatski uvjeti i pokrivenost ledom u tijeku većeg dijela godine prepreka plovidbi ili je čine vrlo opasnom, a onečišćenje morskog okoliša moglo bi teško narušiti ekološku ravnotežu ili je nepovratno poremetiti. Ti zakoni i propisi primjereno vode računa o plovidbi i o zaštiti i očuvanju morskog okoliša na temelju najpouzdanijih raspoloživih znanstvenih podataka.

ODSJEK 9.

ODGOVORNOST

Članak 235.

Odgovornost

1. Države odgovaraju za ispunjavanje svojih međunarodnih obveza o zaštiti i očuvanju morskog okoliša. One odgovaraju u skladu s međunarodnim pravom.

2. U skladu sa svojim pravnim sustavom, države osiguravaju mogućnost pravne zaštite radi brze i odgovarajuće naknade ili drugog načina popravljanja štete prouzročene onečišćenjem morskog okoliša koju su izazvale fizičke ili pravne osobe pod njihovom jurisdikcijom.

3. Radi osiguranja brze i odgovarajuće naknade svake štete prouzročene onečišćenjem morskog okoliša, države surađuju u primjeni i razvoju međunarodnog prava o odgovornosti, s obzirom na procjenu i naknadu štete i rješavanje sporova koji nastanu s tim u vezi, a isto tako, gdje je to primjereno, u utvrđivanju kriterija i postupaka za plaćanje odgovarajuće naknade, kao što su obvezno osiguranje ili fondovi za naknadu.

ODSJEK 10.

SUVERENI IMUNITET

Članak 236.

Suvereni imunitet

Odredbe ove Konvencije koje se odnose na zaštitu i očuvanje morskog okoliša ne primjenjuju se na ratne brodove, pomoćne ratne brodove, ni na druge brodove ili zrakoplove čiji je vlasnik država ili koje ona koristi, kada ih ona, u danom trenutku, upotrebljava samo za državne netrgovačke svrhe. Međutim, svaka država osigurava, prihvaćajući prikladne mjere koje ne diraju u djelatnost niti u djelatnu sposobnost takvih brodova ili zrakoplova čiji je ona vlasnik ili koje ona koristi, da ti brodovi ili zrakoplovi djeluju, koliko je to opravdano i praktički moguće, na način sukladan s Konvencijom.

ODSJEK 11.

OBVEZE NA TEMELJU DRUGIH KONVENCIJA O ZAŠTITI I OČUVANJU MORSKOG OKOLIŠA

Članak 237.

Obveze na temelju drugih konvencija o zaštiti i očuvanju morskog okoliša

1. Odredbe ovoga dijela ne diraju u posebne obveze koje su države preuzele na temelju ranije zaključenih posebnih

konvencija i sporazuma o zaštiti i očuvanju morskog okoliša, ni u sporazume koji se mogu zaključiti radi promicanja općih načela sadržanih u ovoj Konvenciji.

2. Posebne obveze koje su države preuzele na temelju posebnih konvencija u vezi sa zaštitom i očuvanjem morskog okoliša izvršavaju se u skladu s općim načelima i ciljevima ove Konvencije.

DIO XIII.

ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE MORA

ODSJEK 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 238.

Pravo obavljanja znanstvenog istraživanja mora

Sve države, bez obzira na njihov geografski položaj, kao i nadležne međunarodne organizacije, imaju pravo obavljati znanstveno istraživanje mora uz uvjet poštovanja prava i obveza drugih država predviđenih ovom Konvencijom.

Članak 239.

Promicanje znanstvenog istraživanja mora

Države i nadležne međunarodne organizacije promiču i olakšavaju razvoj i obavljanje znanstvenog istraživanja mora u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 240.

Opća načela na temelju kojih se obavlja znanstveno istraživanje mora

Prilikom obavljanja znanstvenog istraživanja mora primjenjuju se ova načela:

(a) znanstveno istraživanje mora obavlja se isključivo u mirosljubive svrhe;

(b) znanstveno istraživanje mora obavlja se podesnim znanstvenim metodama i sredstvima, koji su u skladu s ovom Konvencijom;

(c) znanstveno istraživanje mora ne smije neopravdano ometati druge zakonite upotrebe mora koje su u skladu s Konvencijom, a ono se dolično poštuje u tijeku takvih upotreba;

(d) znanstveno istraživanje mora obavlja se uz poštovanje svih relevantnih propisa usvojenih u skladu s Konvencijom, uključujući one o zaštiti i očuvanju morskog okoliša.

Članak 241.

Nepriznavanje djelatnosti znanstvenog istraživanja mora kao pravnog temelja za bilo koji zahtjev

Djelatnosti znanstvenog istraživanja mora ne tvore pravni temelj za bilo koji zahtjev na neki dio morskog okoliša ili njegovih bogatstava.

ODSJEK 2.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Članak 242.

Promicanje međunarodne suradnje

1. Države i nadležne međunarodne organizacije, u skladu s načelom poštovanja suverenosti i jurisdikcije, i na temelju uzajamne koristi, promiču međunarodnu suradnju u znanstvenom istraživanju mora u mirosljubive svrhe.

2. U tom kontekstu, ne dirajući u prava i obveze država prema ovoj Konvenciji, država, prilikom primjenjivanja ovoga dijela, pruža na prikladan način drugim državama pogodnu priliku da dobiju od nje, ili uz njenu suradnju, informacije potrebne za sprečavanje i nadziranje štetnih učinaka za zdravlje i sigurnost ljudi i za morski okoliš.

Članak 243.

Stvaranje povoljnih uvjeta

Zaključivanjem dvostranih i višestranih sporazuma, države i nadležne međunarodne organizacije surađuju u stvaranju

povoljnih uvjeta za obavljanje znanstvenog istraživanja mora u morskom okolišu i ujedinjavanju napora znanstvenika u proučavanju biti pojava i procesa koji se događaju u morskom okolišu i njihovih međusobnih odnosa.

Članak 244.

Objavljivanje i širenje informacija i znanja

1. U skladu s ovom Konvencijom, države i nadležne međunarodne organizacije, objavljivanjem i širenjem odgovarajućim kanalima, osiguravaju dostupnost informacija o glavnim predloženim programima i njihovim ciljevima, te o spoznajama proizašlima iz znanstvenog istraživanja mora.

2. U tu svrhu države, pojedinačno i u suradnji s drugim državama i nadležnim međunarodnim organizacijama, aktivno promiču širenje znanstvenih podataka i informacija i prijenos spoznaja proizašlih iz znanstvenog istraživanja mora, posebno državama u razvoju, te jačanje samostalne sposobnosti država u razvoju za znanstveno istraživanje mora, između ostalog, programima za odgovarajuću izobrazbu i usavršavanje njihovog tehničkog i znanstvenog osoblja.

ODSJEK 3.

OBAVLJANJE I PROMICANJE ZNANSTVENOG ISTRAŽIVANJA MORA

Članak 245.

Znanstveno istraživanje mora u teritorijalnom moru

Obalne države, u ostvarivanju svoje suverenosti, imaju isključivo pravo uređivati, dopuštati i obavljati znanstveno istraživanje mora u svom teritorijalnom moru. Znanstveno istraživanje mora u teritorijalnom moru obavlja se samo s izričitim pristankom obalne države i prema uvjetima koje ona propiše.

Članak 246.

Znanstveno istraživanje mora u isključivom gospodarskom pojasu i na epikontinentalnom pojasu

1. Obalne države, u ostvarivanju svoje jurisdikcije, imaju pravo uređivati, dopuštati i obavljati znanstveno istraživanje mora u svom isključivom gospodarskom pojasu i na svom epikontinentalnom pojasu u skladu s relevantnim odredbama ove Konvencije.

2. Znanstveno istraživanje mora u isključivom gospodarskom pojasu i na epikontinentalnom pojasu obavlja se uz pristanak obalne države.

3. U normalnim prilikama obalne države daju svoj pristanak za projekte znanstvenog istraživanja mora koje druge države ili nadležne međunarodne organizacije namjeravaju poduzeti u njihovom isključivom gospodarskom pojasu ili na njihovom epikontinentalnom pojasu u skladu s Konvencijom, isključivo u miroljubive svrhe i radi povećanja znanstvenih spoznaja o morskom okolišu za dobrobit cijeloga čovječanstva. U tu svrhu, obalne države usvajaju pravila i postupke koji osiguravaju da se takav pristanak neopragdano ne odgađa ili ne uskraćuje.

4. U svrhu primjene stavka 3., prilike se mogu smatrati normalnima čak i ako ne postoje diplomatski odnosi između obalne države i države koja namjerava istraživati.

5. Ipak, obalne države mogu na temelju svoje slobodne ocjene uskratiti svoj pristanak za obavljanje projekta znanstvenog istraživanja mora druge države ili nadležne međunarodne organizacije u isključivom gospodarskom pojasu ili na epikontinentalnom pojasu obalne države, ako taj projekt:

(a) ima izravno značenje za istraživanje i iskorištavanje prirodnih bogatstava, bilo živih ili neživih;

(b) uključuje bušenje u epikontinentalnom pojasu, upotrebu eksploziva ili unošenje štetnih tvari u morski okoliš;

(c) uključuje izgradnju, rad ili upotrebu umjetnih otoka, uređaja i naprava navedenih u člancima 60. i 80.;

(d) sadrži informacije, priopćene na temelju članka 248., o naravi i ciljevima projekta, koje su netočne, ili ako država ili nadležna međunarodna organizacija koja namjerava istraživati ima neizvršene obveze prema obalnoj državi iz prijašnjeg istraživačkog projekta.

6. Usprkos odredbama stavka 5., obalne države ne mogu na temelju svoje slobodne ocjene uskratiti pristanak prema podstavku (a) toga stavka za projekte znanstvenog istraživanja mora koji će se poduzeti u skladu s odredbama ovoga dijela na

epikontinentalnom pojasu izvan 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, izvan onih posebnih područja koja obalne države mogu u svako doba službeno odrediti kao područja u kojima se obavljaju, ili će se početi obavljati u razumnom roku, radovi radi iskorištavanja ili znatne istraživačke djelatnosti usredotočene na ta područja. Obalne države u razumnim rokovima obavještavaju o određivanju takvih područja i o svim promjenama u vezi s tim, ali nisu dužne objaviti pojedinosti o djelatnostima u njima.

7. Odredbe stavka 6. ne diraju u prava obalnih država na epikontinentalnom pojasu utvrđena u članku 77.

8. Djelatnosti znanstvenog istraživanja mora navedene u ovome članku ne smiju neopravdano ometati djelatnosti koje poduzimaju obalne države u ostvarivanju svojih suverenih prava i jurisdikcije predviđene u Konvenciji.

Članak 247.

Projekti znanstvenog istraživanja mora poduzeti od međunarodnih organizacija ili pod njihovim okriljem

Smatra se da je obalna država, koja je članica međunarodne organizacije ili ima dvostrani sporazum s takvom organizacijom, a u čijem isključivom gospodarskom pojasu ili na čijem epikontinentalnom pojasu ta organizacija hoće izravno izvesti projekt znanstvenog istraživanja mora, ili želi da se projekt izvede pod njezinim okriljem, dopustila izvođenje projekta u skladu s dogovorenim pojedinostima, ako je ta država odobrila detaljan projekt u vrijeme kada je donijeta odluka organizacije o poduzimanju projekta, ili ako želi u njemu sudjelovati, a nije izrazila nikakav prigovor u roku od četiri mjeseca od časa kad joj je organizacija priopćila projekt.

Članak 248.

Dužnost obavještavanja obalne države

Države i nadležne međunarodne organizacije koje namjeravaju poduzeti znanstveno istraživanje mora u isključivom gospodarskom pojasu ili na epikontinentalnom pojasu obalne države, daju toj državi, najmanje šest mjeseci prije dana očekivanog početka izvođenja projekta znanstvenog istraživanja mora, potpune podatke:

- (a) o prirodi i ciljevima projekta;
- (b) o metodi i sredstvima koja će se koristiti, uključujući ime, tonažu, vrstu i klasu brodova i opis znanstvene opreme;
- (c) o točnim geografskim područjima u kojima će se projekt izvoditi;
- (d) o očekivanom danu prvog dolaska i konačnog odlaska istraživačkih brodova, ili o postavljanju opreme i njezinu uklanjanju, ovisno o prilikama;

- (e) o nazivu ustanove pod čijim će se okriljem obaviti istraživanje, imenu njezinog direktora i osobe odgovorne za projekt; i
- (f) o opsegu u kojemu bi, kako se smatra, obalna država mogla sudjelovati ili biti predstavljena u projektu.

Članak 249.

Dužnost udovoljavanja određenim uvjetima

1. Kada države i nadležne međunarodne organizacije poduzimaju znanstveno istraživanje mora u isključivom gospodarskom pojasu ili na epikontinentalnom pojasu obalne države, moraju udovoljiti ovim uvjetima:

- (a) obalnoj državi, ako ona to želi, osigurati pravo da sudjeluje ili da bude predstavljena u projektu znanstvenog istraživanja mora, posebno na istraživačkim brodovima i drugim plovilima ili uređajima za znanstveno istraživanje, kada je to izvedivo, bez plaćanja bilo kakve naknade znanstvenicima obalne države i bez njezine obveze da sudjeluje u troškovima projekta;
- (b) dati obalnoj državi, na njezin zahtjev, preliminarne izvješća, čim je to izvedivo, i konačne rezultate i zaključke nakon dovršenja istraživanja;
- (c) obvezati se da osiguraju pristup obalnoj državi, na njezin zahtjev, svim podacima i uzorcima dobivenima u projektu znanstvenog istraživanja mora i, isto tako, dati joj podatke koji se mogu kopirati i uzorke koji se mogu razdvajati bez štete za njihovu znanstvenu vrijednost;
- (d) ako obalna država zatraži, dati joj ocjenu takvih podataka, uzoraka i rezultata istraživanja ili joj pomoći u njihovoj ocjeni ili tumačenju;
- (e) uz uvjet poštovanja stavka 2., osigurati da rezultati istraživanja, čim je to izvedivo, postanu međunarodno dostupni putem odgovarajućih nacionalnih i međunarodnih kanala;
- (f) bez odgode obavijestiti obalnu državu o svakoj većoj promjeni u istraživačkom projektu;
- (g) ako nije drukčije dogovoreno, kad je istraživanje završeno, ukloniti uređaje ili opremu za znanstveno istraživanje.

2. Ovaj članak ne dira u uvjete ustanovljene zakonima i drugim propisima obalne države za njezinu slobodnu ocjenu da dade ili uskrati pristanak prema stavku 5., članka 246., uključujući obvezu da se traži njezina prethodna suglasnost s

time da istraživački rezultati projekta koji su od izravnog značenja za istraživanje i iskorištavanje prirodnih bogatstava mogu postati međunarodno dostupni.

Članak 250.

Priopćenja o projektima znanstvenog istraživanja mora

Priopćenja o projektima znanstvenog istraživanja mora daju se putem odgovarajućih službenih kanala, ako nije drukčije dogovoreno.

Članak 251.

Opći kriteriji i smjernice

Države nastoje pridonijeti da se preko nadležnih međunarodnih organizacija utvrde opći kriteriji i smjernice koji će pomoći državama prilikom ustanovljavanja prirode i posljedica znanstvenog istraživanja mora.

Članak 252.

Prešutni pristanak

Države ili nadležne međunarodne organizacije mogu započeti izvođenje projekta znanstvenog istraživanja mora po isteku roka od šest mjeseci od dana kada su obalnoj državi dostavljeni podaci koje zahtijeva članak 248., osim ako je obalna država, u roku od četiri mjeseca od prijema priopćenja koje sadrži te podatke, obavijestila državu ili organizaciju koja namjerava istraživati:

- (a) da uskraćuje pristanak, na temelju članka 246.; ili
- b) da podaci koje je dala ta država ili nadležna međunarodna organizacija o prirodi ili ciljevima projekta nisu u skladu s očitim činjenicama; ili
- (c) da traži dodatne podatke u vezi s uvjetima i podacima danima na temelju članaka 248. i 249.; ili
- (d) da postoje neizvršene obveze iz prijašnjeg projekta znanstvenog istraživanja mora koje je izvodila ta država ili organizacija, a tiču se uvjeta navedenih u članku 249.

Članak 253.

Obustavljanje ili prestanak djelatnosti znanstvenog istraživanja mora

1. Obalna država ima pravo zatražiti obustavljanje bilo kojih djelatnosti znanstvenog istraživanja mora koje se obavljaju u njezinom isključivom gospodarskom pojasu ili na njezinom epikontinentalnom pojasu:

(a) ako se istraživačke djelatnosti ne obavljaju u skladu s podacima danima prema članku 248., na kojima se temeljio pristanak obalne države; ili

(b) ako se država ili nadležna međunarodna organizacija koja obavlja istraživačke djelatnosti ne pridržava odredaba članka 249. o pravima obalne države glede projekta znanstvenog istraživanja mora.

2. Obalna država ima pravo zatražiti prestanak bilo kojih djelatnosti znanstvenog istraživanja mora u svakom slučaju nepridržavanja članka 248. koje dovodi do znatne promjene u istraživačkom projektu ili istraživačkim djelatnostima.

3. Obalna država može također zatražiti prestanak djelatnosti znanstvenog istraživanja mora ako se bilo koja od situacija navedenih u stavku 1. ne ispravi u razumnom roku.

4. Po prijemu priopćenja obalne države o njezinoj odluci da zatraži obustavljanje ili prestanak, države ili nadležne međunarodne organizacije ovlaštene obavljati djelatnosti znanstvenog istraživanja mora okončat će istraživačke djelatnosti navedene u tome priopćenju.

5. Obalna država ukida naredbu o obustavljanju donesenu na temelju stavka 1. i dopušta nastavak djelatnosti znanstvenog istraživanja mora čim država ili nadležna međunarodna organizacija koja istražuje udovolji uvjetima navedenima u člancima 248. i 249.

Članak 254.

Prava susjednih neobalnih država i susjednih država u nepovoljnom geografskom položaju

1. Države i nadležne međunarodne organizacije koje su podnijele obalnoj državi projekt znanstvenog istraživanja mora iz stavka 3., članka 246., obavještavaju susjedne neobalne države i susjedne države u nepovoljnom geografskom položaju o predloženom istraživačkom projektu, i obalnoj državi priopćuju slanje te obavijesti.

2. Nakon što je ta obalna država dala pristanak za predloženi projekt znanstvenog istraživanja mora, u skladu s člankom 246. i drugim relevantnim odredbama Konvencije, države i nadležne međunarodne organizacije koje poduzimaju taj projekt, daju susjednim neobalnim državama i susjednim državama u nepovoljnom geografskom položaju, na njihov zahtjev i kad je to prikladno, relevantne podatke navedene u članku 248. i stavku 1.(f), članka 249.

3. Spomenutim neobalnim državama i državama u nepovoljnom geografskom položaju, na njihov zahtjev, omogućava se sudjelovanje u predloženom projektu znanstvenog istraživanja mora, kad god je to izvedivo, preko kvalificiranih stručnjaka koje su one imenovale, a kojima se obalna država nije usprotivila, u skladu s uvjetima dogovorenima za projekt prema odredbama Konvencije između te obalne države i države ili nadležne međunarodne organizacije koja obavlja znanstveno istraživanje mora.

4. Države i nadležne međunarodne organizacije iz stavka 1. dostavljaju spomenutim neobalnim državama i državama u nepovoljnom geografskom položaju, na njihov zahtjev, informacije i pomoć opisane u stavku 1.(d), članka 249., uz uvjet poštovanja stavka 2., članka 249.

Članak 255.

Mjere radi olakšavanja znanstvenog istraživanja mora i pomaganja istraživačkim brodovima

Države nastoje donijeti razumna pravila, propise i postupke radi promicanja i olakšavanja znanstvenog istraživanja mora koje se obavlja u skladu s Konvencijom izvan njihovog teritorijalnog mora i, ako je potrebno, radi olakšavanja, uz uvjet poštovanja njihovih zakona i drugih propisa, pristupa njihovim lukama i radi promicanja pružanja pomoći brodovima za znanstveno istraživanje mora koji se pridržavaju relevantnih odredaba ovoga dijela.

Članak 256.

Znanstveno istraživanje mora u Zoni

U skladu s odredbama dijela XI., sve države, bez obzira na njihov geografski položaj, i nadležne međunarodne organizacije, imaju pravo obavljati znanstveno istraživanje mora u Zoni.

Članak 257.

Znanstveno istraživanje vodenog stupa izvan granica isključivog gospodarskog pojasa

U skladu s ovom Konvencijom, sve države, bez obzira na njihov geografski položaj, i nadležne međunarodne organizacije, imaju

pravo obavljati znanstveno istraživanje mora u vodenom stupu izvan granica isključivoga gospodarskog pojasa.

ODSJEK 4.

UREĐAJI I OPREMA ZA ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE U MORSKOM OKOLIŠU

Članak 258.

Postavljanje i upotreba

Postavljanje i upotreba u bilo kojem području morskog okoliša bilo koje vrste uređaja ili opreme za znanstveno istraživanje podvrgnuto je istim uvjetima koji su propisani u ovoj Konvenciji za obavljanje znanstvenog istraživanja mora u svakom takvom području.

Članak 259.

Pravni položaj

Uređaji ili oprema spomenuti u ovome odsjeku nemaju pravni položaj otoka. Oni nemaju vlastitoga teritorijalnog mora, a njihovo postojanje ne utječe na određivanje granica teritorijalnog mora, isključivoga gospodarskog pojasa ili epikontinentalnog pojasa.

Članak 260.

Sigurnosne zone

U skladu s relevantnim odredbama ove Konvencije, oko uređaja za znanstveno istraživanje mogu se ustanoviti sigurnosne zone razumne širine, koja ne prelazi udaljenost od 500 metara. Sve države osiguravaju da njihovi brodovi poštuju takve sigurnosne zone.

Članak 261.

Neometanje plovnih putova

Postavljanje i upotreba bilo koje vrste uređaja ili opreme za znanstveno istraživanje ne smije stvarati prepreku na utvrđenim međunarodnim plovidbenim putovima.

Članak 262.

Oznake za identifikaciju i znakovi upozorenja

Uređaji ili oprema spomenuti u ovome odsjeku nose oznake za identifikaciju koje označavaju državu upisa ili međunarodnu organizaciju kojoj pripadaju i imaju odgovarajuće međunarodno

dogovorene znakove upozorenja radi ostvarivanja sigurnosti na moru i sigurnosti zračne plovidbe, uzimajući u obzir pravila i standarde koje su utvrdile nadležne međunarodne organizacije.

ODSJEK 5.

ODGOVORNOST

Članak 263.

Odgovornost

1. Države i nadležne međunarodne organizacije dužne su osigurati da se znanstveno istraživanje mora obavljati u skladu s ovom Konvencijom, bilo da su one poduzele to istraživanje ili je netko to učinio u njihovo ime.

2. Države i nadležne međunarodne organizacije odgovorne su za mjere koje poduzimaju kršeći Konvenciju glede znanstvenog istraživanja mora koje obavljaju druge države, njihove fizičke ili pravne osobe, ili nadležne međunarodne organizacije, i nadoknađuju štetu koja je proizašla iz takvih mjera.

3. Države i nadležne međunarodne organizacije odgovorne su, u skladu sa člankom 235., za štetu prouzročenu onečišćenjem morskog okoliša koje je nastalo zbog znanstvenog istraživanja mora koje su one poduzele, ili je netko to učinio u njihovo ime.

ODSJEK 6.

RJEŠAVANJE SPOROVA I PRIVREMENE MJERE

Članak 264.

Rješavanje sporova

Sporovi o tumačenju ili primjeni odredaba ove Konvencije, koji se odnose na znanstveno istraživanje mora, rješavaju se u skladu s odsjecima 2. i 3., dijela XV.

Članak 265.

Privremene mjere

Do rješenja spora u skladu s odsjecima 2. i 3., dijela XV., država ili nadležna međunarodna organizacija koja je ovlaštena poduzeti projekt znanstvenog istraživanja mora, ne smije dopustiti, bez izričitog pristanka zainteresirane obalne države, da istraživačke djelatnosti započnu ili da se nastave.

DIO XIV.

RAZVOJ I PRIJENOS MORSKE TEHNOLOGIJE

ODSJEK 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 266.

Promicanje razvoja i prijenosa morske tehnologije

1. Države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, surađuju u skladu sa svojim mogućnostima, u aktivnom promicanju razvoja i prijenosa znanosti o moru i morske tehnologije pod pravednim i razumnim modalitetima i uvjetima.

2. Države promiču razvoj potencijala u području znanosti o moru i morske tehnologije onih država koje trebaju i traže tehničku pomoć na tom području, posebno država u razvoju,

uključujući neobalne države i države u nepovoljnom geografskom položaju s obzirom na istraživanje, iskorištavanje, očuvanje i gospodarenje bogatstvima mora, zaštitu i očuvanje morskog okoliša, znanstveno istraživanje mora i druge djelatnosti u morskome okolišu koje su u skladu s ovom Konvencijom, radi ubrzanja socijalnog i gospodarskog napretka država u razvoju.

3. Države nastoje izgraditi povoljne gospodarske i pravne uvjete za prijenos morske tehnologije na pravičnoj osnovi, radi dobrobiti svih zainteresiranih stranaka.

Članak 267.

Zaštita zakonitih interesa

Promičući suradnju u skladu sa člankom 266., države s dužnom pozornošću poštuju sve zakonite interese, uključujući, između

ostaloga, prava i dužnosti posjednika, dobavljača i primatelja morske tehnologije.

Članak 268.

Temeljni ciljevi

Države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, promiču:

- (a) stjecanje, vrednovanje i širenje znanja iz područja morske tehnologije i olakšavaju pristup takvim informacijama i podacima;
- (b) razvoj prikladne morske tehnologije;
- (c) razvoj potrebne tehnološke infrastrukture radi olakšanja prijenosa morske tehnologije;
- (d) razvoj ljudskog potencijala usavršavanjem i izobrazbom državljana država i zemalja u razvoju, a posebno državljana najmanje razvijenih među njima;
- (e) međunarodnu suradnju na svim razinama, naročito regionalnoj, subregionalnoj i dvostranoj.

Članak 269.

Mjere za postizanje temeljnih ciljeva

Radi postizanja ciljeva navedenih u članku 268., države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, nastoje, među ostalim:

- (a) ustanoviti programe tehničke suradnje za djelotvorni prijenos svih vrsta morske tehnologije državama koje trebaju i traže tehničku pomoć na tom polju, posebno državama u razvoju koje su neobalne ili su u nepovoljnom geografskom položaju, te drugim državama u razvoju koje nisu mogle podići niti razviti svoj vlastiti tehnološki potencijal u znanosti o moru i u istraživanju i iskorištavanju bogatstva mora, niti razviti infrastrukturu takve tehnologije;
- (b) promicati povoljne uvjete za zaključivanje sporazuma, ugovora i sličnih aranžmana, pod pravičnim i razumnim uvjetima;

(c) održavati konferencije, seminare i simpozije o znanstvenim i tehnološkim pitanjima, posebno o politici i metodama prijenosa morske tehnologije;

(d) promicati razmjenu znanstvenika, tehničkih i drugih stručnjaka;

(e) poduzimati projekte i promicati zajedničke pothvate i druge oblike dvostrane i višestranu suradnje.

ODSJAK 2.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Članak 270.

Putovi i sredstva međunarodne suradnje

Međunarodna suradnja radi razvoja i prijenosa morske tehnologije ostvaruje se, kada je to moguće i prikladno, preko postojećih dvostranih, regionalnih ili višestranih programa, a isto tako preko proširenih i novih programa radi olakšavanja znanstvenog istraživanja mora, prijenosa morske tehnologije - naročito u novim područjima - i primjerenog međunarodnog financiranja istraživanja i korištenja oceana.

Članak 271.

Smjernice, kriteriji i standardi

Države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija, promiču ustanovljavanje općeprihvaćenih smjernica, kriterija i standarda za prijenos morske tehnologije na dvostranoj osnovi ili u okviru međunarodnih organizacija i drugih foruma, uzimajući posebno u obzir interese i potrebe država u razvoju.

Članak 272.

Usklađivanje međunarodnih programa

U području prijenosa morske tehnologije, države nastoje osigurati da nadležne međunarodne organizacije usklađuju svoje djelatnosti, uključujući sve regionalne ili svjetske programe, uzimajući u obzir interese i potrebe država u razvoju, posebno neobalnih država i država u nepovoljnom geografskom položaju.

Članak 273.

Suradnja s međunarodnim organizacijama i s Vlašću

Države aktivno surađuju s nadležnim međunarodnim organizacijama i s Vlašću radi poticanja i olakšavanja prijenosa državama u razvoju, njihovim državljanima i Poduzeću iskustva i morske tehnologije koji se odnose na djelatnosti u Zoni.

Članak 274.

Ciljevi Vlasti

Vodeći računa o svim zakonitim interesima, uključujući, između ostaloga, prava i dužnosti posjednika, dobavljača i primatelja tehnologije, Vlast osigurava, s obzirom na djelatnosti u Zoni:

- (a) da državljani država u razvoju, bilo obalnih, neobalnih ili onih u nepovoljnom geografskom položaju budu, na temelju načela pravične geografske zastupljenosti, radi usavršavanja uključeni među članove upravnog, istraživačkog i tehničkog osoblja postavljenoga radi ostvarivanja njezinih djelatnosti;
- (b) da tehnička dokumentacija o korištenoj opremi, strojevima, spravama i postupcima bude dostupna svim državama, posebno državama u razvoju koje trebaju i traže tehničku pomoć u tome području;
- (c) da Vlast olakša, odgovarajućim mjerama, stjecanje tehničke pomoći u području morske tehnologije državama koje trebaju i traže tu pomoć, posebno državama u razvoju, a njihovim državljanima stjecanje potrebnih znanja i umijeća, uključujući profesionalno usavršavanje;
- (d) da pomogne državama koje trebaju i traže tehničku pomoć u tome području, posebno državama u razvoju, da steknu potrebnu opremu, postupke, postrojenja i tehničko umijeće putem financijskih aranžmana predviđenih u ovoj Konvenciji.

ODSJEK 3.

NACIONALNI I REGIONALNI CENTRI ZA ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE MORA I MORSKU TEHNOLOGIJU

Članak 275.

Osnivanje nacionalnih centara

1. Države, izravno ili preko nadležnih međunarodnih organizacija i Vlasti, promiču osnivanje, posebno u obalnim državama u razvoju, nacionalnih centara za znanstveno istraživanje mora i morsku tehnologiju, te jačanje postojećih nacionalnih centara, radi poticanja i promicanja znanstvenog istraživanja mora koje obavljaju obalne države u razvoju, te podizanja njihovih nacionalnih sposobnosti upotrebe i očuvanja njihovih morskih bogatstava za njihovu gospodarsku dobrobit.

2. Države, preko nadležnih međunarodnih organizacija i Vlasti, daju primjerenu podršku radi olakšavanja osnivanja i jačanja tih nacionalnih centara tako da osiguraju suvremene uvjete za usavršavanje i potrebnu opremu, praktična znanja i umijeće, kao i tehničke stručnjake onim državama koje trebaju i traže takvu pomoć.

Članak 276.

Osnivanje regionalnih centara

1. Države, u suradnji s nadležnim međunarodnim organizacijama, Vlašću i nacionalnim ustanovama za znanstveno istraživanje mora i morsku tehnologiju, pomažu osnivanje regionalnih centara za znanstveno istraživanje mora i morsku tehnologiju, naročito u državama u razvoju, radi poticanja i promicanja znanstvenog istraživanja mora u državama u razvoju i podupiranja prijenosa morske tehnologije.

2. Sve države jedne regije surađuju s regionalnim centrima u njoj radi osiguranja što djelotvornijeg ostvarenja njihovih ciljeva.

Članak 277.

Zadaće regionalnih centara

Zadaće regionalnih centara uključuju, između ostalog:

- (a) programe usavršavanja i izobrazbe na svim razinama u različitim područjima znanstvenog istraživanja mora i morske tehnologije, posebno morske biologije, uključujući očuvanje i gospodarenje živim bogatstvima mora, oceanografije, hidrografije, inženjerstva, geološkog istraživanja morskog dna, tehnologije rudarstva i desalinizacije;
- (b) proučavanje gospodarenja;
- (c) studijske programe koji se odnose na zaštitu i očuvanje morskog okoliša i sprečavanje, smanjivanje i nadziranje onečišćenja;
- (d) organizaciju regionalnih konferencija, seminara i simpozija;
- (e) pribavljanje i obradu podataka i informacija iz područja znanosti o moru i morske tehnologije;
- (f) brzo širenje rezultata znanstvenog istraživanja mora i morske tehnologije u lako dostupnim publikacijama;

(g) objavljivanje nacionalnih politika o prijenosu morske tehnologije i sustavno poredbeno proučavanje tih politika;

ODSJER 4.

SURADNJA IZMEĐU MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA

(h) prikupljanje i sustavno sređivanje informacija o marketingu tehnologije i o ugovorima i drugim aranžmanima koji se odnose na patente;

Članak 278.

Suradnja između međunarodnih organizacija

Nadležne međunarodne organizacije koje se spominju u ovome dijelu i u dijelu XIII. poduzimaju sve odgovarajuće mjere, izravno ili u tijesnoj međusobnoj suradnji, radi osiguranja djelotvornog obavljanja svojih zadaća i odgovornosti na temelju ovoga dijela.

(i) tehničku suradnju s drugim državama regije.

DIO XV.

RJEŠAVANJE SPOROVA

ODSJER 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 279.

Obveza rješavanja sporova mirnim sredstvima

Svaki međusobni spor o tumačenju ili primjeni ove Konvencije države stranke rješavaju mirnim sredstvima, u skladu sa stavkom 3., članka 2. Povelje Ujedinjenih naroda, i u tu svrhu traže rješenje pomoću sredstava navedenih u stavku 1., članka 33. Povelje.

Članak 280.

Rješavanje sporova mirnim sredstvima po izboru stranaka

Ništa u ovom dijelu ne dira u pravo država stranaka da se bilo kada sporazume da međusobni spor o tumačenju ili primjeni ove Konvencije riješe bilo kojim mirnim sredstvom koje same izaberu.

Članak 281.

Postupak kada stranke nisu postigle rješenje

1. Ako su se države stranke koje su stranke spora o tumačenju ili primjeni ove Konvencije sporazumjele da potraže rješenje spora nekim mirnim sredstvom koje su same izabrale, postupci predviđeni u ovome dijelu primjenjuju se jedino ako rješenje nije postignuto primjenom takvoga sredstva i ako sporazum između stranaka ne isključuje svaki daljnji postupak.

2. Ako su se stranke sporazumjele i o nekom roku, stavak 1. se primjenjuje tek nakon isteka toga roka.

Članak 282.

Obveze na temelju općih, regionalnih ili dvostranih sporazuma

Ako su se države stranke koje su stranke spora o tumačenju ili primjeni ove Konvencije sporazumjele na temelju općega, regionalnog ili dvostranog sporazuma, ili na neki drugi način, da se takav spor, na zahtjev bilo koje od stranaka spora, podvrgne postupku koji dovodi do obvezujuće odluke, taj se postupak primjenjuje umjesto postupaka predviđenih u ovome dijelu, osim ako se stranke spora drukčije sporazume.

Članak 283.

Obveza razmjene mišljenja

1. Kada između država stranaka izbije spor o tumačenju ili primjeni ove Konvencije, stranke spora bez odlaganja pristupaju razmjeni mišljenja glede njegovog rješavanja pregovorima ili drugim mirnim sredstvima.

2. Stranke, također, bez odlaganja pristupaju razmjeni mišljenja kada je postupak za rješavanje takvoga spora

okončano bez rješenja, ili kada je rješenje postignuto, a okolnosti zahtijevaju savjetovanje o načinu izvršenja rješenja.

Članak 284.

Mirenje

1. Država stranka koja je stranka spora o tumačenju ili primjeni ove Konvencije može pozvati drugu stranku ili stranke da spor podvrgnu mirenju u skladu s postupkom iz odsjeka 1., Priloga V., ili s nekim drugim postupkom mirenja.

2. Ako je poziv prihvaćen i ako se stranke sporazume o postupku mirenja koji će se primijeniti, svaka stranka može spor podvrgnuti tome postupku.

3. Ako poziv nije prihvaćen ili se stranke nisu sporazumjele o postupku mirenja, mirenje će se smatrati okončanim.

4. Kada je spor podvrgnut mirenju, postupak se može okončati samo u skladu s dogovorenim postupkom mirenja, osim ako se stranke drukčije sporazume.

Članak 285.

Primjena ovoga odsjeka na sporove podvrgnute rješavanju na temelju dijela XI.

Ovaj se odsjek primjenjuje na svaki spor koji se, na temelju odsjeka 5. dijela XI., mora rješavati u skladu s postupcima predviđenima u ovome dijelu. Ako je stranka takvoga spora bilo koji subjekt koji nije država stranka, ovaj se odsjek primjenjuje *mutatis mutandis*.

ODSJEK 2.

OBVEZATNI POSTUPCI KOJI DOVODE DO OBVEZUJUĆIH ODLUKA

Članak 286.

Područje primjene ovoga odsjeka

Uz rezervu odsjeka 3., svaki spor o tumačenju ili primjeni ove Konvencije koji nije riješen primjenom odsjeka 1., podnosi se, na zahtjev bilo koje stranke spora, sudu ili arbitražnom sudu koji je nadležan na temelju ovoga odsjeka.

Članak 287.

Izbor postupka

1. Kada potpisuje ili ratificira ovu Konvenciju ili kada joj pristupa, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, država može izabrati, služeći se pisanom izjavom, jedno ili više od ovih sredstava za rješavanje sporova o tumačenju ili primjeni ove Konvencije:

(a) Međunarodni sud za pravo mora, ustanovljen u skladu s Prilogom VI.;

(b) Međunarodni sud;

(c) arbitražni sud, konstituiran u skladu s Prilogom VII.;

(d) posebni arbitražni sud, konstituiran u skladu s Prilogom VIII., za jednu ili više vrsta sporova koje su navedene u tome Prilogu.

2. Izjava dana na temelju stavka 1. ne dira u obvezu države stranke da prihvati nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora u opsegu i na način određen u odsjeku 5., dijela XI., niti ta obveza dira u takvu izjavu.

3. Za državu stranku koja je stranka spora koji nije obuhvaćen izjavom koja je na snazi smatra se da je prihvatila postupak arbitraže u skladu s Prilogom VII.

4. Ako su stranke spora prihvatile isti postupak za rješavanje spora, on se može podvrgnuti samo tome postupku, osim ako se stranke drukčije sporazume.

5. Ako stranke spora nisu prihvatile isti postupak za rješavanje spora, on se može podvrgnuti jedino postupku arbitraže u skladu s Prilogom VII., osim ako se stranke drukčije sporazume.

6. Izjava dana na temelju stavka 1. ostaje na snazi tri mjeseca nakon što je priopćenje o opozivu položeno kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

7. Nova izjava, priopćenje o opozivu ili istek roka važenja izjave ni na koji način ne diraju u postupak koji teče pred sudom ili arbitražnim sudom, nadležnim na temelju ovoga članka, osim ako se stranke drukčije sporazume.

8. Izjave i priopćenja navedeni u ovome članku polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, koji njihove prijepise dostavlja državama strankama.

Članak 288.**Nadležnost**

1. Sud ili arbitražni sud, naveden u članku 287., nadležan je u svakom sporu o tumačenju ili primjeni ove Konvencije koji mu je podvrgnut u skladu s ovim dijelom.

2. Sud ili arbitražni sud, naveden u članku 287., također je nadležan u svakom sporu o tumačenju ili primjeni nekog međunarodnog sporazuma koji se odnosi na ciljeve ove Konvencije, a koji mu je podvrgnut u skladu s tim sporazumom.

3. Vijeće za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora, ustanovljeno u skladu s Prilogom VI., i svako drugo vijeće ili arbitražni sud navedeni u odsjeku 5., dijela XI., nadležni su u svakom predmetu koji im je podvrgnut u skladu sa spomenutim odsjekom.

4. U slučaju neslaganja glede nadležnosti nekoga suda ili arbitražnog suda, odlučuje taj sud ili arbitražni sud.

Članak 289.**Vještaci**

U svakom sporu koji obuhvaća znanstvena ili tehnička pitanja, sud ili arbitražni sud koji je nadležan na temelju ovoga odsjeka može, na zahtjev jedne stranke ili vlastitom pobudom, posavjetovavši se sa strankama, izabrati najmanje dvojicu znanstvenih ili tehničkih vještaka, prvenstveno s odgovarajućeg popisa pripremljenog u skladu sa člankom 2., Priloga VIII., radi sudjelovanja u radu suda ili arbitražnog suda, ali bez prava glasa.

Članak 290.**Privremene mjere**

1. Ako je neki spor valjano podvrgnut sudu ili arbitražnom sudu, koji *prima facie* drži da je nadležan na temelju ovoga dijela ili odsjeka 5., dijela XI., taj sud ili arbitražni sud može, do donošenja konačne odluke, propisati bilo koje privremene mjere koje prema okolnostima drži prikladnima za očuvanje prava stranaka spora ili za sprečavanje nanošenja velike štete morskom okolišu.

2. Privremene mjere mogu se izmijeniti ili opozvati čim su se okolnosti koje ih opravdavaju izmijenile ili su prestale postojati.

3. Privremene mjere mogu se propisati, izmijeniti ili opozvati na temelju ovoga članka samo na zahtjev stranke spora i to nakon što je strankama bila pružena mogućnost da ih se sasluša.

4. O propisivanju, izmjeni ili opozivu privremenih mjera sud ili arbitražni sud odmah obavještava stranke spora i druge države stranke za koje drži da ih treba obavijestiti.

5. Dok se ne konstituira arbitražni sud kojemu je podnesen neki spor na temelju ovoga odsjeka, svaki sud ili arbitražni sud o kojemu se stranke sporazume, ili ako se sporazum ne postigne u roku od dva tjedna od dana zahtjeva za privremenim mjerama, Međunarodni sud za pravo mora, ili, glede djelatnosti u Zoni, Vijeće za sporove o morskom dnu, može propisati, izmijeniti ili opozvati privremene mjere u skladu s ovim člankom, ako *prima facie* drži da će arbitražni sud koji se konstituira biti nadležan i da to hitnost situacije zahtijeva. Jednom konstituiran, arbitražni sud kojemu je spor podnesen može izmijeniti, opozvati ili potvrditi te privremene mjere, djelujući u skladu sa stavcima 1. do 4.

6. Stranke spora odmah izvršavaju sve privremene mjere propisane na temelju ovoga članka.

Članak 291.**Pristup postupcima za rješavanje sporova**

1. Državama strankama otvoreni su svi u ovome dijelu navedeni postupci za rješavanje sporova.

2. Postupci za rješavanje sporova navedeni u ovome dijelu otvoreni su subjektima koji nisu države stranke samo onako kako je to izričito predviđeno u ovoj Konvenciji.

Članak 292.**Hitno oslobađanje broda i njegove posade**

1. Kada vlasti države stranke zadrže brod koji vijori zastavu druge države stranke, a tvrdi se da se država koja je zadržala brod nije pridržavala odredaba ove Konvencije o hitnom oslobađanju broda ili njegove posade nakon položenog primjerenog jamstva ili druge financijske garancije, pitanje oslobađanja od zadržavanja može se podnijeti svakom sudu ili arbitražnom sudu o kojemu se stranke sporazume, ili, ako se sporazum ne postigne u roku od 10 dana od časa zadržavanja, sudu ili

arbitražnom sudu koji je na temelju članka 287. prihvatila država koja je brod zadržala, ili Međunarodnom sudu za pravo mora, osim ako se stranke drukčije sporazume.

2. Zahtjev za oslobađanje može podnijeti samo država zastave broda ili netko u njezino ime.

3. Sud ili arbitražni sud bez odlaganja razmatra zahtjev za oslobađanje i bavi se jedino pitanjem oslobađanja, bez štete za daljnje rješavanje pred odgovarajućim domaćim forumom bilo kojega slučaja protiv broda, njegovog vlasnika ili njegove posade. Vlasti države koja je brod zadržala ostaju nadležne za oslobađanje broda ili njegove posade, u bilo koje vrijeme.

4. Nakon polaganja jamstva ili druge financijske garancije koje je odredio sud ili arbitražni sud, vlasti države koja je zadržala brod odmah izvršavaju odluku suda ili arbitražnog suda o oslobađanju broda ili njegove posade.

Članak 293.

Pravo koje se primjenjuje

1. Sud ili arbitražni sud koji je nadležan na temelju ovoga odsjeka primjenjuje odredbe ove Konvencije i druga pravila međunarodnog prava koja nisu s njom u suprotnosti.

2. Stavak 1. ne dira u ovlast suda ili arbitražnog suda, koji je na temelju ovog odsjeka nadležan, da odlučuje *ex aequo et bono*, ako se stranke o tome sporazume.

Članak 294.

Prethodni postupci

1. Sud ili arbitražni sud, predviđen u članku 287., kojemu je upućena tužba u vezi s nekim sporom spomenutim u članku 297., utvrđuje na zahtjev jedne stranke ili može utvrditi vlastitom pobudom, predstavlja li tužba zloupotrebu sudskog postupka ili je *prima facie* valjano utemeljena. Ako sud ili arbitražni sud utvrdi da se tužbom zlorabi sudski postupak ili da je *prima facie* neosnovan, neće tužbu dalje razmatrati.

2. Nakon primitka tužbe, sud ili arbitražni sud odmah obavještava drugu stranku ili stranke o tužbi i određuje razumni rok u kojemu one mogu od njega zatražiti da donese odluku u skladu sa stavkom 1.

3. Ništa u ovome članku ne dira u pravo bilo koje stranke spora da stavi prethodne prigovore u skladu s primjenjivim pravilima postupka.

Članak 295.

Iscrpljenje unutrašnjih sredstava pravne zaštite

Kada međunarodno pravo to zahtijeva, spor između država stranaka o tumačenju ili primjeni ove Konvencije može se podvrći postupcima predviđenima u ovome odsjeku samo nakon iscrpljenja unutrašnjih sredstava pravne zaštite.

Članak 296.

Konačnost i obvezatnost odluka

1. Odluka suda ili arbitražnog suda, koji je nadležan na temelju ovoga odsjeka, konačna je i u skladu s njom moraju postupati sve stranke spora.

2. Svaka takva odluka obvezatna je samo za stranke spora i za spor koji je riješila.

ODSJEK 3.

OGRANIČENJA I IZUZECI OD PRIMJENE ODSJEKA 2.

Članak 297.

Ograničenja primjene odsjeka 2.

1. Sporovi o tumačenju ili primjeni ove Konvencije glede ostvarivanja suverenih prava ili jurisdikcije obalne države, predviđenih u ovoj Konvenciji, podvrgnuti su postupcima iz odsjeka 2. u ovim slučajevima:

(a) kada se tvrdi da je obalna država prekršila odredbe ove Konvencije, glede sloboda i prava plovidbe, preljetanja ili polaganja podmorskih kabela i cjevovoda, ili glede drugih međunarodnopravno dopuštenih upotreba mora navedenih u članku 58.;

(b) kada se tvrdi da je država, u ostvarivanju spomenutih sloboda, prava i upotreba, prekršila ovu Konvenciju, ili zakone ili druge propise koje je obalna država donijela u skladu s Konvencijom i drugim pravilima međunarodnog prava koja nisu nespojiva s Konvencijom; ili

(c) kada se tvrdi da je obalna država prekršila određena međunarodna pravila i standarde za zaštitu i očuvanje morskog okoliša, koji su primjenjivi na obalnu državu, a koji su ustanovljeni ovom Konvencijom ili pomoću neke nadležne međunarodne organizacije ili na nekoj diplomatskoj konferenciji u skladu s Konvencijom.

2. (a) Sporovi o tumačenju ili primjeni odredaba ove Konvencije glede znanstvenog istraživanja mora rješavati se u skladu s odsjekom 2., osim što obalna država nije obvezna prihvatiti podvrgavanje takvom rješavanju bilo kojega spora koji potječe iz:
 - i. ostvarivanja prava ili diskrecijskog ovlaštenja obalne države u skladu sa člankom 246.; ili
 - ii. odluke obalne države da, u skladu sa člankom 253., naredi obustavljanje ili prestanak nekog istraživačkog projekta.
 - (b) Spor koji potječe iz tvrdnje države koja obavlja istraživanje da obalna država, s obzirom na neki određeni projekt, ne ostvaruje svoja prava na temelju članaka 246. i 253. na način koji je u skladu s ovom Konvencijom, podvrgava se, na zahtjev bilo koje od stranaka, mirenju na temelju odsjeka 2., Priloga V., s time da komisija za mirenje ne smije dovoditi u pitanje ostvarivanje diskrecijskog ovlaštenja obalne države da odredi posebna područja, kako je to navedeno u stavku 6., članka 246., ili njezino diskrecijsko ovlaštenje da uskrati pristanak u skladu sa stavkom 5., članka 246.
3. (a) Sporovi o tumačenju ili primjeni odredaba ove Konvencije glede ribolova rješavaju se u skladu s odsjekom 2., osim što obalna država nije obvezna prihvatiti podvrgavanje takvom rješavanju bilo kojega spora koji se tiče njezinih suverenih prava glede živih bogatstava u njezinom isključivom gospodarskom pojasu, ili na ostvarivanje tih prava, uključujući njezino diskrecijsko ovlaštenje da određuje dopustivi ulov i svoj ribolovni kapacitet, dodjelu viška drugim državama, te uvjete i modalitete ustanovljene u njezinim zakonima i drugim propisima o očuvanju živih bogatstava i gospodarenju njima.
 - (b) Kada rješenje nije postignuto primjenom odsjeka 1. ovoga dijela, spor se podvrgava, na zahtjev bilo koje stranke spora, mirenju na temelju odsjeka 2., Priloga V. ako se tvrdi da je:
 - i. obalna država očigledno propustila pridržavati se svoje obveze da prikladnim mjerama očuvanja i gospodarenja osigura da se održavanje živih bogatstava u isključivom gospodarskom pojasu ozbiljno ne ugrozi;
 - ii. obalna država samovoljno odbila, na zahtjev druge države, odrediti dopustivi ulov i svoju sposobnost iskorištavanja živih bogatstava glede ribljih naselja koja je ta druga država zainteresirana loviti, ili
 - iii. obalna država samovoljno odbila dodijeliti bilo kojoj državi, na temelju članaka 62., 69. i 70. i pod uvjetima i modalitetima koje je obalna država ustanovila u skladu s ovom Konvencijom, cijeli višak ili dio viška čije je postojanje objavila;
 - (c) Komisija za mirenje ni u kojem slučaju ne smije diskrecijsko ovlaštenje obalne države zamijeniti svojim;
 - (d) Izvješće komisije za mirenje dostavlja se odgovarajućim međunarodnim organizacijama;
 - (e) Osim ako se drukčije sporazume, države stranke, pregovarajući o sporazumima predviđenima člancima 69. i 70., uključuju u njih klauzulu o mjerama koje će poduzeti radi smanjenja mogućnosti nesporazuma o tumačenju ili primjeni toga sporazuma i o tome kako će postupiti ako se nesporazum ipak pojavi.

Članak 298.

Fakultativni izuzeci od primjene odsjeka 2.

1. Kada potpisuje ili ratificira ovu Konvenciju ili kada joj pristupa, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, država može, ne dirajući u obveze koje potječu iz odsjeka 1., pismeno izjaviti da ne prihvaća jedan ili više postupaka za rješavanje sporova predviđenih u odsjeku 2. glede jedne ili više od ovih vrsta sporova:
 - (a) i. sporove o tumačenju ili primjeni članaka 15., 74. i 83. koji se odnose na razgraničenje morskih prostora, ili sporove koji se tiču historijskih zaljeva ili naslova, s time da država koja je dala takvu izjavu, kad se takav spor pojavi nakon stupanja na snagu ove Konvencije, a nikakav sporazum se ne postigne u razumnom vremenskom razdoblju u pregovorima između stranaka, na zahtjev bilo koje stranke spora, prihvaća podvrgavanje toga predmeta mirenju na temelju odsjeka 2., Priloga V.; i, dalje, pod uvjetom da takvom postupku ne može biti podvrgnut niti jedan spor koji nužno uključuje istodobno razmatranje bilo kojega neriješenog spora o suverenosti ili drugim pravima nad kontinentalnim ili otočnim kopnenim područjem;
 - ii. nakon što je komisija za mirenje podnijela svoje izvješće, u kojemu su izloženi razlozi na kojima se ono temelji, stranke pregovaraju o sporazumu na osnovi toga

izvješća; ako ti pregovori ne dovedu do sporazuma, stranke zajedničkim pristankom podvrgavaju pitanje jednom od postupaka predviđenih u odsjeku 2., osim ako se drukčije sporazume;

iii. ovaj se podstavak ne primjenjuje na sporove o razgraničenju morskih prostora koji su konačno riješeni sporazumom između stranaka, niti na sporove koji se moraju rješavati u skladu s nekim dvostranim ili višestranim sporazumom koji te stranke veže;

(b) sporove koji se tiču vojnih djelatnosti, uključujući vojne djelatnosti državnih brodova i zrakoplova koji služe za netrgovačke svrhe, i sporove koji se odnose na djelatnosti prinudnog izvršenja s obzirom na ostvarivanje suverenih prava ili jurisdikcije koji su izuzeti od nadležnosti bilo kojega suda ili arbitražnog suda na temelju stavaka 2. i 3., članka 297.;

(c) sporove s kojima u vezi Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda obavlja dužnosti dodijeljene mu Poveljom Ujedinjenih naroda, osim ako Vijeće sigurnosti odluči predmet skinuti sa svojega dnevnog reda ili ako pozove stranke da spor riješe sredstvima predviđenima u Konvenciji.

2. Država stranka koja je dala izjavu na temelju stavka 1. može je u svako doba povući, ili pristati da se spor izuzet tom izjavom podvrgne bilo kojem postupku predviđenome u ovoj Konvenciji.

3. Država stranka koja je dala izjavu na temelju stavka 1. ne može nijedan spor koji spada u izuzetu vrstu sporova podvrći bilo kojem postupku predviđenome u Konvenciji bez pristanka države stranke s kojom je u sporu.

4. Ako je jedna država stranka dala izjavu na temelju stavka 1. (a), svaka druga država stranka može spor protiv stranke koja je dala izjavu, a koji spada u izuzetu vrstu, podvrći postupku navedenome u toj izjavi.

5. Nova izjava ili priopćenje o povlačenju izjave ni na koji način ne dira u postupak koji teče pred nekim sudom ili arbitražnim sudom u skladu s ovim člankom, osim ako se stranke drukčije sporazume.

6. Izjave i priopćenja o povlačenju izjava na temelju ovoga članka polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, koji njihove prijepise dostavlja državama strankama.

Članak 299.

Pravo stranaka da se sporazume o postupku

1. Spor isključen na temelju članka 297., ili izuzet izjavom danom na temelju članka 298. od postupaka za rješavanje sporova predviđenih u odsjeku 2., može se podvrći tim postupcima jedino sporazumom stranaka spora.

2. Ništa u ovome odsjeku ne dira u pravo stranaka spora da se sporazume o nekom drugom postupku za rješavanje toga spora ili da postignu prijateljsko rješenje.

DIO XVI.

OPĆE ODREDBE

Članak 300.

Dobra vjera i zloupotreba prava

Države stranke u dobroj vjeri ispunjavaju obveze preuzete ovom Konvencijom i ostvaruju prava, jurisdikciju i slobode priznate u Konvenciji na način koji ne dopušta zloupotrebu prava.

Članak 301.

Korištenje mora u miroljubive svrhe

U ostvarivanju svojih prava i obavljanju svojih dužnosti na temelju ove Konvencije, države stranke se suzdržavaju od

prijetnje silom ili upotrebe sile koje su uperene protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti bilo koje države, ili su na bilo koji drugi način nespojive s načelima međunarodnog prava sadržanima u Povelji Ujedinjenih naroda.

Članak 302.

Otkrivanje informacija

Ne dirajući u pravo država stranaka da pribjegnu postupcima za rješavanje sporova predviđenima u ovoj Konvenciji, nijedna se

odredba Konvencije ne smije tumačiti kao obveza bilo koje države stranke da u ispunjavanju svojih obveza na temelju Konvencije, pruži informacije čije je otkrivanje suprotno bitnim interesima njezine sigurnosti.

Članak 303.

Arheološki i povijesni predmeti nađeni u moru

1. Države su obvezne štiti predmete arheološke i povijesne prirode nađene u moru te surađuju u tu svrhu.

2. Radi nadziranja prometa takvim predmetima, primjenjujući članak 33. obalna država može pretpostaviti da bi njihovo vađenje s morskog dna u pojasu spomenutome u tom članku, bez njezinog odobrenja, prouzročilo kršenje na njezinom području ili u njezinom teritorijalnom moru zakona i drugih propisa navedenih u tome članku.

3. Ništa u ovome članku ne dira u prava onih vlasnika čiji se identitet može utvrditi, u pravila o spašavanju na moru ili u druga pravila pomorskog prava, ili u zakone i praksu kulturne razmjene.

4. Ovaj članak ne dira u druge međunarodne sporazume i pravila međunarodnog prava o zaštiti predmeta arheološke i povijesne prirode.

Članak 304.

Odgovornost za štetu

Odredbe ove Konvencije o odgovornosti za štetu ne diraju u primjenu postojećih pravila i razvoj novih pravila o odgovornosti na temelju međunarodnog prava.

DIO XVII.

ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 305.

Potpisivanje

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje:

(a) svim državama;

(b) Namibiji, koju predstavlja Vijeće Ujedinjenih naroda za Namibiju;

(c) svim samoupravnim udruženim državama koje su izabrale taj položaj aktom o samoodređenju, pod nadzorom i uz odobrenje Ujedinjenih naroda, u skladu s rezolucijom Opće skupštine 1514 (XV), a koje su nadležne za predmete uređene ovom Konvencijom, uključujući nadležnost za sklapanje međunarodnih ugovora o tim predmetima;

(d) svim samoupravnim udruženim državama koje su, u skladu sa svojim aktima o udruživanju, nadležne za predmete uređene ovom Konvencijom, uključujući nadležnost za sklapanje međunarodnih ugovora o tim predmetima;

(e) svim područjima koja uživaju punu unutrašnju samoupravu, koju priznaju Ujedinjeni narodi, ali nisu stekla punu neovisnost u skladu s rezolucijom Opće skupštine 1514 (XV), a koja su nadležna za predmete uređene ovom Konvencijom,

uključujući nadležnost za sklapanje međunarodnih ugovora o tim predmetima;

(f) međunarodnim organizacijama, u skladu s Prilogom IX.

2. Ova Konvencija ostaje otvorena za potpisivanje do 9. prosinca 1984. u Ministarstvu vanjskih poslova Jamajke, a isto tako od 1. srpnja 1983. do 9. prosinca 1984. u Sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku.

Članak 306.

Ratifikacija i formalna potvrda

Ova Konvencija podliježe ratifikaciji država i drugih subjekata navedenih u stavku 1. (b), (c), (d) i (e), članka 305., i formalnoj potvrdi, u skladu s Prilogom IX., subjekata navedenih u stavku 1.(f), članka 305. Isprave o ratifikaciji i formalnoj potvrdi polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 307.

Pristupanje

Ova Konvencija ostaje otvorena za pristupanje državama i drugim subjektima navedenim u članku 305. Pristupanje subjekata navedenih u stavku 1.(f), članka 305. uređeno je Prilogom IX. Isprave o pristupu polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 308.**Stupanje na snagu**

1. Ova Konvencija stupa na snagu 12 mjeseci od datuma polaganja šezdesete isprave o ratifikaciji ili pristupu.

2. Za svaku državu koja ratificira Konvenciju ili joj pristupi nakon polaganja šezdesete isprave o ratifikaciji ili pristupu, Konvencija stupa na snagu tridesetoga dana nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupu, uz rezervu stavka 1.

3. Skupština Vlasti sastat će se na dan stupanja na snagu Konvencije i izabrat će Vijeće Vlasti. Prvo Vijeće bit će sastavljeno na način koji je u skladu s ciljem sadržanim u članku 161., ako se odredbe toga članka ne mogu striktno primijeniti.

4. Pravila, propisi i postupci koje izradi Pripremna komisija primjenjivat će se privremeno dok ih Vlast službeno ne usvoji u skladu s dijelom XI.

5. Vlast i njezini organi postupat će u skladu s rezolucijom II. Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, koja se tiče pripremnih ulaganja, i s odlukama Pripremne komisije donesenima prema toj rezoluciji.

Članak 309.**Rezerve i iznimke**

Na ovu Konvenciju ne mogu se stavljati rezerve ili iznimke, osim onih koje izrijeком dopuštaju drugi članci Konvencije.

Članak 310.**Izjave**

Članak 309. ne priječi državu da prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja ovoj Konvenciji daje izjave, kako god izražene ili nazvane, između ostalog, u svrhu usklađivanja svojih zakona i drugih propisa s odredbama Konvencije, uz uvjet da takve izjave nisu usmjerene na isključivanje ili izmjenu pravnog učinka odredaba Konvencije u njihovoj primjeni na tu državu.

Članak 311.**Odnos prema drugim konvencijama i međunarodnim sporazumima**

1. Između država stranaka, ova Konvencija ima prevagu nad Ženevskim konvencijama o pravu mora, od 29. travnja 1958.

2. Ova Konvencija ne mijenja prava i obveze država stranaka koji proistječu iz drugih sporazuma koji su u skladu s Konvencijom i ne diraju u uživanje prava ili ispunjavanje obveza drugih država stranaka na temelju Konvencije.

3. Dvije ili više država stranaka mogu zaključivati sporazume koji mijenjaju ili suspendiraju primjenu odredaba ove Konvencije, a koji su primjenjivi jedino u njihovim međusobnim odnosima, pod uvjetom da se takvi sporazumi ne odnose na neku odredbu čije je nepoštovanje nespojivo s djelotvornim ostvarivanjem predmeta i cilja Konvencije, te pod uvjetom da takvi sporazumi ne diraju u primjenu temeljnih načela sadržanih u njoj, i da odredbe tih sporazuma ne utječu na uživanje prava ili ispunjavanje obveza drugih država stranaka na temelju Konvencije.

4. Države stranke koje namjeravaju zaključiti neki sporazum spomenut u stavku 3., priopćit će drugim državama strankama preko depozitara ove Konvencije svoju namjeru da zaključe sporazum, kao i izmjene ili suspenziju primjene odredaba Konvencije koje se njime predviđaju.

5. Ovaj članak, ne dira u međunarodne sporazume koji su izričito dopušteni ili sačuvani na temelju drugih članaka ove Konvencije.

6. Države stranke se slažu da se ne smiju usvojiti nikakve izmjene temeljnog načela o zajedničkoj baštini čovječanstva, izloženog u članku 136., i da neće biti stranke bilo kojeg sporazuma koji to načelo narušava.

Članak 312.**Izmjena**

1. Nakon isteka razdoblja od 10 godina od dana stupanja na snagu ove Konvencije, svaka država stranka može, pisanim priopćenjem upućenim glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, predložiti konkretne izmjene Konvencije - osim onih koje se odnose na djelatnosti u Zoni - i zatražiti sazivanje konferencije radi razmatranja tako predloženih izmjena. Glavni tajnik prosljeđuje takvo priopćenje svim državama strankama. Ako, u roku od 12 mjeseci od dana prosljeđivanja priopćenja, najmanje polovina država stranaka odgovori povoljno na taj zahtjev, glavni tajnik saziva konferenciju.

2. Postupak donošenja odluka koji će se primijeniti na konferenciji o izmjenama bit će jednak onome na Trećoj konferenciji

Ujedinjenih naroda o pravu mora, osim ako konferencija odluči drukčije. Konferencija će učiniti svaki napor da se suglasnost o svakoj izmjeni postigne konsenzusom, te ne bi se trebalo glasovati o njima dok svi naponi radi postizanja konsenzusa ne budu iscrpljeni.

Članak 313.

Izmjena po pojednostavljenom postupku

1. Država stranka može, pisanim priopćenjem upućenim glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, predložiti izmjenу ove Konvencije - osim izmjene koja se odnosi na djelatnosti u Zoni - radi usvajanja po pojednostavljenom postupku izloženom u ovom članku, bez sazivanja konferencije. Glavni tajnik prosljeđuje priopćenje svim državama strankama.

2. Ako, u roku od 12 mjeseci od dana prosljeđivanja priopćenja, jedna država stranka prigovori predloženoj izmjeni ili prijedlogu za njegovo usvajanje po pojednostavljenom postupku, smatrat će se da je predložena izmjena odbačena. Glavni tajnik to odmah priopćuje svim državama strankama.

3. Ako, 12 mjeseci od dana prosljeđivanja priopćenja, nijedna država stranka ne prigovori predloženoj izmjeni ili prijedlogu za njezino usvajanje po pojednostavljenom postupku, smatrat će se da je predložena izmjena usvojena. Glavni tajnik priopćuje svim državama strankama da je predložena izmjena usvojena.

Članak 314.

Izmjene odredaba Konvencije koje se isključivo odnose na djelatnosti u Zoni

1. Država stranka može, pisanim priopćenjem upućenim glavnom tajniku Vlasti, predložiti izmjenу odredaba ove Konvencije koje se isključivo odnose na djelatnosti u Zoni, uključujući odsjek 4., Priloga VI. Glavni tajnik prosljeđuje takvo priopćenje svim državama strankama. Nakon što ju je odobrilo Vijeće, predložena izmjena podliježe odobrenju Skupštine. Predstavници država stranaka u tim organima imaju sva ovlaštenja da razmatraju i odobre predloženu izmjenу. Predložena izmjena, odobrena od Vijeća i Skupštine, smatra se usvojenom.

2. Prije odobravanja svake izmjene prema stavku 1., Vijeće i Skupština će se uvjeriti da izmjena ne šteti sustavu istraživanja i iskorištavanja bogatstava Zone, do zasjedanja revizijske konferencije prema članku 155.

Članak 315.

Potpisivanje, ratifikacija, pristupanje i vjerodostojni tekstovi izmjena

1. Jednom usvojene, izmjene ove Konvencije otvorene su potpisivanju država stranaka 12 mjeseci od dana usvajanja, u Sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku, ako nije drukčije predviđeno samom izmjenom.

2. Članci 306., 307. i 320. primjenjuju se na sve izmjene ove Konvencije.

Članak 316.

Stupanje izmjena na snagu

1. Izmjene ove Konvencije, osim onih navedenih u stavku 5., stupaju na snagu, za države stranke koje su ih ratificirale ili su im pristupile, tridesetog dana nakon polaganja isprava o ratifikaciji ili pristupu dvije trećine država stranaka ili 60 država stranaka, ovisno o tome koji od tih brojeva bude veći. Te izmjene ne utječu na uživanje prava ili ispunjavanje obveza drugih država stranaka na temelju Konvencije.

2. Izmjena može predvidjeti da se za njezino stupanje na snagu traži veći broj ratifikacija ili pristupa od broja koji se traži ovim člankom.

3. Za svaku državu stranku koja ratificira neku izmjenу navedenu u stavku 1. ili joj pristupi nakon polaganja traženog broja isprava o ratifikaciji ili pristupu, izmjena stupa na snagu tridesetog dana nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupu.

4. Država koja postane strankom Konvencije nakon stupanja na snagu neke izmjene u skladu sa stavkom 1., ako ne izrazi drukčiju namjerу:

(a) smatra se strankom tako izmijenjene Konvencije; i

(b) smatra se strankom neizmijenjene Konvencije u odnosu sa svakom državom strankom koju ta izmjena ne obvezuje.

5. Svaka izmjena koja se isključivo odnosi na djelatnosti u Zoni i svaka izmjena Priloga VI. stupa na snagu za sve države

stranke nakon isteka jedne godine od polaganja isprava o ratifikaciji ili pristupu tri četvrtine država stranaka.

6. Država koja postane strankom Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena u skladu sa stavkom 5., smatra se strankom tako izmijenjene Konvencije.

Članak 317.

Otkazivanje

1. Država stranka može, pisanim priopćenjem upućenim glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, otkazati Konvenciju i može navesti razloge otkazivanja. Propust navođenja razloga ne utječe na valjanost otkazivanja. Otkazivanje ima učinak nakon isteka jedne godine od dana prijema priopćenja, ako u priopćenju nije naznačen kasniji datum.

2. Otkazivanje ne oslobađa državu financijskih i ugovornih obveza koje su nastale dok je bila stranka Konvencije, niti otkazivanje utječe na bilo koje pravo, obvezu ili pravno stanje te države nastalih primjenom Konvencije prije nego što je ona prestala biti na snazi za tu državu.

3. Otkazivanje ni na koji način ne dira u dužnost bilo koje države stranke da ispunjava svaku obvezu sadržanu u Konvenciji kojoj je podvrgnuta na temelju međunarodnog prava neovisno o Konvenciji.

Članak 318.

Status priloga

Prilozi su sastavni dio Konvencije i, ako nije izričito drukčije predviđeno, upućivanje na Konvenciju ili na jedan od njezinih dijelova uključuje upućivanje na odgovarajuće priloge.

Članak 319.

Depozitar

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda je depozitar ove Konvencije i njezinih izmjena.

2. Uz svoje zadaće depozitara, glavni tajnik:

(a) izvještava sve države stranke, Vlast i nadležne međunarodne organizacije o pitanjima općenite prirode koja su se pojavila u vezi s Konvencijom;

(b) priopćuje Vlasti ratifikacije, formalne potvrde i pristupe Konvenciji i njezinim izmjenama, te otkazivanja Konvencije;

(c) priopćuje državama strankama sporazume zaključene u skladu sa stavkom 4., članka 311.;

(d) prosljeđuje izmjene usvojene u skladu s Konvencijom državama strankama radi ratifikacije ili pristupa;

(e) saziva potrebne sastanke država stranaka u skladu s Konvencijom.

3. (a) Glavni tajnik također prenosi promatračima navedenima u članku 156.:

i. izvješća navedena u stavku 2. (a);

ii. priopćenja navedena u stavku 2. (b) i (c); i

iii. tekstove izmjena navedenih u stavku 2. (d), radi njihovog informiranja.

(b) Glavni tajnik također poziva te promatrače da sudjeluju kao promatrači na sastancima država stranaka navedenima u stavku 2. (e).

Članak 320.

Vjerodostojni tekstovi

Izvornik ove Konvencije, koje su arapski, engleski, francuski, kineski, ruski i španjolski tekst jednako vjerodostojni, položiti će se, vodeći računa o stavku 2., članka 305., kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U potvrdu toga su potpisani opunomoćenici, propisno za to ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Montego Bayu, desetog prosinca tisuću devetsto osamdeset druge.

PRILOG

PRILOG I.

VRLO MIGRATORNE VRSTE

1. Tunj dugokrilac:	<i>Thunnus alalunga</i> .
2. Tunj:	<i>Thunnus thynnus</i> .
3. Tunj velikooki:	<i>Thunnus obesus</i> .
4. Tunj prugavac:	<i>Katashuwonus pelamis</i> .
5. Tunj žutoperajni:	<i>Thunnus albacares</i> .
6. Tunj crnoperajni:	<i>Thunnus atlanticus</i> .
7. Luc:	<i>Euthynnus alletteratus</i> ; <i>Euthynnus affinis</i> .
8. Tunj obični - južni:	<i>Thunnus maccoyii</i> .
9. Trup:	<i>Auxis thazard</i> ; <i>Auxis rochei</i> .
10. Grboglavke:	obitelj <i>Bramidae</i> .
11. Iglani:	<i>Tetrapturus angustirostris</i> ; <i>Tetrapturus belone</i> ; <i>Tetrapturus pfluegeri</i> ; <i>Tetrapturus albidus</i> ; <i>Tetrapturus audax</i> ; <i>Tetrapturus georgei</i> ; <i>Makaira mazara</i> ; <i>Makaira indica</i> ; <i>Makaira nigricans</i> .
12. Jedrani:	<i>Istiophorus platypterus</i> ; <i>Istiophorus albicans</i> .
13. Sabljani:	<i>Hipias gladius</i> .
14. Proskok:	<i>Scomberesox saurus</i> ; <i>Cololabis saira</i> ; <i>Cololabis adocetus</i> ; <i>Scomberesox saurus acombroides</i> .
15. Lampuga:	<i>Coryphaena hippurus</i> ; <i>Coryphaena equiselis</i> .
16. Morski psi:	<i>Hexanchus griseus</i> ; <i>Cetorhinus maximus</i> ; obitelj <i>Alopiidae</i> ; <i>Rhincodon typus</i> ; obitelj <i>Carcharhinidae</i> ; obitelj <i>Sphymidae</i> ; obitelj <i>Isuridae</i> .
17. Kitovi:	obitelj <i>Physeteridae</i> ; obitelj <i>Balaenopteridae</i> ; obitelj <i>Balaenidae</i> ; obitelj <i>Eschrichtiidae</i> ; obitelj <i>Monodontidae</i> ; obitelj <i>Ziphiidae</i> ; obitelj <i>Delphinidae</i> .
-

PRILOG II.

KOMISIJA ZA GRANICE EPIKONTINENTALNOG POJASA

Članak 1.

Na temelju članka 76., a u skladu sa člancima što slijede, ustanovljava se Komisija za granice epikontinentalnog pojasa izvan 200 morskih milja.

Članak 2.

1. Komisija se sastoji od 21 člana, stručnjaka u području geologije, geofizike ili hidrografije, koji djeluju u osobnom svojstvu, a biraju ih države stranke Konvencije među svojim državljanima, uz dužnu pozornost prema potrebi osiguranja pravične geografske zastupljenosti.

2. Prvi izbor provest će se što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu Konvencije. Najmanje tri mjeseca prije dana svakog izbora, glavni tajnik Ujedinjenih naroda upućuje dopis državama strankama pozivajući ih da u roku od tri mjeseca, nakon odgovarajućih regionalnih savjetovanja, dostave prijedloge kandidata. Glavni tajnik sastavlja abecednim redom popis svih tako predloženih osoba i dostavlja ga svim državama strankama.

3. Članovi Komisije se biraju na sastanku država stranaka kojega glavni tajnik saziva u Sjedištu Ujedinjenih naroda. Na tom sastanku dvije trećine država stranaka čine kvorum, a osobe izabrane u Komisiju bit će oni kandidati koji dobiju dvotrećinsku većinu glasova država stranaka koje su nazočne i glasuju. Najmanje tri člana bit će izabrana iz svake geografske regije.

4. Članovi Komisije biraju se na pet godina. Oni se mogu ponovno birati.

5. Država stranka koja je predložila kandidaturu za člana Komisije snosi troškove toga člana dok on obavlja dužnosti u Komisiji. Zainteresirana obalna država namiruje troškove nastale u vezi sa savjetima iz stavka 1. (b), članka 3. ovoga Priloga. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda pruža tajničke usluge Komisiji.

Članak 3.

1. Zadaće Komisije jesu:

(a) razmatranje podataka i drugog materijala koji podnesu obalne države u vezi s vanjskim granicama epikontinentalnog pojasa u područjima u kojima se te granice prostiru izvan 200 morskih milja, i davanje preporuka u skladu sa člankom 76. i Izjavom o dogovoru, koju je Treća konferencija Ujedinjenih naroda o pravu mora usvojila 29. kolovoza 1980.;

(b) davanje znanstvenih i tehničkih savjeta, ako ih zatraži zainteresirana obalna država, za vrijeme pripremanja podataka spomenutih u podstavku (a).

2. Komisija može surađivati, u opsegu koji se ocijeni potrebnim i korisnim, s Međuvladinom oceanografskom komisijom Unesco-a, Međunarodnom hidrografskom organizacijom i drugim nadležnim međunarodnim organizacijama, radi razmjene znanstvenih i tehničkih informacija koje bi mogle pomoći Komisiji da udovolji svojim obvezama.

Članak 4.

Kad obalna država namjerava ustanoviti, u skladu sa člankom 76., vanjsku granicu svoga epikontinentalnog pojasa izvan 200 morskih milja, upoznaje Komisiju sa značajkama te granice zajedno s dopunskim znanstvenim i tehničkim podacima što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 10 godina nakon što je Konvencija za tu državu stupila na snagu. U isto vrijeme obalna država priopćava imena svih članova Komisije koji su joj dali znanstvene i tehničke savjete.

Članak 5.

Osim ako odluči drukčije, Komisija djeluje preko potkomisija sastavljenih od sedam članova, koji se imenuju na uravnoteženoj osnovi, vodeći računa o posebnim elementima svakog podneska obalne države. Državljeni obalne države koja je uputila podnesak, koji su članovi Komisije, i svaki član Komisije koji je pomogao obalnoj državi znanstvenim i tehničkim savjetima pri određivanju granice, ne smiju biti članovi potkomisije koja razmatra taj podnesak, ali imaju pravo sudjelovati kao članovi u postupku Komisije koji se odnosi na spomenuti podnesak. Obalna država koja je uputila podnesak Komisiji može poslati svoje predstavnike radi sudjelovanja u relevantnim postupcima bez prava glasa.

Članak 6.

1. Potkomisija podnosi svoje preporuke Komisiji.

2. Komisija odobrava preporuke potkomisije dvotrećinskom većinom članova Komisije koji su nazočni i glasuju.

3. Preporuke Komisije podnose se u pisanom obliku obalnoj državi koja je uputila podnesak i glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.

Članak 7.

Obalna država ustanovljava vanjske granice epikontinentalnog pojasa na temelju stavka 8., članka 76. i u skladu s odgovarajućim nacionalnim postupcima.

Članak 8.

Ako obalna država nije suglasna s preporukama Komisije, u razumnom roku upućuje izmijenjeni ili novi podnesak Komisiji.

Članak 9.

Djelatnosti Komisije ne diraju u pitanja koja se odnose na određivanje granica između država čije obale leže sučelice ili međusobno graniče.

PRILOG III.

TEMELJNI UVJETI ISPITIVANJA, ISTRAŽIVANJA I ISKORIŠTAVANJA

Članak 1.

Pravo vlasništva nad rudama

Pravo vlasništva nad rudama stječe se u trenutku kad su izvađene u skladu s Konvencijom.

Članak 2.

Ispitivanje

1. (a) Vlast potiče ispitivanje u Zoni.

(b) Ispitivanje se obavlja tek nakon što je Vlast primila od budućeg ispitivača zadovoljavajuću pisanu obvezu da će poštovati ovu Konvenciju, te relevantna pravila, propise i postupke Vlasti o suradnji u programima usavršavanja navedenima u člancima 143. i 144. i zaštitu morskog okoliša, te da će prihvatiti da Vlast provjerava njihovu provedbu. Budući ispitivač istodobno priopćava Vlasti približnu veličinu jednog područja ili više područja na kojima će obavljati ispitivanje.

(c) Ispitivanje može obavljati istodobno više ispitivača na istom području ili istim područjima.

2. Na temelju ispitivanja ispitivač ne stječe nikakva prava u odnosu na bogatstva. Ispitivač, međutim, može izvaditi razumnu količinu ruda koje će poslužiti za ispitivanje.

Članak 3.

Istraživanje i iskorištavanje

1. Poduzeće, države stranke i drugi subjekti navedeni u stavku 2.(b), članka 153. mogu podnijeti Vlasti zahtjev da im se odobre planovi rada za djelatnosti u Zoni.

2. Poduzeće može podnijeti zahtjev glede bilo kojega dijela Zone, a zahtjevi drugih koji se odnose na rezervirana područja moraju udovoljavati dodatnim uvjetima navedenima u članku 9. ovoga Priloga.

3. Istraživanje i iskorištavanje se obavlja samo u područjima koja su naznačena u planovima rada navedenima u stavku 3., članka 153., a koje je Vlast odobrila u skladu s Konvencijom, te relevantnim pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

4. Svaki odobreni plan rada mora:

(a) biti u skladu s Konvencijom, te pravilima, propisima i postupcima Vlasti;

(b) predvidjeti nadzor Vlasti nad djelatnostima u Zoni u skladu sa stavkom 4., članka 153.;

(c) dati izvođaču radova, u skladu s pravilima, propisima i postupcima Vlasti, isključiva prava radi istraživanja i iskorištavanja u planu rada naznačenih vrsta bogatstava u području na koje se plan rada odnosi. Ako, međutim, podnositelj zahtjeva podnese na odobrenje plan rada koji se odnosi samo na fazu istraživanja ili samo na fazu iskorištavanja, odobrenim planom rada daju se isključiva prava samo glede te jedne faze.

5. Svaki plan rada, osim onih koje podnese Poduzeće, nakon što ga je odobrila Vlast, dobiva oblik ugovora, koji zaključuju Vlast i podnositelj, odnosno podnositelji zahtjeva.

Članak 4.

Uvjeti za podnositelje zahtjeva

1. Podnositelji zahtjeva, osim Poduzeća, kvalificirani su ako imaju državljanstvo, ili ako su pod nadzorom i imaju jamstvo, kako je predviđeno u stavku 2.(b), članka 153. i ako se drže postupaka i zadovoljavaju kvalifikacijske kriterije utvrđene u pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

2. S iznimkom predviđenom u stavku 6., ti se kvalifikacijski kriteriji odnose na financijsku i tehničku sposobnost podnositelja zahtjeva i način na koji je izvršio prijašnje ugovore s Vlašću.

3. Za svakog podnositelja zahtjeva jamči država stranka čiji je on državljanin, osim ako podnositelj ima više od jednog državljanstva, kao što je to kod društava ili konzorcija sastavljenih od subjekata iz više država, u kojem slučaju sve uključene države stranke jamče za zahtjev, ili ako je podnositelj zahtjeva pod stvarnim nadzorom druge države stranke ili njezinih državljana, u kojem slučaju obje države stranke jamče za zahtjev. Kriteriji i postupci za primjenu uvjeta o jamstvu utvrđuju se pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

4. Prema članku 139., država ili države koje jamče za neki zahtjev obvezne su osigurati u svojim pravnim sustavima da ugovaratelj za kojega jamče obavlja djelatnosti u Zoni u skladu s odredbama svoga ugovora i svojim obvezama na temelju Konvencije. Međutim, država jamac nije odgovorna za štetu prouzročenu propustom ugovaratelja za kojega ona jamči u poštovanju njegovih obveza ako je ta država stranka donijela zakone i druge propise i poduzela upravne mjere koje su, u okvirima njezinoga pravnog sustava, razumno prikladne da osiguraju poštovanje tih obveza od strane osoba pod njezinom jurisdikcijom.

5. U postupcima u kojima se ocjenjuju kvalifikacije država stranaka koje su podnositelji zahtjeva, uzima se u obzir njihovo svojstvo države.

6. Kvalifikacijski kriteriji nalažu da se svaki podnositelj zahtjeva, bez iznimke, u svome zahtjevu obveže:

- (a) poštovati i izvršavati obveze što proistječu iz primjenjivih odredaba dijela XI., te pravila, propisa i postupaka Vlasti, odluka organa Vlasti i odredaba svojih ugovora zaključenih s Vlaču;
- (b) prihvatiti nadzor Vlasti nad djelatnostima u Zoni na koji ju ovlašćuje Konvencija;
- (c) dostaviti Vlasti pisanu garanciju da će svoje obveze iz ugovora ispunjavati u dobroj vjeri;
- (d) poštovati odredbe o prijenosu tehnologije navedene u članku 5. ovoga Priloga.

Članak 5.

Prijenos tehnologije

1. Prilikom podnošenja plana rada, svaki podnositelj zahtjeva stavlja na raspolaganje Vlasti opći opis opreme i metoda koje će se koristiti prilikom obavljanja djelatnosti u Zoni, te druge relevantne informacije o osobinama takve tehnologije koje nisu industrijsko vlasništvo i informacije o tome gdje se takva tehnologija može nabaviti.

2. Svaki izvođač radova obavještava Vlast o promjenama nastalima u opisu i informacijama koji su stavljeni na raspolaganje Vlasti na temelju stavka 1., uvijek kada se uvodi neka bitna tehnološka promjena ili novina.

3. Svaki ugovor o obavljanju djelatnosti u Zoni sadrži sljedeće obveze ugovaratelja:

- (a) da na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima, na zahtjev Vlasti, stavi Poduzeću na raspolaganje tehnologiju koju koristi u obavljanju djelatnosti u Zoni na temelju ugovora, a koju je on pravno ovlašten prenijeti. To se ostvaruje na temelju sporazuma o licenci ili drugih odgovarajućih aranžmana o kojima ugovaratelj pregovara s Poduzećem i koji se utvrđuju u posebnom sporazumu koji dopunjuje ugovor. Na ovu obvezu može se pozivati samo ako Poduzeće utvrdi da nije u stanju pribaviti istu ili jednako efikasnu i korisnu tehnologiju na slobodnom tržištu na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima;
- (b) da od vlasnika sve tehnologije, koja se koristi u obavljanju djelatnosti u Zoni na temelju ugovora, a koja nije svakome dostupna na slobodnom tržištu i nije obuhvaćena podstavkom (a), dobije pisanu garanciju da će je ovaj, na zahtjev Vlasti, staviti na raspolaganje Poduzeću, u mjeri u kojoj je dostupna ugovaratelju, na temelju sporazuma o licenci ili drugih odgovarajućih aranžmana i na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima. Ako se takva garancija ne dobije, ugovaratelj ne smije koristiti navedenu tehnologiju u obavljanju djelatnosti u Zoni;

(c) da pribavi od vlasnika, na temelju izvršivog ugovora, na zahtjev Poduzeća i ako je to moguće učiniti bez velikih troškova za ugovaratelja, pravo prijenosa Poduzeću sve tehnologije koju koristi ugovaratelj u obavljanju djelatnosti u Zoni na temelju ugovora, a koju ugovaratelj inače nije pravno ovlašten prenijeti i koja nije svakome dostupna na slobodnom tržištu. Kada postoji stvarna korporacijska veza između ugovaratelja i vlasnika tehnologije, bliskost te veze, kao i stupanj nadzora ili utjecaja, uzimaju se u obzir pri utvrđivanju jesu li sve moguće mjere bile poduzete da se takvo pravo pribavi. U slučajevima gdje ugovaratelj djelotvorno nadzire vlasnika, propust u pribavljanju toga prava od vlasnika uzima se u obzir za ocjenu kvalifikacija ugovaratelja prilikom svakog kasnijeg podnošenja plana rada na odobrenje;

(d) da olakša Poduzeću, na njegov zahtjev, pribavljanje svake tehnologije obuhvaćene podstavkom (b), na temelju sporazuma o licenci ili drugih odgovarajućih aranžmana i na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima, ako Poduzeće odluči izravno pregovarati s vlasnikom tehnologije;

(e) da poduzme iste mjere kao što su one propisane u podstavcima (a), (b), (c) i (d) u korist jedne države u razvoju, ili skupine država u razvoju, koja je podnijela zahtjev za zaključivanje ugovora na temelju članka 9. ovoga Priloga, pod uvjetom da te mjere budu ograničene na iskorištavanje onoga dijela područja koji je ugovaratelj predložio i koji je rezerviran prema članku 8. ovoga Priloga, te da djelatnosti na temelju ugovora, koji je zatražila država u razvoju ili skupina država u razvoju, ne uključuju prijenos tehnologije trećoj državi ili državljanima treće države. Obveza na temelju ove odredbe primjenjuje se samo na onog ugovaratelja od kojega tehnologiju nije zatražilo Poduzeće, niti je on tehnologiju već prenio Poduzeću.

4. Sporovi o obvezama utvrđenima u stavku 3., kao i sporovi o drugim odredbama ugovora, podliježu obvezatnom rješavanju u skladu s dijelom XI.; u slučajevima povrede tih obveza, može se naložiti obustavljanje ugovora ili njegov raskid ili primjena novčanih kazni, u skladu s člankom 18. ovoga Priloga. Sporove o tome jesu li ponude koje je dao ugovaratelj u okviru pravednih i umjerenih trgovačkih temelja i uvjeta, može svaka stranka podnijeti na rješavanje obvezujućoj trgovačkoj arbitraži u skladu s Arbitražnim pravilima UNCITRAL-a ili drugim arbitražnim pravilima koja bi bila propisana u pravilima, propisima i postupcima Vlasti. Ako arbitraža zaključi da ponuda ugovaratelja nije u okviru pravednih i umjerenih trgovačkih temelja i uvjeta, ugovaratelju se daje rok od 45 dana da izmijeni svoju ponudu i prilagodi je spomenutim temeljima i uvjetima, prije negoli Vlast poduzme neku od mjera predviđenih u članku 18. ovoga Priloga.

5. Ako Poduzeće nije u stanju, na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima pribaviti odgovarajuću tehnologiju kako bi se osposobilo da na vrijeme započne s vađenjem i preradom ruda iz Zone, Vijeće ili Skupština mogu sazvati skupinu država stranaka, sastavljenu

od onih država koje obavljaju djelatnosti u Zoni, zatim onih koje jamče za subjekte koji obavljaju djelatnosti u Zoni i od drugih država stranaka kojima je takva tehnologija dostupna. Nakon savjetovanja, ta će skupina poduzeti djelotvorne mjere kako bi se osiguralo da takva tehnologija bude dostupna Poduzeću na pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima. Svaka takva država stranka poduzima sve mjere koje se u tu svrhu mogu provesti u okviru njezinoga pravnog sustava.

6. U slučaju zajedničkog pothvata s Poduzećem, tehnologija se prenosi u skladu sa sporazumom koji uređuje taj zajednički pothvat.

7. Obveze utvrđene u stavku 3. unose se u svaki ugovor o obavljanju djelatnosti u Zoni sve dok ne prođe 10 godina od početka komercijalne proizvodnje Poduzeća, i u tom se razdoblju na njih može pozivati.

8. U svrhe ovoga članka „tehnologija” znači specijaliziranu opremu i tehničko umijeće, uključujući priručnike, nacрте, upute za upotrebu, usavršavanje, tehničke savjete i pomoć, potrebne za sklapanje, održavanje i djelovanje sustava sposobnog za rad, kao i pravo njihove upotrebe u tu svrhu, na osnovi koja nije isključiva.

Članak 6.

Odobravanje planova rada

1. Šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Konvencije, a nakon toga svaka četiri mjeseca, Vlast razmatra predložene planove rada.

2. Prilikom razmatranja zahtjeva za odobrenje plana rada u obliku ugovora, Vlast najprije utvrđuje:

(a) je li podnositelj zahtjeva udovoljio postupcima za podnošenje zahtjeva u skladu s člankom 4. ovoga Priloga i preuzeo prema Vlasti obveze i dao garancije koje zahtijeva taj članak. U slučajevima neudovoljavanja tim postupcima ili nepostojanja neke od navedenih obveza ili garancija, podnositelju zahtjeva se daje rok od 45 dana da ukloni te nedostatke;

(b) je li podnositelj zahtjeva kvalificiran u smislu članka 4. ovoga Priloga.

3. Svi predloženi planovi rada uzimaju se u postupak onim redom kojim su primljeni. Predloženi planovi rada moraju biti prilagođeni i u skladu s relevantnim odredbama ove Konvencije, te pravilima, propisima i postupcima Vlasti, uključujući one o uvjetima za izvođenje radova, financijskim doprinosima i obvezama o prijenosu tehnologije. Ako predloženi planovi rada udovoljavaju tim zahtjevima, Vlast ih odobrava ako su usklađeni i s jedinstvenim i nediskriminacijskim uvjetima utvrđenima u pravilima, propisima i postupcima Vlasti, osim:

(a) ako su dio ili cijelo područje na koje se odnosi predloženi plan rada uključeni u jedan plan rada koji je već odobren, ili u prije podneseni prijedlog plana rada o kojemu Vlast još nije konačno odlučila, ili

(b) ako je iskorištavanje dijela ili cijeloga područja na koje se odnosi predloženi plan rada Vlast odbila na temelju stavka 2.(x), članka 162., ili

(c) ako je predloženi plan rada podnijela ili ako za nj jamči država stranka koja već ima:

i. planove rada za istraživanje i iskorištavanje polimetallnih grumena u nerezerviranim područjima koja, zajedno s bilo kojim od dva dijela područja na koje se odnosi predloženi plan rada, prelaze po površini 30 posto od kružnog područja od 400 000 četvornih kilometara, određenog od središta bilo kojega od dvaju dijelova područja na koje se odnosi predloženi plan rada,

ii. planove rada za istraživanje i iskorištavanje polimetallnih grumena u nerezerviranim područjima koja, uzeta zajedno, čine dva posto cjelokupne površine Zone koja nije rezervirana, a čije iskorištavanje nije odbijeno na temelju stavka 2.(x), članka 162.

4. Radi primjene pravila izloženoga u stavku 3.(c), plan rada kojeg je podnijelo društvo ili konzorcij proporcionalno se računa državama strankama koje jamče za društvo ili konzorcij u skladu sa stavkom 3., članka 4. ovoga Priloga. Vlast može odobriti planove rada iz stavka 3.(c) ako utvrdi da takvo odobrenje neće omogućiti nijednoj državi stranci ili subjektima za koje ona jamči da monopoliziraju obavljanje djelatnosti u Zoni ili da sprečavaju druge države stranke da obavljaju djelatnosti u Zoni.

5. Bez obzira na stavak 3.(a), nakon isteka privremenog razdoblja određenoga u stavku 3., članka 151., Vlast može usvojiti, pomoću pravila, propisa i postupaka, druge postupke i kriterije u skladu s Konvencijom radi odlučivanja o tome kojim će podnositeljima zahtjeva odobriti planove rada u slučajevima kada treba obaviti izbor između podnositelja zahtjeva za određeno područje. Ti postupci i kriteriji moraju osiguravati odobravanje planova rada na pravičnoj i nediskriminacijskoj osnovi.

Članak 7.

Izbor između podnositelja zahtjeva za dozvole za proizvodnju

1. Šest mjeseci nakon stupanja na snagu Konvencije, a nakon toga svaka četiri mjeseca, Vlast razmatra zahtjeve za dozvole za proizvodnju podnesene u prethodnom razdoblju. Vlast izdaje zahtijevane dozvole ako se svi ti zahtjevi mogu odobriti, a da ne prelaze ograničenje proizvodnje ili da nisu u suprotnosti s obvezama Vlasti koje proistječu iz sporazuma ili aranžmana o sirovinama kojih je ona postala strankom, kako je predviđeno u članku 151.

2. Kad se mora obaviti izbor između podnositelja zahtjeva za dozvole za proizvodnju zbog ograničenja proizvodnje predviđenog u stavicama 2. do 7. članka 151., ili zbog obveza Vlasti koje proistječu

iz sporazuma ili aranžmana o sirovinama kojega je ona postala stran-
kom, kako je predviđeno u stavku 1., članka 151., Vlast obavlja izbor
na temelju objektivnih i nediskriminacijskih kriterija predviđenih u
njezinim pravilima, propisima i postupcima.

3. Primjenjujući stavak 2., Vlast daje prednost onim podnositeljima
zahtjeva:

- (a) koji nude bolje garancije za djelotvornost, uzimajući u obzir njihovu
financijsku i tehničku sposobnost, a i način na koji su izvršile, ako
ih je bilo, prije odobrene planove rada;
- (b) koji nude što skorije ostvarenje očekivanih financijskih koristi za
Vlast, uzimajući u obzir datum predviđen za početak komercijalne
proizvodnje;
- (c) koji su već uložili najviše sredstava i napora u ispitivanje i istraži-
vanje.

4. Podnositelji zahtjeva koji nisu izabrani ni u jednom razdoblju,
imaju prednost u sljedećim razdobljima, sve dok ne dobiju dozvolu
za proizvodnju.

5. Pri izboru uzima se u obzir potreba povećanja mogućnosti sudje-
lovanja svih država stranaka u djelatnostima u Zoni, te sprečavanja
monopoliziranja tih djelatnosti, neovisno o socijalnom i gospodarskom
sustavu tih država, ili njihovom geografskom položaju, kako bi se
izbjegla diskriminacija bilo koje države ili sustava.

6. Kad god se iskorištava manje rezerviranih područja nego nerezerviranih,
zahtjevi za dozvole za proizvodnju s obzirom na rezervirana
područja imaju prednost.

7. Odluke na koje se odnosi ovaj članak donose se što je brže
moguće nakon isteka svakog razdoblja.

Članak 8.

Rezervacija područja

Svaki zahtjev, osim onih koje podnosi Poduzeće ili bilo koji drugi
subjekt za rezervirana područja, mora se odnositi na područje, koje
ne mora biti jedinstveno i neprekinuto, ali treba biti dovoljno veliko i
da je ocijenjeno komercijalno dovoljno vrijednim tako da omogućava
dva rudarska radilišta. Podnositelj zahtjeva navodi koordinate kojima se
područje dijeli na dva dijela ocijenjena komercijalno jednako vrijednima
i podnosi sve podatke koje je pribavio za oba dijela. Ne dirajući u
ovlaštenja Vlasti prema članku 17. ovoga Priloga, podaci koje treba
podnijeti o polimetalnim grumenima odnose se na kartografsko prika-
zivanje, uzimanje uzoraka, gustoću grumena i na sastav metala u njima.
U roku od 45 dana od primitka tih podataka, Vlast određuje koji će se
dio rezervirati isključivo za djelatnosti od strane Vlasti, preko Poduzeća
ili udruživanjem s državama u razvoju. To određivanje može se odgoditi
za dodatno razdoblje od 45 dana ako Vlast ovlasti jednog neovisnog
stručnjaka da ocijeni jesu li podnijeti svi podaci koji se zahtijevaju
prema ovome članku. Određeno područje postaje rezerviranim podru-
čjem čim se plan rada za nerezervirano područje potvrdi i ugovor
potpiše.

Članak 9.

Djelatnosti u rezerviranim područjima

1. Poduzeće odlučuje hoće li obavljati djelatnosti u svakom od rezer-
viranih područja. Ta se odluka može donijeti u svako doba, osim ako je
Vlast primila priopćenje prema stavku 4.; u tom slučaju Poduzeće
donosi svoju odluku u razumnom roku. Poduzeće može odlučiti da
će iskorištavati takva područja u zajedničkim pothvatima sa zainteresi-
ranom državom ili subjektom.

2. Poduzeće može zaključivati ugovore radi izvođenja jednog dijela
svojih djelatnosti u skladu s člankom 12., Priloga IV. Ono također može
ulaziti u zajedničke pothvate radi obavljanja takvih djelatnosti sa svakim
subjektom koji je podoban za obavljanje djelatnosti u Zoni u skladu sa
stavkom 2.(b), članka 153. Prilikom razmatranja takvih zajedničkih
pohvata, Poduzeće pruža mogućnost državama strankama koje su
države u razvoju i njihovim državljanima da u njima djelotvorno sudje-
luju.

3. Vlast u svojim pravilima, propisima i postupcima može propisati
materijalne i postupovne zahtjeve i uvjete koji se odnose na takve
ugovore i zajedničke pothvate.

4. Svaka država stranka koja je država u razvoju, ili bilo koja fizička
ili pravna osoba za koju ona jamči i koju djelotvorno nadzire ona ili
neka druga država u razvoju koja je kvalificirani podnositelj zahtjeva, ili
bilo koja skupina prije navedenih subjekata, može priopćiti Vlasti da želi
podnijeti plan rada u skladu sa člankom 6. ovoga Priloga za jedno
rezervirano područje. Plan rada se razmatra ako Poduzeće odluči, u
skladu sa stavkom 1., da ne namjerava obavljati djelatnosti u tome
području.

Članak 10.

Povlaštenost i prednost nekih podnositelja zahtjeva

Izvođač radova kojemu je odobren plan rada samo za istraživanje,
prema stavku 4.(c), članka 3. ovoga Priloga, povlašten je i ima prednost
pred drugim podnositeljima zahtjeva za odobrenje plana rada koji se
odnosi na iskorištavanje istoga područja i istih bogatstava. Međutim,
izvođača radova se može lišiti takve povlaštenosti i prednosti ako
njegovo izvođenje plana rada ne zadovoljava.

Članak 11.

Zajednički aranžmani

1. Ugovori mogu predvidjeti zajedničke aranžmane između ugovara-
telja i Vlasti, koja djeluje preko Poduzeća, u obliku zajedničkog pothvata
ili podjele proizvodnje, te bilo koji drugi oblik zajedničkog aranžmana,
koji je na jednak način zaštićen od izmjene, obustavljanja ili raskida kao
i ugovori zaključeni s Vlašću.

2. Ugovaratelji koji zaključe takve zajedničke aranžmane s Podu-
zećem mogu dobiti financijske poticaje predviđene u članku 13.
ovoga Priloga.

3. Partneri u zajedničkom pothvatu s Poduzećem dužni su podmiriti plaćanja propisana člankom 13. ovoga Priloga, razmjerno svojim udjelima u zajedničkom pothvatu, uz uvjet poštovanja financijskih poticaja predviđenih u tome članku.

Članak 12.

Djelatnosti koje obavlja Poduzeće

1. Djelatnosti koje u Zoni obavlja Poduzeće na temelju stavka 2.(a), članka 153. uređene su dijelom XI., te pravilima, propisima i postupcima Vlasti i njezinim relevantnim odlukama.

2. Uz svaki plan rada koji predloži Poduzeće moraju biti priloženi dokazi o njegovim financijskim i tehničkim sposobnostima.

Članak 13.

Financijski uvjeti ugovora

1. Pri donošenju pravila, propisa i postupaka o financijskim uvjetima ugovora između Vlasti i subjekata navedenih u stavku 2.(b), članka 153., a i pri pregovaranju o tim financijskim uvjetima u skladu s dijelom XI. i ovim pravilima, propisima i postupcima, Vlast ima sljedeće ciljeve:

- (a) osigurati Vlasti najveće moguće prihode od komercijalne proizvodnje;
 - (b) privući ulaganja i tehnologiju u istraživanje i iskorištavanje Zone;
 - (c) osigurati jednakost u financijskom tretmanu i podjednake financijske obveze za ugovaratelje;
 - (d) na jedinstvenoj i nediskriminacijskoj osnovi dati poticaje ugovarateljima da bi poduzimali zajedničke aranžmane s Poduzećem i državama u razvoju ili njihovim državljanima, poticati prijenos tehnologije Poduzeću, državama u razvoju i njihovim državljanima i usavršavati osoblje Vlasti i država u razvoju;
 - (e) omogućiti Poduzeću da se osposobi za djelotvorno upuštanje u dubokomorsko rudarstvo istodobno sa subjektima navedenima u stavku 2.(b), članka 153., i
 - (f) osigurati da, kao rezultat financijskih poticaja danih ugovarateljima na temelju stavka 14., prema uvjetima ugovora izmijenjenima u skladu sa člankom 19., ovoga Priloga ili prema odredbama članka 11., ovoga Priloga u odnosu na zajedničke pothvate, ugovaratelji ne budu subvencionirani tako da na umjetan način steknu konkurentsku prednost u odnosu na kopnene proizvođače.
2. Za pokriće upravnih troškova postupka razmatranja zahtjeva za odobrenje planova rada u obliku ugovora naplaćuje se pristojba koja se utvrđuje na iznos od 500 000 USD za jedan zahtjev. Vijeće povremeno preispituje iznos pristojbe kako bi se osiguralo da on pokriva upravne troškove. Ako su takvi upravni troškovi Vlasti pri razmatranju određenoga zahtjeva bili manji od utvrđenoga iznosa, Vlast razliku vraća podnositelju zahtjeva.

3. Ugovaratelj plaća stalnu godišnju pristojbu u iznosu od jednog milijuna USD od dana stupanja ugovora na snagu. Ako je odobreni dan početka komercijalne proizvodnje odgođen zbog zakašnjenja u izdavanju dozvole za proizvodnju, u skladu s člankom 151., stalna godišnja pristojba se ne plaća za odgođeno vrijeme. Od dana početka komercijalne proizvodnje, ugovaratelj plaća ili pristojbu na proizvodnju ili stalnu godišnju pristojbu, ovisno o tome koja je veća.

4. U roku od jedne godine od početka komercijalne proizvodnje, a u skladu sa stavkom 3., ugovaratelj odlučuje hoće li dati svoj financijski doprinos Vlasti tako da:

- (a) plaća samo pristojbu na proizvodnju, ili
 - (b) plaća kombiniranjem pristojbe na proizvodnju s dijelom čistog prihoda.
5. (a) Ako ugovaratelj izabere da daje svoj financijski doprinos Vlasti tako da plaća samo pristojbu na proizvodnju, ona se utvrđuje u postotku tržišne vrijednosti prerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih s ugovorenog područja. Taj se postotak utvrđuje ovako:

- i. od 1. do 10. godine komercijalne proizvodnje 5 posto;
- ii. od 11. godine do kraja komercijalne proizvodnje 12 posto.

(b) Spomenuta tržišna vrijednost dobiva se kao umnožak količine prerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih s ugovorenog područja i prosječne cijene tih metala u određenoj obračunskoj godini, kako je to određeno u stavcima 7. i 8.

6. Ako ugovaratelj izabere da daje svoj financijski doprinos Vlasti tako da plaća kombiniranjem pristojbe na proizvodnju s dijelom čistog prihoda, takvo se plaćanje utvrđuje ovako:

(a) Pristojba na proizvodnju utvrđuje se u postotku tržišne vrijednosti, određene u skladu s podstavkom (b), prerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih iz ugovorenog područja. Taj će postotak biti:

- i. u prvom razdoblju komercijalne proizvodnje 2 posto;
- ii. u drugom razdoblju komercijalne proizvodnje 4 posto.

Ako u drugom razdoblju komercijalne proizvodnje, kako je ono određeno u podstavku (d), dobit od ulaganja u bilo kojoj obračunskoj godini, kako je ona određena u podstavku (m), padne ispod 15 posto zbog plaćanja pristojbe na proizvodnju u visini od 4 posto, pristojba na proizvodnju bit će 2 posto, umjesto 4 posto, u toj obračunskoj godini.

(b) Spomenuta tržišna vrijednost dobiva se kao umnožak količine prerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih s ugovorenog područja i prosječne cijene tih metala u određenoj obračunskoj godini, kako je to određeno u stavcima 7. i 8.

- (c) i. Udio Vlasti u čistom prihodu uzima se od onoga dijela ugovarateljevog čistog prihoda koji potječe od rudarskog iskorištavanja bogatstva na ugovorenom području, a koji se u nastavku ovoga teksta navodi kao čisti prihod od iskorištavanja.

- ii. Udio Vlasti u čistom prihodu od iskorištavanja utvrđuje se u skladu s ovom progresivnom skalom:

Dio čistog prihoda od iskorištavanja	Udio Vlasti	
	Prvo razdoblje komercijalne proizvodnje	Drugo razdoblje komercijalne proizvodnje
Dio koji odgovara dobiti od ulaganja koji je veći od 0 posto, a manji od 10 posto	35 posto	40 posto
Dio koji odgovara dobiti od ulaganja koji je 10 posto ili veći, a manji od 20 posto	42,5 posto	50 posto
Dio koji odgovara dobiti od ulaganja koji je 20 posto ili veći	50 posto	70 posto

- (d) i. Prvo razdoblje komercijalne proizvodnje, spomenuto u podstavcima (a) i (c), počinje u prvoj obračunskoj godini komercijalne proizvodnje, a završava u obračunskoj godini u kojoj su ugovarateljevi razvojni troškovi s kamatama na njihov nenadoknađeni dio potpuno nadoknađeni njegovim gotovinskim viškom, kako slijedi:

U prvoj obračunskoj godini u kojoj su nastali razvojni troškovi, nenadoknađeni razvojni troškovi su jednaki razvojnim troškovima umanjenima za višak gotovine u toj godini. U svakoj sljedećoj obračunskoj godini nenadoknađeni razvojni troškovi su jednaki nenadoknađenim razvojnim troškovima na kraju protekle obračunske godine, zajedno s kamatama na njih prema godišnjoj stopi od 10 posto, uvećano za razvojne troškove nastale u tekućoj obračunskoj godini i umanjeno za ugovarateljev gotovinski višak u tekućoj obračunskoj godini. Obračunska godina u kojoj su nenadoknađeni razvojni troškovi prvi puta jednaki nuli jest obračunska godina u kojoj su ugovarateljevi razvojni troškovi, s kamatama na njihov nenadoknađeni dio, potpuno nadoknađeni njegovim gotovinskim viškom. Ugovarateljev gotovinski višak u svakoj obračunskoj godini jest njegov bruto prihod umanjen za njegove troškove proizvodnje i njegova plaćanja Vlasti na temelju podstavka (c).

- ii. Drugo razdoblje komercijalne proizvodnje počinje u obračunskoj godini koja slijedi nakon završetka prvog razdoblja komercijalne proizvodnje i nastavlja se do prestanka ugovora.

- (e) „Čisti prihod od iskorištavanja” znači umnožak čistog prihoda ugovaratelja i omjera razvojnih troškova u rudarskom sektoru prema ugovarateljevim razvojnim troškovima. Ako se ugovaratelj

bavi rudarstvom, prijevozom polimetalnih grumena i proizvodnjom prvenstveno triju prerađenih metala, tj. kobalta, bakra i nikla, visina čistog prihoda od iskorištavanja ne smije biti manja od 25 posto ugovarateljevog čistog prihoda. Uz uvjet poštovanja podstavka (n), u svim ostalim slučajevima, uključujući one u kojima se ugovaratelj bavi rudarstvom, prijevozom polimetalnih grumena i proizvodnjom prvenstveno četiriju prerađenih metala, tj. kobalta, bakra, mangana i nikla, Vlast može u svojim pravilima, propisima i postupcima odrediti odgovarajuće donje granice, koje u svakom pojedinom slučaju imaju isti odnos kao što granica od 25 posto ima za tri metala.

- (f) „Ugovarateljev čisti prihod” znači ugovarateljev bruto prihod umanjen za njegove troškove poslovanja i nadoknadu razvojnih troškova, kako je navedeno u podstavku (j).

- (g) i. Ako se ugovaratelj bavi rudarstvom, prijevozom polimetalnih grumena i proizvodnjom prerađenih metala, „ugovarateljev bruto prihod” znači bruto primanja od prodaje prerađenih metala i sva druga novčana sredstva koja se razumno mogu pripisati radovima obavljenima na temelju ugovora u skladu s financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

- ii. U svim ostalim slučajevima, osim onih koji su navedeni u podstavcima (g) (i) i (n) iii., „ugovarateljev bruto prihod” znači bruto primanja od prodaje poluprerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih iz ugovorenog područja, i sva druga novčana sredstva koja se razumno mogu pripisati radovima obavljenima na temelju ugovora u skladu s financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

- (h) „Ugovarateljevi razvojni troškovi” znači:

- i. sve izdatke nastale prije početka komercijalne proizvodnje koji se izravno odnose na razvoj proizvodnog potencijala ugovorenog područja i uz to vezanih djelatnosti za obavljanje radova na temelju ugovora u svim slučajevima osim onih koji su naznačeni u podstavku (n), u skladu s općepriznatim računovodstvenim načelima, uključujući, između ostalog, troškove za strojeve, opremu, brodove, tvornice za preradu, gradnju, zgrade, zemlju, putove, ispitivanje i istraživanje ugovorenog područja, znanstveno istraživanje i razvoj, kamate, potrebne zakupe, licence i pristojbe;

i

- ii. izdatke slične onima koji su navedeni gore pod (i), nastale nakon početka komercijalne proizvodnje, te potrebne radi izvršenja plana rada, osim onih koji se pripisuju proizvodnim troškovima.

- (i) Prihodi dobiveni prodajom osnovnih sredstava i tržišna vrijednost onih osnovnih sredstava koja više nisu potrebna za obavljanje

radova na temelju ugovora, a koja nisu prodana, oduzimaju se od ugovarateljevih razvojnih troškova u određenoj obračunskoj godini. Kad ta oduzeta svota prelazi ugovarateljeve razvojne troškove, višak se dodaje ugovarateljevom bruto prihodu.

(j) Ugovarateljevi razvojni troškovi nastali prije početka komercijalne proizvodnje, navedeni u podstavcima (h)(i) i (n)(iv), nadoknađuju se u 10 jednakih godišnjih obroka računajući od dana početka komercijalne proizvodnje. Ugovarateljevi razvojni troškovi koji su nastali nakon početka komercijalne proizvodnje, navedeni u podstavcima (h)(ii) i (n)(iv), nadoknađuju se u 10 ili manje jednakih godišnjih obroka, tako da se osigura njihova potpuna nadoknada do prestanka ugovora.

(k) „Ugovarateljevi troškovi poslovanja” znači sve izdatke nastale nakon početka komercijalne proizvodnje u iskorištavanju proizvodnog potencijala ugovorenog područja i uz to vezanih djelatnosti za obavljanje radova na temelju ugovora, u skladu s općepriznatim računovodstvenim načelima, uključujući, između ostalog, stalnu godišnju pristojbu ili pristojbu na proizvodnju, ovisno o tome koja je veća, troškove za nadnice, plaće i povlastice zaposlenima, materijal, usluge, prijevoz, troškove prerade i marketinga, kamate, komunalne usluge, zaštitu morskog okoliša, režijske troškove i upravne troškove izravno vezane uz obavljanje radova na temelju ugovora i čiste proizvodne gubitke prenesene u buduće ili prošlo razdoblje, kako je u nastavku teksta određeno. Čisti proizvodni gubici mogu se prenijeti u buduće razdoblje, u dvije uzastopne godine, osim u posljednje dvije godine trajanja ugovora, kada se mogu prenijeti u prošlo razdoblje u dvije protekle godine.

(l) Ako se ugovaratelj bavi rudarstvom, prijevozom polimetalnih grumena i proizvodnjom prerađenih i poluprerađenih metala, „razvojni troškovi u sektoru rudarstva” označavaju dio ugovarateljevih razvojnih troškova koji se izravno odnose na rudarsko iskorištavanje bogatstva ugovorenog područja, u skladu s općepriznatim računovodstvenim načelima i s financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti, uključujući, između ostalog, pristojbu za zahtjev, stalnu godišnju pristojbu i, prema prilikama, troškove ispitivanja i istraživanja ugovorenog područja, te dio troškova za znanstveno istraživanje i razvoj.

(m) „Dobit od ulaganja” u svakoj obračunskoj godini znači omjer čistog prihoda od iskorištavanja u toj godini prema razvojnim troškovima u sektoru rudarstva. U svrhe izračunavanja ovoga omjera, razvojni troškovi u sektoru rudarstva uključuju izdatke za novu opremu ili za zamjenu opreme u sektoru rudarstva, umanjene za izvornu cijenu zamijenjene opreme.

(n) Kad se ugovaratelj bavi samo rudarstvom:

i. „čisti prihod od iskorištavanja” znači ukupan ugovarateljev čisti prihod;

ii. „ugovarateljev čisti prihod” određuje se prema podstavku (f);

iii. „ugovarateljev bruto prihod” znači bruto primanja od prodaje polimetalnih grumena i sva druga novčana sredstva koja se razumno mogu pripisati radovima obavljenima na temelju ugovora u skladu s financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti;

iv. „ugovarateljevi razvojni troškovi” znači sve izdatke nastale prije početka komercijalne proizvodnje, kako je to navedeno u podstavku (h)(i), i sve izdatke nastale nakon početka komercijalne proizvodnje, kako je to navedeno u podstavku (h)(ii), koji se izravno odnose na rudarsko iskorištavanje bogatstva na ugovorenom području, u skladu s općepriznatim računovodstvenim načelima;

v. „ugovarateljevi troškovi poslovanja” znači ugovarateljeve troškove poslovanja, kako je to navedeno u podstavku (k), koji se izravno odnose na rudarsko iskorištavanje bogatstva ugovorenog područja, u skladu s općepriznatim računovodstvenim načelima;

vi. „dobit od ulaganja” u svakoj obračunskoj godini znači omjer ugovarateljeva čistog prihoda u toj godini prema ugovarateljevim razvojnim troškovima. Radi izračunavanja toga omjera ugovarateljevi razvojni troškovi uključuju izdatke za novu opremu ili za zamjenu opreme, umanjene za izvornu cijenu zamijenjene opreme.

(o) Troškovi navedeni u podstavcima (h), (k), (l) i (n), glede kamata koje ugovaratelj plaća, dopušteni su u mjeri u kojoj, u svim okolnostima, Vlast ocijeni, u skladu sa stavkom 1., članka 4. ovoga Priloga da su odnos između društvenog kapitala i duga, kao i kamatne stope, razumni, uzimajući u obzir postojeću poslovnu praksu.

(p) Troškovi navedeni u ovome stavku ne obuhvaćaju svote plaćene na ime poreza na dohodak poduzetaca ili slične namete koje država ubire s obzirom na radove ugovaratelja.

7. (a) Izraz „prerađeni metali”, upotrijebljen u stavcima 5. i 6., znači metale u onom njihovom osnovnom obliku u kojemu se njima obično trguje na završnim međunarodnim tržištima. U svrhe ovoga podstavka Vlast u svojim financijskim pravilima, propisima i postupcima određuje relevantno završno međunarodno tržište. Što se tiče metala s kojima se ne trguje na takvim tržištima, izraz „prerađeni metali” znači metale u onom njihovom osnovnom obliku u kojemu se njima obično trguje u okviru uobičajenih transakcija prema načelima neovisnog poduzetništva.

(b) Ako Vlast nije u mogućnosti drukčije odrediti količinu prerađenih metala proizvedenih iz polimetalnih grumena dobivenih s ugovorenog područja iz stavaka 5. (b) i 6.(b), ta se količina određuje na temelju sadržaja metala u grumenima, efikasnosti njihove prerade i drugih relevantnih činitelja, u skladu s pravilima, propisima i postupcima Vlasti i s općepriznatim računovodstvenim načelima.

8. Ako završno međunarodno tržište pruža odgovarajući mehanizam formiranja cijena prerađenih metala, polimetalnih grumena i poluprerađenih metala iz grumena, koristi se prosječna cijena na takvom tržištu. U svim ostalim slučajevima Vlast, nakon savjetovanja s ugovarateljem, određuje pravednu cijenu za te proizvode, u skladu sa stavkom 9.

9. (a) Svi troškovi, izdaci, prihodi i primanja i sva određivanja cijene i vrijednosti, navedeni u ovome članku, rezultat su djelovanja slobodnog tržišta ili promptnih transakcija. Ako njih nema,

nakon savjetovanja s ugovarateljem, Vlast ih određuje tako kao da su rezultat djelovanja slobodnog tržišta ili promptnih transakcija, uzimajući u obzir relevantne transakcije na drugim tržištima.

- (b) Radi osiguranja poštovanja odredaba ovoga stavka i njihove provedbe, Vlast se vodi usvojenim načelima i tumačenjima za promptne transakcije koje su dali Komisija za transnacionalne korporacije Ujedinjenih naroda, Skupina stručnjaka za ugovore o porezima između zemalja u razvoju i razvijenih zemalja i drugi međunarodni organizmi, a u svojim pravilima, propisima i postupcima pobliže određuje jedinstvena i međunarodno prihvatljiva računovodstvena pravila i postupke, te metode kojima će ugovaratelj izabrati neovisne računovođe, prihvatljive za Vlast radi revizije računa u skladu s tim pravilima, propisima i postupcima.

10. Ugovaratelj stavlja na raspolaganje računovođama, u skladu s financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti, financijske podatke potrebne da se utvrdi jesu li odredbe ovoga članka poštovane.

11. Svi troškovi, izdaci, prihodi i primanja, te sve cijene i vrijednosti navedene u ovome članku, određuju se u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima i financijskim pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

12. Plaćanja u korist Vlasti na temelju stavaka 5. i 6. obavljaju se u valutama koje se mogu slobodno koristiti ili u valutama koje se slobodno mogu nabaviti i koje se mogu efektivno koristiti na glavnim deviznim tržištima ili, prema izboru ugovaratelja, u odgovarajućoj količini prerađenih metala prema tržišnoj vrijednosti. Tržišna vrijednost se određuje u skladu sa stavkom 5.(b). Valute koje se mogu slobodno koristiti i valute koje se slobodno mogu nabaviti i koje se mogu efektivno koristiti na glavnim deviznim tržištima određuju se u pravilima, propisima i postupcima Vlasti u skladu s prevladavajućom međunarodnom monetarnom praksom.

13. Sve financijske obveze ugovaratelja prema Vlasti i sve njegove pristojbe, troškovi, izdaci, prihodi i primanja, navedeni u ovome članku, usklađuju se tako da se iskazuju u stalnim utvrđenim razdobljima u odnosu na jednu bazičnu godinu.

14. Uzimajući u obzir preporuke Ekonomsko-planske komisije te Pravne i tehničke komisije, Vlast može usvojiti pravila, propise i postupke u kojima se predviđaju, na jedinstvenoj i nediskriminacijskoj osnovi, poticaji za ugovaratelje radi ostvarivanja ciljeva izloženih u stavku 1.

15. U slučaju spora između Vlasti i ugovaratelja o tumačenju ili primjeni financijskih uvjeta ugovora, svaka stranka može podnijeti spor obvezujućoj trgovačkoj arbitraži, osim ako se obje stranke suglase da spor riješe na drugi način, u skladu sa stavkom 2., članka 188.

Članak 14.

Priopćavanje podataka

1. U skladu s pravilima, propisima i postupcima Vlasti, te modalitetima i uvjetima plana rada, izvođač priopćava Vlasti, u vremenskim razmacima koje ona odredi, sve podatke koji su i potrebni i relevantni

za djelotvorno ostvarivanje ovlaštenja i zadaća glavnih organa Vlasti glede područja obuhvaćenog planom rada.

2. Priopćeni podaci koji se odnose na područje obuhvaćeno planom rada, a za koje se smatra da su industrijsko vlasništvo, mogu se koristiti jedino u svrhe izložene u ovome članku. Podaci koji su potrebni da Vlast izradi pravila, propise i postupke o zaštiti morskog okoliša i o sigurnosti, a nisu podaci o nacrtu opreme, ne smatraju se industrijskim vlasništvom.

3. Podaci koje su Vlasti priopćili ispitivači, podnositelji zahtjeva za zaključivanje ugovora ili ugovaratelji, a za koje se smatra da su industrijsko vlasništvo, Vlast ne smije otkrivati Poduzeću ni bilo komu izvan Vlasti, međutim, podaci o rezerviranim područjima mogu se otkriti Poduzeću. Takve podatke, koje su Poduzeću priopćile spomenute osobe, ono neće otkrivati Vlasti ni bilo komu izvan Vlasti.

Članak 15.

Programi usavršavanja

Ugovaratelj izrađuje praktične programe za usavršavanje osoblja Vlasti i država u razvoju, uključujući sudjelovanje takvog osoblja u svim djelatnostima u Zoni koje su obuhvaćene ugovorom, u skladu sa stavkom 2., članka 144.

Članak 16.

Isključivo pravo istraživanja i iskorištavanja

U skladu s dijelom XI. i svojim pravilima, propisima i postupcima, Vlast dodjeljuje izvođaču radova isključivo pravo istraživanja i iskorištavanja područja obuhvaćenog planom rada glede određene kategorije bogatstva i osigurava da drugi subjekti ne obavljaju radove na istom području za drukčiju vrstu bogatstva na način koji može ometati obavljanje radova izvođača. Izvođaču radova se jamči pravna sigurnost u skladu sa stavkom 6., članka 153.

Članak 17.

Pravila, propisi i postupci Vlasti

1. U skladu sa stavkom 2. (f)(ii), članka 160. i stavkom 2. (o)(ii), članka 162. Vlast usvaja i na jedinstven način primjenjuje pravila, propise i postupke radi ostvarivanja svojih zadaća navedenih u dijelu XI., između ostalog, u sljedećim predmetima:

(a) upravnim postupcima koji se tiču ispitivanja, istraživanja i iskorištavanja u Zoni,

(b) izvođenju radova:

i. veličini područja;

ii. trajanju radova;

- iii. proizvodnim uvjetima, uključujući garancije u skladu sa stavkom 6.(c), članka 4. ovoga Priloga;
- iv. vrsta bogatstava;
- v. odricanju od područja;
- vi. izvješćima o napredovanju radova;
- vii. podnošenju podataka;
- viii. inspekciji i nadgledanju radova;
- ix. sprečavanju ometanja drugih djelatnosti u morskom okolišu;
- x. prijenosu prava i obveza ugovaratelja;
- xi. postupcima za prijenos tehnologije državama u razvoju u skladu sa člankom 144., te za njihovo izravno sudjelovanje;
- xii. rudarskim normama i praksi, uključujući one koje se tiču sigurnosti radova, očuvanja bogatstava i zaštite morskog okoliša;
- xiii. određivanju komercijalne proizvodnje;
- xiv. uvjetima podnositelja zahtjeva.

(c) financijskim predmetima:

- i. uspostavljanju jedinstvenih nediskriminacijskih pravila za određivanje troškova i računovodstvo, te način izbora revizora;
- ii. raspodjeli prihoda od radova;
- iii. poticajima navedenima u članku 13. ovoga Priloga.

(d) ostvarivanju odluka usvojenih na temelju stavka 10., članka 151. i stavka 2.(d), članka 164.

2. Pravila, propisi i postupci o sljedećim predmetima moraju u cijelosti odražavati ove objektivne kriterije:

(a) Veličina područja:

Vlast određuje odgovarajuću veličinu područja za istraživanje, koja mogu biti dvostruko veća od onih za iskorištavanje, kako bi se omogućilo intenzivno istraživanje. Veličina područja se računa tako da se ispune uvjeti iz članka 8. ovoga Priloga koji se odnose na rezervaciju područja i predviđene uvjete proizvodnje, usklađene sa člankom 151. i s uvjetima ugovora, uzimajući u obzir stanje tada dostupne tehnologije za dubokomorsko rudarstvo i relevantne prirodne osobine područja. Područja ne smiju biti ni manja ni veća nego što je potrebno da bi se udovoljilo tim ciljevima.

(b) Trajanje radova:

- i. Ispitivanje nema vremenskog ograničenja,
- ii. Istraživanje bi trebalo trajati dovoljno dugo da omogući temeljito proučavanje određenog područja, projektiranje i izradu rudarske opreme za područje, izradu nacrti i izgradnju malih i srednjih tvornica za prerađivanje rudarskih i prerađivačkih sustava.

iii. Trajanje iskorištavanja bi trebalo ovisiti o gospodarskom vijeku rudarskog projekta, uzimajući u obzir takve činitelje kao što su iscrpljivanje rudnih ležišta, korisni vijek rudarske opreme i sredstava za prerađivanje i komercijalnu isplativost. Iskorištavanje bi trebalo trajati dovoljno dugo da omogući vađenje rude iz područja u komercijalne svrhe i trebalo bi obuhvatiti razumno razdoblje za izgradnju rudarskih i prerađivačkih sustava komercijalnih razmjera, s tim što se u tome razdoblju ne bi trebala zahtijevati komercijalna proizvodnja. Međutim, cjelokupno trajanje iskorištavanja trebalo bi biti i dovoljno kratko, kako bi se Vlasti pružila mogućnost da poboljša modalitete i uvjete plana rada prilikom razmatranja njegovog obnavljanja u skladu s pravilima, propisima i postupcima koje je usvojila nakon odobrenja plana rada.

(c) Proizvodni uvjeti:

Vlast zahtijeva da izvođač radova, dok traje razdoblje istraživanja, povremeno uloži financijska sredstva koja su u razumnom odnosu prema veličini područja obuhvaćenog planom rada i sredstvima koja bi trebao uložiti *bona fide* izvođač radova koji namjerava to područje privesti komercijalnoj proizvodnji u rokovima koje je Vlast utvrdila. Zahtijevana ulaganja ne bi trebala određivati na razini koja bi mogla obeshrabititi buduće izvođače radova koji raspolažu s manje skupom tehnologijom od one koja se najviše koristi. Vlast utvrđuje najduži rok od završetka faze istraživanja i početka faze iskorištavanja do započinjanja komercijalne proizvodnje. Prilikom utvrđivanja toga roka, Vlast bi trebala uzeti u obzir da se izgradnja rudarskih i prerađivačkih sustava velikih razmjera može započeti tek nakon završetka faze istraživanja i početka faze iskorištavanja. Prema tome, prilikom određivanja roka u kojem jedno područje treba privesti komercijalnoj proizvodnji, trebalo bi uzeti u obzir vrijeme potrebno za izgradnju spomenutih sustava nakon završetka faze istraživanja; uz to, treba predvidjeti razumne rokove za neizbježne odgode u planu izgradnje. Nakon što je komercijalna proizvodnja započela, Vlast, u razumnim granicama i uzimajući u obzir sve relevantne činitelje, zahtijeva od izvođača radova da održava komercijalnu proizvodnju u čitavom razdoblju važenja plana rada.

(d) Vrste bogatstava:

Prilikom određivanja vrste bogatstava za koju se može odobriti plan rada, Vlast, između ostalog, pridaje posebnu važnost sljedećem:

- i. da određena bogatstva zahtijevaju upotrebu sličnih rudarskih metoda, i
- ii. da se određena bogatstva mogu istodobno koristiti bez pretjeranog međusobnog ometanja izvođača radova koji koriste različita bogatstva na istom području.

Ništa u ovom podstavku ne sprečava Vlast da odobri plan rada jednom podnositelju zahtjeva, koji se odnosi na više od jedne vrste bogatstava u istom području.

(e) Odricanje od područja:

Izvođač radova ima pravo da se u svako doba, ne snoseći za to nikakve sankcije, odrekne svojih prava, djelomično ili u cjelini, u području obuhvaćenom planom rada.

(f) Zaštita morskog okoliša:

Izradit će se pravila, propisi i postupci radi osiguranja djelotvorne zaštite morskog okoliša od štetnih posljedica koje izravno potječu od djelatnosti u Zoni ili od prerade na brodu neposredno iznad rudnog ležišta ruda koje su izvađene iz toga ležišta, uzimajući u obzir mjeru u kojoj te štetne posljedice mogu biti izravno prouzročene bušenjem, jaružanjem, uzimanjem uzoraka i iskopavanjem, a isto tako odlaganjem, potapanjem i ispuštanjem u morski okoliš sedimenata, otpadaka ili drugih izljeva.

(g) Komercijalna proizvodnja:

Smatra se da je komercijalna proizvodnja započela ako se izvođač upusti u obavljanje radova vađenja velikih razmjera i trajne naravi, koji daju dovoljnu količinu materijala da se jasno pokaže da je glavni cilj proizvodnja velikih razmjera, a ne proizvodnja namijenjena prikupljanju informacija, analizama ili provjeravanju opreme ili postrojenja.

Članak 18.

Sankcije

1. Ugovarateljeva prava na temelju ugovora mogu se obustaviti ili raskinuti samo u ovim slučajevima:

a) ako je ugovaratelj, usprkos opomenama Vlasti, obavljao svoje djelatnosti na način koji je prouzročio tešku, trajnu i namjernu povredu osnovnih uvjeta ugovora, dijela XI. i pravila, propisa i postupaka Vlasti; ili

b) ako ugovaratelj nije postupio u skladu s konačnom i obvezujućom odlukom tijela za rješavanje sporova koja se na njega odnosi.

2. U slučaju bilo koje povrede ugovora koja nije obuhvaćena stavkom 1.(a), ili umjesto obustavljanja ili raskida ugovora prema stavku 1.(a), Vlast može ugovaratelju izreći novčane kazne razmjerne težini povrede.

3. Osim naloga u hitnim slučajevima prema stavku 2.(w), članka 162., Vlast ne može izvršiti odluku koja sadrži novčanu kaznu, obustavljanje ili raskid ugovora prije no što se ugovaratelju dađe razumna prilika da iscrpi sudska sredstva pravne zaštite koja mu stoje na raspolaganju prema odredbama odsjeka 5., dijela XI.

Članak 19.

Izmjena ugovora

1. Ako nastupe, ili je vjerojatno da će nastupiti, okolnosti na temelju kojih bi po mišljenju jedne od stranaka, ugovor postao nepravičnim ili

neizvodivim, ili pod kojima je nemoguće ostvariti ciljeve postavljene u njemu ili u dijelu XI., stranke započinju pregovore radi odgovarajućih izmjena ugovora.

2. Svaki ugovor zaključen u skladu sa stavkom 3., članka 153. može se izmijeniti samo uz suglasnost stranaka.

Članak 20.

Prijenos prava i obveza

Prava i obveze što proistječu iz ugovora mogu se prenijeti samo uz suglasnost Vlasti i u skladu s njezinim pravilima, propisima i postupcima. Vlast neće bez valjanih razloga uskratiti suglasnost za prijenos ako je predloženi primatelj u svakom pogledu kvalificirani podnositelj zahtjeva, preuzima sve obveze ustupitelja i prijenosom ne dobiva plan rada čije bi odobrenje bilo zabranjeno prema stavku 3.(c), članka 6. ovoga Priloga.

Članak 21.

Pravo koje se primjenjuje

1. Pravo koje se primjenjuje na ugovor čine odredbe ugovora, pravila, propisi i postupci Vlasti, dio XI., te druga pravila međunarodnog prava koja nisu u suprotnosti s Konvencijom.

2. Svaka konačna odluka suda ili arbitražnog suda, koji je nadležan na temelju Konvencije, a koja se odnosi na prava i obveze Vlasti i ugovaratelja, izvršna je na području svake države stranke.

3. Nijedna država stranka ne može nametati uvjete ugovaratelju koji nisu u skladu s dijelom XI. Međutim, primijeni li država stranka zakone i druge propise za zaštitu okoliša ili druge zakone i propise na ugovaratelje za koje ona jamči, ili na brodove koji vijore njezinu zastavu, koji su stroži od pravila, propisa i postupaka koje je usvojila Vlast prema stavku 2. (f), članka 17. ovoga Priloga, to se neće smatrati nesuglasnim s dijelom XI.

Članak 22.

Odgovornost

Ugovaratelj je odgovoran za svaku štetu prouzročenu protupravnim činima u obavljanju svojih radova, s time što se uzimaju u obzir čini ili propusti Vlasti koji su toj šteti pridonijeli. Isto tako, Vlast je odgovorna za svaku štetu prouzročenu protupravnim činima u obavljanju svojih ovlaštenja i zadaća, uključujući povrede prema stavku 2., članka 168., s time što se uzimaju u obzir čini ili propusti ugovaratelja koji su toj šteti pridonijeli. U svakom slučaju odgovara se samo za stvarnu štetu.

PRILOG IV.

STATUT PODUZEĆA

Članak 1.

Ciljevi

1. Poduzeće je organ Vlasti koji izravno ostvaruje djelatnosti u Zoni, u skladu sa stavkom 2. (a), članka 153., kao i prijevoz, preradu i marketing ruda dobivenih iz Zone.
2. U ostvarivanju svojih ciljeva i ispunjavanju svojih zadaća, Poduzeće djeluje u skladu s Konvencijom, te s pravilima, propisima i postupcima Vlasti.
3. U korištenju bogatstava Zone prema stavku 1., Poduzeće, uz uvjet poštovanja Konvencije, djeluje u skladu s razumnim komercijalnim načelima.

Članak 2.

Odnos s Vlašću

1. Prema članku 170., Poduzeće djeluje u skladu s općom politikom Skupštine i uputama Vijeća.
2. Uz uvjet poštovanja stavka 1., u svom radu Poduzeće uživa autonomiju.
3. Ništa u ovoj Konvenciji ne čini Poduzeće odgovornim za čine ili obveze Vlasti, kao ni Vlast odgovornom za čine ili obveze Poduzeća.

Članak 3.

Ograničenje odgovornosti

Ne dirajući u stavak 3., članka 11. ovoga Priloga, nijedan član Vlasti ne odgovara za čine i obveze Poduzeća, samo zbog svog članstva.

Članak 4.

Sastav

Poduzeće ima Upravni odbor, generalnog direktora i osoblje potrebno za izvršavanje svojih zadaća.

Članak 5.

Upravni odbor

1. Upravni odbor sastoji se od 15 članova koje bira Skupština u skladu sa stavkom 2.(c), članka 160. Prilikom izbora članova Odbora

s dužnom se pozornošću treba odnositi prema načelu pravične geografske zastupljenosti. Predlažući kandidate za izbor u Odbor, članice Vlasti vode računa o potrebi da se predlažu kandidati najviše stručnosti, osposobljeni u relevantnim strukama, radi osiguranja sposobnosti za rad i uspjeha Poduzeća.

2. Članovi Odbora biraju se na četiri godine i mogu se ponovno birati, s time što se s dužnom pozornošću treba odnositi prema načelu rotacije u članstvu.

3. Članovi Odbora ostaju na dužnosti dok njihovi nasljednici ne budu izabrani. Ako mjesto člana Odbora postane slobodno, Skupština, u skladu sa stavkom 2.(o), članka 160. bira drugog člana, koji završava razdoblje mandata svojega prethodnika.

4. Članovi Odbora djeluju u osobnom svojstvu. U obavljanju svojih zadaća ne traže niti primaju upute od bilo koje vlade ili iz bilo kojega drugog izvora. Članovi Vlasti poštuju neovisnost članova Odbora i suzdržavaju se od svakog pokušaja utjecaja na njih pri obavljanju njihovih dužnosti.

5. Član Odbora prima novčanu naknadu koja mu se isplaćuje iz fondova Poduzeća. Iznos naknade utvrđuje Skupština na preporuku Vijeća.

6. Odbor redovito djeluje u poslovnom sjedištu Poduzeća i sastaje se toliko često koliko poslovi Poduzeća to zahtijevaju.

7. Dvije trećine članova Odbora čine kvorum.

8. Svaki član Odbora ima jedan glas. O svim predmetima koji se nalaze pred Odborom odlučuje se većinom članova Odbora. Ako su interesi nekog člana Odbora vezani uz predmet koji Odbor razmatra, taj će se član suzdržati od glasovanja o tome predmetu.

9. Svaki član Vlasti može od Odbora tražiti informacije o njegovim poslovima koji se posebno tiču toga člana. Odbor nastoji dati takve informacije.

Članak 6.

Ovlaštenja i zadaće Upravnog odbora

Upravni odbor upravlja poslovima Poduzeća. Uz uvjet poštovanja ove Konvencije, Upravni odbor izvršava ovlaštenja

potrebna za ispunjavanje ciljeva Poduzeća, uključujući ovlaštenja:

- (a) da izabere predsjednika među svojim članovima;
- (b) da donese svoj poslovnik;
- (c) da sastavlja i Vijeću podnosi službene pisane planove rada, u skladu sa stavkom 3., članka 153. i stavkom 2. (j), članka 162.;
- (d) da izrađuje planove rada i programe za ostvarivanje djelatnosti navedenih u članku 170.;
- (e) da pripremi i podnese Vijeću zahtjeve za dozvole za proizvodnju u skladu sa stavcima 2. do 7., članka 151.;
- (f) da odobrava pregovore o pribavljanju tehnologije, uključujući pregovore predviđene u stavcima 3. (a), (c) i (d), članka 5., Priloga III. i da odobrava rezultate tih pregovora;
- (g) da utvrđuje načine i uvjete, te odobrava pregovore o zajedničkim pothvatima i drugim oblicima zajedničkih aranžmana navedenima u člancima 9. i 11., Priloga III., te da odobrava rezultate takvih pregovora;
- (h) da preporuči Skupštini koji dio čistog prihoda Poduzeća treba zadržati kao njegovu rezervu u skladu sa stavkom 2.(f), članka 160. i člankom 10. ovoga Priloga;
- (i) da odobrava godišnji proračun Poduzeća;
- (j) da ovlasti nabavu dobara i usluga u skladu sa stavkom 3., članka 12. ovoga Priloga;
- (k) da podnosi godišnje izvješće Vijeću, u skladu sa člankom 9. ovoga Priloga;
- (l) da podnosi Vijeću, radi odobrenja Skupštine, nacрте pravila o organizaciji, upravljanju, postavljanju i otpuštanju osoblja Poduzeća i da donosi propise radi provedbe tih pravila;
- (m) da pozajmljuje financijska sredstva i pruži takva jamstva i druge garancije koje može odrediti u skladu sa stavkom 2., članka 11. ovoga Priloga;
- (n) da se upušta u sudske postupke, da sklapa sporazume, da poduzima transakcije i poduzima bilo koje druge mjere u skladu sa člankom 13. ovoga Priloga; i
- (o) da prenese, uz uvjet odobrenja Vijeća, na generalnog direktora i svoje odbore sva ovlaštenja koja nisu diskrecijske naravi.

Članak 7.

Generalni direktor i osoblje

1. Skupština bira generalnog direktora Poduzeća na temelju preporuke Vijeća, među kandidatima koje je predložio Upravni odbor; on ne smije biti član Odbora. Generalni direktor se bira za određeno razdoblje, koje ne može biti duže od pet godina i može se ponovno birati za daljnja razdoblja.

2. Generalni direktor pravni je zastupnik i izvršni šef Poduzeća, te je izravno odgovoran Upravnom odboru za vođenje poslova Poduzeća. Odgovoran je za organizaciju, upravljanje, postavljanje i otpuštanje osoblja, u skladu s pravilima i propisima spomenutima u podstavku (l), članka 6. ovoga Priloga. On sudjeluje, bez prava glasa, na sjednicama Odbora te može sudjelovati, bez prava glasa, na sjednicama Skupštine i Vijeća, kad ti organi razmatraju predmete koji se tiču Poduzeća.

3. Prilikom odabiranja i zapošljavanja osoblja, te određivanja uvjeta njihove službe, temeljna je briga osigurati najviši stupanj djelotvornosti i tehničke stručnosti. Uz udovoljavanje tim uvjetima, treba pokloniti dužnu pozornost važnosti izbora osoblja na pravičnoj geografskoj osnovi.

4. U obavljanju svojih zadaća, generalni direktor i osoblje ne traže niti primaju upute od bilo koje vlade ili iz bilo kojeg drugog izvora izvan Poduzeća. Oni se suzdržavaju od svih radnji koje su nespojive s njihovim položajem međunarodnih službenika Poduzeća, odgovornih jedino Poduzeću. Svaka država stranka se obvezuje da će poštovati isključivo međunarodni značaj zadaća generalnog direktora i osoblja, te da neće pokušavati na njih utjecati pri obavljanju njihovih dužnosti.

5. Obveze navedene u stavku 2., članka 168. primjenjuju se i na osoblje Poduzeća.

Članak 8.

Smještaj

Poslovno sjedište Poduzeća je u sjedištu Vlasti. Poduzeće može osnovati i druge urede i uređaje na području bilo koje države stranke, uz pristanak te države stranke.

Članak 9.

Izvješće i financijski iskazi

1. Najkasnije tri mjeseca nakon završetka svake financijske godine Poduzeće podnosi Vijeću na razmatranje godišnje izvješće, koje sadrži iskaz o obračunu koji je bio podvrgnut reviziji, a u odgovarajućim vremenskim razmacima dostavlja Vijeću sažeti iskaz o svome financijskom položaju i iskaz o stanju dobitaka i gubitaka koji pokazuju rezultate poslovanja Poduzeća.

2. Poduzeće objavljuje svoje godišnje izvješće i druga izvješća koja smatra potrebnim objaviti.

3. Sva izvješća i financijski iskazi, navedeni u ovome članku, dostavljaju se članovima Vlasti.

Članak 10.

Raspodjela čistog prihoda

1. Uz uvjet poštovanja stavka 3., Poduzeće plaća Vlasti svote predviđene u članku 13., Priloga III., ili daje njihov ekvivalent.

2. Na temelju preporuke Upravnog odbora, Skupština određuje koji će se dio čistog prihoda Poduzeća zadržati kao rezerva Poduzeća. Ostatak se prenosi Vlasti.

3. U početnom razdoblju potrebnome da se Poduzeće osamostali, a koje ne može biti duže od 10 godina od početka njegove komercijalne proizvodnje, Skupština oslobađa Poduzeće od plaćanja iz stavka 1. i ostavlja mu sav čisti prihod za njegovu rezervu.

Članak 11.

Financije

1. Financijska sredstva Poduzeća obuhvaćaju:

(a) svote primljene od Vlasti u skladu sa stavkom 2.(b), članka 173.;

(b) dobrovoljne doprinose država stranaka radi financiranja djelatnosti Poduzeća;

(c) svote koje je Poduzeće pozajmilo u skladu sa stavcima 2. i 3.;

(d) prihod Poduzeća od njegovog poslovanja;

(e) ostala financijska sredstva stavljena na raspolaganje Poduzeću radi njegovog osposobljavanja za započinjanje poslovanja što je prije moguće i za ostvarivanje njegovih zadaća.

2. (a) Poduzeće je ovlašteno pozajmljivati financijska sredstva i pružati jamstva i druge garancije onako kako ono odredi. Prije negoli pristupi javnoj prodaji svojih obveznica na financijskim tržištima ili u valuti neke države stranke, Poduzeće mora dobiti suglasnost te države stranke. Ukupni iznos zajmova odobrava Vijeće na temelju preporuke Upravnog odbora.

(b) Države stranke ulažu svaki razumni napor da podupru zahtjev Poduzeća za zajmove na financijskim tržištima ili od međunarodnih financijskih ustanova.

3. (a) Poduzeće dobiva financijska sredstva potrebna za istraživanje i iskorištavanje jednog rudnog ležišta, te za prijevoz, preradu i marketing ruda otuda dobivenih, kao i nikla, bakra, kobalta i mangana koje proizvede iz tih ruda, kao i za pokriće svojih početnih upravnih troškova. Iznose navedenih sredstava, kao i kriterije i činitelje njihova prilagođavanja, Pripremna komisija uključuje u nacrt pravila, propisa i postupaka Vlasti.

(b) Sve države stranke stavljaju na raspolaganje Poduzeću iznos jednak polovini visine financijskih sredstava navedenih u podstavku (a), dugoročnim, beskatnatnim zajmovima, u skladu sa skalom razreza doprinosa redovnom proračunu Ujedinjenih naroda koja je na snazi u vrijeme kad se daju ti doprinosi, pri čemu treba izvršiti prilagođavanja kako bi se uzele u obzir države koje nisu članice Ujedinjenih naroda. Za drugu polovinu financijskih sredstava, koja Poduzeće pozajmljuje, sve države stranke jamče prema istoj skali.

(c) Ako je zbroj iznosa financijskih doprinosa država stranaka manji od financijskih sredstava koje Poduzeće treba dobiti prema podstavku (a), Skupština, na svojem prvom zasjedanju, razmatra veličinu manjka i konsenzusom donosi mjere za pokrivanje manjka, uzimajući u obzir obveze država stranaka na temelju podstavaka (a) i (b) i preporuke Pripremne komisije.

(d) i. U roku od 60 dana od stupanja na snagu Konvencije ili 30 dana od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupu, prema tome što bude kasnije, svaka država stranka polaže kod Poduzeća neopozivu, neprenosivu i beskatnatnu vlastitu mjenicu na iznos koji odgovara udjelu te države stranke u beskatnatnom zajmu predviđenom u podstavku (b).

ii. Što je prije moguće nakon stupanja na snagu Konvencije, a zatim u godišnjim ili drugim prikladnim vremenskim razmacima, Upravni odbor priprema raspored, prema veličini i vremenu, svojih potreba za financijskim sredstvima za podmirenje svojih upravnih troškova i za ostvarivanje djelatnosti Poduzeća iz članka 170. i iz članka 12. ovoga Priloga.

iii. Poduzeće zatim, preko Vlasti, obavještava države stranke o njihovim udjelima u financijskim sredstvima u skladu s podstavkom (b), koji su potrebni za takve troškove. Poduzeće unovčuje one iznose iz vlastitih mjenica koji su potrebni za podmirenje troškova navedenih u rasporedu koji se tiče beskatnatnih zajmova.

iv. Nakon što su primile spomenutu obavijest, države stranke stavljaju na raspolaganje svoje udjele u jamstvu za dug Poduzeća u skladu s podstavkom (b).

(e) i. Ako Poduzeće zatraži, države stranke mogu dati dodatna jamstva uz ona koja je dala u skladu sa skalom navedenom u podstavku (b).

ii. Umjesto jamstva duga, država stranka može dati Poduzeću dobrovoljni doprinos u iznosu koji je jednak dijelu dugova za koji bi inače bila obvezana jamčiti.

(f) Vraćanje zajmova s kamatama ima prednost pred vraćanjem beskatnatnih zajmova. Beskatnatni zajmovi se vraćaju po rasporedu koji donosi Skupština na temelju preporuke Vijeća i savjeta Upravnog odbora. Prilikom izvršenja te zadaće, Odbor se rukovodi relevantnim odredbama pravila, propisa i postupaka Vlasti, što uzimaju u obzir temeljnu potrebu da se osigura djelotvoran rad Poduzeća i, posebno, da se osigura njegova financijska neovisnost.

(g) Financijska sredstva koja se stavljaju Poduzeću na raspolaganje moraju biti u valutama koje se mogu slobodno koristiti ili u valutama koje se slobodno mogu nabaviti i koje se mogu efektivno koristiti na glavnim deviznim tržištima. Te se valute određuju u pravilima, propisima i postupcima Vlasti u skladu s

prevladavajućom međunarodnom monetarnom praksom. Osim u slučaju stavka 2., nijedna država stranka ne smije održavati ni nametati ograničenja Poduzeću glede držanja, upotrebe ili razmjene tih financijskih sredstava.

- (h) „Jamstvo duga” znači obećanje jedne države stranke vjerovnicima Poduzeća da će platiti, u skladu s odgovarajućom skalom, srazmjerni dio financijskih obveza Poduzeća pokrivenih jamstvom, nakon opomene vjerovnika državi stranci o propustu Poduzeća da isplati te obveze. Postupci za plaćanje tih obveza moraju biti u skladu s pravilima, propisima i postupcima Vlasti.

4. Financijska sredstva, aktiva i troškovi Poduzeća vode se odvojeno od onih koji pripadaju Vlasti. Ovaj članak ne priječi Poduzeće da se sporazumijeva s Vlašću o uređajima, osoblju i službama, te o aranžmanima radi naknade upravnih troškova koje jedno od njih plati u ime drugoga.

5. Dokumenti, knjige i računi Poduzeća, uključujući njegove godišnje financijske iskaze, podvrgavaju se godišnjoj reviziji koju obavlja neovisan revizor imenovan od Vijeća.

Članak 12.

Poslovi

1. Poduzeće predlaže Vijeću projekte za ostvarenje djelatnosti u skladu sa člankom 170. Ti prijedlozi uključuju službeni pisani plan rada za djelatnosti u Zoni u skladu sa stavkom 3., članka 153. i sve druge informacije i podatke koji s vremena na vrijeme mogu biti potrebni radi ocjene koju daje Pravna i tehnička komisija i odobrenja Vijeća.

2. Po odobrenju Vijeća, Poduzeće ostvaruje projekt na temelju službenog pisanog plana rada iz stavka 1.

3. (a) Ako Poduzeće ne raspolaže dobrima i uslugama potrebnima za svoje poslove, ono ih može nabaviti. U tu svrhu ono poziva na licitaciju i sklapa ugovore s ponuđačima koji nude najpovoljniju kombinaciju kvalitete, cijene i roka isporuke.

(b) Ako ima više od jedne ponude u kojima se nudi takva kombinacija, ugovor se sklapa:

- i. u skladu s načelom nediskriminacije zbog političkih ili drugih razloga koji su bez značenja za brižljivo i djelotvorno obavljanje poslova, i
- ii. u skladu sa smjernicama koje je Vijeće potvrdilo o preferencijama koje treba dati dobrima i uslugama koje potječu iz država u razvoju, posebno onima među njima koje su neobalne države i države u nepovoljnom geografskom položaju.

(c) Upravni odbor može donijeti pravila kojima se utvrđuju posebne okolnosti u kojima se, u interesu Poduzeća, može izostaviti poziv na licitaciju.

4. Poduzeće ima pravo vlasništva nad svim izvađenim rudama i iz njih prerađenim tvarima koje je ono proizvelo.

5. Poduzeće prodaje svoje proizvode na nediskriminacijskoj osnovi. Ono ne daje nekomercijalne popuste.

6. Ne dirajući ni u koje opće ili posebno ovlaštenje Poduzeća na temelju neke druge odredbe Konvencije, ono ima takva uzgredna ovlaštenja koja su potrebna u vezi s njegovim poslovanjem.

7. Poduzeće se ne miješa u političke poslove nijedne države stranke, niti smije na njegove odluke utjecati politički sustav zainteresirane države stranke. Za njegove su odluke jedino važni komercijalni razlozi i oni se nepristrano procjenjuju radi ostvarivanja ciljeva iz članka 1. ovoga Priloga.

Članak 13.

Pravni položaj, povlastice i imuniteti

1. Da bi Poduzeće bilo u stanju obavljati svoje zadaće, priznaju mu se na područjima država stranaka pravni položaj, povlastice i imuniteti navedeni u ovome članku. Radi ostvarivanja toga načela, Poduzeće i države stranke mogu, kad god je to potrebno, zaključivati posebne sporazume.

2. Poduzeće ima takvu pravnu sposobnost koja je potrebna za obavljanje njegovih zadaća i ispunjavanje njegovih ciljeva, a posebno sposobnost:

(a) da zaključuje ugovore, zajedničke aranžmane ili druge aranžmane, uključujući sporazume s državama i međunarodnim organizacijama;

(b) da stječe, daje u zakup, posjeduje i raspolaže nepokretnom i pokretnom imovinom;

(c) da bude stranka u pravnim postupcima.

3. (a) Tužbe protiv Poduzeća mogu se podnijeti samo nadležnom sudu na području države stranke:

i. u kojoj Poduzeće ima ured ili uređaj,

ii. u kojoj Poduzeće ima imenovanog zastupnika za primanje sudskih podnesaka ili obavijesti,

iii. u kojoj je Poduzeće zaključilo ugovor o dobrima ili uslugama,

iv. u kojoj je Poduzeće izdalo vrijednosne papire, ili

v. u kojoj se Poduzeće na drugi način uključilo u komercijalnu djelatnost.

(b) Imovina i aktiva Poduzeća, gdje god se nalazile i u čijem god posjedu bile, izuzete su od svih oblika zapljene ili drugih putova ovrhe prije donošenja konačne presude protiv Poduzeća.

4. (a) Imovina i aktiva Poduzeća, gdje god se nalazile i u čijem god posjedu bile, izuzete su od rekvizicije, konfiskacije, izvlaštenja ili bilo kojega drugog oblika oduzimanja putem izvršnih ili zakonodavnih mjera.
- (b) Imovina i aktiva Poduzeća, gdje god se nalazile i u čijem god posjedu bile, oslobođene su diskriminirajućih ograničenja, uređenja, nadzora i moratorija bilo koje vrste.
- (c) Poduzeće i njegovo osoblje poštuju zakone i druge propise svake države ili područja u kojima Poduzeće, ili njegovo osoblje, obavljaju poslove ili djeluju na bilo koji drugi način.
- (d) Države stranke osiguravaju da Poduzeće uživa sva prava, povlastice i imunitete koje one priznaju subjektima koji obavljaju komercijalne djelatnosti na njihovim područjima. Ta prava, povlastice i imuniteti priznati Poduzeću, ne smiju biti nepovoljniji od onih koja se priznaju subjektima koji se bave sličnim komercijalnim djelatnostima. Ako države stranke priznaju posebne povlastice državama u razvoju ili njihovim gospodarskim subjektima, Poduzeće uživa iste takve povlastice na sličnoj preferencijalnoj osnovi.
- (e) Države stranke mogu dati posebne poticaje, prava, povlastice i imunitete Poduzeću, a da ne moraju takve poticaje, prava, povlastice ili imunitete dati i drugim gospodarskim subjektima.
5. Poduzeće pregovara sa zemljama domaćinima u kojima se nalaze njegovi uredi i uređaji, radi oslobođenja od neposrednih i posrednih poreza.
6. Svaka država stranka poduzima potrebne mjere da načela izložena u ovome Prilogu provede putem svoga zakonodavstva i obavještava Poduzeće o posebnim mjerama koje je poduzela.
7. Poduzeće se može odreći, u onoj mjeri i pod onim uvjetima o kojima samo odluči, bilo kojega privilegija i imuniteta koji su mu priznati na temelju ovoga članka ili na temelju posebnih sporazuma spomenutih u stavku 1.
-

PRILOG V.

MIRENJE

Odsjek 1.

POSTUPAK MIRENJA U SKLADU S ODSJEKOM 1. DIJELA XV.

Članak 1.

Pokretanje postupka

Ako su se stranke spora, u skladu sa člankom 284., sporazumjele da ga podvrgnu mirenju prema postupku predviđenom u ovome odsjeku, svaka stranka toga spora može postupak pokrenuti pisanim priopćenjem upućenim drugoj stranci ili drugim strankama spora.

Članak 2.

Popis miritelja

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda sastavlja i vodi popis miritelja. Svaka država stranka ima pravo odrediti četiri miritelja, koji uživaju najviši ugled zbog svoje nepristranosti, stručnosti i poštenja. Imena tako određenih osoba upisuju se u popis miritelja. Ako bilo kada na tako sastavljenom popisu bude manje od četiri miritelja koje je odredila jedna država stranka, ta država može odrediti dodatne miritelje na koje ima pravo. Ime miritelja ostaje na popisu dok ga ne opozove država stranka koja ga je odredila, s time što će taj miritelj nastaviti djelovati u svakoj komisiji za mirenje u koju je bio imenovan, do okončanja postupka pred tom komisijom.

Članak 3.

Konstituiranje komisije za mirenje

Komisija za mirenje, osim ako se stranke drukčije sporazume, konstitui se na ovaj način:

(a) Uz rezervu točke (g), komisija za mirenje sastoji se od pet članova.

(b) Stranka koja pokreće postupak imenuje dva miritelja, koji se prvenstveno biraju s popisa spomenutog u članku 2. ovoga Priloga, a od kojih jedan može biti njezin državljanin, osim ako se stranke drukčije sporazume. Imenovanja se unose u priopćenje spomenuto u članku 1. ovoga Priloga.

(c) Druga stranka spora imenuje dva miritelja na način izložen u točki (b) u roku od 21 dana od primitka priopćenja spomenutoga u članku 1. ovoga Priloga. Ako se imenovanja ne obave u tom roku, stranka koja je pokrenula postupak može tijekom jednog tjedna nakon proteka toga roka okončati postupak priopćenjem drugoj stranci ili zahtijevati da glavni tajnik Ujedinjenih naroda postupi u skladu s točkom (e).

(d) U roku od 30 dana od imenovanja svih četiriju miritelja, oni imenuju petog miritelja, kojega biraju s popisa spomenutog u članku 2. ovoga Priloga; taj će miritelj biti predsjednik. Ako se imenovanje ne obavi u tome roku, bilo koja od stranaka može tijekom jednog tjedna nakon proteka toga roka zahtijevati da glavni tajnik Ujedinjenih naroda postupi u skladu s točkom (e).

(e) U roku od 30 dana od primitka zahtjeva na temelju točke (c) ili (d), glavni tajnik Ujedinjenih naroda, savjetujući se sa strankama spora, obaviti će potrebna imenovanja s popisa spomenutog u članku 2. ovoga Priloga.

(f) Sva slobodna mjesta popunjavaju se na način propisan za prvo imenovanje.

(g) Dvije stranke ili više stranaka koje sporazumno utvrde da imaju isti interes zajednički imenuju dva miritelja. Ako dvije ili više stranaka imaju odvojene interese ili postoji neslaganje o tome imaju li isti interes, one odvojeno imenuju miritelje.

(h) U sporovima u kojima su uključene više od dvije stranke s odvojenim interesima, ili ako postoji neslaganje o tome imaju li isti interes, stranke primjenjuju točke (a) do (f), koliko je to najviše moguće.

Članak 4.

Postupak

Osim ako se stranke drukčije sporazume, komisija za mirenje sama određuje svoj postupak. Komisija može, uz pristanak stranaka spora, pozvati svaku državu stranku da joj usmeno ili pismeno izloži svoja gledišta. Odluke u pitanjima postupka, svoje izvješće i preporuke, komisija donosi većinom svojih članova.

Članak 5.

Prijateljsko rješenje

Komisija može strankama skrenuti pozornost na sve mjere koje bi mogle olakšati prijateljsko rješenje spora.

Članak 6.

Zadaće komisije

Komisija sasluša stranke, ispituje njihove zahtjeve i prigovore, i daje prijedloge strankama radi postizanja prijateljskog rješenja spora.

Članak 7.

Izvješće

1. Komisija podnosi izvješće u roku od 12 mjeseci od svoga konstituiranja. Njezino izvješće sadrži svaki postignuti sporazum, a ako sporazum nije postignut, njezine zaključke o svim činjeničnim i pravnim pitanjima relevantnima za predmet spora i preporuke koje komisija smatra odgovarajućima za prijateljsko rješenje. Izvješće se polaže kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, koji ga odmah prenosi strankama spora.

2. Izvješće komisije, uključujući njezine zaključke ili preporuke, ne obvezuje stranke.

Članak 8.

Okončanje postupka

Postupak mirenja je okončan kada je postignuto rješenje spora, kada su stranke prihvatile ili je jedna stranka odbacila preporuke iz izvješća pisanim priopćenjem upućenim glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, ili kada je protekao rok od tri mjeseca od dana prijenosa izvješća strankama.

Članak 9.

Novčane naknade i troškovi

Novčane naknade i troškove komisije snose stranke spora.

Članak 10.

Pravo stranaka da izmijene postupak

Stranke spora mogu sporazumom, primjenjivim jedino na taj spor, izmijeniti bilo koju odredbu ovoga Priloga.

Odsjek 2.

OBVEZATNO PODVRGAVANJE POSTUPKU MIRENJA U SKLADU S ODSJEKOM 3. DIJELA XV.

Članak 11.

Pokretanje postupka

1. Svaka stranka spora koji se, u skladu s odsjekom 3., dijela XV., može podvrći mirenju na temelju ovoga odsjeka, može postupak pokrenuti pisanim priopćenjem upućenim drugoj stranci ili drugim strankama spora.

2. Svaka stranka spora, obaviještena na temelju stavka 1., obvezna je podvrgnuti se tome postupku.

Članak 12.

Propust odgovora ili odbijanje podvrgavanja postupku mirenja

Propust jedne stranke ili stranaka spora da odgovore na priopćenje o pokretanju postupka ili odbijanje podvrgavanja tome postupku nisu prepreka postupku.

Članak 13.

Nadležnost

O neslaganju glede nadležnosti komisije za mirenje koja djeluje na temelju ovog odsjeka, odlučuje ta komisija.

Članak 14.

Primjena odsjeka 1.

Članci 2. do 10., odsjeka 1. ovoga Priloga primjenjuju se uz rezervu ovoga odsjeka.

PRILOG VI.

STATUT MEĐUNARODNOG SUDA ZA PRAVO MORA

Članak 1.

Opće odredbe

1. Međunarodni sud za pravo mora konstituira se i djeluje prema odredbama Konvencije i ovoga Statuta.
2. Sjedište Suda je u Slobodnom i hanzeatskom gradu Hamburgu, u Saveznoj Republici Njemačkoj.
3. Sud može zasjedati i obavljati svoje zadaće negdje drugdje, kada god to smatra poželjnim.
4. Podnošenje nekoga spora Sudu uređuje se odredbama dijelova XI. i XV.

Odsjek 1.

USTROJSTVO SUDA

Članak 2.

Sastav

1. Sud se sastoji od 21 neovisnog člana, izabranih između osoba koje uživaju najviši ugled zbog svoje nepristranosti i poštenja te priznate stručnosti u području prava mora.
2. U Sudu kao cjelini moraju biti predstavljeni najvažniji pravni sustavi svijeta te osigurana pravična geografska zastupljenost.

Članak 3.

Članovi Suda

1. U Sudu ne može biti više od jednog državljanina iste države. Osoba koja bi se s obzirom na članstvo u Sudu mogla smatrati državljaninom više država, smatrat će se državljaninom one države u kojoj obično ostvaruje svoja građanska i politička prava.
2. Najmanje tri člana bit će iz svake geografske skupine koju je odredila Opća skupština Ujedinjenih naroda.

Članak 4.

Kandidiranje i izbori

1. Svaka država stranka može predložiti najviše dvije osobe koje ispunjavaju uvjete propisane u članku 2. ovoga Priloga. Članovi Suda biraju se s popisa tako predloženih osoba.

2. Najmanje tri mjeseca prije dana izbora, glavni tajnik Ujedinjenih naroda prilikom prvog izbora, a tajnik Suda prilikom sljedećih izbora, pismeno poziva države stranke da u roku od dva mjeseca dostave svoje prijedloge za članove Suda. Glavni tajnik, odnosno tajnik Suda sastavlja abecednim redom popis svih tako predloženih osoba, s naznakom država stranaka koje su ih predložile, i dostavlja ga državama strankama prije sedmog dana posljednjeg mjeseca prije dana svakog izbora.

3. Prvi izbor provodi se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Konvencije.

4. Članovi Suda biraju se tajnim glasovanjem. Izbori se provode na sastanku država stranaka koji saziva glavni tajnik Ujedinjenih naroda prilikom prvog izbora, a na sljedećim izborima prema postupku o kojemu se sporazume države stranke. Na tom sastanku dvije trećine država stranaka čine kvorum. Osobe izabrane u Sud bit će oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova i dvotrećinsku većinu država stranaka koje su nazočne i glasuju, pod uvjetom da takva većina obuhvaća većinu država stranaka.

Članak 5.

Trajanje mandata

1. Članovi Suda biraju se na devet godina i mogu se ponovno birati; međutim, što se tiče članova izabranih na prvom izboru, mandat sedmorice članova istječe krajem treće godine, a mandat druge sedmorice članova istječe krajem šeste godine.
2. Članovi Suda kojih mandat istječe na kraju spomenutih početnih razdoblja od tri i šest godina određuju se ždrijebom što ga vuče glavni tajnik Ujedinjenih naroda neposredno po završetku prvog izbora.
3. Članovi Suda ostaju na dužnosti dok njihova mjesta ne budu popunjena. Oni i nakon te zamjene nastavljaju rješavanje predmeta započeto prije njihove zamjene.
4. Ako koji član Suda podnese ostavku, ona se pismeno upućuje predsjedniku Suda. Primitkom pisma ostavke mjesto se ispraznjuje.

Članak 6.

Slobodna mjesta

1. Slobodna se mjesta popunjavaju na način propisan za prvi izbor, uz rezervu ove odredbe: tajnik Suda pristupa slanju poziva propisanih u članku 4. ovoga Priloga u roku od mjesec dana pošto se isprazni mjesto, a dan izbora određuje predsjednik Suda nakon savjetovanja s državama strankama.

2. Član Suda izabran na mjesto člana kojemu mandat nije istekao završava razdoblje mandata svojega prethodnika.

Članak 7.

Nespojive djelatnosti

1. Članovi Suda ne mogu obavljati nikakve političke ili upravne funkcije, ne mogu se aktivno vezivati uz bilo koju djelatnost nekog poduzeća koje se bavi istraživanjem ili iskorištavanjem bogatstva mora ili morskog dna, ili nekom drugom komercijalnom upotrebom mora ili morskog dna, niti smije u njima imati financijskog interesa.

2. Članovi Suda ne mogu ni u kojem predmetu djelovati kao agenti, savjetnici ili odvjetnici.

3. U slučaju sumnje o tim pitanjima odlučuje se većinom ostalih članova Suda koji su nazočni.

Članak 8.

Uvjeti koji se odnose na sudjelovanje članova u određenom predmetu

1. Članovi Suda ne mogu sudjelovati u rješavanju nijednoga predmeta u kome su prije sudjelovali kao agenti, savjetnici ili odvjetnici jedne od stranaka, kao članovi nacionalnog ili međunarodnog suda ili arbitražnog suda ili u bilo kojem drugom svojstvu.

2. Ako član Suda zbog nekoga posebnog razloga smatra da ne treba sudjelovati kod suđenja određenoga predmeta, on o tome obavještava predsjednika Suda.

3. Ako predsjednik smatra da koji član Suda ne treba zbog nekoga posebnog razloga sudjelovati u određenom predmetu, on ga o tome obavještava.

4. U slučaju sumnje o tim pitanjima, odlučuje se većinom ostalih članova Suda koji su nazočni.

Članak 9.

Posljedica činjenice da je član Suda prestao ispunjavati tražene uvjete

Ako je član Suda, po jednoglasnom mišljenju ostalih članova, prestao ispunjavati tražene uvjete, predsjednik Suda objavljuje da je mjesto slobodno.

Članak 10.

Povlastice i imuniteti

Članovi Suda uživaju u obavljanju svoje službe diplomatske povlastice i imunitete.

Članak 11.

Svečana izjava članova

Prije stupanja u službu daje svaki član Suda, u javnoj sjednici svečanu izjavu da će svoje dužnosti obavljati nepristrano i savjesno.

Članak 12.

Predsjednik, potpredsjednik i tajnik

1. Sud bira svoga predsjednika i potpredsjednika na tri godine; oni se mogu ponovno birati.

2. Sud imenuje svoga tajnika i može se pobrinuti za imenovanje drugih potrebnih službenika.

3. Predsjednik i tajnik borave u sjedištu Suda.

Članak 13.

Kvorum

1. Svi raspoloživi članovi Suda zasjedaju; kvorum od 11 izabranih članova potreban je za konstituiranje Suda.

2. Vodeći računa o članku 17. ovoga Priloga i potrebi osiguranja uspješnog djelovanja vijeća predviđenih u člancima 14. i 15. ovoga Priloga, Sud odlučuje koji su članovi raspoloživi da budu u sastavu Suda radi razmatranja nekoga određenog spora.

3. O svim sporovima i zahtjevima podnesenima Sudu raspravlja i odlučuje Sud, osim kada se primjenjuje članak 14. ovoga Priloga ili kada stranke zahtijevaju primjenu članka 15. ovoga Priloga.

Članak 14.

Vijeće za sporove o morskom dnu

Ustanovljuje se Vijeće za sporove o morskom dnu u skladu s odredbama odsjeka 4. ovoga Priloga. Njegova nadležnost, ovlaštenja i zadaće određeni su u odsjeku 5., dijela XI.

Članak 15.

Posebna vijeća

1. Sud može ustanoviti takva vijeća, sastavljena od najmanje tri svoja izabrana člana, kakva smatra potrebnima za rješavanje određenih vrsta sporova.

2. Sud ustanovljava vijeće za rješavanje određenoga spora koji mu je podnesen, ako to stranke zatraže. Sastav takvoga vijeća određuje Sud uz privolu stranaka.

3. Da bi se posao brzo obavljao, Sud sastavlja svake godine vijeće od pet svojih izabranih članova, koje rješava kratkim postupkom. Dva člana zamjenika određuju se za zamjenjivanje članova koji ne bi mogli sudjelovati u određenom postupku.

4. Vijeća predviđena ovim člankom rješavaju ako to zahtijevaju stranke.

5. Presuda što ju izrekne jedno od vijeća predviđenih u ovome članku i u članku 14. ovoga Priloga vrijedi kao da ju je izrekao sam Sud.

Članak 16.

Poslovnik Suda

Sud određuje poslovníkom način na koji obavlja svoju djelatnost. On osobito propisuje svoj postupak.

Članak 17.

Državljanstvo članova

1. Članovi Suda državljani svake od stranaka spora zadržavaju pravo sudjelovati u svojstvu članova Suda.

2. Ako Sud, kada raspravlja o nekom sporu, ima u svom zboru člana državljanina jedne od stranaka, svaka druga stranka može imenovati jednu osobu koja će sudjelovati u svojstvu člana Suda.

3. Ako Sud, kada raspravlja o nekom sporu, nema u svom zboru nijednog člana državljanina stranaka, svaka od tih stranaka može imenovati jednu osobu koja će sudjelovati u svojstvu člana Suda.

4. Ovaj se članak primjenjuje na vijeća koja se spominju u člancima 14. i 15. ovoga Priloga. U takvim slučajevima predsjednik će, savjetujući se sa strankama, zamoliti određene članove Suda, koji su u sastavu vijeća da, u broju koji je potreban, ustupe svoje mjesto članovima Suda državljanima zainteresiranih stranaka, a ako tih nema ili su spriječeni, onda onim članovima koje napose naznače stranke.

5. Ako više stranaka imaju isti interes, one se računaju, što se tiče primjene prethodnih odredaba, samo kao jedna stranka. U slučaju sumnje odlučuje Sud.

6. Članovi imenovani u skladu sa stavcima 2., 3. i 4. moraju ispunjavati uvjete sadržane u člancima 2., 8. i 11. ovoga Priloga. Oni sudjeluju u odlučivanju pod uvjetima potpune jednakosti sa svojim kolegama.

Članak 18.

Plaćanje članova Suda

1. Svaki izabrani član Suda prima godišnju plaću i, za svaki dan kad obavlja svoje zadatke, poseban dodatak, s time da ukupni iznos koji treba isplatiti članu u ime posebnog dodatka tijekom godine ne premaši iznos godišnje plaće.

2. Predsjednik prima poseban godišnji dodatak.

3. Potpredsjednik prima poseban dodatak za svaki dan kada djeluje kao predsjednik.

4. Članovi izabrani na temelju članka 17. ovoga Priloga, koji nisu izabrani članovi Suda, primaju naknadu za svaki dan kad obavljaju svoje zadatke.

5. Plaće, dodaci i naknade utvrđuju se s vremena na vrijeme na sastancima država stranaka, uzimajući u obzir opterećenost Suda. Oni se ne mogu umanjivati za vrijeme trajanja mandata.

6. Plaća tajnika određuje se na sastancima država stranaka, na prijedlog Suda.

7. Propisi usvojeni na sastancima država stranaka određuju uvjete pod kojima se podjeljuju mirovine članovima Suda i tajniku, kao i uvjete pod kojima članovi Suda i tajnik dobivaju naknadu svojih putnih troškova.

8. Plaće, dodaci i naknade oslobođeni su od svakog poreza.

Članak 19.

Troškovi Suda

1. Troškove Suda snose države stranke i Vlast, pod uvjetima i na način koji se odredi na sastancima država stranaka.

2. Kada je stranka spora pred Sudom subjekt koji nije ni država stranka ni Vlast, Sud određuje iznos koji će ta stranka uplatiti na ime troškova Suda.

Odsjek 2.

NADLEŽNOST SUDA

Članak 20.

Pristup Sudu

1. Sud je otvoren državama strankama.

2. Sud je otvoren subjektima koji nisu države stranke u svim slučajevima izričito predviđenima u dijelu XI. ili u svakom sporu koji mu se podnese na temelju bilo kojega drugog sporazuma koji daje Sudu nadležnost prihvaćenu od svih stranaka toga spora.

Članak 21.

Nadležnost

Nadležnost Suda proteže se na sve sporove i sve tužbe koji mu se podnesu u skladu s Konvencijom i sve predmete koji su izričito predviđeni u bilo kojemu drugom sporazumu koji Sudu daje nadležnost.

Članak 22.

Podnošenje Sudu sporova o drugim sporazumima

Ako se sve stranke nekoga međunarodnog ugovora ili konvencije koji su već na snazi, a koji se tiču nekog pitanja obuhvaćenoga Konvencijom, može se, u skladu s tim sporazumom, Sudu podnijeti svaki spor o tumačenju ili primjeni toga međunarodnog ugovora ili te konvencije.

Članak 23.

Pravo koje se primjenjuje

Sud odlučuje o svim sporovima i zahtjevima u skladu sa člankom 293.

Odsjek 3.

POSTUPAK

Članak 24.

Pokretanje postupka

1. Sporovi se iznose pred Sud, ovisno o slučaju, bilo priopćenjem pristatne pogodbe ili tužbom što se upućuje tajniku. U oba slučaja treba naznačiti predmet spora i stranke.

2. Tajnik odmah priopćuje pristatnu pogodbu ili tužbu svim zainteresiranim.

3. Tajnik također priopćuje pristatnu pogodbu ili tužbu svim državama strankama.

Članak 25.

Privremene mjere

1. U skladu sa člankom 290., Sud i njegovo Vijeće za sporove o morskom dnu ovlašteni su propisati privremene mjere.

2. Ako Sud ne zasjeda ili ako je broj raspoloživih članova manji od kvoruma, privremene mjere propisuje vijeće za kratki postupak, osnovano na temelju stavka 3., članka 15. ovoga Priloga. Neovisno o stavku 4., članka 15. ovoga istog Priloga, takve se privremene mjere mogu propisati na zahtjev svake stranke spora. One podliježu preispitivanju i reviziji Suda.

Članak 26.

Rasprava

1. Raspravu vodi predsjednik, a ako je on spriječen, potpredsjednik. Ako su obojica spriječeni, predsjedava najstariji u Sudu nazočni sudac.

2. Rasprava je javna, osim kad Sud drukčije odluči ili kad obje stranke zahtijevaju da se javnost isključi.

Članak 27.

Vođenje parnice

Sud izdaje naloge za vođenje parnice, određuje oblik i rok u kojima svaka stranka mora dati svoje zaključne prijedloge i poduzima sve mjere u vezi s izvođenjem dokaza.

Članak 28.

Propuštanje

Kada jedna od stranaka spora ne pristupi Sudu ili propusti braniti svoju stvar, druga stranka može tražiti od Suda da nastavi postupak i donese odluku. Izostanak stranke ili propust stranke da brani svoju stvar ne stvara prepreku tijeku postupka. Prije donošenja odluke, Sud se mora uvjeriti ne samo o tome da je u sporu nadležan, nego i o tome da je zahtjev stvarno i pravno osnovan.

Članak 29.

Većina potrebna za donošenje odluka

1. Odluke Suda donose se većinom nazočnih članova.

2. U slučaju podjele glasova, odlučuje glas predsjednika ili člana Suda koji ga zamjenjuje.

Članak 30.

Presuda

1. Presuda mora biti obrazložena.

2. Ona navodi imena članova Suda koji su sudjelovali u njezinom donošenju.

3. Ako presuda u cijelosti ili djelomice ne izražava jednoglasno mišljenje članova Suda, svaki član ima pravo dati svoje posebno ili odvojeno mišljenje.

4. Presudu potpisuju predsjednik i tajnik. Ona se čita u javnoj sjednici, pošto su stranke spora propisno obaviještene.

Članak 31.

Zahtjev za intervencijom

1. Ako neka država stranka smatra da njezin interes pravne prirode može biti ugrožen odlukom u nekom sporu, ona može uputiti Sudu zahtjev za intervencijom.

2. O tom zahtjevu odlučuje Sud.

3. Ako je zahtjevu za intervencijom udovoljeno, odluka Suda o tom sporu obvezuje državu stranku koja je intervenirala u mjeri u kojoj se ona odnosi na pitanja zbog kojih je ta država stranka intervenirala.

Članak 32.

Pravo na intervenciju u slučajevima tumačenja i primjene

1. Kad god postavi pitanje tumačenja ili primjene Konvencije, tajnik smjesta obavještava sve države stranke.

2. Kad god se, prema članku 21. ili 22. ovoga Priloga postavi pitanje tumačenja ili primjene nekoga međunarodnog sporazuma, tajnik smjesta obavještava sve stranke toga sporazuma.

3. Svaka, u stavcima 1. i 2. spomenuta, stranka ima pravo intervenirati u parnici, ali ako se posluži tim pravom, tumačenje sadržano u presudi jednako je i za nju obvezatno.

Članak 33.

Konačnost i obvezatnost odluka

1. Odluka Suda je konačna i u skladu s njom moraju postupati sve stranke spora.

2. Odluka Suda obvezatna je samo za stranke spora i za spor koji je riješila.

3. U slučaju spora o smislu i domašaju odluke, Sudu pripada pravo da je tumači na zahtjev svake stranke.

Članak 34.

Troškovi

Ako Sud drukčije ne odluči, svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Odsjek 4.

VIJEĆE ZA SPOROVE O MORSKOM DNU

Članak 35.

Sastav

1. Vijeće za sporove o morskom dnu, spomenuto u članku 14. ovoga Priloga, sastoji se od 11 članova koje između sebe izabere većina izabranih članova Suda.

2. Prilikom izbora članova Vijeća moraju biti predstavljeni najvažniji pravni sustavi svijeta te osigurana pravična geografska zastupljenost. Skupština Vlasti može donijeti opće preporuke koje se odnose na takvo predstavljanje i zastupljenost.

3. Članovi Vijeća biraju se svake treće godine, a njihov mandat može biti obnovljen svega jednom.

4. Vijeće bira svog predsjednika između svojih članova, a on obavlja tu dužnost za vrijeme trajanja mandata Vijeća.

5. Ako je neki postupak u tijeku i nakon isteka bilo kojega trogodišnjeg razdoblja na koje je Vijeće izabrano, ono će ga okončati u svome izvornom sastavu.

6. Ako je u Vijeću ispražnjeno mjesto, Sud između svojih izabranih članova bira sljednika, koji završava mandat svojega prethodnika.

7. Kvorum od sedam članova koje je izabrao Sud potreban je za konstituiranje Vijeća.

Članak 36.

Ad hoc vijeća

1. Vijeće za sporove o morskom dnu ustanovljava *ad hoc* vijeće, sastavljeno od trojice svojih članova, radi razmatranja određenog spora koji mu je podnesen u skladu sa stavkom 1. (b), članka 188. Sastav takvoga vijeća određuje Vijeće za sporove o morskom dnu uz privolu stranaka.

2. Ako se stranke ne slažu o sastavu *ad hoc* vijeća, svaka stranka spora imenuje po jednog člana, a sporazumno imenuju trećeg člana. Ako se stranke ne sporazume ili ako jedna stranka ne obavi imenovanje, predsjednik Vijeća za sporove o morskom dnu odmah obavlja to imenovanje odnosno imenovanja između članova toga Vijeća, nakon što se savjetovao sa strankama.

3. Članovi *ad hoc* vijeća ne smiju biti u službi bilo koje stranke spora, niti smiju biti državljani bilo koje od njih.

Članak 37.

Pristup

Vijeće je otvoreno državama strankama, Vlasti i drugim subjektima spomenutima u odsjeku 5., dijela XI.

Članak 38.

Pravo koje se primjenjuje

Uz članak 293., Vijeće primjenjuje:

- (a) pravila, propise i postupke Vlasti usvojene u skladu s Konvencijom, i
- (b) odredbe ugovora o djelatnostima u Zoni, u predmetima na koje se odnose ti ugovori.

Članak 39.

Izvršenje odluka Vijeća

Odluke Vijeća izvršne su na području država stranaka na isti način kao i presude ili nalozi najvišeg suda države stranke na čijem se području izvršenje traži.

Članak 40.

Primjena drugih odsjeka ovoga Priloga

1. Drugi odsjeci ovoga Priloga koji nisu nespojivi s ovim odsjekom primjenjuju se na Vijeće.
2. U obavljanju svojih savjetodavnih zadaća, Vijeće se ravna prema odredbama ovoga Priloga koje se odnose na postupak pred Sudom, ako smatra da je njihova primjena umjesna.

Odsjek 5.

IZMJENE

Članak 41.

Izmjene

1. Izmjene ovoga Priloga, osim izmjena odsjeka 4., mogu se usvojiti jedino u skladu sa člankom 313. ili konsenzusom na konferenciji sazvanoj u skladu s Konvencijom.
2. Izmjene odsjeka 4. mogu se usvojiti jedino u skladu sa člankom 314.
3. Sud može predložiti izmjene ovoga Statuta koje smatra potrebnima, pisanim priopćenjem državama strankama, u svrhu njihovog razmatranja u skladu sa stavcima 1. i 2.

PRILOG VII.

ARBITRAŽA

Članak 1.

Pokretanje postupka

Uz rezervu odredaba dijela XV., svaka stranka spora može spor podvrgnuti arbitražnom postupku predviđenom u ovome Prilogu pisanim priopćenjem upućenim drugoj stranci odnosno drugim strankama spora. Priopćenje se mora popratiti izjavom o zahtjevima i razlozima na kojima se oni temelje.

Članak 2.

Popis arbitara

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda sastavlja i vodi popis arbitara. Svaka država stranka ima pravo odrediti četiri arbitra, iskusna u pomorskim poslovima koja uživaju najviši ugled zbog svoje nepristranosti, stručnosti i poštenja. Imena tako određenih osoba upisuju se u popis arbitara.

2. Ako bilo kada na tako sastavljenom popisu bude manje od četiri arbitra koje je odredila jedna država stranka, ta država može odrediti dodatne arbitre na koje ima pravo.

3. Ime arbitra ostaje na popisu dok ga ne opozove država stranka koja ga je odredila, s time što će taj arbitar nastaviti djelovati u svakom arbitražnom sudu u koji je bio imenovan, do okončanja postupka pred tim arbitražnim sudom.

Članak 3.

Konstituiranje arbitražnog suda

Za postupke na temelju ovoga Priloga, osim ako se stranke drukčije sporazume, arbitražni sud se konstituira na ovaj način:

- (a) Uz rezervu točke (g), arbitražni sud sastoji se od pet članova.
- (b) Stranka koja pokreće postupak imenuje jednog člana, koji se prvenstveno bira s popisa spomenutog u članku 2. ovoga Priloga, a koji može biti njezin državljanin. Imenovanje se unosi u priopćenje spomenuto u članku 1. ovoga Priloga.
- (c) Druga stranka spora imenuje jednog člana u roku od 30 dana od primitka priopćenja spomenutog u članku 1. ovoga Priloga, koji se prvenstveno bira s popisa, a koji može biti njezin državljanin. Ako se imenovanje ne obavi u tom roku, stranka koja je pokrenula postupak može, tijekom dva tjedna nakon proteka toga roka, zahtijevati da se to imenovanje obavi u skladu s točkom (e).
- (d) Ostala se tri člana imenuju sporazumom između stranaka. Oni se prvenstveno biraju s popisa i državljani su trećih država, osim ako se

stranke drukčije sporazume. Stranke spora imenuju predsjednika arbitražnog suda između ta tri člana. Ako u roku od 60 dana od primitka priopćenja spomenutog u članku 1. ovoga Priloga stranke ne budu u stanju postići sporazum o imenovanju jednog ili više članova suda koji se imenuju sporazumom, ili o izboru predsjednika, preostalo imenovanje odnosno imenovanja će se obaviti u skladu s točkom (e) na zahtjev jedne od stranaka spora. Takav se zahtjev podnosi u roku od dva tjedna nakon proteka prije spomenutog roka od 60 dana.

- (e) Osim ako se stranke sporazume da svako imenovanje na temelju točaka (c) i (d) obavi osoba ili treća država koju stranke izaberu, potrebna imenovanja obavlja predsjednik Međunarodnog suda za pravo mora. Ako predsjednik nije u stanju djelovati na temelju ove točke, ili je državljanin jedne od stranaka spora, imenovanje obavlja sljedeći najstariji član Međunarodnog suda za pravo mora koji je raspoloživ, a nije državljanin nijedne od stranaka. Imenovanja spomenuta u ovoj točki obavljaju se s popisa spomenutog u članku 2. ovoga Priloga u roku od 30 dana od primitka zahtjeva i uz savjetovanje sa strankama. Tako imenovani članovi moraju biti različitih državljanstava i ne smiju biti u službi bilo koje od stranaka spora, ne smiju imati stalno boravište na području jedne od stranaka, niti smiju biti državljani bilo koje od njih.
- (f) Sva slobodna mjesta popunjavaju se na način propisan za prvo imenovanje.
- (g) Stranke koje imaju isti interes imenuju zajednički i sporazumno jednog člana suda. Kada ima više stranaka s odvojenim interesima, ili ako postoji neslaganje o tome imaju li isti interes, svaka od njih imenuje jednog člana suda. Broj članova suda koje stranke imenuju odvojeno uvijek mora biti za jednog člana manji od broja članova suda koje stranke imenuju zajednički.
- (h) U sporovima u kojima su uključene više od dvije stranke, odredbe točaka (a) do (f) primjenjuju se koliko je to najviše moguće.

Članak 4.

Zadaci arbitražnog suda

Arbitražni sud konstituiran na temelju članka 3. ovoga Priloga djeluje u skladu s ovim Prilogom i drugim odredbama Konvencije.

Članak 5.

Postupak

Osim ako se stranke spora drukčije sporazume, arbitražni sud određuje svoj postupak, osiguravajući svakoj stranci mogućnost da bude saslušana i da izloži svoju stvar.

Članak 6.

Dužnosti stranaka spora

Stranke spora olakšavaju rad arbitražnog suda i, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom i koristeći sva sredstva kojima raspolažu, posebice:

- (a) opskrbljuju sud svim relevantnim dokumentima, olakšicama i informacijama; i
- (b) omogućavaju sudu, kada je to potrebno, da pozove svjedoke ili vještake i dobije njihove iskaze, te da posjeti mjesta na koja se slučaj odnosi.

Članak 7.

Troškovi

Osim ako arbitražni sud zbog posebnih okolnosti slučaja drukčije odluči, troškove suda, uključujući naknade njegovim članovima, snose stranke spora u jednakim dijelovima.

Članak 8.

Većina potrebna za odluke

Odluke arbitražnog suda donose se većinom njegovih članova. Izostanak ili suzdržavanje manje od polovine njegovih članova ne stvara sudu prepreku da donese odluku. U slučaju podjele glasova, odlučuje glas predsjednika.

Članak 9.

Propuštanje

Kada jedna od stranaka spora ne pristupi arbitražnom sudu ili propusti braniti svoju stvar, druga stranka može tražiti od suda da nastavi postupak i donese odluku. Izostanak stranke ili propust stranke da brani svoju stvar ne stvara prepreku tijeku postupka. Prije donošenja odluke, arbitražni sud se mora uvjeriti ne samo o tome da je u sporu nadležan, nego i o tome da je zahtjev stvarno i pravno osnovan.

Članak 10.

Presuda

Presuda arbitražnog suda je ograničena na predmet spora i mora biti obrazložena. Ona navodi imena članova koji su sudjelovali, te datum presude. Svaki član suda može presudi dodati svoje posebno ili odvojeno mišljenje.

Članak 11.

Konačnost presude

Presuda je konačna i bez priziva, osim ako su se stranke spora unaprijed sporazumjele o prizivnom postupku. U skladu s njome moraju postupiti sve stranke spora.

Članak 12.

Tumačenje ili izvršenje presude

1. Svako neslaganje koje bi se između stranaka spora pojavilo s obzirom na tumačenje ili na način izvršenja presude, bilo koja od stranaka može podnijeti na odlučivanje arbitražnom sudu koji je donio presudu. U tu svrhu svako se ispražnjeno mjesto u sudu popunjava na način predviđen za prvo imenovanje članova suda.

2. Svako takvo neslaganje može se sporazumom svih stranaka spora podnijeti nekom drugom sudu ili arbitražnom sudu iz članka 287.

Članak 13.

Primjena na subjekte koji nisu države stranke

Odredbe ovoga Priloga primjenjuju se *mutatis mutandis* na svaki spor u koji su uključeni subjekti koji nisu države stranke.

PRILOG VIII.

POSEBNA ARBITRAŽA

Članak 1.

Pokretanje postupka

Uz rezervu odredaba dijela XV., svaka stranka spora o tumačenju ili primjeni članaka Konvencije koji se tiču: (1) ribolova, (2) zaštite i očuvanja morskog okoliša, (3) znanstvenog istraživanja mora, ili (4) plovidbe, uključujući onečišćenje s brodova i onečišćenje potapanjem, može spor podvrgnuti posebnoj arbitražom postupku predviđenom u ovome Prilogu pisanim priopćenjem upućenim drugoj stranci odnosno drugim strankama spora. Priopćenje se mora popratiti izjavom o zahtjevima i razlozima na kojima se oni temelje.

Članak 2.

Popis stručnjaka

1. Sastavit će se i voditi popis stručnjaka za svako od ovih područja: (1) ribolov, (2) zaštitu i očuvanje morskog okoliša, (3) znanstveno istraživanje mora i (4) plovidbu, uključujući onečišćenje s brodova i onečišćenje potapanjem.

2. Popis stručnjaka sastavlja i vodi: za područje ribolova Organizacija za prehranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda, za područje zaštite i očuvanja morskog okoliša Program Ujedinjenih naroda za okoliš; za područje znanstvenog istraživanja mora Međuvladina oceanografska komisija, za područje plovidbe, uključujući onečišćenje s brodova i onečišćenje potapanjem, Međunarodna pomorska organizacija, ili u svakom pojedinom slučaju odgovarajuće pomoćno tijelo kojemu je ta organizacija, program ili komisija povjerila tu zadaću.

3. Svaka država stranka ima pravo za svako područje odrediti po dvojicu stručnjaka čija je stručnost u pravnim, znanstvenim ili tehničkim pitanjima na dotičnom području utvrđena i općenito priznata, i koji uživaju najviši ugled zbog svoje nepristranosti i poštenja. U svakom pojedinom području popis se sastoji od imena tako određenih osoba.

4. Ako bilo kada na tako sastavljenom popisu bude manje od dva stručnjaka koje je odredila jedna država stranka, ta država može odrediti dodatne stručnjake na koje ima pravo.

5. Ime stručnjaka ostaje na popisu dok ga ne opozove država stranka koja ga je odredila, s time što će taj stručnjak nastaviti djelovati u svakom posebnoj arbitražnom sudu u koji je bio imenovan, do okončanja postupka pred tim posebnim arbitražnim sudom.

Članak 3.

Konstituiranje posebnog arbitražnog suda

Za postupke na temelju ovoga Priloga, osim ako se stranke drukčije ne sporazume, posebni arbitražni sud se konstituira na ovaj način:

(a) Uz rezervu točke (g), posebni arbitražni sud se sastoji od pet članova.

(b) Stranka koja pokreće postupak imenuje dva člana, koji se prvenstveno biraju s odgovarajućeg popisa ili s dvaju popisa spomenutih u članku 2. ovoga Priloga, a odnose se na predmet spora; jedan od njih može biti njezin državljanin. Imenovanja se unose u priopćenje spomenuto u članku 1. ovoga Priloga.

(c) Druga stranka spora imenuje dva člana u roku od 30 dana od primitka priopćenja spomenutog u članku 1. ovoga Priloga koji se prvenstveno biraju s odgovarajućeg popisa ili s dvaju popisa koji se odnose na predmet spora; jedan od njih može biti njezin državljanin. Ako se imenovanja ne obave u tom roku, stranka koja je pokrenula postupak može, tijekom dva tjedna nakon proteka toga roka, zahtijevati da se ta imenovanja obave u skladu s točkom (e).

(d) Stranke spora sporazumom imenuju predsjednika posebnog arbitražnog suda, koji se prvenstveno bira s odgovarajućeg popisa ili državljanin je treće države, osim ako se stranke drukčije sporazume. Ako u roku od 30 dana od primitka priopćenja spomenutog u članku 1. ovoga Priloga stranke ne budu u stanju postići sporazum o imenovanju predsjednika, imenovanje će se obaviti u skladu s točkom (e) na zahtjev jedne od stranaka spora. Takav zahtjev podnosi u roku od dva tjedna nakon proteka prije spomenutog roka od 30 dana.

(e) Osim ako se stranke sporazume da imenovanje obavi osoba ili treća država koje stranke izaberu, potrebna imenovanja obavlja glavni tajnik Ujedinjenih naroda u roku od 30 dana od primitka zahtjeva na temelju točaka (c) i (d). Imenovanja spomenuta u ovoj točki obavljaju se s odgovarajućeg popisa ili s dvaju popisa stručnjaka spomenutih u članku 2. ovoga Priloga i uz savjetovanje sa strankama spora i s odgovarajućom međunarodnom organizacijom. Tako imenovani članovi moraju biti različitih državljanstava i ne smiju biti u službi bilo koje od stranaka spora, ne smiju imati stalno boravište na području jedne od stranaka, niti smiju biti državljani bilo koje od njih.

(f) Sva slobodna mjesta popunjavaju se na način propisan za prvo imenovanje.

(g) Stranke koje imaju isti interes imenuju zajednički i sporazumno dva člana suda. Kada ima više stranaka s odvojenim interesima, ili ako postoji neslaganje o tome imaju li isti interes, svaka od njih imenuje jednog člana suda.

(h) U sporovima u kojima su uključene više od dvije stranke, odredbe točaka (a) do (f) primjenjuju se koliko je to najviše moguće.

Članak 4.

Opće odredbe

Članci 4. do 13., Priloga VII. primjenjuju se *mutatis mutandis* na posebni arbitražni postupak u skladu s ovim Prilogom.

Članak 5.

Utvrđivanje činjenica

1. Stranke spora o tumačenju ili primjeni odredaba ove Konvencije koje se tiču: (1) ribolova, (2) zaštite i očuvanja morskog okoliša, (3) znanstvenog istraživanja mora, ili (4) plovidbe, uključujući onečišćenje s brodova i onečišćenje potapanjem, mogu se u svako doba sporazumjeti da od posebnog arbitražnog suda, konstituiranog u skladu s člankom 3. ovoga Priloga, zahtijevaju da obavi istragu i utvrdi činjenice koje su prouzročile spor.

2. Osim ako se stranke drukčije sporazume, činjenični nalaz posebnog arbitražnog suda koji djeluje u skladu sa stavkom 1., smatrat će se konačnim za stranke.

3. Ako to traže sve stranke spora, posebni arbitražni sud može sastaviti preporuke koje nemaju snagu odluke, već jedino služe strankama da na temelju njih same ponovno razmotre pitanja koja su prouzročile spor.

4. Uz rezervu stavka 2. posebni arbitražni sud postupa u skladu s odredbama ovoga Priloga, osim ako se stranke drukčije sporazume.

PRILOG IX.

SUDJELOVANJE MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA

Članak 1.

Upotreba izraza

U svrhe članka 305. i ovoga Priloga, „međunarodna organizacija” znači međuvladinu organizaciju koju su ustanovile države i na koju su njezine države članice prenijele nadležnost u predmetima uređenima Konvencijom, uključujući nadležnost da zaključuju međunarodne ugovore o tim predmetima.

Članak 2.

Potpisivanje

Međunarodna organizacija može potpisati Konvenciju ako ju je potpisala većina njenih država članica. Prilikom potpisivanja, međunarodna organizacija daje izjavu u kojoj navodi predmete uređene Konvencijom glede kojih su njezine države članice koje su potpisnice prenijele nadležnost na organizaciju, kao i prirodu i opseg te nadležnosti.

Članak 3.

Formalna potvrda i pristup

1. Međunarodna organizacija može položiti svoju ispravu o formalnoj potvrdi ili pristupu ako većina njezinih država članica položi ili je položila svoje isprave o ratifikaciji ili pristupu.

2. Isprava koju položi međunarodna organizacija mora sadržavati obećanja i izjave propisane člancima 4. i 5. ovoga Priloga.

Članak 4.

Opseg sudjelovanja i prava i obveze

1. Isprava o formalnoj potvrdi ili pristupu međunarodne organizacije mora sadržavati obećanje o prihvatanju prava i obveza država iz Konvencije s obzirom na predmete glede kojih su njezine države članice, koje su stranke Konvencije, na nju prenijele nadležnost.

2. Međunarodna organizacija stranka je Konvencije u opsegu u kojem ima nadležnost u skladu s izjavama, obavijestima ili priopćenjima spomenutima u članku 5. ovoga Priloga.

3. Takva međunarodna organizacija ostvaruje prava i izvršava obveze koje bi njezine države članice, koje su stranke Konvencije, inače imale na temelju Konvencije u predmetima glede kojih su te države članice na nju prenijele nadležnost. Države članice te međunarodne organizacije ne vrše nadležnost koju su na nju prenijele.

4. Sudjelovanje takve međunarodne organizacije ni u kojem slučaju ne povećava zastupljenost na koje bi njezine države članice, koje su države stranke, inače bile ovlaštene, uključujući prava u donošenju odluka.

5. Sudjelovanje takve međunarodne organizacije ni u kojem slučaju ne daje bilo kakva prava na temelju Konvencije državama članicama organizacije koje nisu države stranke Konvencije.

6. U slučaju sukoba između obveza međunarodne organizacije na temelju Konvencije i njezinih obveza na temelju sporazuma kojim je organizacija ustanovljena ili po nekom drugom aktu koji je s njim povezan, obveze iz Konvencije imaju prevagu.

Članak 5.

Izjave, priopćenja i obavijesti

1. Isprava o formalnoj potvrdi ili pristupu međunarodne organizacije mora sadržavati izjavu u kojoj se navode predmeti uređeni Konvencijom glede kojih su njezine države članice, koje su stranke Konvencije, prenijele nadležnost na organizaciju.

2. Država članica neke međunarodne organizacije, u vrijeme kada ratificira Konvenciju ili joj pristupi, ili u vrijeme kada organizacija polaže svoju ispravu o formalnoj potvrdi ili pristupu, prema tome što od toga kasnije uslijedi, daje izjavu u kojoj navodi predmete uređene Konvencijom glede kojih je ona prenijela nadležnost na organizaciju.

3. Pretpostavlja se da države stranke koje su države članice neke međunarodne organizacije koja je stranka Konvencije imaju nadležnost u svim predmetima uređenima Konvencijom glede kojih one nisu, na temelju ovoga članka, izričito izjavile, priopćile ili obavijestile o prijenosu nadležnosti na organizaciju.

4. Međunarodna organizacija i njezine države članice, koje su stranke Konvencije, odmah priopćavaju njezinom depozitaru svaku promjenu u diobi nadležnosti, uključujući nove prijenose nadležnosti, navedene u izjavama na temelju stavka 1. i 2.

5. Svaka država stranka može zahtijevati od međunarodne organizacije i njezinih država članica, koje su države stranke Konvencije, informaciju o tome tko ima, međunarodna organizacija ili njezine države članice, nadležnost glede svakog konkretnog pitanja koje se pojavilo. Organizacija i države članice kojih se to tiče moraju dati tu informaciju u razumnom roku. Međunarodna organizacija i države članice mogu takvu informaciju dati i vlastitom pobudom.

6. U izjavama, priopćenjima i obavijestima na temelju ovoga članka navode se priroda i opseg prenesene nadležnosti.

Članak 6.

Odgovornost

1. Stranke koje imaju nadležnost na temelju članka 5. ovoga Priloga snose odgovornost za propuste u udovoljavanju obvezama i za svako drugo kršenje Konvencije.

2. Svaka država stranka može zahtijevati od međunarodne organizacije ili od njezinih država članica koje su države stranke Konvencije, informaciju o tome tko snosi odgovornost u odnosu na svaki konkretni predmet. Organizacija i države članice kojih se to tiče moraju dati tu informaciju. Propust da se u razumnom roku dade takva informacija ili pružanje proturječnih informacija uzrokuje njihovu solidarnu odgovornost.

Članak 7.

Rješavanje sporova

1. U vrijeme polaganja svoje isprave o formalnoj potvrdi ili pristupu, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, međunarodna organizacija može birati, služeći se pisanom izjavom, jedno ili više sredstva za rješavanje sporova o tumačenju ili primjeni Konvencije, koja su navedena u stavku 1. (a), (c) ili (d), članka 287.

2. Dio XV. primjenjuje se *mutatis mutandis* na svaki spor između stranaka Konvencije, od kojih je jedna ili više njih međunarodna organizacija.

3. Kada su međunarodna organizacija i jedna ili više njezinih država članica solidarne stranke nekog spora, ili stranke koje imaju isti interes, smatrat će se da je organizacija prihvatila iste postupke za rješavanje sporova kao i države članice; kada je, međutim, neka država članica, na temelju članka 287., izabrala samo Međunarodni sud, smatrat će se da su organizacija i ta država članica prihvatile arbitražu u skladu s Prilogom VII., osim ako se stranke spora drukčije sporazume.

Članak 8.

Primjenjivost dijela XVII.

Dio XVII. primjenjuje se *mutatis mutandis* na međunarodnu organizaciju, osim u odnosu na sljedeće:

- (a) isprava o formalnoj potvrdi ili pristupu neke međunarodne organizacije ne uzima se u obzir prilikom primjene stavka 1., članka 308;
- (b) i. međunarodna organizacija ima isključivu sposobnost djelovanja na temelju članaka 312. do 315., u opsegu u kojem ima nadležnost na temelju članka 5. ovoga Priloga glede cijele materije na koju se odnosi izmjena;
 - ii. kada međunarodna organizacija ima nadležnost na temelju članka 5. ovoga Priloga glede cijele materije na koju se odnosi izmjena, njezina isprava o formalnoj potvrdi ili pristupu koja se odnosi na tu izmjenu, radi primjene stavaka 1., 2. i 3., članka 316. smatrat će se ispravom o formalnoj potvrdi ili pristupu svake od njezinih država članica stranaka Konvencije;
- iii. isprava o formalnoj potvrdi ili pristupu međunarodne organizacije ne uzima se u obzir prilikom primjene stavaka 1. i 2., članka 316. glede svih drugih izmjena;
- (c) i. međunarodna organizacija ne može otkazati Konvenciju u skladu sa člankom 317. ako je bilo koja od njezinih država članica stranka Konvencije i ako međunarodna organizacija nastavlja udovoljavati uvjetima navedenima u članku 1. ovoga Priloga;
- ii. međunarodna organizacija mora otkazati Konvenciju kada niti jedna od njezinih država članica nije stranka Konvencije ili ako međunarodna organizacija više ne udovoljava uvjetima navedenima u članku 1. ovoga Priloga. Takav otkaz odmah će stupiti na snagu.

SPORAZUM**o primjeni XI. dijela Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.**

DRŽAVE STRANKE OVOG SPORAZUMA,

PRIZNAVAJUĆI važan doprinos Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982. (dalje: „Konvencija”) održanju mira, pravde i napretka za sve narode svijeta,

POTVRĐUJUĆI da je dno mora i oceana te njegovo podzemlje izvan granica nacionalne jurisdikcije (dalje: „Zona”), kao i bogatstva Zone, zajednička baština čovječanstva,

IMAJUĆI NA UMU važnost Konvencije za zaštitu i očuvanje morskog okoliša te rastuću zabrinutost za okoliš u cjelini,

RAZMOTRIVŠI izvješće glavnog tajnika Ujedinjenih naroda o rezultatima neformalnih konzultacija između država održanih od 1990. do 1994. o neriješenim pitanjima vezanim uz XI. dio i odgovarajućim odredbama Konvencije (dalje: „XI. dio”),

KONSTATIRAJUĆI političke i gospodarske promjene, uključujući tržišno usmjerene pristupe, koji utječu na primjenu XI. dijela,

ŽELEĆI olakšati opće sudjelovanje u Konvenciji,

SMATRAJUĆI da bi taj cilj najbolje bio ostvaren sporazumom o primjeni XI. dijela,

SPORAZUMJELE SU SE o sljedećem:

Članak 1.**Primjena XI. dijela**

1. Države stranke ovog Sporazuma obvezuju se primjenjivati XI. dio u skladu sa Sporazumom.
2. Prilog je sastavni dio ovog Sporazuma.

Članak 2.**Odnos između Sporazuma i XI. dijela**

1. Odredbe ovog Sporazuma i XI. dijela tumače se i primjenjuju zajedno, kao jedinstveni instrument. U slučaju neusklađenosti između Sporazuma i XI. dijela, odredbe Sporazuma imaju prednost.

2. Članci 309. do 319. Konvencije primjenjuju se na Sporazum kao što se primjenjuju na Konvenciju.

Članak 3.**Potpisivanje**

Sporazum ostaje otvoren za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih naroda državama i subjektima navedenima u članku 305. stavak 1 (a), (c), (d), (e) i (f) Konvencije dvanaest mjeseci od njegovog usvajanja.

Članak 4.**Pristanak na vezanost**

1. Nakon usvajanja ovog Sporazuma svaka isprava o ratifikaciji ili formalnoj potvrdi ili pristupu Konvenciji značit će također pristanak na vezanost ovim Sporazumom.

2. Nijedna država ni subjekt ne mogu dati svoj pristanak da budu vezani ovim Sporazumom ako prije toga ili u isto vrijeme nisu dali pristanak da budu vezani Konvencijom.

3. Država ili subjekt naveden u članku 3. mogu izraziti svoj pristanak da budu vezani ovim Sporazumom na sljedeće načine:

(a) potpisivanjem bez rezerve ratifikacije, formalne potvrde ili postupka predviđenog u članku 5.;

(b) potpisivanjem uz rezervu ratifikacije ili formalne potvrde, nakon kojeg je uslijedila ratifikacija ili formalna potvrda;

(c) potpisivanjem uz rezervu postupka predviđenog u članku 5.; ili

(d) pristupom.

4. Formalna potvrda od strane subjekata navedenih u članku 305., stavku 1 (f) Konvencije mora biti u skladu s Prilogom IX. Konvencije.

5. Isprave o ratifikaciji, formalnoj potvrdi ili pristupu polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 5.

Pojednostavljeni postupak

1. Smatra se da su država ili subjekt koji su prije usvajanja Sporazuma položili ispravu o ratifikaciji, formalnoj potvrdi ili pristupu Konvenciji i koji su potpisali Sporazum u skladu s člankom 4., stavkom 3 (c) izrazili pristanak da budu vezani Sporazumom dvanaest mjeseci nakon dana njegovog usvajanja, osim ako ta država ili subjekt prije tog datuma priopće depozitaru pismenim putem da se neće koristiti pojednostavljenim postupkom predviđenim ovim člankom.

2. U slučaju takvog priopćenja, pristanak na vezanost Sporazumom izražava se u skladu s člankom 4., stavkom 3 (b).

Članak 6.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu 30 dana nakon datuma kada je 40 država izrazilo svoj pristanak da budu vezane u skladu s člancima 4. i 5., pod uvjetom da je među tim državama barem sedam država na koje se odnosi stavak 1 (a) rezolucije II.,

Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (dalje: „rezolucija II.”) i da su barem pet od tih država razvijene države. Ako ovi uvjeti za stupanje na snagu budu ispunjeni prije 16. studenog 1994., Sporazum stupa na snagu dana 16. studenog 1994.

2. Za svaku državu ili subjekt koji izraze pristanak da budu vezani Sporazumom nakon što su ispunjeni zahtjevi iz stavka 1., Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od datuma izražavanja njihovog pristanka da budu vezani.

Članak 7.

Privremena primjena

1. Ako na dan 16. studenog 1994. Sporazum ne bude stupio na snagu, primjenjivat će se privremeno do njegovog stupanja na snagu od strane:

(a) država koje su pristale na njegovo usvajanje u Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, osim za one od tih država koje prije 16. studenog 1994. priopće depozitaru pismenim putem da neće privremeno primjenjivati ovaj Sporazum ili daće pristati na takvu primjenu samo nakon naknadnog potpisivanja ili pisanog priopćenja;

(b) država i subjekata koji potpišu ovaj Sporazum, osim ako koja od tih država ili subjekata u vrijeme potpisivanja priopći depozitaru pismenim putem da neće privremeno primjenjivati Sporazum;

(c) država i subjekata koji pristanu na njegovu privremenu primjenu pisanim priopćenjem depozitaru;

(d) država koje pristupe ovom Sporazumu.

2. Sve te države i subjekti primjenjuju privremeno Sporazum u skladu sa svojim nacionalnim ili unutrašnjim zakonima i drugim propisima, s učinkom od 16. studenog 1994. ili od datuma potpisivanja, priopćenja o pristanku ili pristupa, ako je on kasniji.

3. Privremena primjena prestaje na dan stupanja na snagu Sporazuma. U svakom slučaju, privremena primjena prestaje dana 16. studenog 1998. ako na taj dan ne bude ispunjen zahtjev iz članka 6., stavka 1. glede pristanka na vezanost Sporazumom izraženog od barem sedam država (od kojih barem pet moraju biti razvijene države) na koje se odnosi stavak 1 (a), rezolucije II.

*Članak 8.***Države stranke**

1. U svrhe ovog Sporazuma „države stranke” znače države koje su pristale da budu vezane Sporazumom i za koje je on na snazi.

2. Ovaj Sporazum primjenjuje se *mutatis mutandis* na subjekte navedene u članku 305., stavku 1 (c), (d), (e) i (f) Konvencije koji postanu stranke ovog Sporazuma u skladu s uvjetima koji vrijede za svakog od njih i u toj se mjeri izraz „države stranke” odnosi na takve subjekte.

*Članak 9.***Depozitar**

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda depozitar je ovog Sporazuma.

*Članak 10.***Vjerodostojni tekstovi**

Izvornik ovog Sporazuma kojeg su arapski, engleski, francuski, kineski, ruski i španjolski tekst jednako vjerodostojni, položiti će se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POTVRDU TOGA su potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Sporazum.

Sastavljeno u New Yorku, dvadesetosmog srpnja, tisuću devetsto devedeset četvrte.

PRILOG

ODJELJAK 1.

Troškovi država stranaka i organizacijski aranžmani

1. Međunarodna vlast za morsko dno (dalje: „Vlast”) je organizacija preko koje države stranke Konvencije u skladu s režimom Zone ustanovljenim u XI. dijelu i ovim Sporazumom organiziraju i nadziru djelatnosti u Zoni, posebno radi upravljanja bogatstvima Zone. Vlast ima ona ovlaštenja i zadaće koji su joj izričito povjereni Konvencijom. Vlast ima ona uzgredna ovlaštenja koja su u skladu s Konvencijom i proistječu iz tih ovlaštenja i zadaća vezanih uz djelatnosti u Zoni, a potrebna su za njihovo ostvarivanje.
2. U cilju smanjivanja troškova država stranaka, svi organi i pomoćna tijela koji trebaju biti ustanovljeni u skladu s Konvencijom i ovim Sporazumom moraju biti ekonomični. Ovo načelo se također primjenjuje glede učestalosti, trajanja i rasporeda sastanaka.
3. Osnivanje i djelovanje organa i pomoćnih tijela Vlasti mora biti postupno, uzimajući u obzir potrebe djelovanja tih organa i pomoćnih tijela kako bi oni mogli djelotvorno obavljati svoje dužnosti u različitim fazama razvoja djelatnosti u Zoni.
4. Početne zadaće Vlasti nakon stupanja na snagu Konvencije obavljaju Skupština, Vijeće, Tajništvo, Pravna i tehnička komisija i Financijski odbor. Zadaće Ekonomsko-planske komisije obavlja Pravna i tehnička komisija dok Vijeće ne odluči drukčije ili do odobrenja prvog plana rada za iskorištavanje.
5. Između stupanja na snagu Konvencije i odobrenja prvog plana rada za iskorištavanje, Vlast će se usredotočiti na:
 - (a) razmatranje zahtjeva za odobravanje planova rada za istraživanje u skladu s XI. dijelom i ovim Sporazumom;
 - (b) primjenu odluka Pripremne komisije za Međunarodnu vlast za morsko dno i za Međunarodni sud za pravo mora (dalje: „Pripremna komisija”) o pionirskim ulagačima i državama potvrde, uključujući njihova prava i obveze u skladu s člankom 308., stavkom 5. Konvencije i rezolucijom II., stavkom 13.;
 - (c) praćenje poštivanja planova rada za istraživanje, odobrenih u obliku ugovora;
 - (d) praćenje i ispitivanje trendova i razvoja dubokomorskog rudarstva, uključujući redovne analize uvjeta na svjetskom tržištu metala te cijena metala, trendova i očekivanja;
 - (e) proučavanje mogućeg utjecaja proizvodnje ruda iz Zone na gospodarstvo zemalja u razvoju koje su kopneni proizvođači onih ruda na koje će proizvodnja iz Zone vjerojatno najviše utjecati, radi smanjivanja njihovih teškoća i pomaganja u njihovoj gospodarskoj prilagodbi, uzimajući u obzir rad Pripremne komisije glede tih pitanja;
 - (f) usvajanje pravila, propisa i postupaka potrebnih za obavljanje djelatnosti u Zoni kako se one budu razvijale. Neovisno o odredbama Priloga III., članka 17., stavka 2 (b) i (c) Konvencije, ta pravila, propisi i postupci moraju uzeti u obzir odredbe ovog Sporazuma, odgođu komercijalnog dubokomorskog rudarstva i vjerojatnu brzinu odvijanja djelatnosti u Zoni;
 - (g) usvajanje pravila, propisa i postupaka koji sadržavaju primjenjive standarde za zaštitu i očuvanje morskog okoliša;
 - (h) promicanje i poticanje obavljanja znanstvenog istraživanja mora vezanog uz djelatnosti u Zoni i prikupljanje i širenje rezultata tog istraživanja i analize, kad su dostupni, s posebnim naglaskom na istraživanje utjecaja djelatnosti u Zoni na okoliš;

- (i) stjecanje znanstvenih spoznaja i praćenje razvoja morske tehnologije važne za djelatnosti u Zoni, posebno tehnologije za zaštitu i očuvanje morskog okoliša;
 - (j) procjenu dostupnih podataka o ispitivanju i istraživanju;
 - (k) pravodobnu izradu pravila, propisa i postupaka za iskorištavanje, uključujući one koji se odnose na zaštitu i očuvanje morskog okoliša.
6. (a) zahtjev za odobravanje plana rada za istraživanje razmatra Vijeće nakon primitka preporuke zahtjeva od Pravne i tehničke komisije. Razmatranje zahtjeva za odobravanje plana rada za istraživanje mora biti u skladu s odredbama Konvencije, uključujući njezin Prilog III., i s ovim Sporazumom te podložno sljedećem:
- i. plan rada za istraživanje podnesen u ime države ili subjekta ili sastavnog dijela tog subjekta, navedenih u rezoluciji II., stavku 1 (a) ii. ili iii., koji nisu registrirani pionirski ulagači, a koji su već obavili značajne djelatnosti u Zoni prije stupanja na snagu Konvencije, ili njihovi interesni sljednici, smatra se da udovoljava financijskim i tehničkim zahtjevima potrebnima za odobrenje plana rada ako država ili države koje jamče, potvrde da je podnositelj zahtjeva u djelatnost istraživanja utrošio iznos koji je jednak iznosu od najmanje 30 milijuna US dolara, s tim da je najmanje 10 % od tog iznosa utrošio u određivanje lokacije, topografsku studiju i procjenu područja navedenog u planu rada. Ako plan rada u svemu ostalom udovoljava zahtjevima Konvencije i pravilima, propisima i postupcima usvojenima u skladu s njom, Vijeće ga odobrava u obliku ugovora. Odredbe odjeljka 3., stavka 11. ovog Priloga tumače se i primjenjuju na odgovarajući način.
 - ii. neovisno o odredbama rezolucije II., stavka 8 (a) registrirani pionirski ulagači mogu zahtijevati odobrenje plana rada za istraživanje u roku od 36 mjeseci od stupanja Konvencije na snagu. Plan rada za istraživanje mora se sastojati od dokumenata, izvješća i drugih podataka podnesenih Pripremnoj komisiji prije i nakon registracije, te mora biti popraćen potvrdom o udovoljavanju obvezama, koja se sastoji od činjeničnog izvješća o ispunjavanju obveza koje proizlaze iz režima pionirskih ulagača izdanom od Priremne komisije u skladu s rezolucijom II., stavkom 11 (a). Takav plan rada smatra se odobrenim. Takav odobreni plan rada ima oblik ugovora zaključenog između Vlasti i registriranog pionirskog ulagača u skladu s XI. dijelom i s ovim Sporazumom. Pristojba u iznosu od 250 000 US dolara plaćena u skladu s rezolucijom II., stavkom 7 (a) smatra se pristojbom koja se odnosi na razdoblje istraživanja u skladu s odjeljkom 8., stavkom 3. ovoga Priloga. Odjeljak 3., stavak 11. ovoga Priloga tumači se i primjenjuje na odgovarajući način.
 - iii. u skladu s načelom nediskriminacije ugovor s državom ili subjektom ili sastavnim dijelom tog subjekta, navedenim u podstavku (a) (i), uključuje slične i ne manje povoljne aranžmane od onih ugovorenih s nekim od pionirskih ulagača navedenih u podstavku (a) ii. Ako je nekoj od država ili nekom od subjekata ili sastavnih dijelova tih subjekata, navedenom u podstavku (a) (i) dan povoljniji aranžman, Vijeće će osigurati slične i ne manje povoljne aranžmane glede prava i obveza registriranih pionirskih ulagača navedenih u podstavku (a) ii., pod uvjetom da takvi aranžmani ne utječu na interese Vlasti, niti im štete.
 - iv. država koja jamči za zahtjev za odobravanje plana rada u skladu s odredbama podstavka (a) (i) ili ii. može biti država stranka ili država koja privremeno primjenjuje ovaj Sporazum u skladu s člankom 7. ili država koja je privremena članica Vlasti u skladu sa stavkom 12.;
 - v. rezolucija II, stavak 8 (c) tumači se i primjenjuje u skladu s podstavkom (a) iv.
- (b) odobrenje plana rada za istraživanje mora biti u skladu s člankom 153., stavkom 3. Konvencije.
7. Zahtjev za odobravanje plana rada mora biti popraćen procjenom mogućih utjecaja predloženih djelatnosti na okoliš i opisom programa oceanografskih i temeljnih studija okoliša u skladu s pravilima, propisima i postupcima koje je usvojila Vlast.
8. Zahtjev za odobravanje plana rada za istraživanje iz stavka 6 (a) (i) ili ii. razmatra se u skladu s postupcima izloženima u odjeljku 3., stavku 11. ovoga Priloga.

9. Plan rada za istraživanje odobrava se za razdoblje od 15 godina. Nakon isteka plana rada za istraživanje, ugovaratelj podnosi zahtjev za odobravanje plana rada za iskorištavanje, osim ako je to već učinio ili mu je produžen plan rada za istraživanje. Svaki od ugovaratelja može podnijeti zahtjev za takvim produženjem za razdoblje do pet godina. Takvo se produženje odobrava ako je ugovaratelj nastojao u dobroj vjeri udovoljiti zahtjevima plana rada, ali iz razloga koji su izvan njegove kontrole nije mogao završiti potrebne pripremne radove za prelazak na iskorištavanje, ili ako prevladavajuće ekonomske okolnosti ne opravdavaju prelazak na iskorištavanje.

10. Određivanje područja rezerviranog za Vlast u skladu s Prilogom III., člankom 8. Konvencije obavlja se u vezi s odobravanjem zahtjeva za plan rada za istraživanje ili odobravanjem zahtjeva za plan rada za istraživanje i iskorištavanje.

11. Neovisno o odredbama stavka 9., odobreni plan rada za istraživanje za koji jamči barem jedna država koja privremeno primjenjuje ovaj Sporazum prestaje ako ta država obustavi privremenu primjenu Sporazuma, a ne postane privremena članica Vlasti u skladu sa stavkom 12., ili ne postane država stranka.

12. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, države i subjekti navedeni u članku 3. Sporazuma koji su ga primjenjivali privremeno u skladu s člankom 7. i za koje on nije na snazi mogu nastaviti s članstvom u Vlasti na privremenoj osnovi do stupanja Sporazuma na snagu za te države i subjekte, u skladu sa sljedećim podstavcima:

(a) ako ovaj Sporazum stupi na snagu prije 16. studenog 1996., takve države i subjekti bit će ovlašteni nastaviti sudjelovati kao članovi Vlasti nakon priopćenja depozitaru Sporazuma o svojoj namjeri da sudjeluju kao članovi na privremenoj osnovi. Takvo članstvo prestaje ili 16. studenog 1996., ili nakon stupanja na snagu ovoga Sporazuma i Konvencije za takvog člana, ovisno o tome koji je od tih datuma raniji. Vijeće može na zahtjev države ili subjekta produžiti takvo članstvo nakon 16. studenog 1996. za daljnje razdoblje ili razdoblja koja ne premašuju ukupno dvije godine pod uvjetom da je Vijeće zadovoljno nastojanjima u dobroj vjeri odnosne države ili subjekta da postane strankom Sporazuma i Konvencije;

(b) ako ovaj Sporazum stupi na snagu nakon 16. studenog 1996., takve države i subjekti mogu zahtijevati od Vijeća nastavak članstva u Vlasti na privremenoj osnovi za jedno ili više razdoblja do 16. studenog 1998. Vijeće će odobriti takvo članstvo s učinkom od dana zahtjeva ako je zadovoljno nastojanjima u dobroj vjeri odnosne države ili subjekta da postane strankom Sporazuma i Konvencije;

(c) države ili subjekti koji su članovi Vlasti na privremenoj osnovi u skladu s podstavkom (a) ili (b) primjenjuju odredbe XI. dijela i Sporazuma u skladu sa svojim nacionalnim ili unutrašnjim zakonima, drugim propisima te godišnjim proračunskim namjenskim sredstvima i imaju ista prava i obveze kao ostali članovi, uključujući:

i. obvezu doprinositi upravnom proračunu Vlasti u skladu sa skalom razrezanih doprinosa;

ii. pravo jamčiti za zahtjev za odobravanje plana rada za istraživanje. Ako se radi o subjektima čiji su sastavni dijelovi fizičke ili pravne osobe koje imaju državljanstvo ili državnu pripadnost više od jedne države, plan rada za istraživanje odobrava se ako su sve države čije fizičke ili pravne osobe sačinjavaju te subjekte države stranke ili članice na privremenoj osnovi;

(d) neovisno o odredbama stavka 9., odobreni plan rada u obliku ugovora za istraživanje za koji je u skladu s podstavkom (c) ii. jamčila država koja je bila članica na privremenoj osnovi prestaje ako takvo članstvo prestane, a država ili subjekt ne postane država stranka;

(e) ako takav član ne plati svoje doprinose ili ne ispuni druge obveze iz ovoga stavka prestaje njegovo članstvo na privremenoj osnovi.

13. Navođenje u Prilogu III, članku 10. Konvencije radova koji nisu zadovoljavajući tumači se na način da ugovaratelj nije udovoljio zahtjevima odobrenog plana rada unatoč pisanom upozorenju ili upozorenjima Vlasti da im udovolji.

14. Vlast ima svoj vlastiti proračun. Do kraja godine koja slijedi nakon godine tijekom koje ovaj Sporazum stupi na snagu upravni troškovi Vlasti podmiruje se iz proračuna Ujedinjenih naroda. Nakon toga upravni troškovi Vlasti podmiruju se doprinosima njezinih članova, uključujući članove na privremenoj osnovi, u skladu s člankom 171., stavkom (a) i

člankom 173. Konvencije i Sporazumom, sve dok Vlast ne bude imala dovoljno sredstava iz drugih izvora za podmirenje tih troškova. Vlast neće koristiti ovlaštenje iz članka 174., stavka 1. Konvencije da pozajmljuje sredstva kako bi financirala svoj upravni proračun.

15. Vlast izrađuje i usvaja, u skladu s člankom 162., stavkom 2 (o) ii. Konvencije pravila, propise i postupke zasnovane na načelima sadržanima u odjeljcima 2., 5., 6., 7. i 8. ovoga Priloga, kao i potrebna dodatna pravila, propise i postupke za olakšavanje odobrenja planova rada za istraživanje ili iskorištavanje u skladu sa sljedećim podstavcima:

- (a) Vijeće može pristupiti izradi takvih pravila, propisa ili postupaka kad god smatra da su svi ili neki od njih nužni za obavljanje djelatnosti u Zoni ili kad ustanovi da neposredno predstoji komercijalno iskorištavanje ili na zahtjev države čiji državljani namjeravaju podnijeti zahtjev za odobrenje plana rada za iskorištavanje;
- (b) ako se radi o zahtjevu države navedene u podstavku (a), Vijeće mora, u skladu s člankom 162, stavkom 2 (o) Konvencije, usvojiti takva pravila, propise i postupke u roku od dvije godine od zahtjeva;
- (c) ako Vijeće nije izradilo pravila, propise i postupke za iskorištavanje u navedenom roku, a zahtjev za odobrenje plana rada za iskorištavanje je podnesen, ono će ipak razmotriti i privremeno odobriti takav plan rada na osnovi odredaba Konvencije, te pravila, propisa i postupaka koje Vijeće može usvojiti privremeno ili na osnovi odredaba Konvencije i odredaba i načela sadržanih u ovome Prilogu, kao i načela nediskriminacije između ugovaratelja.

16. Pri usvajanju pravila, propisa i postupaka u skladu s XI. dijelom i Sporazumom, Vlast uzima u obzir nacrt pravila, propisa i postupaka, kao i preporuke koje se odnose na odredbe XI. dijela, koji su sadržani u izvješćima i preporukama Pripremljene komisije.

17. Odredbe XI. dijela, odjeljka 4. Konvencije tumače se i primjenjuju u skladu sa Sporazumom.

ODJELJAK 2.

Poduzeće

1. Tajništvo Vlasti obavlja zadaće Poduzeća dok ono ne počne djelovati neovisno o Tajništvu. Glavni tajnik Vlasti imenuje iz redova zaposlenih u Vlasti privremenog glavnog upravitelja koji nadgleda obavljanje zadaća Tajništva.

Te zadaće su:

- (a) praćenje i ispitivanje trendova i razvoja dubokomorskog rudarstva, uključujući redovne analize uvjeta na svjetskom tržištu metala te cijena metala, trendova i očekivanja;
- (b) procjena rezultata znanstvenog istraživanja mora vezanog uz djelatnosti u Zoni, s posebnim naglaskom na istraživanje utjecaja djelatnosti u Zoni na okoliš;
- (c) procjena dostupnih podataka o ispitivanju i istraživanju, uključujući kriterije za te djelatnosti;
- (d) procjena tehnološkog razvoja važnog za djelatnosti u Zoni, posebno tehnologije koja se odnosi na zaštitu i očuvanje morskog okoliša;
- (e) vrednovanje obavijesti i podataka o područjima rezerviranim za Vlast;
- (f) procjena pristupa zajedničkim pothvatima;

- (g) prikupljanje obavijesti o dostupnom izučenom osoblju;
- (h) proučavanje mogućih opcija poslovne politike u upravljanju Poduzećem u različitim fazama njegove djelatnosti.

2. Poduzeće obavlja početne radove dubokomorskog rudarstva putem zajedničkih pothvata. Nakon odobrenja plana rada za iskorištavanje subjektu koji nije Poduzeće, ili nakon što primi zahtjev za zajedničkim pothvatom s Poduzećem, Vijeće će razmotriti pitanje djelovanja Poduzeća neovisno o Tajništvu Vlasti. Ako zajednički pothvat s Poduzećem odgovara razumnim komercijalnim načelima, Vijeće izdaje upute u skladu s člankom 170., stavkom 2. Konvencije o takvom neovisnom djelovanju.

3. Obveza država stranaka predviđena u Prilogu IV., članku 11., stavku 3. Konvencije da financiraju jedno rudarsko ležište ne primjenjuje se i države nisu obvezne financirati djelatnosti na rudarskim ležištima Poduzeća niti one u okviru njegovih zajedničkih pothvata.

4. Obveze predviđene za ugovaratelje primjenjuju se i na Poduzeće. Neovisno o odredbama članka 153., stavka 3. i Priloga III., članka 3., stavka 5. Konvencije, plan rada Poduzeća nakon njegova odobrenja ima oblik ugovora zaključenoga između Vlasti i Poduzeća.

5. Ugovaratelj koji je dao određeno područje Vlasti kao rezervirano područje ima pravo prvi put odbiti ući u zajednički pothvat s Poduzećem radi istraživanja i iskorištavanja tog područja. Ako Poduzeće ne podnese zahtjev za plan rada za djelatnosti na takvom rezerviranom području u roku od 15 godina od početka svog djelovanja neovisno o Tajništvu Vlasti, ili u roku od 15 godina od dana kad je to područje rezervirano za Vlast, ovisno o tome koji je od tih datuma kasniji, ugovaratelj koji je dao područje ovlašten je podnijeti zahtjev za plan rada za to područje pod uvjetom da ponudi u dobroj vjeri uključivanje Poduzeća kao partnera u zajedničkom pothvatu.

6. Članak 170., stavak 4., Prilog IV i druge odredbe Konvencije koje se odnose na Poduzeće tumače se i primjenjuju u skladu s ovim odjeljkom.

ODJELJAK 3.

Donošenje odluka

1. Opću politiku Vlasti ustanovljuje Skupština u suradnji s Vijećem.
2. Opće je pravilo da se odluke u organima Vlasti usvajaju konsenzusom.
3. Ako usprkos svim naporima konsenzus ne bude postignut, odluke o pitanjima postupka donose se u Skupštini većinom članova koji su nazočni i glasuju, a odluke o meritornim pitanjima donose se dvotrećinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, kao što je predviđeno u članku 159., stavku 8. Konvencije.
4. Odluke Skupštine o bilo kojem pitanju za koje je također nadležno Vijeće ili o bilo kojem upravnom, proračunskom ili financijskom pitanju zasnivaju se na preporuci Vijeća. Ako Skupština ne prihvati preporuku Vijeća o nekom pitanju, ona vraća predmet Vijeću na daljnje razmatranje. Vijeće ponovno razmatra predmet u skladu s iznesenim stavovima Skupštine.
5. Ako usprkos svim naporima konsenzus nije postignut, odluke o pitanjima postupka u Vijeću se donose većinom članova koji su nazočni i glasuju, a odluke o meritornim pitanjima, osim kada Konvencija predviđa odlučivanje konsenzusom u Vijeću, donose se dvotrećinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da se takvim odlukama ne protivi većina u kojoj od skupina navedenih u stavku 9. U donošenju odluka Vijeće promiče interese svih članova Skupštine.

6. Vijeće će odgoditi donošenje odluke kako bi olakšalo daljnje pregovaranje svaki put kad se pokaže da nisu iscrpljene sve mogućnosti za postizanje konsenzusa o određenom pitanju.
7. Odluke Skupštine ili Vijeća koje imaju utjecaj na financije ili proračun zasnivaju se na preporukama Financijskog odbora.
8. Odredbe članka 161., stavka 8 (b) i (c) Konvencije ne primjenjuju se.
9. (a) Svaka grupa država izabrana prema stavku 15 (a) do (c) smatra se skupinom u svrhe glasovanja u Vijeću. Države u razvoju, izabrane prema stavku 15 (d) i (e), smatraju se jednom skupinom u svrhe glasovanja u Vijeću.
- (b) Prije izbora članova Vijeća, Skupština ustanovljuje liste zemalja koje ispunjavaju kriterije za članstvo u grupama država iz stavka 15 (a) do (d). Ako neka država ispunjava kriterije za članstvo u više grupa, tu državu može predložiti Vijeću na izbor samo jedna grupa i ta država predstavlja samo tu grupu pri glasovanju u Vijeću.
10. Svaku grupu država iz stavka 15 (a) do (d) predstavljaju u Vijeću oni članovi koje predloži ta grupa. Svaka grupa predlaže samo onaj broj kandidata koliki je broj mjesta koji treba biti popunjen od te grupe. Kad broj mogućih kandidata u svakoj od grupa navedenih u stavku 15 (a) do (e) premašuje broj mjesta koja su na raspolaganju svakoj od tih grupa, kao opće pravilo primjenjuje se načelo rotacije. Države članice svake grupe odlučuju kako se to načelo primjenjuje unutar grupe.
11. (a) Vijeće prihvća preporuku Pravne i tehničke komisije za odobrenje plana rada osim ako Vijeće dvotrećinskom većinom članova koji su nazočni i glasuju, uključujući većinu članova koji su nazočni i glasuju u svakoj skupini Vijeća, odluči da ne prihvati plan rada. Ako Vijeće ne donese odluku o preporuci za odobrenje plana rada u zadanom roku, preporuka se smatra prihvaćenom istekom tog roka. Taj rok uobičajeno iznosi 60 dana osim ako Vijeće odluči predvidjeti duže razdoblje. Ako Komisija preporuči da se plan rada ne odobri ili ne da preporuku, Vijeće ipak može odobriti plan rada u skladu sa svojim poslovnikom o donošenju odluka o meritornim pitanjima.
- (b) Odredbe članka 162., stavka 2 (j) Konvencije ne primjenjuju se.
12. Ako spor nastane u vezi neodobravanja plana rada, takav se spor podvrgava postupcima rješavanja sporova predviđenima u Konvenciji.
13. Odluke Pravne i tehničke komisije koje se donose glasovanjem donose se većinom članova koji su nazočni i glasuju.
14. XI. dio, odjeljak 4., pododjeljci B i C Konvencije tumače se i primjenjuju u skladu s ovim odjeljkom.
15. Vijeće se sastoji od 36 članova Vlasti koje izabire Skupština sljedećim redom:
- (a) četiri člana među onim državama strankama koje su tijekom posljednjih pet godina za koje su dostupne statistike trošile više od 2 posto od cjelokupne svjetske potrošnje ili čiji je čisti uvoz bio viši od 2 posto od cjelokupnog svjetskog uvoza roba proizvedenih od onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone, s tim da među ta četiri člana bude uključena država iz istočnoeuropske regije koja ima najrazvijenije gospodarstvo u toj regiji, uzimajući u obzir domaći bruto proizvod te država koja na dan stupanja Konvencije na snagu ima najrazvijenije gospodarstvo, uzimajući u obzir domaći bruto proizvod, ako takve države žele biti predstavljene u ovoj grupi;
- (b) četiri člana među osam država stranaka koje su najviše uložile u pripreme i obavljanje djelatnosti u Zoni, bilo izravno ili putem svojih državljana;
- (c) četiri člana među državama strankama koje su prema proizvodnji na područjima pod njihovom jurisdikcijom glavni čisti izvoznici onih kategorija ruda koje će se dobivati iz Zone, uključujući barem dvije države u razvoju čiji izvoz takvih ruda ima značajan utjecaj na njihova gospodarstva;

- (d) šest članova među državama strankama u razvoju koje predstavljaju posebne interese. Posebni interesi koji trebaju biti predstavljeni uključuju interese država s brojnim stanovništvom, neobalnih država ili država u nepovoljnom geografskom položaju, otočnih država, država koje su glavni uvoznici onih vrsta ruda koje će se dobivati iz Zone, država koje su potencijalni proizvođači takvih ruda i najnerazvijenijih država;
- (e) osamnaest članova izabranih na temelju načela koje osigurava pravičnu geografsku zastupljenost mjesta u Vijeću u cjelini, pod uvjetom da svaka geografska regija bude predstavljena barem jednim članom izabranim na temelju ovoga podstavka. U tu svrhu geografske regije su ove: Afrika, Azija, Istočna Europa, Latinska Amerika i Karibi i Zapadna Europa i ostale države.

16. Odredbe članka 161., stavka 1. Konvencije ne primjenjuju se.

ODJELJAK 4.

Revizijska Konferencija

Odredbe članka 155., stavaka 1., 3. i 4. Konvencije koje se odnose na revizijsku konferenciju ne primjenjuju se. Neovisno o odredbama članka 314., stavka 2. Konvencije, Skupština na preporuku Vijeća može u bilo koje vrijeme preispitati predmete navedene u članku 155., stavku 1. Konvencije. Izmjene ovoga Sporazuma i XI. dijela podložne su postupcima sadržanima u člancima 314., 315. i 316. Konvencije, pod uvjetom da se zadrže načela, režim i ostali uvjeti navedeni u članku 155., stavku 2. Konvencije te da se ne šteti pravima navedenima u stavku 5. tog članka.

ODJELJAK 5.

Prijenos tehnologije

1. Osim odredbama članka 144. Konvencije, prijenos tehnologije u svrhe XI. dijela Konvencije uređuje se i sljedećim načelima:

- (a) Poduzeće i države u razvoju koje žele steći tehnologiju za dubokomorsko rudarstvo nastoje steći tu tehnologiju pod pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima na slobodnom tržištu ili putem zajedničkih pothvata;
- (b) ako Poduzeće ili države u razvoju nisu u mogućnosti steći tehnologiju za dubokomorsko rudarstvo, Vlast može zahtijevati da svi ili bilo koji ugovaratelj i odnosna država ili države koje jamče, surađuju s njom radi olakšavanja stjecanja tehnologije za dubokomorsko rudarstvo od strane Poduzeća ili njegovoga zajedničkog pothvata ili države u razvoju ili država koje nastoje steći takvu tehnologiju pod pravednim i umjerenim trgovačkim temeljima i uvjetima na slobodnom tržištu, u skladu s djelotvornom zaštitom prava intelektualnog vlasništva. U tu se svrhu države stranke obvezuju surađivati u potpunosti i djelotvorno s Vlašću i osigurati da ugovaratelji za koje jamče također u potpunosti surađuju s Vlašću;
- (c) kao opće pravilo države stranke promiču međunarodnu tehničku i znanstvenu suradnju glede djelatnosti u Zoni ili između zainteresiranih stranaka ili razvijanjem osposobljenosti, tehničke suradnje i programa znanstvene suradnje na području znanosti koje se bave morem te tehnologije i zaštite i očuvanja morskog okoliša.

2. Odredbe Priloga III., članka 5. Konvencije ne primjenjuju se.

ODJELJAK 6.

Politika proizvodnje

1. Politika Vlasti glede proizvodnje temelji se na sljedećim načelima:

- (a) razvoj bogatstava Zone provodi se u skladu s razumnim komercijalnim načelima;
- (b) odredbe Općeg sporazuma o tarifama i trgovini, njegovi pripadajući pravilnici i sporazumi koji mu slijede ili ga zamijene primjenjuju se glede djelatnosti u Zoni;

- (c) posebno, nema subvencioniranja djelatnosti u Zoni osim na način dopušten u sporazumima navedenima u podstavku (b). Subvencioniranje u svrhe ovih načela definira se u skladu sa sporazumima navedenima u podstavku (b);
- (d) nema diskriminacije između ruda dobivenih iz Zone i iz ostalih nalazišta. Rude dobivene iz Zone i uvoz roba proizvedenih iz takvih ruda nemaju prednost u pristupu tržištu, posebno:
- i. stvaranjem zapreka putem tarifa ili ukidanja tarifa; i
 - ii. davanjem od strane država stranaka prednosti onim rudama ili robi proizvedenoj od njihovih državnih poduzeća ili fizičkih ili pravnih osoba koje imaju njihovo državljanstvo odnosno državnu pripadnost ili su pod njihovim nadzorom ili nadzorom osoba koje su njihovi državljani ili imaju njihovu državnu pripadnost;
- (e) plan rada za iskorištavanje odobren od Vlasti sadrži, glede svakog rudarskog područja, predviđeni raspored proizvodnje koji uključuje procijenjene najveće količine ruda koje bi se proizvodile godišnje prema planu rada;
- (f) na rješavanje sporova glede odredaba sporazuma navedenih u podstavku (b) primjenjuje se sljedeće:
- i. ako su države stranke o kojima se radi stranke tih sporazuma, one primjenjuju postupke rješavanja sporova predviđene tim sporazumima;
 - ii. ako jedna ili više država stranaka nisu stranke tih sporazuma, one primjenjuju postupke rješavanja sporova predviđene Konvencijom;
- (g) ako je prema sporazumima navedenima u podstavku (b) utvrđeno da je država stranka sudjelovala u subvencioniranju koje je zabranjeno ili koje je imalo štetne posljedice na interese druge države stranke, a odnosna država stranka ili države stranke nisu poduzele odgovarajuće mjere, država stranka može zahtijevati od Vijeća da poduzme odgovarajuće mjere.
2. Načela sadržana u stavku 1. ne utječu na prava i obveze prema bilo kojoj odredbi sporazuma navedenih u stavku 1 (b) niti na sporazume o slobodnoj trgovini i carinskim savezima, u odnosima između država stranaka koje su stranke tih sporazuma.
3. Prihvaćanje od strane ugovaratelja subvencija koje nisu dopuštene prema sporazumima navedenima u stavku 1 (b) predstavlja kršenje temeljnih odredaba ugovora koji čini plan rada za obavljanje djelatnosti u Zoni.
4. Svaka država stranka koja ima razloga vjerovati da je došlo do povrede zahtjeva iz stavka 1. (b) do (d) ili stavka 3. može pokrenuti postupak rješavanja sporova u skladu sa stavkom 1. (f) ili (g).
5. Država stranka može u svako doba upozoriti Vijeće na djelatnosti koje prema njezinom shvaćanju nisu u skladu sa zahtjevima stavka 1. (b) do (d).
6. Vlast usvaja pravila, propise i postupke koji osiguravaju primjenu odredaba ovoga odjeljka, uključujući pravila, propise i postupke koji uređuju odobrenje planova rada.
7. Odredbe članka 151., stavaka 1. do 7. i 9., članka 162., stavka 2. (q), članka 165., stavka 2. (n) i Priloga III., članka 6., stavka 5. i članka 7. Konvencije ne primjenjuje se.

ODJELJAK 7.

Ekonomska pomoć

1. Politika Vlasti glede pomoći zemljama u razvoju koje trpe ozbiljne štetne posljedice u svom gospodarstvu ili prihodima od izvoza zbog smanjenja cijene neke rude ili smanjenja opsega izvoza te rude, u onoj mjeri u kojoj je takvo smanjenje prouzročeno djelatnostima u Zoni, temelji se na sljedećim načelima:
- (a) Vlast osniva fond za ekonomsku pomoć iz dijela sredstava Vlasti koji preostane nakon pokrića upravnih troškova Vlasti. Iznos sredstava namijenjenih ovoj svrsi povremeno određuje Vijeće na preporuku Financijskog odbora. Za osnivanje fonda za ekonomsku pomoć upotrebljavaju se jedino sredstva od uplata ugovaratelja, uključujući Poduzeće, te dobrovoljnih doprinosa;

- (b) državama u razvoju koje su kopneni proizvođači, za koje je utvrđeno da trpe najveću štetu zbog proizvodnje ruda iz Zone pruža se pomoć iz fonda Vlasti za ekonomsku pomoć;
 - (c) Vlast pruža pomoć iz fonda oštećenim državama u razvoju koje su kopneni proizvođači, kad je to prikladno, u suradnji s postojećim globalnim ili regionalnim razvojnim ustanovama koje imaju infrastrukturu i stručnost za ostvarivanje takvih programa pomoći;
 - (d) obujam i trajanje takve pomoći određuje se od slučaja do slučaja. Pri tomu se dužna pozornost posvećuje naravi i stupnju problema s kojima se susreću oštećene države u razvoju koje su kopneni proizvođači.
2. Članak 151., stavak 10. Konvencije primjenjuje se putem mjera ekonomske pomoći navedenih u stavku 1. Članak 160., stavak 2 (l), članak 162., stavak 2. (n), članak 164., stavak 2. (d), članak 171., podstavak (f) i članak 173., stavak 2. (c) Konvencije tumače se na odgovarajući način.

ODJELJAK 8.

Financijski uvjeti ugovora

1. Usvajanje pravila, propisa i postupaka o financijskim uvjetima ugovora temelji se na sljedećim načelima:
 - (a) sustav plaćanja u korist Vlasti mora biti povoljan i za ugovaratelja i za Vlast, te mora predviđati odgovarajuće načine na koje ugovaratelj udovoljava tome sustavu;
 - (b) iznosi plaćanja prema tom sustavu odgovaraju onima koji prevladavaju u kopnenoj proizvodnji istih ili sličnih ruda kako bi se izbjeglo davanje umjetne prednosti dubokomorskom rudarstvu ili njegovo stavljanje u nepovoljan položaj na tržištu;
 - (c) sustav ne treba biti složen ni nametati značajnije upravne troškove Vlasti i ugovaratelju. Razmotrit će se usvajanje sustava naknade ili spoj sustava naknade i podjele dobiti. Ako se usvoje alternativni sustavi, ugovaratelj ima pravo izabrati sustav koji će se primijeniti na njegov ugovor. Svaka daljnja promjena u izboru između alternativnih sustava mora se odrediti sporazumom između Vlasti i ugovaratelja;
 - (d) godišnja stalna pristojba plaća se od početka komercijalne proizvodnje. Ova pristojba može biti pripisana drugim dužnim plaćanjima prema sustavu usvojenome u skladu s podstavkom (c). Iznos pristojbe određuje Vijeće;
 - (e) sustav plaćanja može se povremeno preispitati s obzirom na promjenu okolnosti. Svaka izmjena primjenjuje se bez razlike. Takve izmjene mogu se primijeniti na postojeće ugovore samo ako ih ugovaratelj izabere. Svaka daljnja promjena u izboru između alternativnih sustava mora se odrediti sporazumom između Vlasti i ugovaratelja;
 - (f) sporovi o tumačenju ili primjeni pravila i propisa zasnovanih na ovim načelima podvrgavaju se postupcima rješavanja sporova predviđenima u Konvenciji;
2. Odredbe Priloga III., članka 13., stavaka 3. do 10. ne primjenjuju se.
3. Glede primjene Priloga III., članka 13., stavka 2. Konvencije, pristojba za razmatranje zahtjeva za odobravanje plana rada ograničenog na jednu fazu, bilo istraživanja ili iskorištavanja, iznosi 250 000 US dolara.

ODJELJAK 9.

Financijski Odbor

1. Ovime se osniva Financijski odbor. Odbor je sastavljen od 15 članova s odgovarajućom osposobljenošću za bavljenje financijskim pitanjima. Države stranke predlažu kandidate najvišeg stupnja stručnosti i poštenja.

2. U Financijskom odboru ne može biti više od jednog državljanina iste države stranke.
 3. Članove Financijskog odbora bira Skupština i vodi pri tome računa o pravičnoj geografskoj zastupljenosti i predstavljanju posebnih interesa. Svaka grupa država navedena u odjeljku 3., stavku 15. (a), (b), (c) i (d) ovoga Priloga mora biti predstavljena u Odboru barem jednim članom. Dok Vlast ne bude imala dovoljno sredstava, osim doprinosa, za podmirivanje svojih upravnih troškova, članovi Odbora bit će predstavnici pet najvećih financijskih prinositelja upravnom proračunu Vlasti. Nakon toga izbor člana iz svake grupe zasnivat će se na prijedlogu članova odnosne grupe, s mogućnošću da se daljnji članovi izaberu iz svake grupe.
 4. Mandat članova Financijskog odbora traje pet godina. Oni mogu biti ponovno izabrani za daljnji mandat.
 5. U slučaju smrti, nesposobnosti ili ostavke člana Financijskog odbora prije isteka mandata, Skupština bira, do isteka mandata, člana iz iste geografske regije ili grupe država.
 6. Članovi Financijskog odbora ne smiju imati financijski interes u djelatnostima koje ulaze u okvir predmeta glede kojih je Odbor ovlašten donositi preporuke. Oni neće otkrivati, čak ni nakon prestanka svojih funkcija, bilo koju povjerljivu obavijest koju su saznali pri obavljanju dužnosti u Vlasti.
 7. Skupština i Vijeće uzimaju u obzir preporuke Financijskog odbora pri odlučivanju o sljedećim pitanjima:
 - (a) nacrt financijskih pravila, propisa i postupaka organa Vlasti te financijsko poslovanje i unutrašnja financijska uprava Vlasti;
 - (b) procjena doprinosa članova upravnom proračunu Vlasti u skladu s člankom 160., stavkom 2. (e) Konvencije;
 - (c) sva važna financijska pitanja, uključujući predloženi godišnji proračun pripremljen od glavnog tajnika Vlasti u skladu s člankom 172. Konvencije, i financijski vidovi provođenja programa rada Tajništva;
 - (d) upravni proračun;
 - (e) financijske obveze država stranaka koje potječu iz primjene Sporazuma i XI. dijela, kao i utjecaj prijedloga i preporuka koji uključuju izdatke iz sredstava Vlasti na upravu i proračun;
 - (f) pravila, propisi i postupci glede pravične raspodjele financijskih i drugih ekonomskih blagodati od djelatnosti u Zoni i odluke koje o tome treba donijeti.
 8. Odluke Financijskog odbora o pitanjima postupka donose se većinom članova koji su nazočni i glasuju. Odluke o meritornim pitanjima donose se konsenzusom.
 9. Zahtjev iz članka 162., stavka 2. (y) Konvencije za osnivanjem pomoćnog organa za financijska pitanja smatra se ispunjenim osnivanjem Financijskog odbora u skladu s ovim odjeljkom.
-

PRILOG II

ISPRAVA O FORMALNOM POTVRĐIVANJU EUROPSKE ZAJEDNICE

Europska zajednica iskazuje poštovanje glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i ima čast položiti svoju ispravu o formalnom potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982. i Sporazum koji je usvojila Opća Skupština Ujedinjenih naroda 28. srpnja 1994. o primjeni dijela XI. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.

Polazeći ovu ispravu, Zajednica ima čast objaviti njegovo prihvatanje u pogledu predmeta zbog kojih su njene države članice koje su stranke Konvencije prenijele nadležnost nad pravima i obvezama utvrđenima za države stranke ovom Konvencijom i Sporazumom. Izjava o nadležnosti predviđena u članku 5. stavku 1. Priloga IX. Konvenciji nalazi se u prilogu.

Zajednica također želi objaviti, u skladu s člankom 310. Konvencije, svoj prigovor na bilo koju izjavu ili stajalište kojim se izuzima ili izmjenjuje pravni doseg odredaba Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, a posebice one koje se odnose na ribolovne aktivnosti. Zajednica ne smatra da se Konvencijom priznaju prava ili nadležnost obalnih država glede iskorištavanja, očuvanja i upravljanja ribarskim resursima, osim vrsta od dna izvan njihovog isključivog gospodarskog pojasa.

Zajednica zadržava pravo na davanje naknadnih izjava u vezi s Konvencijom i Sporazumom kao odgovor na buduće izjave i stajališta.

Zajednica koristi ovu priliku da glavnom tajniku Ujedinjenih naroda još jednom iskaže izraze svog osobitog poštovanja.

**IZJAVA O NADLEŽNOSTI EUROPSKE ZAJEDNICE U POGLEDU PREDMETIMA KOJI SU
UREĐENI KONVENCIJOM UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA OD 10. PROSINCA 1982.
I SPORAZUMOM OD 28. SRPNJA 1994. O PRIMJENI DIJELA XI. KONVENCIJE**

(Izjava dana skladno članka 5. stavku 1. Priloga IX. Konvenciji i članku 4. stavku 4., Sporazuma)

Članak 5. stavak 1. Priloga IX. Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora predviđa da isprava o formalnom potvrđivanju neke međunarodne organizacije sadrži izjavu u kojoj su navedeni predmeti uređeni Konvencijom, nadležnost nad kojima njene države članice, koje su stranke ove Konvencije ⁽¹⁾, prenijele na organizaciju.

Članka 4. stavak 4. Sporazuma o primjeni dijela XI. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982. ⁽²⁾ predviđa da formalno potvrđivanje od strane međunarodne organizacije bude u skladu s Prilogom IX. ovoj Konvenciji.

Europske zajednice osnovane su Pariškim ugovorom (ECSC) koji je potpisan 18. travnja 1951. i Rimskim ugovorom (EEZ i Euratom) koji je potpisan 25. ožujka 1957. Nakon što su ih ratificirale države potpisnice, ugovori su stupili na snagu 25. srpnja 1952. i 1. siječnja 1958. Izmijenjeni su Ugovorom o Europskoj uniji koji je potpisan u Maastrichtu 7. veljače 1992. i koji je stupio na snagu, nakon što su ga ratificirale države potpisnice 1. studenog 1993., te nedavno Ugovorom o pristupanju potpisanom na Krflu 24. lipnja 1994. koji je stupio na snagu 1. siječnja 1995. ⁽³⁾.

Sadašnje članice zajednica su Kraljevina Belgija, Kraljevina Danska, Savezna Republika Njemačka, Helenska Republika, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Irska, Talijanska Republika, Veliko Vojvodstvo Luksemburga, Kraljevina Nizozemske, Republika Austrija, Portugalska Republika, Republika Finska, Kraljevina Švedska, Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora i Sporazum o primjeni dijela XI. Konvencije primjenjuju se, glede nadležnosti prenesenih na Europsku zajednicu, na područje u kojima se primjenjuje Ugovor o osnivanju Europske zajednice i pod uvjetima koji su utvrđeni u navedenom Ugovoru, a posebice u njegovom članku 227.

Ova se izjava ne primjenjuje na državna područja država članica u kojima se ne primjenjuje navedeni Ugovor i ne dovodi u pitanje postupke i stajališta koje bi dotične države članice mogle usvojiti sukladno Konvenciji i Sporazumu u interesu i u ime tih područja.

U skladu s gore navedenim odredbama, ova izjava navodi nadležnosti nad predmetima koje su države članice prenijele na Zajednicu temeljem ugovora koji su uređeni Konvencijom i Sporazumom.

⁽¹⁾ Kad je potpisala Konvenciju, Zajednica je dala propisnu izjavu u skladu s člankom 1. Priloga IX. u kojoj je navela predmete koji su uređeni Konvencijom za koje su nadležnost na nju prenijele njene države članice.

⁽²⁾ Zajednica ga je potpisala 29. srpnja 1994. i privremeno ga primjenjuje s učinkom od 16. studenog 1994.

⁽³⁾ Pariški ugovor o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik registriran je u Tajništvu Ujedinjenih naroda 15. ožujka 1957. pod brojem 3729; Rimski ugovori o osnivanju Europske ekonomske zajednice i Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) registrirani su 21. travnja 1958. i 24. travnja 1958. pod brojem 4300 i 4301. Ugovor o Europskoj Uniji registriran je 28. prosinca 1993., pod brojem 30615; Ugovor o pristupanju od 24. lipnja 1994. objavljen je u *Službenom listu Europskih zajednica* C 241 od 29. kolovoza 1994.

Doseg tih nadležnosti Zajednice i njihovo ostvarivanje po svojoj naravi podložni su neprekidnom razvoju, a Zajednica prema potrebi dopunjava i izmjenjuje ovu izjavu, u skladu s člankom 5. stavkom 4. Priloga IX. ovoj Konvenciji.

Zajednica ima isključivu nadležnost nad određenim predmetima, a nad ostalim predmetima dijeli nadležnost sa svojim državama članicama.

1. Predmeti nad kojima Zajednica ima isključivu nadležnost

- Zajednica ističe da su joj njene države članice prenijele nadležnost u vezi očuvanja i upravljanja resursima morskog ribolova. Stoga, u tom području Zajednica mora usvojiti relevantna pravila i uredbe (koje provode države članice) i, u okviru svoje nadležnosti, ući u vanjske obveze prema trećim državama ili nadležnim međunarodnim organizacijama. Ova se nadležnost primjenjuje na vode koje su pod nacionalnom jurisdikcijom glede ribarstva i na otvorena mora. Međutim, u vezi mjera koje se odnose na ostvarivanje jurisdikcije nad plovilima, odobrenja za isticanje zastave, upis plovila u upisnik te primjenu kaznenih i upravnih sankcija, nadležnost ostaje državama članicama, uz poštivanje prava Zajednice. Pravo Zajednice predviđa i administrativne sankcije.
- temeljem svoje trgovinske i carinske politike, Zajednica ima nadležnost glede onih odredbi dijelova X. i XI. Konvencije i Sporazuma od 28. srpnja 1994. koje se odnose na međunarodnu trgovinu.

2. Predmeti za koje Zajednica dijeli nadležnost sa svojim državama članicama

- glede ribarstva, za određeni broj predmeta koji nisu izravno povezani s očuvanjem i upravljanjem resursima morskog ribolova, na primjer istraživanje i tehnološki napredak i razvojna suradnja, nadležnost se dijeli.
 - glede odredbi o pomorskom prijevozu, sigurnosti plovidbe te sprječavanju morskog zagađenja koje su sadržane, *inter alia*, u dijelovima II., III., V., VII. i XII. Konvencije, Zajednica ima isključivu nadležnost samo u onoj mjeri u kojoj te odredbe Konvencije ili pravni instrumenti, koji su usvojeni radi njene provedbe, utječu na zajednička pravila koja je uspostavila Zajednica. U slučaju kada pravila Zajednice postoje ali na njih nema utjecaja, osobito u slučaju odredaba Zajednice kojima se utvrđuju samo minimalni standardi, države članice imaju nadležnost, ne dovodeći u pitanje nadležnost Zajednice da djeluje na tom području. U protivnom nadležnost ostaje državama članicama.
- Popis relevantnih zakona Zajednice nalazi se u Dodatku. Doseg nadležnosti Zajednice koji proizlazi iz navedenih zakona mora se ocijeniti s obzirom na točno određene odredbe svake mjere, a posebice opseg kojim se ovim odredbama uspostavljaju zajednička pravila;
- glede odredbi dijelova XIII i XIV Konvencije, nadležnost Zajednice odnosi se uglavnom na promicanje suradnje u području istraživanja i tehnološkog razvitka sa zemljama nečlanicama i s međunarodnim organizacijama. Aktivnosti koje provodi Zajednica u tim područjima upotpunjavaju aktivnosti država članica. Nadležnost u tom slučaju provodi se usvajanjem programa navedenih u dodatku.

3. Mogući utjecaji ostalih politika Zajednice

- također je potrebno spomenuti politike i aktivnosti Zajednice u području kontrole nelojalnih gospodarskih praksi, državne nabave, industrijske konkurentnosti kao i u području pomoći za razvoj. Ove politike mogu također biti važne za Konvenciju i Sporazum, osobito glede određenih odredaba dijelova VI. i XI. Konvencije.

*Dodatak***ZAKONI ZAJEDNICE KOJI SE ODOSE NA PREDMETE KOJI SU UREĐENI KONVENCIJOM I SPORAZUMOM****— U području sigurnosti pomorskog prometa i sprječavanja onečišćenja mora**

Odluka Vijeća 92/143/EEZ od 25. veljače 1992. o sustavima za radio- navigaciju za Europu (SL L 59, 4.3.1992., str. 17.)

Direktiva Vijeća 79/115/EEZ od 21. prosinca 1978. o upravljanju brodovima od strane pilota za otvoreno more u Sjevernom moru i Engleskom kanalu (SL L 33, 8.2.1979., str. 32.)

Direktiva Vijeća 93/75/EEZ od 13. rujna 1993. o minimalnim zahtjevima za brodove koji uplovljavaju u luke Zajednice ili ih napuštaju i prevoze opasne ili onečišćujuće tvari (SL L 247, 5.10.1993., str. 19.)

Direktiva Vijeća 93/103/EZ od 23. studenog 1993. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima pri radu na ribarskim plovilima (13. pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1., Direktive 89/391/EEZ) (SL L 307, 13.12.1993., str. 1.)

Direktiva Vijeća 94/57/EZ od 22. studenog 1994. o zajedničkim pravilima i normama organizacija za inspekciju i pregled brodova te za relevantne aktivnosti pomorskih uprava (Direktiva o Klasifikacijskim društvima) (SL L 319, 12.12.1994., str. 20.)

Direktiva Vijeća 94/58/EZ od 22. studenog 1994. o minimalnoj razini izobrazbe pomoraca (SL L 319, 12.12.1994., str. 28.)

Direktiva Vijeća 95/21/EZ od 19. lipnja 1995. o jačanju međunarodnih standarda o sigurnosti broda, sprečavanju onečišćenja i životnim i radnim uvjetima na brodovima (nadzor države luke) koji koriste luke Zajednice i plove u vodama koje su u nadležnosti država članica (SL L 157, 7.7.1995., str. 1.)

Direktiva Vijeća 96/98/EZ od 20. prosinca. 1996. o pomorskoj opremi (SL L 46, 17.2.1997., str. 25.)

Uredba Vijeća (EEZ) br. 613/91 od 4. ožujka 1991. o prijenosu brodova iz jednog upisnika u drugi unutar Zajednice (SL L 68, 15.3.1991., str. 1.) i Uredba Komisije (EEZ) br. 2158/93 od 28. srpnja 1993. o primjeni izmjena Međunarodne konvencije o sigurnosti života na moru iz 1974., te Međunarodne konvencije o sprječavanju zagađenja mora s brodova iz 1973., u svrhu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 613/91 (SL L 194, 3.8.1993., str. 5.)

Uredba Vijeća (EZ) br. 2978/94 od 21. studenog 1994. o provedbi Rezolucije IMO-a A.747(18) o primjeni mjerenja nosivosti balastnoga prostora u tankerima za prijevoz nafte s odvojenim balastom (SL L 319, 12.12.1994., str. 1.)

Uredba Vijeća (EZ) br. 3051/95 od 8. prosinca 1995. o sigurnom upravljanju „roll-on/roll-off” putničkih brodova (ro-ro putnički brodovi) (SL L 320, 30.12.1995., str. 14.)

— U području zaštite i očuvanja morskog okoliša dijela XII. Konvencije

Odluka Vijeća 81/971/EEZ od 3. prosinca 1981. o uspostavi informacijskog sustava Zajednice za kontrolu i smanjenje zagađenja uzrokovanog ispuštanjem ugljikovodika u more (SL L 355, 10.12.1981., str. 52.)

Odluka Vijeća 86/85/EEZ od 6. ožujka 1986. o uspostavi informacijskog sustava Zajednice za kontrolu i smanjenje zagađenja uzrokovanog izlivanjem ugljikovodika i ostalih štetnih tvari u more (SL L 77, 22.3.1986., str. 33.)

Direktiva Vijeća 75/439/EZ od 16. lipnja 1975. o odlaganju otpadnih ulja (SL L 194, 25.7.1975., str. 23.)

Direktiva Vijeća 75/442/EEZ od 15. srpnja 1975. o otpadu (SL L 194, 25.7.1975., str. 39.)

Direktiva Vijeća 76/160/EEZ od 8. prosinca 1975. o kakvoći vode za kupanje (SL L 31, 5.2.1976., str. 1.)

Direktiva Vijeća 76/464/EEZ od 4. svibnja 1976. o onečišćenju uzrokovanom ispuštanjem određenih opasnih tvari u vodeni okoliš Zajednice (SL L 129, 18.5.1976., str. 23.)

Direktiva Vijeća 78/176/EEZ od 20. veljače 1978. o otpadu iz industrije titan-dioksida (SL L 54, 25.2.1978., str. 19.)

Direktiva Vijeća 79/923/EEZ od 30. listopada 1979. o propisanoj kakvoći vode u kojoj žive školjki (SL L 281, 10.11.1979., str. 47.)

Direktiva Vijeća 80/779/EEZ od 15. srpnja 1980. o graničnim kakvoće zraka i preporučenim vrijednostima za sumporni dioksid i lebdeće čestice (SL L 229, 30.8.1980., str. 30.)

Direktiva Vijeća 82/176/EEZ od 22. ožujka 1982. o graničnim vrijednostima i ciljevima kakvoće za ispuštanje žive u industriji klor-alkane elektrolize (SL L 81, 27.3.1982., str. 29.)

Direktiva Vijeća 82/501/EEZ od 24. lipnja 1982. o opasnostima od teških nesreća kod određenih industrijskih aktivnosti (SL L 230, 5.8.1982., str. 1.)

Direktiva Vijeća 82/883/EEZ od 3. prosinca 1982. o postupcima nadzora i praćenja okoliša na koji djeluje otpad iz industrije titan-dioksida (SL L 378, 31.12.1982., str. 1.)

Direktiva Vijeća 82/884/EEZ od 3. prosinca 1982. o graničnim vrijednostima olova u zraku (SL L 378, 31.12.1982., str. 15.)

Direktiva Vijeća 83/513/EEZ od 26. rujna 1983. o graničnim vrijednostima i ciljevima kakvoće za ispuštanje kadmija (SL L 291, 24.10.1983., str. 1.)

Direktiva Vijeća 84/156/EEZ od 8. ožujka 1984. o graničnim vrijednostima i ciljevima kakvoće za ispuštanje žive iz sektora osim industrije klor-alkane elektrolize (SL L 74, 17.3.1984., str. 49.)

Direktiva Vijeća 84/360/EEZ od 28. lipnja 1984. o suzbijanju onečišćenja zraka iz industrijskih postrojenja (SL L 188, 16.7.1984., str. 20.)

Direktiva Vijeća 84/491/EEZ od 9. listopada 1984. o graničnim vrijednostima i ciljevima kakvoće za ispuštanje heksaklorcikloheksana (SL L 274, 17.10.1984., str. 11.)

Direktiva Vijeća 85/203/EEZ od 7. ožujka 1985. o standardima kakvoće zraka za dušikov dioksid (SL L 87, 27.3.1985., str. 1.)

Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 175, 5.7.1985., str. 40.)

Direktiva Vijeća 86/280/EEZ od 12. lipnja 1986. o graničnim vrijednostima i ciljevima kakvoće za ispuštanje određenih opasnih tvari uvrštenih u Popis I Priloga Direktivi 76/464/EEZ (SL L 181, 4.7.1986., str. 16.)

Direktiva Vijeća 88/609/EEZ od 24. studenog 1988. o ograničenju emisija određenih onečišćivača u zrak iz velikih postrojenja za spaljivanje (SL L 336, 7.12.1988., str. 1.)

Direktiva Vijeća 89/369/EEZ od 8. lipnja 1989. o sprječavanju onečišćenja zraka iz novih spalionica komunalnog otpada (SL L 163, 14.6.1989., str. 32.)

Direktiva Vijeća 89/429/EEZ od 21. lipnja 1989. o smanjenju onečišćenja zraka iz postojećih spalionica komunalnog otpada (SL L 203, 15.7.1989., str. 50.)

Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30.5.1991., str. 40.)

Direktiva Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovnog nitratima poljoprivrednog podrijetla (SL L 375, 31.12.1991., str. 1.)

Direktiva Vijeća 91/689/EEZ od 12. prosinca 1991. o opasnom otpadu (SL L 377, 31.12.1991., str. 20.)

Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje flore i faune (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.)

Direktiva Vijeća 92/112/EEZ od 15. prosinca 1992. o postupcima za usklađivanje programa za smanjenje i moguće otklanjanje onečišćenja uzrokovanog otpadom iz industrije titan-oksida (SL L 409, 31.12.1992., str. 11.)

Direktiva Vijeća 94/67/EZ od 16. prosinca 1994. o spaljivanju opasnog otpada (SL L 365, 31.12.1994., str. 34.)

Uredba Vijeća (EEZ) br. 259/93 od 1. veljače 1993. o nadzoru i kontroli prijevoza otpada unutar, u ili iz Europske zajednice (SL L 30, 6.2.1993., str. 1.)

— **U području istraživanja morskog okoliša i znanstvene i tehnološke suradnje**

Programi pomorske znanosti i tehnologije

Programi o okolišu i klimi

Suradnja sa državama nečlanicama i međunarodnim organizacijama; Program znanstvene i tehnološke suradnje sa zemljama u razvoju (INCO-DC)

— **Konvencije u kojima je Zajednica stranka**

Konvencija o sprečavanju onečišćenja s kopna, Pariz, 4. lipnja 1974. (Odluka Vijeća 75/437/EEZ od 3. ožujka 1975., objavljena u SL L 194 od 25.7.1975., str. 5.)

Protokol kojim se izmjenjuje i dopunjuje Konvencija o sprečavanju onečišćenja s kopna, Pariz, 26. ožujka 1986. (Odluka Vijeća 87/57/EEZ od 28. prosinca 1986., objavljena u SL L 24, 27.1.1987., str. 47.)

Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna, Atena, 17. svibnja 1980. (Odluka Vijeća 83/101/EEZ od 28. veljače 1983., objavljena u SL L 67, 12.3.1983., str. 1.)

Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od zagađenja i Protokol o sprečavanju onečišćenja Sredozemnog mora potapanjem otpadnih i drugih tvari s brodova ili zrakoplova, Barcelona, 16. veljače 1976. (Odluka Vijeća 77/585/EEZ od 25. srpnja 1977., objavljena u SL L 240, 19.9.1977., str. 1.)

Protokol o suradnji u borbi protiv onečišćenja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim tvarima u slučaju nezgode, Barcelona, 16. veljače 1976. (Odluka Vijeća 81/420/EEZ od 19. svibnja 1981., objavljena u SL L 162, 19.6.1981., str. 4.)

Konvencija o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka, Ženeva, 13. studenog 1979. (Odluka Vijeća 81/462/EEZ od 11. lipnja 1981., objavljena u SL L 171, 27.6.1981., str. 11.)

Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora od 2. i 3. travnja 1982., Ženeva, 3. travnja 1982. (Odluka Vijeća 84/132/EEZ od 1. ožujka 1984., objavljena u SL L 68, 10.3.1984., str. 36.)

Sporazum o suradnji u postupanju kod onečišćenja Sjevernog mora naftom i drugim štetnim tvarima, Bonn, 13. rujna 1983. (Odluka Vijeća 84/358/EEZ od 28. lipnja 1984., objavljena u SL L 188, 16.7.1984., str. 7.)

Sporazum o suradnji za zaštitu obala i voda sjeveroistočnog Atlantika od onečišćenja, Lisabon, 17. listopada 1990. (Odluka Vijeća 93/550/EEZ od 20. listopada 1993., objavljena u SL L 267, 28.10.1993., str. 20.)

Baselska konvencija o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju, potpisana u Baselu 22. ožujka 1989. (Odluka Vijeća 93/98/EEZ od 1. veljače 1993., objavljena u SL L 39, 16.12.1993., str. 1.)

PRILOG III

MANDAT RADNE GRUPE ZA PRAVO MORA

Radna grupa za pravo mora bavi se razmatranjima tekućih problema koji se odnose na Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora, koja je stupila na snagu 16. studenog 1994. Njezin rad otvara put raspravama Vijeća Europske unije i tako doprinosi kreiranju politika Zajednice u područjima važnim za pravo mora. Prilikom priprema za sastanke Vijeća, ona Odboru stalnih zastupnika (i, gdje je to bitno, Političkom odboru) daje mišljenja o usklađenosti tih politika s međunarodnim pravom, a posebice s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora, bilo na zahtjev tog Odbora ili na vlastitu inicijativu.

Mandat radne grupe obuhvaća:

1. pripremu Odluke Vijeća o sklapanju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora i Sporazuma o primjeni njezinog dijela XI;
2. pripremu izjava predviđenih u članku 5. stavcima 1. i 4., Priloga IX. Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora;
3. pripremu izjava predviđenih u člancima 287. i 310. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora;
4. pripremu nacrtu stajališta Zajednice o pitanjima u nadležnosti Zajednice, unutar tijela osnovanih sukladno Konvenciji;
5. usklađivanje aktivnosti Zajednice i njezinih država članica u okviru Međunarodne vlasti za morsko dno i njezinih tijela i savjetovanje u cilju izrade nacrtu zajedničkih stajališta o pitanjima od općeg interesa koja se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (ZVSP);
6. izrada nacrtu zajedničkih stajališta o pitanjima vanjske politike od općeg interesa o razvoju prava mora i reperkusije na vanjsku politiku Europske unije;
7. ispitivanje dosljednosti projekata i prijedloga podnesenih Vijeću s međunarodnim pravom koje se odnosi na pravo mora, a osobito Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora.

Stajališta o pitanjima u nadležnosti Zajednice usvajaju se uobičajenim postupkom.

Pitanja koja spadaju u vanjsku politiku Europske unije uređena su glavom V. Ugovora o Europskoj uniji.
